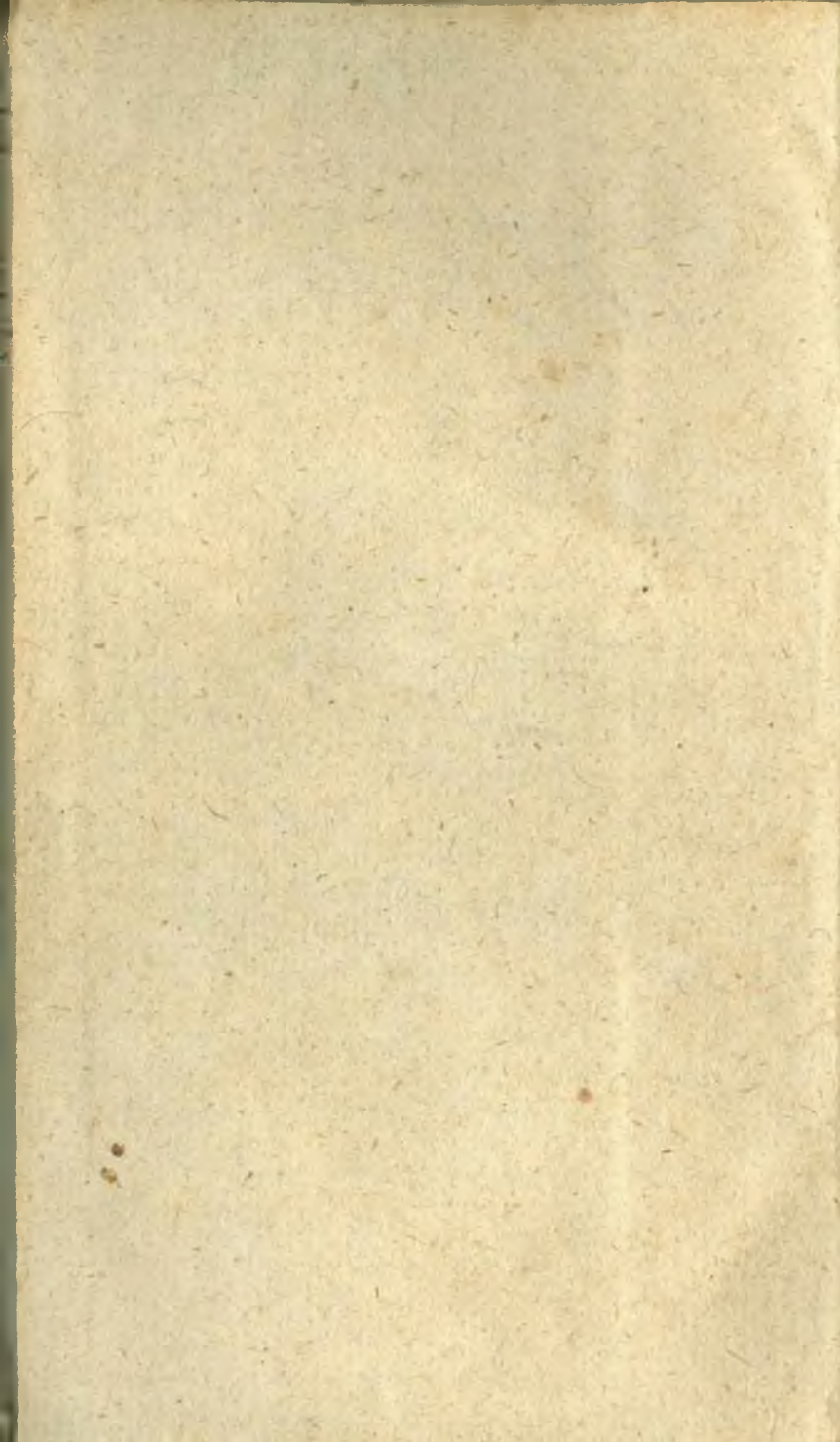

SB 6516

Pro simplicitate procuravit
P. Georgius.

SZENTEK DITSÉRETE
É S
K Ö V E T É S E
A Z A Z
Ü N N E P I
PRÉDIKÁTZIÓK,
MELLYEK BEN

A'
DITSÖÜLT S ZENTEK ÉRDEMEIKNEK MA-
GASZTALÁSAVAL, AZOK' ERKÖLTSEIKNEK
KÖVETÉSÉRE, ÉLŐ NYELVÉVEL INTETTE A'
KERESZTÉNY HIVEKET

P. KOVÁTS ÁGOSTON,
SZENT FERENTZ ATYÁNK SZOROSSABB
RENDÉN LÉVŐ BOLDOG ASZSZONYRÚL
NEVEZTETETT MAGYAR PROVINTZIÁJÁNAK
SZERZETES FIA.

M O S T P E D I G

a'

Felleyeb-valók engedelmével világosságra bocsátott.

P E S T E N,
PATZKÓ FERENTZ JOSEF. BETŰIVEL.
1 8 0 1.

Ditsérjétek az Urat az ő Szenteiben. Psl. 150.

ELŐL-JÁRÓ BESZÉD

A'

KEGYES OLVASÓHOZ.

NINTS leg-kisebb szüksége-is, megvallom, az érdemes Közönségnek, hogy én, az én Prédikázióimat, a' nyomtató sajtó alá vetvén; elejbe bortsáfsam: örök ditsőség légyen az Istennek! szaporodnak már ennyihány efsztendöktül fogva, Haza nyelvünkön is a' Prédikáziós könyvek. Zengnek Fő Tisztelendö Somogyi Úrnak buzgó *Prédikázióival*, mind a' két **MAGYAR HAZÁBAN** a' Templomok: Feddetnek T. P. Alexovicsnak kiadott *Prédikázióibúl*, a' fel-derült efszű, szabad gondolkodású, semmi hitü tudóskák: Oktattatnak szentséges Hitünknek titkaira T. P. Zosimus *Keresztény Tanéttásibúl*, és T. P. Egyed *Oktató Beszidibül* a' tudatlanok: ösztönöztetnek alkatmatofsan, és alkatmatlanul minden békekseséges türeéssel mindenütt a' Hivek a' *Keresztényi*

tényi Igazságra T. Hajas István Urnak Egyházi Beszédeibül, és T. P. STANKOVÁTSI LEOPOLDNAK, négy eszten-dökre el-rendelt, és ki-adott fontos Prédikátzióibül, hogy a' mint Sz. Pál Apostol szól: (1) Meg-tagadván minden Istentelenséget, és világi kívánságokat, józanon, és igazán, és ajtatossan éllyenek e' világon.

Ezekkel a' nagy érdemű Tanéttókkal én magamat egybe nem vetem; meg-vallom, vélek egy nyomban nem járhatok; tsak utánnak ballagok, reménylven: hogy, bátor későbben jövök-is azoknál; utánnak mind az által valami kis segítségekre én-is lehetek, az új lelki Tanéttóknak leg-alább: kik, alig végezvén Iskolájo-kat, a' lelkek terhes szolgálattya-nak igája alá tétetvén; egyéb fogla-latofságok miatt, az idegen nyelven írt Prédikátziós könyveknek hosz-szasb olvasására, s jókírázagatására (a' mi minden lelki Tanéttónak szük-séges) mindenkor nem érkeznek. Az illyeneknek kedvekért tehát, (né-mellyeknek szorgalmaztatásin meg-indúlván) Elöl-Járóimnak engedelmével, a' nyomtató sajtó alá vetet-tem, ezen ünnepi Prédikátzióimat, hogy világosságra jönnének.

B E S Z É D.

Semmi újságot sem írok, a' mint Nemzetek Doktora intette Timotheust: (1) *Meg-maradtam azokban, a' miket tanúltam, és a' mik reám bizattak: tudván kitül tanúltam.* A' mik az én Prédikátzióimban vannak, azok a' fellyebb említett nagy érdemű Tanéttóknak ki-adott írásaikban is töbnyire fel-találtnak: mert valamint azok, úgy én-is az Isten könyveiből, és az Anyaszentegyház régi Tanéttóinak Irásai-*kb*ul vettem, valamint itt a' papirosra tettem vagy nyelvemmel a' hivek gyülekezetében hirdetem. A' Tudomány tehát, melyet ezen Prédikátziókban elől adok, az Anyaszentegyházé; tsak az őszve szedésnek, szerzésnek, és el-rendelésnek munkája az enyim. Noha bizonyos értelemben: azt-is magaménak tarthatom, a' mit másoknak közre botsátott Irásiban jónak találván a' magaméhoz rendessen foglalok: Nem eyim e', a' mit a' közönséges kútból merettek? Sokat tettek a' régiek, kik előttünk éltek, de mindeneket tekeletességre nem vittek, u. m. B. Seneca. (2) Azért, u. m. tovább ezen Bölts: A' Régieknek Irásai-*kh*oz-is szabad az utóbbiaknak (világoséttás kedviért) valamit adni, de el-venni-is.

Már

(1) 2. Tim. 3. v. 14. (2) Seneca Epist. 33.

Már pedig a' Régiek sok Irásinak tengerébül valamit egybe szedni, értelmesen meg - válogatni, rendbe hozni, helyesen ki-mondani: új dolog u. m. Seneca (1) És ez egyedül az enyim ebben a' munkában.

A' SZENTEK DITSÉRETÉNEK, és követésének Tzimje alatt adtam - ki munkámat: mert úgy teszem elől ezen Prédikáziókban a' szenteknek ditséretét, hogy egyszer'smind azok' ditséretes erköltseiknek követésére is ösztönt adgyak a' Halgatóknak. Az erköltsre való intés nélkül, nem egyéb a' szentek ditséretére intézett Beszéd, hanem a' levegőnek verése. (2) *Nints* (u. m. Arany száju sz. János) *Nints a' ki nem tudgya, hogy Isteni tanátsbül azért gyakorollya az Isten népe a' MártYROK ditsőtségét, hogy, öK is méltó tisztelettel illettejsenek, és nekünk-is a' Krisztus kegyelmébül, a' jó-ságos tselekedetekre példa mutattafsék: hogy midön Ezeknek ünneplését láttjuk, eszünkben vegyük, melly nagy ditsőségek vagyok menyben, a' kiknek születését így üllük a' földön: hogy mi-is hasonló példákkal izgattafsunk hasonló jó tselekedetekre. — Hogy a' Krisztus jegétségével hartzolhafsunk, és az ellenünk törehedő lelki ellenségeket meggyöz-*

(1) Epist. 61. (2) S. Chrys. ser. 1. de Marty. Tom. 3.

B E S Z É D.

gyözzén, Istenünkhöz mutatott hiveségünkért, a' szentekkel egygyütt mi-is Mennyeekben meg-ditsöittejsünk.

Azt-is még jelentem kegyes Olvasó! Hogy, a' Szentek jó erköltseinek követésére gerjesztő intésben, néhutt néhutt élesbb beszéddel éltem: Jeremiás Profétának példáját követtem ebben; ki, majd minden Proféták közül leg-keményebb intéssel feddődött a' Zsidók ellen; kétség kívül az Urnak parantsolattyaiból, ki ötet: (1) *Erős Váraszá, és vas oszloppá, és réz fallá tette a' Juda Királynak, és az egész népnek.* Ezen kívül: magam-istapasztaltam, hogy, a' köz nép akarattyanak fel-indéttására; majd mindenkor fogatosabb a' kemény intés, mint a' lágy édesgetés. Nem olly finnyás gyömrú (a' MAGYAR Község kivált-képpen) hogy az ő lelki Tanéttojának élesbb intésiért fel-háborodna: El-szenvedi a' MAGYAR, akár melly keménnyen feddögyön-is lelki Tanéttoja a' bünök ellen, tsak, a' mint példában szoktuk mondani: *Sajtott-is tegyen a' kenyér mellé.*

Máskeppen szóllanék, ha többen vólnának a' Prédikátzió a' Tanúttak: de mindenkor több az egügyü nép a' Prédikátzió, mint a' tanútt: a'

ta-

(1) Jer. 1. 18.

ELŐL-JÁRÓ BESZÉD.

tanúlt ember érthet abbúl, a' mibül az együgyü tanúl; de nem vízfönt az együgyü abbúl, a' mi tsak a Tanúltaknak intésére rendeltetik. A' lelki Tanéttónak tehát mindenkor jobban kell az együgyü fokaságnak lelki hafznára nézni, mint az ennyihány tanúltaknak kedvére. Azomban: ha ki hafznosbnak itéli magában a' lágy beszédet, az élesbb intésnél, nem bánom: Bövelkedgyen maga értelmével: tegye félre az élelsebb intést, (ha néki ez jelentetett) adgya lágy beszéddel halgatói elejbe a' szükséges igazságokat.

Ezek azok Kegyes Olvasó! melyekről előre jegyzést kellett tennem. Ha tapasztalni fogom, hogy ezen ünnepi Prédikátzióimmal kedvet találtam kegyes Olvasóim előtt (Isten ő sz. Felsege életemnek kedvezvén) ennyihány esztendőre való Vasárnapi Prédikátziókkal-is fogok az érdeemes Közönségnek szolgálni. Légy jó egészségben, és ezen Prédikátzióimból, Halgatóid előtt: (1) *Ditsérd az Urat az ő Szenteiben.*

(1) Psl. 150.

B. ASZSZONY FOGANTATA- TÁSA NAPJÁN.

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.

*Mindenestül szép vagy én szerelmem,
és makula nints benned. (1)*

Azon okok, és ösztönök között, mellyek az emberek sziveit igaz valóságos szeretetre gerjeszthetik, és indéthattják; nem hibázok, ha mondom, hogy: első a' makula nélkül való tisztaságos szépség. A' szép formák, ékes színü artzák, annyira meg-hódéttják, még a' Fejedelmeket-is, hogy azokért, még országló hatalmokból ki adott

A

hogy

hogy parantsolatokat-is meg-változtatták, sött: azok miatt sokszor halált-is okoznak magoknak.

Ester könyvében olvasom: Asverus Király ezt a' végezést tette: *Minyájan a' király szolgálói, és az ő birodalma alatt való minden tartományok tudgyák, hogy akár firfiú, akár aszszony, ha hivatlan a' Király belső pitvarában mégyen, minden balladék nélkül azonnal meg ölettesék.* (1)

Ester Királyné pedig Mardokeusnak öszönözésére, Királyi ruhában öltözvén, bé ment a' Királyi palotának belső pitvarában, s' vallyon meg ölettetett a' Királynak ki adott végzése szerént?

Azt mondja az irás: *Mikor látta volna Asverus Ester Királynét állani, tetsék szemeinek, és rek nyújtá az arany veszfzöt, mellyet kezében tart vala.* (2) Sött: a' mint a' 1.5dik részben olvasom:

Másodszor is bé ment hivatlan hozzája, s' midön félelmében el ájulván, szolgálóinak vállaira esett volna Ester, nem tsak ki nem mondá Királyi végzése szerént ellene a' halálos sententziát, hanem gyorsan fel ugrék Királyi székébül, s' meg ölelvén ötet, és karjain tartván, még magához térne, így hizelkedék néki: *Mi lelt Ester? én vagyok az Atyádfia, ne fély; Nem balsz meg: Mert nem te éretted rendeltetett e' törvény, hanem minden egyebekért.* (3)

Hogy pedig a' szépség miatt sokszor halált is okoznak magoknak az emberek, ki nem tudgya? Mi volt Nabugodonozor tábori Fejedelmének Holofernes halálának oka? Judit Aszszony-
nak

(1) Ester. 4. 11. (2) Ester. 5. 2. (3) v. 12. 12.

nak tsudálkozásra méltó szépsége. Alég méne Holofernes eleibe Judit Afzszony; azonnal meg fogattaték az ő szemeiben Holofernes. Sött: minden vitézi-is ő véle egyetemben, tsak azt kiáltják vala: *ki utálná meg a' Zsidók népét, kiknél illy szép afzszonyok vannak? bogy méltán ezekért ne kellessék hadakoznunk?* Mi vesztegette meg Salamon Királynak szivét? az idegen afzszony állatoknak szépsége. Mi viz sok mostani ifjakat leánzókat utolsó veszedelemre? ha nem a' formáknak szépsége? de

Halgafsunk most a' tsupa emberekrül, szölyunk az Isten emberrül, az örök Atyának meg testesült Igijérül a' Krisztus Jesusrül. Mi vitte ötet a' ki magyarázhatatlan nagy kinoknak, sött a' kereszt gyalázatos halálának szenvedésére is? nem más, hanem a' makula nélkül való tisztaságos szépségnek szeretete, hogy t. i. a' mint Sz. Pál bizonyéttya: *Ditsöségessé tenné ő magának az Anya-szentegyházat, nem lévén makulája, vagy sömörgözése, vagy egyéb a' féle.* (2) Ezért nem tartotta ragadományak, hogy Istenhez hasonló lévén magát ki üreséttené, és a' teremtett embernek testét magára venné, de minden szeny, motsok, és makula nélkül. És kivolt Adámnak minden leányi közül olly tiszta, és szép, kitül óhajtozó kivánsága szerént minden szeny, motsok, és szeplő nélkül való testet vehetne magára? *Tetzbetik e' tisztának, a' ki afzszonytúl születet?* (3) Nem más volt ez A. H. hanem D. Sz.

A 2

Anna

(1) Judit. 10. 18. (2) Efes. 5. 27. (3) Job. 25. 4.

Anna Aszszony méhének gyümöltse, a' B. Szüz Mária, kinek szent fogantatását, a' V. R. Katólika Anyaszentegyháznak rendelésébül, e' máj örvendetes napon üllül, szentellyük. Ez Ádámnak minden leányi közül egyedül tezett tisztának, és tizta is volt mindenestül, mert: ezt sem az eredeti, sem a' tselekedet béli bünnek szenye fo-ha meg nem motskolta.

Az eredeti bünnek szenyétül t. i. a' meg előző Isteni kegyelmeknek ereje meg oltatmazta: a' tselekedet-bélieknek motskátul pedig: azon tennen személlyes szorgalmatofsága meg tartotta, mellyel a' néki adatott malasztokkal való élésben fényeskedett. E' kettő tette a' Sz. Szüzet mindeneftül Széppé, tisztává, makulátlanná.

A' néki adatot meg előző Isteni malasztoknak ereje, *és ez első.* A' malasztokkal buzgó élésnek tökéletessége, *és ez második része* az ő máj tizteletének.

ELSŐ RÉSZ.

Igaz, meg vallom: az egész Sz. Irásban nem található olly Igét, melly nyilván való értelemmel bizonyéttaná a' B. Szüz Mariának, makula nélkül való fogantatását. Azért mind az által, nem lehet azt vitatnunk; fött: mivel az Irás nem bizonétya róla, hogy bünben fogantott, ájtatos hittel méltán hihetyük felölé, hogy minden büntül kegyelmessen meg tartatott. A' hol az irás az ő állapotjáról semmit világosít nem emlétt

emlétt, azt kell ki keresnünk u. m. Sz. Agoston D. mi volt hozzá illendő? (1) A' mint pedig Sz. Anselmus Püspök tanétt bennünket: (2) Illendő volt, hogy olly szépséggel fénylene, s' tündöklenne azon Szüz (kinek az örök Atya, az ő egyetlen egy Fiat fiúl adni rendelte) a' mellynél Isten után nagyobbat tsak gondolni sem lehet: Isten után pedig nagyobb szépség nem lehet az eredeti szépségnél, és tisztaságnál, az az: a' makula nélkül való fogantatásnál: következő képpen tehát ezzel fel-ékesítettett a' boldogságos Szüz.

Az eredeti igazságban, és tisztaságban teremttette Isten ő Sz. Felsége az Angyalokat, fött: Ádámat is az ő társával Eva Afzszonnyal egygyütt. Már A. H. ha az Angyaloknak, ha Ádámnak, Évának meg adta a' végtelen irgalmu Isten az eredeti szépségnek, és makulátlan tisztaságnak kegyelmét; vallyon nem adta e' meg azt a' B. Szüz Mariának? (3) A' mi kegyelem, és malaszt másoknak adatott, az a' B. Szüz Mariától meg nem tagadtatott u. m. Sz. Bernárd Apátur. Meg tartattak az Angyalok minden vétektül; annál inkább tehát meg tartatott, az Angyaloknak Királyné Afzszonya Maria. Ha nagy az Angyalnak, hogy az egek Urának szolgája lett: (4) Sokkal nagyobb, és felségesbb Mariának, hogy az egek Urának Anyja lett u. m. Sz. Agoston D. Annnyival ugyan is érdemesbb lett a' B. Szüz Ma-

A 3

ria

(1) S. Aug. de Assumpt. Virg. (2) S. Anselm. l. de Concep. Virg. c. 18. (3) S. Bern. Epist. 175. (4) S. Aug. lib. 12. de Civ. cap. 9.

ria az Angyaloknál, mennyivel méltóságosbb, és felségesbb az Anyai név, a' szolgainál.

Igaz ugyan nem tagadhatom, Sz. Pál Apostol tanétya: mivel Ádámban minyájan vitkeztek minyájan az eredeti bűnnek motskában keveredtek, valakik ő töle származtak. De ki mondhattya azt, hogy ezen fulyos törvény alúl ki nem vette volna a' végtelen irgalmu Isten a' B. Szüz Máriát? (1) Nem mondhatni azt, így szoll Bellarminus Kardinál: Nem mondhatni azt, hogy az Isteni Felség, ezen törvénynek kötele alúl hi nem vehette volna Mariát, mert: az Istennél semmi lehetetlenség sints. Hitünk szerént vallyuk, hogy a' bűnökkel meg fertőztetett lelket az Isteni Felség meg tisztéthattya, igazéthattya, vallyon tehát nem tarthattya e' meg a' büntül a' kit akar? ezt káromkodás volna mondani. Hogy pedig tellyes akarattya volt Isten ő Sz. Felségének, Mariát a' közönséges veszélnek törvénye alul ki venni, tellyes büzgósággal tartjuk. Ki vette Mariát Isten ő Sz. Felsége azon törvény alul, a' mellyre Evát minden leányaival kötelezte mondván: (2) *Fájdalommal szűl/sz fiakat*, mert: ha szent Bernárd szavainak hitelt adunk; Maria minden leg kifsebb fájdalom nélkül szülte az ő Sz. Fiát. Nehézség nélkül nehezkes volt u. m. a' boldog Szüz Maria, és fájdalom nélkül szülő: annál inkább tehát ki vette az eredeti bűnnek törvénye alul, mert: ez díztelenebbé tette volna

na

(1) Bellarm. lib. 4. de flatu peccati. (2) Gen. 3. v.

na a' B. Szüzet, mint sem a' fájdalmas szülésnek törvénye.

Gondollyuk meg szerelmefim! kit szült Maria? (1) Egy Fiat szült öröktül fogva az örök Atya, és ugyan azt szülte üdövel e' földön Maria. Azért fogantatott e' mái napon Sz. Anna Afzszony áldott méhében, hogy Anyja lenne üdövel az Isten Fiának. Ki hidgye tehát, hogy ezen Isteni Fiú, ki nem vette volna az ő Annyát a' bünös Ádám maradékinak közönséges veszedelmébül, és az ő malasztinak ereje által, az eredeti bünnek dögleletes szenyétül meg nem tartotta volna?

A' természet törvényének tette nemde Isten ő Sz. Felsege, hogy tellyes hajlandósággal viseltessünk a' mi szüleinkhez, hogy igaz hiveséggel szeressük, betsüllyük, és tehetségünk szerént, minden némü szükségekben segítsük őket? Már A. H. ha minket embereket illy buzgóságra gerjeszt szüleinkhez a' természet; nem gerjesztette e' nagyobb buzgóságra az örök Igét (ki ezen természetnek szerzője, és alkotója) az ő Annyához? hogy nagyobb szeretettel nem viseltetett volna a' meg testesült örök Ige, az ő Sz. Annyához Mariához, mint mi a' mi szüleinkhez, nem kételkedhetünk, következés képpen arról sem kételkedhetünk, sőt meg kell vallanunk, hogy akár mi némü szükség, vagy veszedelem érhetette Sz. Annyát, az ő Isteni malasztinak ereje által mindenkor segétette. Már pedig mitsoda

A 4

nagyobb

(1) S. Anselm. de Excell. Virg.

nagyobb veszedelem érhetne volna Mariát, mint az emberi nemzetnek közönséges veszedelme, az eredeti bűnnek otsmány szenye? meg segéttetethát Isteni malasztinak ereje által az ellen, és kegyelmessen meg oltalmazta, és tartotta attul.

Vélik e' az kivek, mi légyen az eredeti vétek? ez olly gonofz, a' mellynél semmi gonofzbb nem lehet. Ez a' halhatatlan lelket meg rutéttya, otsmánnyá, fertöztetetté teszi; az Istennek szentséges képét rajta bé mázallya, pokolbéli fenevadnak billegét reá nyomja, az Isten, és Angyalok előtt gyűlöletessé tévén, a' pokol-béli ördögnek rabjai, az örök halálnak, és kárhozatnak Zsoldosi közé viszi. (1) *Dum in peccato concipimur; a diabolo jugulamur.* Mikor a' bűnben fogantatunk; az ördögtül leg ottan torkon fogattunk. u. m. Sz. Ágoston. Ugyan ezt tanéttya a' Tridentomi közenséges Sz. Gyülekezet is. Ez így lévén, vélik e', hogy az Isten Fia az ő Sz. Annyát Mariát, engedte volna az ördög hatalma alá esni? az ördög által fojtogattatni? semmi képpen bizonyyára, hanem: az ő örök végzése szerént, menyei malasztinak ereje által (a mint ájtatossan hiszszük) meg örizte attul.

Ha még tovább vizsgálom a' dolgot, azt találom, hogy az eredeti vétek az Istennek átkából szármozott; a' mint ugyan is Moyses első könyvének harmadik részében olvasom: midön az Isteni Felség első szüleinket, az ő nyakas engedetlenségéekért meg büntette; meg átkozta, és

így

(1) S. Aug. lib. 1. de Genes.

így ő vélek mind azokat is, kik az ő bűnökben részesülvén, eredeti bűnben fogantatnak. Már A. H. ebből így eszmélkedem: Ha a' B. Szüz Maria eredeti bűnben fogantatott, ő is az Istenül átkoztatott volt: ezt pedig senki sem mondhattya; következendő képpen azt sem álléhattya, hogy bűnben fogantatott. Ugyan is a' meg testesült Ige, igaz Isten lévén, meg átkozta e' az ő Sz. Annyát: Nem de a' Krisztus Jesus szavai ezek: (1) *A' ki az Attyát, vagy Annyát átkozza, ballállal ballyon meg?* Már a' Krisztus Jesus igaz tökéletes szentségű Fia a' B. Szüz Mariának, nem tartotta e' meg ezen törvényes fiúi buzgóságot, a' kimondott átok alul, nem vette e' ki az ő Sz. Annyát? nem tartotta e' meg az eredeti bűnnek motskátul?

MÁSODIK RÉSZ.

A' beszéd sommájának ofztályaiban mondám másodsor: A' tselekedett béli bűnöknek szenyétül tennen személyes szorgalmatofsága (mellyel t. i. a' néki adatott malasztokkal való élésben tündöklött a' B. Szüz Maria) tartotta meg: és ez a' dolognak veleje. Az igazán szép u. m. Alekszandriai Kelemen, kit a' tökéletes erköltsök ékeséttenek. (2) Jól is mondgya. Nem volt e' mindenestül szép az ember az ő teremtetésekor, ha a' néki adatott Isteni kegyelmeknek erejét tekintyük?

(1) Math. 15. 4. (2) Clemens Alex. t. 2. Pædag. cap. 12.

tyúk? Szép volt bizonyára, és semmi makula benne nem volt, mert az eredeti igazságban teremtetett. Ezért mind az által nem ditsérheted, sőt méltán fedheted, mert: az Isteni kegyelmekhez magát nem alkalmaztatta, a' kegyelmek ereje által vett szépségét, nem csak nem nagyobbította, hanem, nyakas engedetlensége által egészen bé mázolta, meg rutétotta. Bezzeg nem így a' B. Szüz Maria, hanem, tudván, hogy az embernek minden szépsége, a' tökéletes erköltsöknek ékességében vagyon mindeneket fellül halladott a' tökéletes erköltsökre való igyekezetben, szorgalmatosságával. (1) Sz. Lörintzről neveztetett B. Rikárdnak szava: Valami némű szépség a' több szentekben részenként találtatott, az, az Isten Fiának Sz. Annyában Mariában tellyes bövséggel volt.

Igaz ugyan, hogy, a' ditsüült szentek között egyszem talátatik, kit ez életben a' tökéletes erköltsök nem ékiséttettek volna. Kiben egy kiben más féle erkölts tündöklött. Ékeséttett némellyeket az alázatosság, némellyeket az igaz lángadozó szeretet, másokat a' hit, másokat a' békefésséges türés, másokat más erkölts. Így: fénylett régenten Ábelben az ártatlanságnak fejjér jilioma, Henokban az ájtatos imádságnak gyakorlása, Nóéban az igazság, Ábrahámban a' hit, Isaákban ez engedelmeffség, Jóseffben a' tisztaság, Moysesben a' szelédsség, Jóbban a' békefésséges türés. Hires volt Dávid az ő ellenséggének igaz

sze-

(1) Richar. a S. Laur. ser. 5. de Laude Mariæ.

Szeretésiért, Rut az alázatosságért, Jáhel az erő-
ségért, Abigail Afszony a' nagy okosságért. Di-
tséretes volt Sz. Péter Apostol a' lelkek szorgal-
matosságáért, Sz. Pál a' Jesus nevének ditsöittä-
siért, János az eretneklégek meg tzáfolyásáért:
De bezzeg a' szeplötelen szüzet nem tsak egy,
vagy két erköltsök ékesítették, hanem (úgy szól-
ván) egész serege a' tökéletes erköltsöknek. (1)
Erre nézve énekli felöle az Anyaszentegyház a' mái
solosmákban: Nints fejérség, nints ékekség, nints
erő, nints erőtség, melly nem fénylene a' ditsös-
séges szüzben. Szentebb a' szent szüz, és tö-
kéletesebb mindeneknél, s' ugyan el annyira,
hogy, ha az ő tisztaságos szépségét tekéntyük,
az üdvösleges szent élet eleven példájának kell
ismérnünk.

Erre nézve így szól Sz. Ambrus Püspök
minden kereftény hiveknek e' Sz. Szüz felül:
(2) Rajzolja légyen előttetek a' szeplötelen Szüz
Mariának élete: fel talállyátok abban a' tökéle-
tességnek példáját. Szüz volt ő u. m. nem tsak
testében, de lelkében is, az ördögi keletzék
néki soha nem árthattak: szivében alázatos, be-
szédében szemérmes, más egyéb tselekedetében
okos volt; mindenekben az Istent, és nem az
embert tekintette. Ő soha senkit meg nem sér-
tett, mindenekkel jót tett: az együgyüket nem
gyülölte, az erőtlenekeket ki nem nevette, a' sze-
gényeket meg nem vetette: irigy haragos szemek-
kel soha senkire sem nézett, szemtelen beszédet
senki

(1) Antiph. 1 ad 2. vesp. (2) Ambr. lib. 2. de Virg.

senki előtt sem tett, se semmi illetlen dolgot nem tselekedett, szóval: annyira a' tökéletességben foglalta magát, hogy a' tökéletességnek egész tüköre lett. Eddig Sz. Ambrus. Meg volt Mariában (igy szól Sz. Bernárd is a' Sz. Szütrül) (1) mind a' Patriárkáknak hite, mind a' Profétáknak reménysége, mind az Apostoloknak szeretete, mind a' Martyroknak álhatatósága, mind a' Konfessoroknak józansága, mind a' Szüzeknek, sőt az Angyaloknak tisztasága is. Szép tehát mindenestül Maria, és semmi makula nintsen ő benne. Mert az eredeti bűnnek szenyétül, a' megelőző Isteni kegyelmeknek ereje meg oltalmazta; a' tselekedet-bélieknek motskátul pedig tennen személyes szorgalmatósága, mellyel t. i. a' néki adatott malasztokkal való élésben fényeskedett, meg tartotta.

De bezzeg te K. A. mitsodás vagy? az eredeti szépséget, mellyel az Isteni malasztoknak ereje által Maria az ő fogantatásában tündöklött; nálad nem is keresem, mert: ha a' te eredetened, és fogantatásodnak boldogtalanságát meg tekinted, könnyen meg átkozhatod még azon éjtzakát is, a' mellyben fogantattál; könnyen mondhatod felöle Jób Patriárkával: (2) *Vesszen el az az éjtzaka, mellyen mondották: ember fogantott.* Nem tagadhatod, meg kell vallanod K. Profétával, hogy: téged is a' te anyád bűnben fogada.

A' Krisztus Jezusnak érdemiért ugyan ezen eredeti undokságodbul a' Sz. Kereszttségnek fordójében

(1) S. Bern. scr. in Sig. mag. (2) Job. 3. v. 2.

jében ki tisztultál, az Isteni malasztoknak szépségével fel ékesítettél, egészlen tisztává lettél: de ezt a' szépséget nem magad szerzed, szorgalmatosságod által ezt magadnak nem érdemletted; a' Krisztus Jezusnak érdeméből ingyen vetted; ezt azért nem Keresem nálad. Azt a' szépségedet mutasd-meg, mellyet tennen szorgalmatosságod által szerzettél. Erköltsidre nézve mondhatod e' igazán, hogy Szép vagy? Szép vagy, de miben áll szépséged? nem abban e'? a' miben a' világ hivságihoz hasonléttatott emberek leányának szépsége áll? Kikről imígyen panaszkodik K. Profeta: *Az ő leányok fel ékesítették: fel tsinosítottak körös körül a' Templom bafonlatosságára.* (1) Nem a' te szépséged tsak kívül vagyon a' tsalogató szinezésben? eleget törölöd, kenyed, dörgölöd artzádat, tzifrázod kívül ruhádat? de miért? nem azért e', hogy az emberek fainak tetsél? az ilyen szépséggel bizony el maradhatz, az ilyen szépség, ha jól meg vizsgálod, testedet is tsak tündéressen, és nem valósággal ékesétti, lelkedet pedig felette igen feketétti; az Isteni malasztoknak szentséges képét rajtasbé mázolván, a' pokolbéli fene vadnak kárhozatos billegét nyomja helyetereá. Nem így K. A. Nem. A' makula nélkül fogantatatt szeplötelen Szüz Mariának szépsége nem ilyen külső tündéres szépség, hanem a' mint irva vagyon: (2) *Omnis gloria filiae Regis ab intus.* A' menyeyi Király leányának a' szeplötelen Szüz Mariának minden ditsősége, szépsége, ékessége, kedvessége belül

(1) Psl. 143. v. 12. (2) Psl. 44. v. 14.

belül vagyon. Te is azért, ha a' menyei Király előtt kedvet akarasz találni, nem a' külső, hanem a belső szépségnek meg szerzésére igyekezz a' tökéletes szorgalmatosság által.

Ezekbül A' H. világosan ki tetzik fel tett zéllynomnak igazsága. Ha tehát (a' mint beszédem kezdetén említettem) azon okok, és ösztönök között, mellyek az ember szívét igaz, tiszteltes szereretetre indéhatták, első a' makula nélkül való tisztaságos szépség; vallyon nem indíthatta e' fel Mariának szépsége a' mi szívünket, hogy ő benne bizzunk? *Obsecrare possumus Mariam, sicut Abram obsecravit Saram.* (1) Kérhetjük Mariát (u. m. Sz. Bonaventura). A' mint Ábrám kérte Sárát. Tudgyák e' az hivek, miért kérte Ábrahám a' feleségét Sárát? azért, hogy annak kedviért ő is jól élhetne az Egyptziusok között. A' mint t. i. az irás előnkben adgya, midőn Ábrám az éhség miatt Egyptusba ment volna; félt azon, hogy Sárát az ő feleségét az ő szépségéért meg szeretik az Egyptziusok, és a' Király elejbe viszik, és őtet meg ölik. Ezért kéré így Sarait a' feleségét: (2) *Dic obsecro, quod soror mea sis. Mondgyad azért, kérlek, hogy bugom vagy: hogy jól legyek miattad, és éllyen lelkenkedvedért.* Te is oh Maria Istennek Sz. Anyja! tudom hogy szép Aszszony vagy, és ugyan Ádámnak minden leányi felett szép, mert: sem az eredeti, sem a' tselekedet béli bűnnek motska téged meg nem szeplősített soha. Most azért ezen a'

te

(1) S. Bonav. in specul. virg. c. 6. (2) Gen. 12. v. 13.

te tisztaságos fogantatásodnak örvendetes ünne-
pén, a' te méltó tiszteletedre egyben gyült ájta-
tos halgatóimmal egygyetemben, mély alázatos-
sággal kérlek: mondgyad a' menyei Királynak,
hogy vértünk, és nénének, sött Anyánk vagy, hogy
jól légyünk előtte éretted; meg ne vessen ben-
nünket undokságunkért, hanem élhessen lelkünk
a' te kedvedért, itt a' tökéletes erköltsökben,
vigre veled egygyütt az örök ditsőségekben. Amen.

AZON NAPON MÁSDIK PRÉDIKÁTZIÓ.

De qua natus est Jesus, qui vocatur
Christus. *Math.* 1. 16.

*Kitül születtetett a' Jézus, ki Krisztus-
nak hivattatik.*

Ha nem mondyák is, jól tudom, hogy a' B. Szüz
Mariának tiszteletére jöttek ide az hivek, hogy t. i.
az ő felséges méltóságának hirdetésében gyönyör-
ködtessék sziveket. Szent az igyekezetek, mert:
a' méltóságot a' tisztelet illeti. De mit mond-
hatok ditsőségére? még ma tsak az ő foganta-
tásának emlékezetét üllyük; mibül magasztalha-
tom

tom tehát? Krisztus Urunknak, leg nagyobb ditsősége abban áll, hogy, az Atya Istennek természeté szerént való igaz Fia: A. B. Szüz Mariának is tehát az leg nagyobb ditsérete, és ditsősége, hogy az Isten Fiának, a' Krisztus Jezusnak igaz Anyja volt. Nagy méltóság ez A. H. és olly méltóság, melly minden teremtett állatoknak méltóságát fellül halladgya. Innét: Sz. Máté Evangyelista is, a' B. Szüznek minden méltóságát, e' kevés igékben rekesztette bé: Maria, *Kitül született a' Jezus.*

Hogy Ábrahámnak, Dávidnak, Salamonnak és több szent vagy hatalmas, Uri embereknek unokája volt Maria, abban más Zsidó leányok is, társak lehettek hozzája, de hogy firfiú nélkül, és tisztaságának sérelme nélkül, egyedül az Isteni hatalomnak erejével fogadta méhében, és szülte e' világra az Isten Fiát: (1) *Mariæ privilegium est, non dabitur alteri.* E' dologban se párja nem találkozott soha, se nem találkozik örökkén.

Ebbül az Isteni Anyaságnak különös *privilegiomábul* veszik eredeteket azok a' fok ajándékok, mellyekkel az Isten fel ékesétette Mariát, minden Angyalok, és emberek felett. Valamit ugyan is Krisztus Urunknak emberi természeté, meg gazdagéttatott minden féle jóságokkal, mellyek ahoz illettek, és méltóvá tehatték azt az Isteni személlyel való egygyesülésre; Azon képpen a' B. Szüz Mariának is, meg adta Isten, 'mind azokat

(1) S. Bern. serm. 12. de Assump.

kat az ékeségeket, és malasztokat, mellyek a' szent Lélek mátkájához, és a' Fiú Isten Anyához illendők voltak. Innét: a' B. Szüz Maria, mint Isten Annya, szebb, tisztább, és szentebb minden egyéb szenteknél. Ah bizony szebb, tisztább, és szentebb! mert: nem csak élete folytában, de már fogantatásában is ment volt a' bűnnek szenyétül: és ezen eredeti tisztaságának tiszteletére ülli, és szenteli a' V. Anyaszentegy-ház e' mái örvendetes napot; hogy t. i. ezen eredeti szépségnek, és makula nélkül való tisztaságnak dicsőséges voltát, meg ismértetvén hiveivel; őket a' minden szeny, motsok, és makula nélkül fogantatott B. Szüz méltó tiszteletének megadására gerjefszje. Innét: én is a' Sz. Szüznek makulátlan tisztaságáru fogom folytatni mái beszédemet. De kérdi talám valaki, mint mutatom meg?

A' B. Szüz Mariának makulátlan tisztaságát, *először* némelly szent példákbúl; *másodszor* a' Sz. irás tikkelyeibül való okoskodással állatyák, s' bizonytyák a' Sz. Atyák. Én is azért e' kettőbül mutatom meg.

Először némelly szent példákbúl. *Másodszor* a' szent irás tikkelyeibül való józan okoskodásból. Mind a' kettőt úgy intézem, hogy, rész szerént a' szeplötelen Sz. Szüznek tiszteletére; rész szerént a' Sz. Szüzet igazán tisztelő hivek lelki örömöknek öregbedésére szolgállyan.

ELSŐ RÉSZ.

Nem tsak egy, hanem számos példák vannak, mellyekbül a B. Szüz Mariának eredeti ártatlanságát, és minden makula nélkül való tiszta fogantatását magyarázzák az Anyaszentegy-háznak Sz. Doktori, és tanéttói.

Példázta azt először (Sz. Bernárd tanítása szerént, a Paraditsom, mellyben Isten az embert helyhez tette, minek előtte el vesztette volna, az eredeti igazságot, a mellyben teremtetett. (1) A Paraditsom (igy szól mézzel folyó Sz. Bernárd) Mariának méhe, mellyben rakta az Úr a minden gyönyörüségek gyönyörüségét: Kinek gyönyörüségéről tsudálkozó beszéddel emlékezik a Sz. lélek Énekek Énekében mondván: (2) *Kitso-da ez, a ki fel jő a pusztabúl, gyönyörüségekkel bővelkedvén?* vallyon az Angyalokban vagon e gyönyörüsége az Istennek, kikben gonofságot talál? (3) vallyon a tsillagok gyülekezetében, vagy tündöklésében e? mellyek közül valahára némel melyek mint egy vérré változnak, némel melyek az égbül le esnek, némel melyek meg homályosodnak, és meg feketednek? vallyon a levegő égben e, vagy a tűzben, vagy a szelekben? (4) *Nints az Úr a tűzben, sem, a rendülésben, sem a szélben;* a mint a tüzes szekérben el ragadtatott Ilyés P. mondá: Vallyon a földben e melly az Ádám átkában tövisf terem, és bojtorjánt? nints
más

(1) S. Bern. ser. 2. de Nativ. (2) Cant. 8. 5. (3) Job. 4. 18. (4) 3 Reg. 19. II.

más helye a' gyönyörűségnek, hanem a' Szűz méhe. Eddig szent Bernárd.

Mit vélnek az hivek, miért mondotta Sz. Bernárd a' gyönyörűség helyének Mariát? azért, mert semmi ollyas nem találtatott benne, a' mi az Istennek nem tezett volna, mint a' több elől számlált dolgokban. Meg győzte az Angyalokat, mert semmi gonofság ő benne nem találtatott. Meg előzte a' tsillagokat, mert semmi makula ő reá nem ragadott, az ő tündöklő világofságát semmi meg nem homályoséthatta. A' levegő eget, tüzet, és a' szeleket fellül haladta, mert ő benne találtatott az Úr. A' földnél fellebb való volt, mert ő benne semmi átok helyet nem talált. Végre: Azért volt Maria minden gyönyörűségnek helye, és igaz paraditsom, mert az Isteni Felség mindeneket szeretett ő benne.

Tovább megy még Sz. Bernárd a' B. Szűz Maria méltóságának, s' makulátlan tisztaságának magasztalásában, s' a' Nőe bárkájához hasonléttya Mariát, (1) és az Isteni malasztok bárkájának mondgya. Mert valamint amaz által minyájan meg menekedtek a' viz özöntül: Azon képpen ez által a' bűnnek hajó törésétül. Amazt Nőe épétette, hogy általa a' viz özöntül meg szabadulna: eztet a' Krisztus, ki a' mi békefűgünk, hogy az emberi nemzetet meg váltaná, magának készétette. Amaz által tsak nyoltz lelkek szabadultak meg: Ez által az egész emberi Nemzetnek lett üdvöfűsege. Illyen szép szokkal állattya Sz. Ber-

B 2

nárd

(1) Serm. 2, de Nativ.

nárd a' B. Sztüz Mariának méltóságát, s' fogantatásának tisztaságát. Malaszt bárkájának nevezi: mert mindenkor bővelkedett a' malasztal, a' meg előző kegyelmeknek ereje által még az eredeti bűn özönének habjain is fellül járván.

Moyses 2dik könyvének 3dik részében olvasom: hogy midőn Moyses legeltetvén az ő Ipának a' Madiáni Papnak juhait, a' pufztának belsőbb részeire hajtotta volna azokat: láta egy égő, és meg nem égő tsipke bokrot. Tsudálatos látás volt ez, mert: ez által az Ur Isten jelenté meg néki magát, az égő tsipke bokornak lángjában. Ez az égő, és meg nem emészthetendő tsipke bokor a' B. Szüz Mariának tisztaságos fogantatását is példázta, a' mint boldog emlékezetű Teodórus Ancyrai Püspök írja. (1) Ha u. m. azt az alá való fátskát az Isten ő maga úgy el foglalta, hogy fényelseget, ditsőséget, és tsudálatos épiséget engedne néki: vallyon mi módon foglalta el magának a' Sz. Szüzet? mitsoda szépséget, tisztaságot, világofságot adott néki? midőn minden bűnnek indulatyátul szabadofsá tette?

Ide illik A. H. a' mit Plinius ír a' tsipke bokorrul. (2) Azt írja ezen bölts Iró, hogy a' tsipke bokornak igen nagy ereje vagyon akár mitsoda kigyónak mérge ellen; nevezetelsen pedig: a' virágja, és gyümöltse ellenkezik két gonosz kigyó nemmel: az egygyiket *Hemorhoisnak*, a' másikat *Presternek* nevezik. Az első kigyó; ha-

ra-

(1) Homil. ad Ephy. Synodum habita. (2) Plinius lib. 24. c. 13.

rapásával az embernek minden vérét ki szija; a' másik minden nedveségét el szárazítja: de mind a' kettő meg fosztja életétül az embert. Mert amaz a' vérrel egygyütt az embernek minden erejét el fogyasztja: emez pedig a' szárazság miatt annyira szomjúhoztattja, hogy a' fok ital miatt, fel dagad az ember, és meg fokad. Hasonló két nyavalyákat szerez embernek az eredeti bűn: meg erőtlenséget, és a' gonosz kívánságot, mint a' szomjuságot fel gerjeszti benne. De a' mi tsipke bokrunk mind a' kettőtől szabados volt, ki a' mennyei virágot hozta, és az Isteni gyümölcsöt, melly a' pokol-béli kigyónak tellyeséggel ellensége. Sem az erőtlenséget, sem a' gonosz kívánságot nem érzette. Ha tehát a' bűnnek kárát nem érzette, hogy érzette volna a' bünt?

Példázza tovább Salamonnak szép alkotmányu Királyi széke is, a' B. Szűz Mariának makula nélkül való fogantatását, a' mint Damiani Sz. Péter szól. Salamon Királyi székéről az vagyon írva, hogy *Elefánt tetémből volt.* (1) Tsak Elefánt tetém alkalmas erre az alkotmányra (igy szól az említett szent Atya (2) és abból épéttetik, hogy minden egyéb épületnél fellyebb betsültségek. Mert az Elefánt tetém tsudálatos fejérségével tündöklik, és felette igen erős, és hideg természetű. Mitsoda fejérségével, a' Szűzességénél, melly az ő kedves szépségével, a' mennyei udvart is nézésére édesgeti? mi lehet erősb azon erősnél, melly által az Úr erőssége, el ragadta

(1) 3. Reg. 10. 18. (2) scr. 1. de Nat. Virg.

gadta az erősnek fegyverét? Mi lehet hidegebb annál, kit meg árnyékozott a' Magafság-bélinek ereje, és a' bűnnek hévségétül meg oltalmazott a' reája jövő léleknek tellyefsége?

Az okáért: mindenkor hideg volt a' mi Királyi székünk, mindenkor fejér, mindenkor erős: mert mindenkor az Isten Királyi széke volt: mellyben először az Istenség ült a' malaszt által; az után az emberség a' természet által. Mint hogy tehát mindenkor Királyi szék volt, mellyet az igaz Salamon Elefánt tetémbül nagygyá tsinált, soha nem tudta a' bűnnek hévségét, feketeségét, erőtlenségét. Salamon székérül tovább azt mondgya az irás: *Nem tsináltatott olyan alkotmány semmi országban.* (1) A' szeplötelen Szüz Mariához sem volt hasonló az egész világon.

Moyses könyvébül tudgyuk, midön az Izrael fiai, a' pusztában vándorlanának, egy felhő oszlop jár vala előttök, és az vezeti vala öket; a' mint ezt Sz. Dávid is jelenti mondván: (2) *Nappal a' felhő által bordonzta öket, és egész éjtzaka a' tűz világoséttása által.* Ez is A. H. Sz. Epifaniusnak magyarázattya a' szerént a' B. Szüz Mariát példázta. (3) Hasonló felhő vagy (igy szóllettá lelki buzgóságában ezen Sz. Atya a' Sz. Szüzet) hasonló felhő vagy amaz oszlophoz, mellyben az Isten vagyon, melly a' népet vezette a' pusztában. Azt a' felhöt, mellyrül Sz. Dávid emlékezik, nem vethettyük egy fontba a' közönséges felhökkel,

(1) 3 Reg. 10. v. 23. (2) Psl. 77. v. 14. (3) Sermon. de Laud. Virg.

kel, noha valóságos felhő volt természetében: A' B. Szüz Mariát sem hasonlíthatjuk tehát a' közönséges emberekhez mindenben, noha természetében valóságos ember volt. Mert: Miképpen az említett felhő oszlop, sok jeles tulajdonsággal a' több felhőket fellül halladta: Ugy a' B. Szüz Mariában is, az Istennek kivált képpen való ajándéki voltak, mellyekkel a' több embereket fellül halladta. A' felhő oszlop mindenkor az Úr szekrényfelett levegett; se nem nevededett, se nem kifébedett; mindenkor egy módot tartott a' nyugovásban, indulásban, járásban, megállásban, mindenkor világos volt, és igen szép. És ezekből könnyen kiki meg értheti, hogy, noha olly természetű volt is, mint egyéb felhők, mind az által; az Isten új ékességgel meg ajándékozta, mellyet egyéb felhőkkel nem tselekedett: Hasonló képpen a' mindenható Isten, minden egyebek felett fel ékesítette a' B. Szüz Mariát, még az eredeti bűnnek szenyétül is (mellyet a' több emberek el nem kerülhetnek) kegyelmesen megörizvén. Erre nézve mondgya az Anyaszegyház a' solosmákban: hogy a' Szüz Mariának fogantatása örömet hozott az egész világnak; azért, hogy ő tőle származott az igazság napja Krisztus, a' mi Istenünk. De mitsoda örömet hozhatott volna a' B. Afzszony fogantatása a' világnak, ha a' bűnnek setétségében fogantatott volna, és az Isteni malasztoknak fenyegetésével fogantatásakor környül nem vétetett volna? De elég ez a' példakrúl, már a' Sz. irás tzikkeleibül erősítem fel tett tzellyomat.

MÁSODIK RÉSZ.

Nem tsak a' példákbul, de még az irásnak némelly tzikkelyeibül is magyarázzák a' Sz. Atyák a' B. Szüz Mariának makulátlan tiszta fogantatását; különöfsen pedig erre magyarázzak K. Profetának Sz. Dávidnak ama mondását, mellyet irva hagyott: (1) *Az ő fundamentomi a' Sz. hegycsúcsán: ditsőséges dolgok mondattak felöled Isten városa. Mondgya Sion: ember és ember Született ő benne: és maga fundálta azt a' Felséges.*

Betü szerént az' Isten Várasa Jerusálem volt, mellyben kiváltképpen lakott; mert az ő Népe főképpen abban tisztelte, és imádta ötet, ott könyörgött néki, ott vett feleletet tőle; mind az által példázat béli értelemben, ezt az egész tzikkelyt a' B. Szüz Mariára magyarázzák a' Sz. Atyák, mivel hogy Jerusálem sok képpen példázta a' B. Szüz Mariát, kirül a' mennyei völegény így szól: (2) *Szép vagy én szeretöm; gyönyörűségés, és ékes mint Jerusálem.* Errül mondgya Dávid: (3) *Szereti az Úr a' Sion kapuit, Jákobnak minden hajléki felett.* A' kapun értsd a' fogantatást; mellyen mint kapun jött a' Szüz Maria e' világra: és azt inkább szereti az Isten, a' Jákob hajlékánál, az az: minden szentek fogantatásánál: mert az egyedül volt bün nélkül.

Nem ok nélkül mondgya Dávid, hogy: *Szereti az Úr a' Sion kapuit, Jákobnak minden kapui felett.* Mert a' Szüz Maria malasztya, mellyel

Iyel Isten ötlet meg ajándékozta: olyan a' több szentek malasztyához képeft, mint az erös, és meg mozdulhatatlan váras az ingadozó, és egygyik helyrül a' másakra által vitethető sátorhoz képeft. Mert a' Szüz Maria azon malasztot, mellyel fogantatásában az Istentül fel ékeséttetett, soha el nem vesztette: A' több szentek az első malaszt után, akár mikor vették azt, meg tántorodtak: és ha máskép nem-is, leg alább botsánandó bünnel vétkeztek, és meg estek.

Ha még jobban vizsgállyuk a' dolgot: David nem kapurúl, hanem kapukrül emlekezik az emléttett Zsoltárban, és azokat *szereti az Úr*. Minden embernek két kapuja vagyon: egygyik a' mellyen e' világra bé jö, a' *fogantatás*; a' másik, a' mellyen e' világból ki mégyen, az *balál*. De senkinek se szerette Isten mind a' két kapuját, a' puzta emberek közül, hanem tsak a' B. Szüz Mariáét: némellyeknek mind a' két *kapuját* gyüölöli; azoknak t. i. a' kik bünben fogantatnak, és bünben hálnak meg: némellyeknek pedig tsak a' ki menetelek *kapuját* szereti, mert: *Drágalátos az Úr előtt az ő szenteinek balálok.* (1) Bé jöveleteknek *kapuját* pedig gyüölöli, mert, minnyájan azt mondgyák Dáviddal: (2) *Ime hamítségban fogantattam; és bünökben fogadott engem az én anyám.* De a' Szüz Mariának mint a' két *kapuját* szerette, mind az elsöt, mellyen e' világra jött, bün nélkül fogantatván; mind a' másodikat, mellyen e' világból ki ment bün nélkül, egyenesfen az örök boldogságra jutván.

(1) Psl. 115. v. 15. (2) Psl. 50. v. 7.

Közönségesen tartják t. i. a' Sz. Atyák, hogy a' B. Szüz Mária, soha semmi vétekekkel, szennyel, vagy billeggel meg nem motskoltatott. És ezt ugyan a' irásbul is ki nyomozhattuk. Mert ha Gábriel Angyalnak bizonyosága szerént: választás nélkül mondatik malasztal tellyesnek, ha az aszszonyi állatok között áldotnak, ha az Úr kivált képpen véle, hogy lehetett volna valami vétekeknek helye ő benne? illet e' a' meg Váltóhoz, ahoz a' makula nélkül való bárányhoz, a' ki el veszi vala a' világ bűneit, az Isten Fiához, a' ki minket meg békéltetett az Atyával, hogy olly Anya lenne, és olly testet venne belüle magára, a' melly valaha az ördög nyügében, vitekben lett volna? (1) *Agonosz akaró lélekbe bé nem mégyen a' böltsefség, se nem lakik a' bűnök-alá vettetett testben.* Jánosnak, hogy Krisztusnak elől járójává lenne, meg kellett még annya méhében szenteltetni. A' jó Angyalok, hogy az ő szolgái lennének, minden büntül meg oltalmaztattak. Miképpen hagyta tehát az Isten, hogy az ő Fiának Anya bűnös lenne? Krisztus nem más Anyát kívánt, hanem szüzet: hogy választott volna tehát bűnöft?

Illett (igy szól Sz. Pál Apostol a' Krisztusról) (2) *Illett, hogy ollyan Fő Papunk lenne, szent, ártatlan, széplő nélkül, a' bűnösöktül el választatott.* Hogy válásztatott pedig el a' bűnösöktül, ha az ő Anya, a' kinek testét fel vévé, a' kitül tápláltatott, és fel neveltetett, bűnös lett volna?

(1) Sap. 1. v. 4. (2) Hebr. 7. v. 26.

volna? (1) *Valaki az Istentől született, bűnt nem tselekeszik, mert annak magva vagy on abban, és nem vétkezik, mert az Istentől született, Ha bűnt nem tselekeszik az Istennek barátja, és fogadott fia, még olyan marad a' malaszt által, annál inkább nem keveredhetik bűnbe az Istennek Anyja, a' malasztnak minden tellyefségével bővelkedvén. Erre nézve így szól a' Sz. Szüztül Sz. Anselmus Püspök: (2) Senki sem kételkedhetik, hogy az ő tisztaságos teste, és szentséges lelke, mindenestül meg oltalmaztatott a' vétek mótakátúl, úgy mint az a' palota, mellyben az ő, és mindenek alkotó Istene, test szerént vala lakozandó, és a' mellybül az ő személlyével való egygyesülésre az embert fel vala veendő ki magyarázhatatlan munkálkodás által, eddig a' Sz. Atyának szavai.*

Végére jutottam már beszédemnek A. H. Azt minnyájan tudják; a' méltóság tiszteletet kíván; nagyobb méltóság pedig nem lehet egygy tsupa emberben, mint az eredeti épség, tisztaság, makula nélkül való fogantatás, és az Isteni Anyaság, mellyel a' végtelen irgalmu Isten fel ékesette a' B. Szüz Mariát. Jól szemeink előtt viseljük tehát ezen méltóságát a' Sz. Szüztnek. Ne kövessük azokat az el fajult Atyafiakat, kik ezt a' Sz. Szüztet, se tiszteleségesbb itéletben nem tartják, se betsületesbb szájjal nem emléttik, mit a' bűnös Evának más akár mellyik leányát. Mi K. hivatalyunk szerént adgyuk

(1) 1 Joan. 3. v. 9. (2) S. Anselm. lib. de Excel. Virg. cap. 3.

adgyuk meg üdvözétönk Sz. Annyának méltó tiszteletét, mindenkor szemünk előtt hordozván méltóságát; és bizonnyal reánk árasztja anyai irgalomságát. Amen.

KARÁTSON NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Transeamus usque Betlehem, & videamus Verbum hoc, quod factum est. *Luc. 2. v. 15.*

Mennyünk el Betlehemig, és lássuk meg e' lött dolgot.

El jöttetek látom A. H. szép sereggel, s' le is ültetek; de tsak kellyetek fel, mennünk kell, s' ugyan egész Betlehemig; hogy a' pásztorokkal egygyütt mi is meg láthassuk a' lött dolgot, melyet az Ur meg mutatott nekünk. Nagy dolog ez szerelmefim, meg érdemli hogy meg nézzük.

A' meg foghatatlan, és semmi változást nem szenvedhető örök Isten, kit, se az ég, se a' föld meg nem foghat; minden Felségét, és véghetetlenségét, egy Szüz leánynak méhében, mint egy rejtekes burokban el rejtette. Méltó hogy meg lássuk. Mert bizonnyal (ha bölts Guericus Apá-
tur

tur szavainak hitelt adunk) A' több jó tétemények között, mellyeket az Isteni Felség, az ő hozzánk való nagy szeretetének bizonyíttására, véltünk közleni méltóztatott: Válamint leg elsőbb, úgy leg tsudálatosbb titok ez, melly e' mái napon ki jelentetett. Hogy tudni illik az *Ige teste lött*, és: úgy taláztatott mint ember.

Ha panaszolkodtak a' régiek, és siránkozva keresték az Istent Dáviddal mondván: *Könyhűlatásim voltak kenyereim éjjel, és nappal; midőn mondgyák náponként nékem: hol vagyon a' te Istened?* Mi könnyen fel találjuk a' pólákban, helyheztetve a' jászolyban. Ha azt mondották a' régiek: Sulyofsak rajtok az Istennek kezei, és azért kérték: venné távúl tőlök az ő kezeit; Ime most kötve vannak az ő kezei! Ha a' régieknek keményen szóllott az Úr, és arra nézve mondották az Izraeliták: *Ne szólljon nekünk az Úr: hogy ne taián meg ne ballyunk;* ime most nem szóll haragofsan, hanem, mint ártatlan kised siránkozik a' jászolyban. Miért tselekedett így? meg felel erre Krysologus Sz. Péter: *Sic nasci voluit; quia amari voluit, non timeri.* Így akart születtetni, mert szerettetni kívánt tőlünk, nem féletni. Ezt bizonyéttya bölts Guericus Apátur is, imigyen szólván a' meg testesült Igérül: (1) Testben öltözvén, kised gyermekké lött; inkább szerelmetes, mintsem rettenetes akartközöttünk meg jelenni, mert mivel üdvözétteni jött és nem itélni: születésével kezdette szerelmetes-ségét,

(1) Guer. Abbas apud Mansi Disc. 10. de Nativ.

ségét, az utolsó ítéletre hallasztván rettenetességét. Ezt kellene A. H. vizsgálni mennünk Betlehemben. De haszontalan; mert látom nem értek az utazásra; azért csak maradgyatok meg, itt is előtökben teszem az Isteni irások szerént ezt a Sz. titkot.

Az örök Ige meg testesülésének imádandó titkában: Kettőre kell kiváltképpen vigyáznunk. *Először* t. i. mitsoda szeretetet mutatott a' meg testesülés által hozzánk? *Másodszor*: Mitsoda szeretetet mutattunk mi eddig azért ő hozzám?

Mitsoda szeretetet mutatott hozzánk a' meg testesülés által a' mi üdvözéttő Jezusunk, meg gyarázom az *első részben*. Mitsoda szeretetet mutattunk mi eddig ő hozzám, le festem a' *második részben*. Az első a' született Jezusnak nagy irgalmaságát ajánlja, a' második a' mi háláadatlanfágunkat korpázza. El kezdem, halgafsák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Melly nagy szeretetet mutatott hozzánk a' mi üdvözéttő Jezusunk, az ő meg testesülése, és üdőszerént való születése által; abbul könnyen ki tanulhattyuk, ha eszünkben juttattyuk honnét szállott le? (1) *Meg bajtotta t. i. az egeket, és alá szállott*, és ugyan minden ditsőséggével, el anyira, hogy: a' földet mint egy hasonlónvá tette menyekhez. Ugyan is: ha a' hol a' Király, ott
vagyon

(1) Psl. 17. v. 10.

vagyon a' Királyi udvar is, vallyon a' hol az Isten
 vagyon, nints e' ott a' menny ország is? az Isten
 pedig: *meg bajtotta az egeket*, és alá szállott
 a' földre, nem szállott e' le tehát az ő mennyei
 javaival egygyütt?

Ha valami földi Király, az ő lakását, egy
 várasbúl a' másíkban veszi, által viszi abban ma-
 gával az ő királyi udvarát is, és: az által kül-
 lönös nagy javára lészzen azon várasnak. Neve-
 kedik az által a' Várasnak gazdagsága, öregbe-
 dik hira, neve, méltósága, nagyobbodik *privile-
 gioma*, vagy is kegyelmes szabadsága. Majd illy
 formán tselekedett születése által az Istennek meg-
 testestült örök Igéje az ő Anyaszegy-házával. Meg
 nagyobbította annak *privilegiomit*, meg fokasé-
 totta benne a' mennyei kegyelmeknek, folyamit;
 Az Angyaloknak társaságában, az igaz idvösleges
 tudományban részesítette; hatalmat adott néki a'
 bünöknek meg botsáttására; tsudákkal ditsóította.
 Ez szerelmefim! bizony minden hasonlatofságon
 fellül való nagy jóság, meg foghatatlan szerelme-
 tes édesgetés, és meg magyarázhatatlan kegyel-
 ség. Ime az örök Isten (igy szól ismét B. Guer-
 ricus Apátur) a' ki téged teremtett, hogy ötet sze-
 meiddel láthatsz, teremtett kisedet gyermekké
 lett: és a' ditsóiságnak Istene, nem tsak hasonló
 hozzánk a' testnek valóságában, hanem még fo-
 gyatkozást is szenved; nyomorult, magával jöte-
 hetetlen, kisedet gyermeki üdőben, és állapotban
 lévén, emberi segítség nélkül szükölködik s' ugyan
 egyedül mi érettünk.

A' mint Királyok könyvében olvasom: (1) Okoziás Király, ama gonosz Ákábnak gonosz fia, az ő betegségének üdején, hívatta magához Illyés Profétát, hogy (a' mint az Abulai Bölts *Toflatus* magyarázza) gyógyéttaná meg ötet. De bezzeg: Király létere sem talált annyi kegyelme^t a' Profetánál, hogy alá menne hozzája, sött: Két izben az ő ötvenes Hadnagygyát ötven, ötven vitézekkel, kik vélek valának, az égbül alá szállott tüzzel meg emésztette. Midön pedig már az harmadik Ötvenes Hadnagyot 50 vitizekkel együtt hozzá küldötte volna (mivel ez magát megalázá) meg-nem emésztette a' tűz által; alá ment hozzája, de nem gyógyulást, hanem: halált jövendölt néki.

Beteg volt A. H. az egész emberi nemzet, s' ugyan nagy lelki beteg, az első ember vétkének mirigygye miatt: a' Profétáknál orvofságot nem talált; egyedül tsak az egek ura gyógyéttanhatta meg. Ugyan ezért a' Proféták által könyörgött mondván: (2) *Ébressz fel Isten batalmasságodat, jöj el, szabadéts meg minket.* Küld (3) *el a' bárányt a' föld urát!* De mivel még akkor bé nem tölt az el rendelt üdö, el hallasztotta Isten kéréseket; de meg nem keményétette magát, mint Illyés P. Okoziás Királynak akarattyára; hanem, az el rendelt üdöben: *meg bajtotta az egeket*, és el küldé az ő egygyetlen egy Fiát e' világnak. Nem hogy halált jövendöllyön néki, mint Illyés Profeta Okoziásnak, hanem inkább:

hogy

(1) 4. R. g. 1. (2) Psl. 79. v. 3. (3) Isa. 16. v. 1.

hogya a' halált érdemlő pártosoknak életekre lenne. Mitsoda nagy szeretet ez ájtatos hivek?

Az ő ditsősége, és Isteni Felségének szük, szoros, kitsin, és keskeny az égnek, és földnek minden tágasága is; ime még is: az ő mindenhatóságát, örökké valóságát, változhatatlanságát, szóval: minden tökéletességét, egy kisdéd testben foglalta, leg kisebbé lött. Már A. H. szóllok *De villa nova* neveztetett Sz. Tamásnak szavaival: *Ad parvulum accedere quis formidet?* (1) szerelmes, kegyes, és kellemes szokott a' gyermetske lenni; ki félyen tehát, ki irtózzon elejbe menni? néki szállani? véle nyájaskodni? Magok az hivek jól tudgyák, a' tse-tsemős kisdédeknek szokásit. A' kisdéd, ha valamiben meg-bántódik, kesereg, sírással tölti boszuját; egy kevés vártatva ismét nevet; ártatlan könyhullatásival magát meg engeszteli; sérelmértül meg-nem emlékezik; senkit meg-nem utál, meg-nem vét; és ha az, a' ki meg bántotta magához hijja, ölében venni kívánnya; el-mosolyodik, és nagy örömmel oda engedi, és adgya magát, sött: mint egy repesve mégyen karjaira. Már pedig: hitünk ágazattya tártya, hogy az Istennek örök Igéje a' mi kedvünkért, és szerelmünkért; ilyen kegyes kisdéd gyermeki állapotban született: Mutathatott volna e' tehát valaki valaha illy nagy szeretetet az ő szerelmeséhez?

Igaz szeretetet mutatott régenten Jonatás Dávidhoz, mert: azon szivefségiért, mellyel Dá-

C

vidhoz

vidhoz vífeltetett, fok dorgálásokat, és boszúságokat szenvedett az Attyától Saul Királytól. De ezt nem tsudálhatom, mert: igen jó baráttya volt Dávid Jonatásnak: semmi hasonléttáft sem tehetünk azért itt azon szeretet között, mellyel az Isten meg tesiefult Fia minket szeretett, és a mellyet Jonatás Dávidhoz mutatott. Nagyobb szeretet volt az, mellyet egykor Sámson az ő feleségéhez mutatott. A' mint olvasom: Sámson az ő felesége felette igen meg boszontotta, ki jelentvén azon titkot a' Filisteusoknak, mellyet Sámson tsak egyedül ő néki jelentett ki, mivel hogy igen untatta könyörgésével. Azért Sámson: (1) *Igen meg nem haragvân reá, fel mène az Attya házához.* De nem foká tartott ezen haragja Sámsonnak, hanem negyed napra, ismét vizsza mène hozzája: egy gödöllýt vévén néki ajándékúl a' ketskék közül.

Ihon! Sámson a' Felesége boszontotta meg, még is Sámson keresi kedvét feleségének! Megnem emlékezik Sámson u. m. az Abulai Bölts, a' néki tett boszuságrúl, hanem azon fellül ajándékokkal keresi a' boszontó afzszonynak kedvét, mert: az igaz szeretet nem engedte, hogy meg ne kegyelmezne néki. Valóságos figurája Sámson e' dologban a' Krisztus Jezusnak, és ez ő választott Jegyefsénc, az ember lelkének. Megbántotta Sz. Felségét az emberi nemzet, ki mondhatatlan nagy boszuságot tévén néki: De valamin Sámson az ő feleségén; úgy Krisztus sem
akart

(1) Judic. 14. v. 29.

akart boszút állani az ő választott jegyesén, hanem: a' boszúságot ajándékkal akarta el-törlení, magát adván érettünk az örök Atyával való meg egygyeztetésünknek alkujában, midön még ellenségi volnánk. Már tehát szerelmeim! szóllok Sz. Bernárdnak szavaival: (1) Evvel a' nekünk született, és nekünk adatott gyermetskével azt tselekedgyük, a' miért nekünk született, és adott. Ő azért született nekünk, mert szeretett minket: szeretsük tehát mi is ötet. De bezzeg: mint szerettük eddig? ezennel meg értyük a' második részbül.

MÁSODIK RÉSZ.

Hogy volta képpen meg tudgyuk, mitsoda szeretettel voltunk eddiglen a' mi ödvözöttö Jezusunkhoz; az ő parantsolatiról vegyünk jól számat magunktul. Ha az Isteni parantsolatoknak által hágásáról, nem dorgál benntünket lelkünk ismérete; remélyhettyük hogy meg feleltünk tartozó köteletségünknek: Krisztus maga mondgya: A' kinél vannak az ő parantsolati, és meg tartya azokat; az, az, a' ki ötet szereti. Ha tehát meg tartottuk az ő parantsolatit, az ő szerelmiért nehézségeket szenvedtünk: hozzá igaz szeretettel voltunk. Akkor szereted igaz szivbül a' te Istenedet u. m. Sz. Bernárd, midön az ő kedviért a' jóságos tselekedetekben foglalatoskodol. Ha

C 2

a'

(1) S. Bern. ferm. 4. super Missus.

a' parantsolt jóságos tselekedeteket refteled, igaz szivbül nem szereted.

Tekénts K. A. Énekek Énekében, fel-talá-
lod ott a' harmadik részben, minémü fáradságot
tett az igaz szeretettel gerjedező ájtatos Jegyes
az ő mennyei völegényének szerelmiért. Nem
sajnálta bezzeg femmi fáradságát. Hallyad tu-
lajdon szavait: (1) *Az én ágyámban éjjenként ke-
restem u. m. a' kit szeret az én lelkem. Keresstem
ötet, és nem találtam: fel-kelek, és meg kerültem
a' váraft; a' szorosokon; és az utzákon keresstem
a' kit szeret az én lelkem; és nem találtam.* Még
is, mind ennyi fáratságit sem unta el, még to-
vább is folytatta fáratságos keresését; és, mivel
álhatatos volt, végre meg-is találta. (2) *Meg-
fogatam ötet: u. m. el sem bortsáttam.*

Ha mézzel folyó Sz. Bernárd szavainak hi-
telt adunk, jól érthettyük A. H. a' mi lelkünk
szeretőjének ágyán a' jászolyt, mellyben érettünk
a' B. Szüz Maria által helyheztetett; mellyben
mint tsetsemös kiseded gyermek sír, alufzik, mo-
solog, nyugfzik az Istennek meg testesült Fia.
És ugyan méltán magunkénak mondhattuk ezt
az ágyat (igy folytattya tovább beszédét a' Sz.
Atya) mert úgymond: valami az ágyat, vagy is
nyugodalom helyét (melly a' bádgyatságot, és fá-
ratságot szokta követni) illeti, vagy is: valamen-
nyi bádgyatság, fogyatkozás, fáratság, és eröt-
lenség vagyon az Isten meg-testesült Fiában mint
emberben; nem az övé, hanem a' mienk, mert:

a' mienkből, vagy is inkább mi tőlünk vette. *Mea est mortalitas nati, mea est infirmitas parvuli.*

(1) Én tölem vette, a' mit én érettem szenved: az én természetem az ő benne, hogy testé légyen születtség, emlökkel szoptattság, ideig élyen, meg-hallyon, és el temettség. Az én halandóságom, erőtlenségem, az ő halandósága, erőtlensége, enyim végre a' meg feszültnek lelke kiadása.

Kerefted e' tehát K. A. a' Jegyesnek példájára ebben a' te ágyadban, vagy is a' te természetednek fogyatkozásában, a' kit szeret a' te lelked? az emberi testben öltözött Isten Fiát, a' szeplötelen Szüz Maria makulátlan méhének drága magzattyát, kinek látogatására annyit ösztönözték magokat az Istent félo pásztorok? tudom, sok éjjeken, sok utzákon, és szorosokon kerefted, a' kit szerettél; sokszor meg-kerülted kedviért a' Váraft, sok szük, és szoros helyeken jártál, keltél, fáradoztál érte; de bezzeg: az öröket nem kérdezted, hanem inkább bújkáltál előttök, úgy kerefted szeretödet. De nem azt az igaz szeretöjét lelkednek, ki annak üdvösségiért, midön Isten formájában volna; ki üresétette magát; hozzád hasonló természetben öltözött; és e' mái ditsőséges napon, a' szeplötelen szüznek méhéből e' világra született, hanem: azokkal fáradoztál a' szeretök után, kik, a' mint Böltsefség könyve mondgya felölök, tsak azon vannak, hogy a' bújaságban gyönyörködtethetség magokat: Ke-

rested testednek szeretőit, azokat a' félre rugó személyeket, kik méltán neveztethek; az ördögök tsábéttó eszközeinek.

Szeretni tartozunk tellyes szivünkbul, és tellyes lelkünkbul a' mi üdvözöttönket már tsak azért is, hogy hozzánk hasonló emberré lett, s' ugyan olly hasonlóná, hogy mi közöttünk, és az ő embersége között, egyéb külömség nem volt, hanem, hogy ő bünt nem tselekedhetet: *Megkésértetett mindenekben hasonló képpen, a' bünön kívül.* (1) Természetünkkel egygyütt minden erőtlenységünket is fel-vette. Olly nyomorúlt emberré lett mint mi; hatalom alá vettetett mint mi: szenvedő, halandó, ékező szomjuhozó faradozó vala mint mi. Minden ember természet szerént hajlik, és vonattatik annak szeretetére, a' ki ő hozzá hasonló állapotban vagyon. A' nemes ember a' nemeset; a' Polgár a' Polgárt; a' mester ember a' mesterségben lévő; a' Katona a' Katonát; és minden egyéb ember az egyenlő forsu, hajlandóságú, és természetü embert inkább szereti, és kedveli, mint más egyebet; és bünnek tartatik, ha ki a' maga félét meg-vetvén, máshoz ragaszkodik; mitsoda bünnek tulajdonéttatik tehát az nekünk, ha mi, az értünk testé, és hozzánk mindenekben hasonlóná lett Isten Fiának hátot fordítván, az ő szörnyü boszuságára, a' teremtetett állatokhoz ragasztyuk szivünket?

Ha pedig tökéletes szeretettel tartozunk szeretni azért, hogy hozzánk hasonló emberré lett,

men-

(1) Hebr. 4. v. 15.

mennyivel inkább azért, hogy megváltónk, és üdvözöttünk lett? a' szenvedés által, melly alá az ő Sz. embersége vettetett; váltott meg-bennünket, Ébrefszük fel szivünket A. H. az ő vélünk tett jó teteményeinek emlékezetére. Ő magát meg alázván, bennünket az egész természet fölében fel-magasztalt. Ő az ő fok fáratsági által, bennünket a' bűnnek terhe alúl fel szabadétott; adótságunkat magára vévén azoktúl bennünket meg könnyebbetett, és minden javaiban részesétett. Nem méltán kíván e' tehát ezekért viszont való szeretetet tőlünk? 's ugyan olly szeretetet, a' mellyből nyilván ki tetsék, hogy mindenkben egyedül néki kívánunk tetzeni?

De bezzeg ki szereti így az ő Jezusát? (1) az egyedül u. m. Sz. Ambrus, a' ki annak tekénetiért meg-tagadgya a' maga akarattyát. Példánk ebben Sz. Pál Apostol. Meg-tagadta bezzeg ez Krisztusért a' maga akarattyát, 's ugyan el annyira, hogy: ő néki élni annyi volt, mint a' Krisztust szeretni. *Nekem életem a' Krisztus* úgy mond (2) mint ha mondaná: Én ugyan élek, de nem magamért, nem a' magam kedviért, hanem a' Krisztusért: és úgy élek, mint ha én nem is élnék; hanem csak a' Krisztus élne én bennem. Annnyira égett benne ez a' Krisztushoz való nagy szeretet, hogy nem tudná, élnié kellene e' inkább, hogy a' Krisztus kedve szerént, a' testben munkálkodgyon az hivek hasznára, vagy meghalnia, hogy véle egygyesüllyön. *Krisztus az*

C 4

én

(1) S. Ambr. in Psl. 118. (2) Philip. 1. v. 21.

én testemben u. m. akár az élet, akár az halál által — hogy ha a' testben élnem nekem, nyereség a' munkának gyümöltse, nem is tudom mit válszszak : szorongattatom pedig e' kettő között, kívánván el-válni, és a' Krisztussal lenni — meg-maradnom pedig a' testben szükséges ti éretzetek. (1) Egész élete tehát ennek a' nagy Apostolnak, minden munkája, és tselekedete a' Krisztusért vala; halálát is nem azért kívánnya vala, hogy e' világi nyomorúságoktól meg-szabadullyon, hanem hogy a' Krisztussal egygyesülyön. És honnét volt Sz. Pálban ez a' nagy szeretet? onnét, mert ő a' Krisztusban nyilván meg ismerte azokat az okokat, mellyekbül őtet az ő embersége olly erősen hozzánk kaptsolta. Ezeket az okokat pedig, az ő malasztya által mi-is megismértük; vallyon tehát még ennek utánna is olly hideg szivel leszünk e' a' mi üdvözéttő Istenünkhöz mint eddig?

Ah szerelmefim! törödggyünk meg-szivünkben, keressük meg bántódott üdvözéttönknek szinét. Ne félyünk azért hozzá menni, hogy eddig igen hideg szivel viseltettünk hozzá. Láttjuk kiseded gyermekké lett, nem tud haragudni vagy ha haragszik is, hamar el feletkezik sérelmérül; igen könnyen meg-engeszteltetik. Nem is másért alázta meg annyira magát, hanem a' mi fel magasztaltatásunkért. (2) *Idcirco parvus in nostris fieri dignatus est, ut in suis nos magnos effi-*

(1) v. 22. 23. 24. (2) S. Petrus Damian de Nat. Domini.

efficeret. Annyátúl születetvén, azért méltóztott a' mi emberi természetünknek fogyatkozásiban illy kitsinnyé lenni, hogy minket az ő Isteni ditsőségében részesétvén mennyei Sz. Attya előtt nagyokká tenne. Nagyokká is tesz bizonyyára benünket, tsak valamint ő egy lett mi vélünk, magára vévén testünket; úgy mi egygyek legyünk ő véle, az igaz tökéletes Szeretet által Amen.

AZON NAPON MÁSDIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Transeamus usque Betlehem, & videamus verbum hoc, quod factum est, *Luc. 2. v. 15.*

Mennyünk el Betlehemig, és lássuk meg e' lett dolgot.

Minek utánna az Isteni végezésnek rendi, és a' Profetáknak jövendölési szerént, az örök Atyának Igéje, a' szeplőtelen Szüz Mariának méhében meg-testesülvén, a' Betlehemi istállóban e' világra született; 's azon Tartománynak pásztori (kik vigyázták vala az éjjeli vigyázásokat az ő nyájaik mellett:) az Angyalnak szavaiból meg-
ér-

értették a' lett dolgot; leg ottan ösztönözni kezdék egymást a' dolognak látására: *Mennyünk el Betlehemig* (igy szóllanak vala egymásnak) *és láfsuk meg e' lett dolgot.* Bizony szentül, és ha e' dolognak vizsgálását el mulatták volna, vétkefsek lettek volna, minek utánna már arrúl az Angyali jelentés által bizonyofsakká tétettek.

Egyben gyült A. H! valamint a' pásztoroknak tudokra adta a' mennyei Atya az ő örök Igéjének üdö szerént való születését, úgy nekünk is ki nyilathoztatta. Azoknak ugyan Angyali által, nekünk pedig, az Evangyeliom által. Mi is tehát szerelmefim: *Mennyünk el Betlehemig, és láfsuk meg e' lett dolgot, mellyet az Úr mutatott nekünk.* Mennyünk el szivbéli indulattal szentséges hitünknek világánál: meg-találjuk ott Mariát, Józsefet, és a' jászolyban fektetett Isteni kisdedet. Meg-láttjuk ott, hogy: valamint Ezekiás üdejében; ezen Sz. Királynak kérésére, tiz grá. ditsal hátra tért a' nap: Ugy a' mi napunk is, az Atya Istennek egy szülött Fia; a' nagy nyomorúságok között nyavalgó emberi nemzetnek firalmas kérésére: a' kilentz Angyali karokon alá szálván, a' tizedikre lépett, t. i. az emberi természetre, melly kifsebb az Angyalinál.

Mennyünk tehát A. H. és láfsuk meg e' lett dolgot, 's látván tsudálljuk, és tsudálván imadgyuk. Ugyan-is: nem imádandó nagy tsuda e' ez, hogy: a' teremő Isten emberré lett, iftállóban született? ki ne tsudállja? hogy az Atya Istennek természettel, hatalommal, böltsefséggel egyen-

lő Fia; az örökkén való, végzetlen, változhatatlan, szenvedhetetlen, jászolyban tétetett? halandó, romlandó testben öltözött? Ki hallotta valaha, hogy azon egy Fiú kétfzer születtsék? Egyszer öröktől fogva Atyától Anya nélkül, másodszor: Anyától Atya nélkül? ki látta hogy Attyát maga leánya szülle? hogy az Anyánál előbb való légyen a' szülött? hogy a' ki ma született, régiebb légyen minden üdöknél? hová lehet már annál tsudálatosbb dolog, mint hogy az Istennek mindenhatósága polyában kötöztetik? az Angyalok kenyere téjjel tápláltatik? a' ki mindeneket kezében tart, ölben hordoztatik? a' ki az eget fundálta, istálóban helyheztetik? 's ime illy alá való állapotban jelent meg-nálunk az Istennek Fia. Vallyon miért illy meg vettetett állapotban?

Meg-mondgya Sz. Pál Apostol: (1) *Meg jelent u. m. a' mi üdvözető Istenünknek kegyelme, erudiens nos, oktatóván, hogy meg tagadóván az istentelenséget, és a' világi kívánságokat, józanon, és igazán, és ájtatófsan éllyünk e' világon.* Ezt jövendölte már előre Isaiás Proféta is, midön így szöllott a' meg-testesülendő Igerül a' Zsidó népnek: (2) *A' szemeid látni fogják a' te oktatódat.* Erre nézve mondgya Sz. Agoston D. (3) *In Christo venit hominibus & magisterium, & adiutorium.* Krisztus az ő születése által segétt is bennünket, oktatótt is. Mire oktatótt?
elő-

(1) Tit. 2. v. 11. 12. (2) Isa. 30. v. 20. (3) S. August. Epist. 137.

először: az istentelenségnek, és világi kívánságoknak meg tagadására; *másodszor*: az igaz, józan, és ájtatos életnek gyakorlására.

Hafznosbb tanéttáft én sem adhatok annál, mellyet az Isten meg testesült Igéje, az ő Sz. születése által hozott e' világra. Hogy azért ezen mennyei kisednek Sz születését méltó képpen tisztelvén; Sz. születésének hafznát magatokban érezhessétek: mái predikátziómban a' született Jesusnak már fellebb emlétett kettős tanéttásárúl szóllok.

Az *elsőrül*, az-az: az istentelenségeknek ki irtásárúl, az *első részben*. A' *másodikrül*, az-az: az igaz, józan, és ájtatos életnek gyakorlásárúl a' *második részben*.

ELSŐ RÉSZ.

Hogy a' kised Jesus az ő Sz. születését, leg először az istentelenségeknek, és világi kívánságoknak ki irtására tanúságúl rendelte legyen; könnyen ki ki el hiszi, ha ötet üdvözétőnek ismervén, azon üdönek állapotját lelki szemei elejben teszi. Abban az üdőben, mellyben t. i. Krisztus született; annyira el pártoltak az emberek az Istennek törvényétül, annyira a' világ után indultak, annyira meg vakultak (ki vévén enyhányat, kik a' Proféták irásinak hittek) hogy hasonlónvá lettek az oktalan állatokhoz, sőt az ő módjok szerént, még azoknál is alább valókká.

lökká. Mert Izaiás Profétának panaszja szerint: (1) *Meg-ismerte az ökör az ő Urát, és a szamár az ő Ura jászolyát*, Izrael pedig: meg-nem ismerte az ő Urát, Istenét. Születvén az Ur Jezus: *Tulajdoniban jöve u. m. Sz. János: (2) és az övéi bé nem fogadák ötet.* Ez a' szörnyü vakság pedig, nem tsak a' köz népben, hanem még a' Papi Fejedelmekben is vala. Ez abbul ki tetszik, hogy, midön a' magusoknak Herodes előtt; meg akarták bizonyíttani Mikæás Profétának írásibul: hogy a' Mesiásnak Betlehemben kellene születnie: Mikæás Profétának igéjét, melly Betlehetet kisdednek mondá, az Irás tudók nem leg kifsebnek nevezték. (3) A' Zsinagógán kívül járó népeknek tanéttói pedig olly tudatlanok valának, hogy el hagyván az egy igaz Istent: bálványokat imádának. Majd nem találkozott, a' ki jót tselekedne.

Az Istennek örök Igéje tehát, látván ezen firalmas állapottyát e' világnak, könyörületeségre indula: a' meg ígért üdö szerént testben öltözött. És, mivel az Atya Istennek örök igazsága: *Bizonyságul* adta ötet a' népeknek, vezérül, és tanéttóul a' pogányoknak (4) mindgyárt születését olly tsudálatosán rendelé, hogy az által tanéttást adna az embereknek, az istentelenségeknek, és világi kívánságoknak ki irtására.

Ime! nem a' szemnek kevélysége, sem a' kényes testnek tetszése szerént nem rendelte szület-

(1) Isa. I. v. 3. (2) Joan. I. v. II. (3) Math. 2. v. 6.

(4) Isa. 55. v. 4.

letésének helyét, hanem; ezeknek ellenkezésére. Midőn mindeneknek Ura volna, a' várason kívül, egy rongyos iftálóban született: a' barmok elejbe tétetett, hogy azoknak meleg leheletekkel, a' hideg miát remegő gyenge testtetskéje melegéttetnék. Oh nagy alázatofság! mi oka lehet ennek, hogy szintén a' barmoknak jászoláig, meg alázta magát az Istennek örök Igéje? meg felel helyettem (1) Sz. *Victor*val neveztetett Hugo Kardinál: Az ökör, és szamár közé helyheztetik u. m. az Isteni Böltsefség, hogy az oktalanat oktátná, a' túnyát indéttaná, a' lelki vakokat meg-világoséttaná, a' resteket gyorsfakká tenné, a' meg rögzett bünösöket fel-ébredtetné, az az: hogy az iftentelenséget az emberek sziveibül ki irtaná.

Ah melly nagy szerentsére kapott a' világ A. H! Az ó Testamentomban a' maga példájával az Ur Isten nem oktatta a' népet az iftentelenségeknek ki irtására, hanem: vagy a' Patriárkák által, mint a' Zsidókkal tselekedett; vagy szintén a' barmokhoz, és oktalan állatokhoz küldötte őket a' szent lélek. A' rest, túnya, 's az ő üdvösségekkel keveset gondoló embereket a' hangyához küldötte a' Sz. lélek: *Menny a' hangyáboz u. m. ó rest.* (2) és a' te lelki üdvösségednek meg szerzésére, annak utaiul, tanály böltsefséget, és szorgalmatofságöt, és, ne restellyed magadat az örökké valóságghoz készíttetni. *Kérdezd meg a' barmokat, és meg tanéttanak téged: és az égi madarakat, és meg jelentik néked.* (3) úgy mond

(1) Hugo Victorin. (2) Prov. 6. v. 6. (3) Job. 12. v. 7.

mond Jóbnál a' Sz. lélek, melly alázatosnak, és háládónak kell lenned a' te teremő Uradhoz, Istenedhez: tanuly békefséges türést a' földi férgektül, kikhél, gonofz istentelen tselekedetid által, a' te mennyei Urad előtt utalatosabbá lettél, sött: *szólly a' földnek, és meg felel néked.* (1) hogy meg kell törnöd fel fuvalkodott kemény nyakadat.

Illyen példákat tett A. H. a' régi üdöben Isten ö Sz. Felsége az emberek elejbe, hogy ezeknek tulajdonságibül tanulnák meg mint kellesék a' természet jó ösztönére figyelmezniek, a' józan okoskodással ellenkező istentelenséget megvetniek. De ime már nem a' Proféták, vagy oktalan állatoknak példája által, hanem Sz. Fia által tanétt benünket. Még ugyan rebegő nyelvetkéje nem szólhat, de a' mint Bernárd elmélkedik felöle: (2) *Quæcunque de eo sunt clamant.* Valamik töle, vagy körülötte vannak, kiáltanak, predikállanak. Kiált az iftáló a' pompás paloták ellen, kiált a' jászol a' testet kényeztető puha ágyok ellen, kiált a' posztó a' fors felett való tzifra ruhák ellen, kiáltanak keserves könyhullatási a' mértékletlen vigafságok ellen, kiáltanak kised tagjai, és példa adásokkal predikállanak, a' világnak minden istentelen szokási, és kívánsági ellen el annyira, hogy Krysologus Sz. Péternek szavai szerént: A' Kised Jezusnak szüetése, a' vítkeknek el törlése lött. (3)

Ah

(1) v. 8. (2) S. Bern. ser. 3. de Nativ. (3) S. Chrysol. serm. de Nativ.

Ah bizonynal a' vétkeknek el törlésére lött Krifztus Urunknak Sz. születése, ha az ő tzé-lyára tekéntünk; de ha az el fajult világ fainak szemtelen tselekedeteket tekéntyük; talán a' vétkek eredetének mondhattuk. Ugyan is: hányan vannak, nem mondom a' Zsidók, Törökök, 's más vad pogány nemzetek között, de a' Keresztények között is, kik, azon üdvösleges tudományt, melyet Krifztus az ő Sz. születése által adott e' világnak, bé nem veszik? nyomdokit nem köve-
tik? kik Sz. Pál Apostolnak bizonyosága szerént: szájjal vallyák hogy ismérik, és szeretik ezen mennyei kisedet, de tselekedetekkel tagadgyák? hányan vannak olyanok, kikirül inkább mondhattuk Sz. Jánofsal, hogy: az ördög iskolájából jöttek, mint sem a' Betlehemi kised Jezusnak tanéttásátul?

Jelül tétettek a' kised Jezusnak posztótskái, hogy minket az együgyü alázatofságra, és a' világ hivságos pompáinak meg vetésére indétanának, de bezzeg a' mint Sz. Bernárd szöll ezekrül, már majd mindenek ellenek mondanak ezeknek. (1) Jelnek tétettek Uram Jezus a' te posztóid (igy fokázkodott Sz. Bernárd) jelnek tétettek, de olly jelnek, a' mellynek máj napon fokban ellene mondanak: tanétottad ugyan e' világot születéseddal; hogy meg tagadnák az emberek az istentelenségeket, és világi kívánságokat; de talán számtalanok vannak, kik inkább a' gyönyörüségre néznek, hogy sem a' te tanéttásodra. Má-
fok

(1) S. Bernard. serm. 4. de Nativ.

fok a' tékozló fiúval el hagygyák mennyei mestereket: tsak az álom, az eszem, iszom, tzintzóság, tobzódás, hejja, hujja, forog előttök: mások a' részegségnek adván magokat; tsak akkor józanok mikor a' pénzek el fogyott: mások az irgalmatlan Dus-gazdagnak módgyára, vigadnak ugyan társaikkal, de a' szükölködőnek kiáltására tsak fülöket sem billentik: mások harag tartók: mások boszú állók; mások buják, fajtalanok; mások ragadozók.

Áh pokolra vetendő gonofság? (1) *Ut quid Deus factus est homo, si non corrigitur homo?* tsudalkozván így kiált fel Sz. Ágoston D. Miért lett az Isten emberré, ha meg nem jobbúl az ember? mit használ a' világnak a' Krisztus születése, ha az ő tanéttása szerént nem rendeli életét? Egyben gyült ájtatos hivek! A' Krisztus Jezus érdeme által adatott nekünk a' kegyelem; meg emlékezzünk azért Sz. Pál Apostolnak szavárúl, mellyek szerént: a' pogányok menthetetlenek, és az örök kárhozatra kötelefsek azon okbul: *mert midön* (a' természetes okoskodás által) (2) *meg ismérték volna az Istent, úgy mint Istent nem ditsöítették*: Ha a' pogányok az emléttett okbul el veszte? hová léfznek a' keresztenyek, kik nem tsak a' természetnek ösztönébül; hanem: a' meg testesült Igének üdvösleges példájából is meg ismérték az Istennek törvényét? s' még is az istentelenségeknek, és világi kívánságoknak adták magokat, a' testnek meg fertöz-

D

te-

(1) Auguft. Epistola 137. (2) Rom. 1. v. 21. !

tetett uttyán jártak? illy módon meg fertöztetik a kiseded Jezusnak szent születését, azért: annak érdemét sem vehetik. Eddig Szerelmesim az első rész, által lépek már a' beszéd második részére.

MÁSODIK RÉSZ.

Ha a' kiseded Jezusnak születését tovább vizsgáljuk, észre vesszük annak tulajdonságibul; hogy, az istentelenségnek, és világi kivánságoknak kiirtásán kívül, a' tökéletes, józan, jámbor, ájtatos életre is tanította az embereket; észre vesszük, hogy, a' mint Sz. Lukáts mondgya: *Ad dandam scientiam salutis.* (1) Azért született, hogy, példájával üdvösleges tudományt adna e' világnak. Ugyan is: miért alázta meg annyira magát? hanem, hogy: tekéletes példájával; megtörvén a' világnak kevélységét: alázatofságra taníttaná az embereket? miért született olly szegény módon? hanem, hogy: meg törné példájával a' kintshez ragaszkodó fősvény sziveket; bennünket az örökké valóknak kívánására gerjesztene? Miért adta magát az emberi nyomorúságoknak szenvedésére? hanem, hogy: meg taníttana bennünket a' békefészes türesre? miért sir, miért Zokog a' jászolyban? hanem, hogy: bennünket el követett bűneinknek siratására indíttana? bátran mondom Szerelmesim, ha tsak hasonlók nem leszünk ezen ma született kisededhez; ha tsak az ő taníttását bé nem vesszük; az ő tekéletes példait

(1) Luc. i. v. 77.

dáit nem követjük: bé nem megyünk mennyeknek országában.

Jöjjetek tehát szerelmesim, az ájtatos pástorokkal: mennyünk szentséges hitünknek világa mellett szivünk indulattyával Betlehembe, és lássuk meg az Istennek meg testesült Igéjét. Jöjjenek a' szegények, és vigadozzanak; lássák a' jálszolyban tétetett Isten Fiát, lássák, és örvendezzenek, hogy az ő szegénységekben, az Isten Fiának társaságában jutottak. Jöjjenek az alázatosok, és örvendezzenek; lássák mennyire megalázta magát az Istennek Igéje; lássák az Angyaloknak Királyját szolgálai ábrázatban, a' hideg jálszolyban a' barmok között. Jöjjenek a' szüzek, szánakodó szemmel nézzék az ő mennyei völgyeket, 's iparkodgyanak a' tiszta szüzesség által az ő Jegyefseknek kedvében meg maradni. Jöjjenek a' fel fuvalkodott kevély szivűek, lássák a' meg testesült Isteni Felségnek mély alázatosságát, és szégyenüllyenek meg kevélységekben; ez után fen ne eszeskedgyenek, se reménységeket a' bizonytalan gazdagságokban ne vésék, hanem az élő Istenben — gazdagok legyenek a' jó tseledetekben, könnyen adakozzanak, jövendőre gyűjtsenek kintset magoknak, hogy el nyerjék az örök életet. Jöjjenek a' gyönyörűségekben uszkálók, nézzék a' jálszolyban tétetett kis Jezust, és lássák, mint sir, mint zokog, nyivákol, mint remegnek a' hideg miatt tagotskái? midőn ők, az ő Sz. születésének ünnepét, testeknek kívánsága szerint a' részegségben, és tobzódásban töltik.

tik. Jöjjenek a' meg engesztelhetetlen kemény szívü boszú állók; lássák az Isten Fiának kegyességét: hogy ugyan azon üdőben, mellyben még ellenségi valánk, meg békéltetett bennünket menyeyi Sz. Atyával, és: tanullyák meg az üdvözöttönek példájából, melly kegyességgel kellyen ez után lenniék felebarátjokhoz?

Áh K. A. visgáld meg jól állapotodat! hited szerént meg kell vallanod; örökre meg haltál volna, ha tsak az Istennek fia üdőben néked nem született volna: soha a' büntül meg nem szabadultál volna, ha tsak: a' te bünös testednek hasonlatosságát az örök Ige magára nem vette volna: Az örök nyomorúságban kellett volna maradnod, ha tsak az Istennek meg testesült Igéje, hozzád való nagy szeretetébül nyomorúságodat magára nem vette volna. Ismérd meg tehát, ah ismérd meg méltóságodat (int nagy Sz. Leo Pápa) (1) és mivel már (a' meg testesülésnek titka által) az Isteni természettel egygyesültél; gonosz tselekedetid által viszsa ne térj előbbi fertelmességedre. De ugyan ki is lehetne már olly gonosz, ki látván hitének szemeivel az Istennek Fiát a' mi szeretetünkért a' jászolyban sénlödni, még is: annak szerelmiért meg nem vetné a' világi kívánságokat, józanon, jámborul, és ájtatosan nem élne?

Olly kedves voltál K. A. az örök Igének szemei előtt, hogy ő a' te üdvösségedért nem átollott a' szöznek méhében, mint valami fogol,
kilentz ...

(1) S. Leo serm. 1. de Nativ. Dmni,

kilentz egész holnapokig mulatozni; a' mi több: noha az egész világnak örökös Ura volna, nem királyi házban, nem valami pompás Uri palotában, hanem egy hitván iftálóban méltóztatott születetni: semmit nem tartván a' levegőnek zürzavarjátul, hozzánk jött mint békéltető, és hathatós közben-járó. Mint békéltető: mert az ő vére által meg engesztelte mennyei szent Attyának ellenünk fel gerjedett méltó haragját, just adván az örök boldogsághoz. Óh ember! az Istentül nagyra betsültté, felséges méltóságra emeltté, és magad' magadat bestelenéted? (1) Az Isten Fia te éretted embernek Fia lett, hogy meg tanéttana tégedet, miképpen lehetnél Isten fiává, és te bé nem akarod venni az ő tanéttását, melyet Sz. születése által adott e' világnak? az ő példájára nem fojtod e' meg szivedben az iften telenségeket, és világi kívánságokat? nem fogsz e' már ez után: józanon, jámborúl, és ájtatofsan élni? ezen tekkiletességekkben, mellyeket a' született kis Jezus töled kíván, nem fogsz e' előmeneteleket tenni?

Ah Jezus! ki mi érettünk szegényyé lettél; hogy minket mennyei gazdagságodban részésétténél: ki mi érettünk önnön rokonságottúl megvettéttél, hogy minket Sz. országodban bévezetténél: ki érettünk sírtál, hogy könnyeid által minket az örök síralomtól meg oltalmaznál: ki nekünk a' te szent születésed által mestertünk lettél, szentséges példa adásoddal tanéttván bennün-

D 3

ket;

(1) S. Chrys. serm. 148.

ket; az istentelenségeknek, és világi kivánságoknak ki irtására, az Isten szerént való józan, ajtatos életnek követésére! most térdet hajtván előtted, alázatos szível hönyörgünk: tanéts meg arra is bennünket, miképpen köszönnyük meg hozzánk mutatott drága szerelmedet? tanéttásodat, váltságunkért szánt fáradságodat a' jászolytúl fogva egész a' kereszt fáig, mit adgyunk ezekért hálá adás fejében Sz. Felségednek? De hallom tőle, szivünket kéri: (1) *Ald nékem u m. fiam szivedet: és a' te szemeid áz én utaimat őrizzék meg.* Ezt ugyan meg tehettyük, de oh! hogy nyujthattyuk szentséges jászolyodhoz a' szüzek közé olly sok rozsz gondolatokkal meg fertőztetett sziveinket? (2) *Utálatosak az Urnál a' gonosz gondolatok.* Ah! tisztétsd ki szivünket szentséges könyhullatásiddal: igérjük, hogy ez után a' te szent malasztoddal; meg gyözzük magunkban azokat az indulatokat, mellyeknek eddig a' te boszuságodra engedtünk: gondunk lészen ez után szivünk tisztaságára: ez után már józanon, jámborúl, és ájtatosan fogunk élni. Azt egyedül kérjük tőled: hogy, valamint e' világon örömmel álluk szent születésedet, ugy az örökké valóságban is, minden szenteiddel egygyetemben tisztelhefsük, áldhafsuk, magasztalhafuk kegyelmességedet Amen.

 SZ.

(1) Prov. 23. 26. (2) Prov. 15. 26.

SZ. ISTVÁN ELSŐ MARTYR NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Stephanus plenus gratia & fortitudine. Act. 6. v. 8.

István tellyes malasztal, és erővel.

Malasztal, és erővel tellyesnek hirdeti (a' mint hallották) az emlétett Ige Sz. Istvánt: *István tellyes mala'zstal, és erővel.* Mitsoda erővel? mert az Isteni irásoknak bizonyosága szerént: két féle erő találtatik az emberekben. Az egygyik természet szerént való, és nem egyéb: hanem a természetnek azon hathatósága, mellyel némelyek; akár melly nagy, és terkes dolgokat is véghez visznek; nem kevés tsudalkozásokra másoknak.

Illyen erő volt az Óriásokban: mert a' mint az irás bizonéttya: Midön Káleb intette volna a népet; hogy mennének fel, és erőssen hartzolnának Kánaán földének lakosi ellen; mert kezekben adná azokat az Isten; nem akarának néki engedni, hanem egyenlő képpen kiáltják vala: (1) *Senmi képpen e' néphez fel nem mehetünk, mert*

*erősebb nálunknál. Láttunk ott némelly tsudá-
kat is, az Enák fiait az Óriások nemébül: kikbez
basonléttatván, mint a' fűskák láttatunk vala. (1)*
Illyen erővel birt ama Filisteusok táborából való
Góliát. Ennek magassága, a' mint az irás bi-
zonéttya: hat könyöknyi, és egy arasztnyi vala.
Réz sisak vala a' fején, és hal héjju pántzélyban
öltözik vala. A' pántzéllya nehézsége öt ezer,
siklusnyi vala; és réz sarruk valának a' szárain,
és réz paizs fűdözi vala bé vállait; a' dárdája
vasa pedig hat száz siklusnyi való vasbul vala.
Ugyan ezért bizakodván erejében: naponként ösz-
tönözé az Izraelitákat mondván: (2) *Adgyatok
firfiat nékem, és vijjon bajt velem.* Melly sza-
vát midön hallották volna az Izraëliták, felette
igen meg félemlének.

A' másik erő, mellyben az irásnak bizony-
sága szerént, részesülhetnek az emberek; ter-
mészeti felett való. Ez olly belénk öntetett er-
költés, és hathatóság, melly bennünket (az okof-
ságnak rendi, és regulái szerént) indétt, ösztö-
nöz, bátorétt: hogy akár minémü világi nyomo-
rúságokat, kinokat, szorongatásokat, inkább el-
szenvedgyünk, mint sem az Istennek parantsola-
ti ellen testünknek kedvezzünk.

Illyen természet felett való erővel vala fél-
ékesétve ama tisztaság szerető ZsuzsannaAszszony,
ki midön a' tisztátalan vénektül a' testi vétékre in-
gereltetnék, a' mint írja Dániel Profeta, zokog-
va kiálta fel mondván: szorongatásim vannak min-
den

(1) Num. 13. v. 34. (2) 1. Reg. 17. v. 10.

den felül ! mert , ha ezt tselekszem : halálom ez nékem , ha pedig nem tselekszem : ki nem menekedem a' te kezeitekből , 's ime hallyuk az erős Afzszonynak választását : (1) *Jobb nékem u. m. tselekedet nélkül kezeitekben esnem , hogy sem vétkeznem az Úr színe előtt.* Illyen erővel birtak ama három ifjak : *Ananiás , Azariás , és Misaél* , kik , inkább kötözött kezekkel , és lábokkal a' tüzes kementzében akartak vettetni , mint sem Nabugodonozornak gonosz parantsolatya szerént : a' bálvány képet Isten gyanánt imádni . És hogy többeket el halgassak .

Illyen természet felett való erővel volt teltyes ditsőséges Sz. István első Martyr , kinek méltó tiszteletére A. V. R. Katólíka Anyaszentegyháznak rendeléséből , e' mái örvendetes napot ülük , és szentellyük , 's ugyan olly teltyes volt , hogy : azzal mind az égen , mind a' földön ditsőségesen gyözödelmeskedett .

Ditsőségesen gyözödelmeskedett Sz. István Martyr a' földön : mert el feletkezvén vér szopó kóhérinak boszúság tételeiről , azoknak szivéből meg botsátott . Ez lészén az ő mái ditséretének *első része* . Gyözödelmeskedett az égen : mert az ég , az ő erős bajvivásának tsudájára meg nyílt , és : az örök Atyának jobján álló Jezust néki meg mutatta . Ez lészén az ő mái ditséretének *második része* . Mind a' kettőt úgy intézem , hogy D. Sz. István Martyrnak méltó tisztelete mellett , minket is tartozó kötelefségünkre meg intsen . El kezdem , halgassák figyelmetesen .

(1) Dan. 13. 23.

ELSŐ RÉSZ.

Ha ki tudni kívánja, D. Sz. István Martyr első volt, azon hét jó hírű, nevű, sz. lélekkel, és böltséfséggel tellyes firfiak közül, kiket Krisztus Urunknak tsudálatos mennybe menetele után, az Anyaszentegy-házban lévő minden napi szolgálatra, rendeltek az Apostolok, midön már a' tanévtványok száma nevedvén; zúgolodni kezdének a' Görögök a' Zsidók ellen, hogy az ő Özvegygyeiek meg vettetnének a' minden napi szolgálatban. Mivel pedig István: tellyes lévén malasztal, és erővel, és: nagy tsudákat, és jeleket tselekedvén a' népben: meg nem szünnék a' Jezus bizonyság tételének hirdetésétül; azt írja Sz. Lukás: (1) *Támadának némelleyek a' sinagógából, melly neveztetik a' Libertinusokénak, és Czyreneiekének, és azokénak, kik Czilicziából, és Asiából valának, vetekedvén Istvánnal.* És mi történt? Mivel nem álhattak István böltséfségének ellene, azt mondgya az irás: (2) *Alattomban küldének férfiakat, kik mondanák, hogy halották volna ötet, hogy káromló igéket szóllott volna Moyses, 's az Isten ellen.*

Fel indétták tehát ellene a' kölséget, és a' véneket, 's öszve futván ragadák, és a' gyülekezetben vivék. Mit tselekedett ezen dühös emberek között a' sz. ifu Istvan? talán meg ijedet? talán viszsza tzáfolyta azon szavait, mellyeket az előtt a' Krisztus bizony istenségének állatására a'

(1) Act. 6. v. 9. (2) v. II.

a' vetekedésben elől hozott? éppen nem. Hanem először nagy kegyességgel kezdé őket szóléltani mondván: Atyámfiai férfiak! emlékezzetek meg az Istennek ígéretirül. Bé töltek már a' jövendőlt idök: el jött a' ki jövendő vala, hogy meg váltaná az ő népét az ő bünökbül. De látván, hogy kegyes intésivel semmit véghez nem vihetne (tellyes lévén malasztál, és erővel) keményen kezdé őket dorgálni mondván: (1) *kemény nyakuak, és környülmetéletlen szivüek, és fülüek, zi mindenkor ellene állotok a' Sz. léleknek, mint az Atyátök, úgy ti is.* De valamint kegyes intési, szintén úgy dorgáló szavai is haszontalanok voltak. Dulnak, fulván vala ellene, fogokat tsikorgatván reá.

Vesfük itt A. H. lelki szemeinket ditsőséges Sz. Istvának állapottyára, és nézzük, mint hartzol ellenségivel? mitsoda fegyver által gyözedelmeskedik rajtok? ingyen se gondollya valaki, hogy valamint Abelnek vére, úgy István is boszú állást kért volna hókéri ellen az égbül: Vagy mint hajdant Jakab, és János *Samaria* várasát, a' lakosok hálá adatlanságokért, úgy szent István, a' Zsidóknak ellene támadott gyülekezetét, az égbül alá botsáttandó tüzzel kívánta volna meg emésztetni: e' féléket éppen nem akart. Hanem, mivel Dávid Királynak üdvöséges példája szerént: mindenkor az Urat nézte vala: mindenkor az ő meg váltó Krisztusának példáját elméjében forgatta: szivében szállott, minden haragos boszulló

(1) Act. 7. v. 51.

Szulló indulatit meg zabolyázta. Miért békefészes türelessel nem szenvednék én (igy szólóltá magát) annak kedviért, a' ki én érettem számtalan fok ellenkezéseket szenvedett? miért nem járnék én azon az uton, mellyet az én vezérem Krisztus nékem mutatott? miért távoznám én el azon üdvösleges szent tudománytul, mellyet az én megváltó Jezusom mind szavával tanétott, mind pedig példájával a' keresztnék oltárán meg erősétett?

Ah Uram Jezus! nem fizetek roszszal a' gonoszért; meg botsáttok üldözöimnek szivembül. Tudom ugyan szerelmes Jezusom! hogy: (1) *A' Juda büne fel irattatott vas pennával gyémánt körmön*, de kérlek ki ontatott drágalátos sz. véredért, ne tulajdonétsd nekik e' bünt, hanem: a' keresztfán függvén, kérted mennyei szent Atyádat, hogy engedné meg, meg feszéttöidnek bünöket, úgy én ma könyörgök néked: botsásd meg nagy irgalmasságod szerént az én gyilkosimnak bünöket is. Látsátok szerelmesim! így kiált itt fel Sz. Agoston D. (2) *A' sz. férfinak indulatit, láfsátok, és tsudallyátok lángodozó szeretetét!* Az üldözöknek közepette olly állapotban vagyon, a' minüben mások, még a' leg szerelmetesebb rokonokrúl sem emlékeznének meg, és ez: még ellenségit is az Istennek ajánlya mondván: (3) *Ne tulajdonétsd nekik e' bünt.*

Ki látott valaha illy erős férfiat? az Irás tudók, és Papi Fejedelmek, egyenlő szándékkal
azon

(1) Jer. 17. v. 1. (2) S. August. ser. 5. de S. Steph. ante medium. (3) Act. 7. v. 60.

azon voltak, mint végezhetnék ki szörnyebb halállal e' világból? István pedig azon foházkodék, mint nyerhetne nekik botsánatot, az Istennek bofszerű álló ostorát mint fordéthatná el tőlök? Ah kimondhatatlannagy erőtségű férfiú István mit tselekszel? miértkérsz nekik Istentül botsánatot? hiszen a' *Juda nemzetségének bűnei* (melly téged üldöz) *gyémánt köve irattattak fel-vas pennával*: a' gyémánt-ra iratott betűk pedig se vízzel, se tüzzel le nem törültetnek, hanem egyedül (a' mint némelly Böltsék írják) vérrel mázoltatik bé. De evvel sem törődik a' győzhetetlen erőőségű férfiú István; örömeft fel ajánlya érettek órrán, száján, fülein, szemein ki folyó vérét, tsak törüllye el az irgalmas Isten bűnöket. Ezért térdre esvén, nagy szóval kiálta mondván: *Uram! ne tulajdonítsd nekik e' bünt.* Töröld el Urám Jezus ellenségimnek minden vétkeket, mellyeket ellenem tselekedtek: ime kiált érettek a' vérem; botsánatot kér, és nem bofszerű állást, az én véremmel töröld el gonofságokat: ha ezek meg halladnák az én véretem, ihon a' ki folyt véremmel megfestetett kövek, tedd ezeket kemény igazságodnak mérő serpenyőjében, és többet nyomnak az ő gonofságoknál. Igaz ugyan, nem nagy magában az én véremnek érdeme, de ha megtekénted Uram Jezus szándékomat, hogy t. i. egyedül a' te szeretetedért öntöm ki azt, bizonynal hatásosnak kell lenni, mert: *A' szeretet bé fõdi a' bűnnek sokaságát.*

Ah ki mondhatatlan nagy gyözödelmü férfiú István! tekénts a' magas egekbül reánk szolja

társaidra, kik még e' földön az ellenség között vitézkedünk: esedezz érettünk az egek Uránál, adgyon nekünk is erőt, hogy valamint te győzödelmeskedtél e' földön volt ellenségeden, úgy mi is igaz keresztényi erővel ellent álhafsunk, győzödelmeskedhesünk.

De mit mondok? győzödelmeskedett István a' földön? hiszen a' mint az irás bizonyítja: meg *kövezék vala Istvánt.* (1) Úgy vagyon: győzödelmeskedett István a' földön, mert szivébül meg botsátott ellenséginek. Szentül mondgya Sz. Ambrus Püspök: (2) Boszút állani nem erőtség, hanem meg vetendő gyalázatos félénkség. A' Keresztény ember soha nem szerczhet magának nagyobb, és ditsőségesbb győzödelmet, mint midőn ellenkezőjének szivébül meg enged; a' boszú állást kívánó indulatokat magában meg fojtya. Az leg hathatósb erő A. H. az emberben, melly szivét meg sértődése után, a' boszú állásra ingerli, ösztönözi: győzödelem sem lehet tehát annál ditsőségesbb, melly ezt a' hathatósb erőt meg győzi.

Hogy hathatósb erő nints annál az emberben, melly a' szivet a' boszú állásra ingerli, könnyen ki ki el hiszi, tsak emlékezzék meg e' mái D. Sz. István Martyrnak üldözöirül. Az irás bizonyítja, valakik a' gyülekezetben valának: (3) *Úgy látták az ő arczáját, mint az Angyal arczáját,* 's vallyon meg esett e' szivek ezen? a' mint

(1) Act. 7. v. 59. (2) S. Ambr. lib. I. offic. cap. 36.

(3) Act. 6. v. 15.

mint az irás elönkben adgya: Fel kiáltván nagy szóval-egyenlő akarattal reája rokanának, *és kérvetvén ötét a' várasbúl kövezik vala.* Tegyen már ki ki ítéletet, mi nagyobb ditsőség, a' bofszúságért bofszúval fizetni e'? vagy a' bofszúság tevőnek szivbül meg engedni? lássa ki mit tart. Én szentséges hitünknek világa mellett azt mondom, a' mit meg iratott a' Sz. lélek B. Salamon által: *Melior est patiens viroforti.* (1) Jobb a' ki tür, az erős férfiúnál, és a' ki lelkén uralkodik, a' várasok meg vevőjénél. Ditsőségesen győzöde lmeskedett tehát Sz. István Martyr e' földön, midön ellenséginek szivébül meg engedett. De mint győzödelmeskedett az égen? ezt meg magyarázom a' *második részben.*

MÁSODIK RÉSZ.

Látta A. H. ditső Sz. Istvánnak említett ditséretes bajvívását az ég, látta ellenségint tett ditsőséges nagy diadalmát, látta, hogy a' kövek Záporinak szakadása között is; midön már lelkét vala ki adandó; meg emlékezék ellenségirül, 's térdre esvén nagy buzgósággal könyörögne érettek az Urnak: látta hogy tellyes lévén hittel, reménységgel, és szeretettel, az egekre fordétya szemeit, és nézi, honnét jönne segítsége? látta mondám mindezeket az ég, és meg győzöttetvén Istvánnak ereje által: meg nyilt, és: meg mutatá néki az Atya Istennek jobján az Ur Jezust
ál.

(1) Prov, 16. 32.

állani: (1) *Midön pedig tellyes volna Sz. lélekkel, az égre tekéntvén, látá az Isten ditsőségét, és a' Jezust az Isten jobja felül állani.*

Vagy talán tsudálatosnak láttatik előttetek szerelmefim? hogy D. Sz. István Martyr, Jezust az Atyának jobján állani, és nem ülni látta? holott az Apostoli *Credoban* illy vallást tesztünk felele: *Űl az Atya Istennek jobján.* Hogy láthatta tehát ötet állani Sz. István? de meg felel erre Damiani Sz. Péter: Állani látta u. m. Sz. István Jezust az Atyának jobján, mert: állott Krisztus midön István állott, és véle hadakozott, midön István hartzolt. Áll t. i. Jesus, hogy az ő hivítélet Istvánt, nem tsak a' hitnek, és erőségnek, hanem egyfzer 's mind a' szeretetnek hervadhatatlan koronájával is meg koronázza. És ugyan kiben találhatunk hasonló szeretetet Istvánnak szeretetéhez? midön maga lelkét ajánlotta az Urnak, álva könyörgött, midön pedig kövezőiért esedezett: térdre esék, úgy kiáltá nagy szóval mondván: *Uram ne tulajdonétsd nekik e' bünt.*

Mi lehet ennek az oka? meg magyarázza Sz. Ágoston D. A' maga lelkét álva ajánlotta u. m. az Istennek, de ellenségiért térd hajtva könyörgött, mert: *Plus dolebat persequentium peccata, quam sua vulnera.* (2) Inkább bánta, 's fájlalta üldözőinek bűneit, mint sem a' maga sebeit. Igy végeze pallya futását a' Krisztus Jezusnak e' mái ditsőséges Bajnaka Sz. István. Méltán hirdet

(1) Act, 7. v. 55. (2) S. Auguft. Hom. 1. de S. Steph.

dethetem azt felöle, a' mit amaz Istent felö vén Eleazarrúl olvasok : (1) *Nem tsak az ifjaknak, de az egész nemzetségnek is az ő balálának emlékezetét a' jóságos tselekedeteknek, és erőtségnek példája gyanánt hagyván.* Hogy t. i. valamint ő Istentül vett ereje által gyözüdelmeskedett az egeken : úgy minden keresztesy nemzetek is, az ő példája szerént igyekeznének, az igaz szeretetenben, és erőségben való elő menetelre.

Fel is indéthat bizonyyára D. Sz. István Martyrnak ezen példája minden keresztesy népeket, de fő képpen minket Magyarokat, kiket minden egyéb nemzetek közül, olly jelyes kegyellemmel méltóztatott D. Sz. István Martyr által, első Sz. Királyunkban a' végtelen irgalmu nagy Isten, mellyhez hasonlót egyéb nemzetekrül nem olvasunk. Hogy t. i. azon születtendő magzat, melly az egeknek rendelésébül Királya vala leendő a' Magyar Izraélnek : e' máj ditsóséges Sz. Bajnoknak nevérül : Istvánnak neveztetnek. A' mint ugyan is Sz. István Király napján, az isteni solosmákban olvasuk : midön Sárolda Afzszony nehezkes volna ezen drága magzattyával : látásban meg vigasztaltaték Sz. István Martyr által, 's bizonyosá téteték magzattyának szerentsés elszülésérül, és : hogy az ő nevérül Istvánnak kelzene a' születtendő kisednek hivattatnia, 's hogy az ő pártfogásának oltalma alatt lézen.

Szálljunk tehát itt magunkban, és vizsgáljuk meg, mint követtük eddig D. Sz. István

E

Mar-

(1) 2 Mach. 6. v. 31.

Martyrnak példáját? vesztik öszve a' mi hitünket, szeretetünket, az ő hitével, erejével, szeretetével. D. Sz. István Martyr ugyan fedhetetlenül követte a' szenvedésben ama győzhetetlen Bajnokot, a' harmadik Machabæust, ki, midön Antiochus Királynak parantsolattya szerént, el nem távoznék az ő Istenének törvénytől: kényszerítették a' pogány birótól, adná ki nyelvét az elmetzésre, annyira felgyullada az Isteni szeretettől, hogy legottan nem csak nyelvét kiadá, hanem: egyfözer 's mind kezét is ki nyújtá az elvágattásra: (1) *mikor a' nyelvét kívánnák, bamar ki veté, és a' kezét bátran ki nyújtá.* Így tselekszünk e' mi? a' hitnek elzmelkedés-béli igazságra ugyan nyelvünket ki vettyük, de bezzeg a' hit szerént való tselekedetektől kezünket vissza húzzuk. Hifszük; hogy maga Krisztus parantsollya: (2) *Szerefsük ellenséginket, jól tegyünk azokkal, kik, minket gyűlölnék?* nyelvünket ugyan erre ki vettyük, szájunkkal vallyuk, de hányszor vissza húzzuk kezünket?

Egyetlen egy mérges szóért, egygyetlen egy boszúságért az egész izomszédságot bé töltyük panaszszal: egy rágalmozó beszédért, egygy ellenünk költött hazugságért, felbuzdulunk mint a' forró tenger, hánnyuk a' magas egek felé a' habokat, menydörög nyelvünk, dulunk fulunk éjjel nappal rossz akarónk ellen: Egygy kis kártételért, egygy kis nyereségnek meg gátolásáért átokkal terhellyük felebarátunkat, ördögöknek

(1) 2. Mach. 7. v. 10. (2) Math. 6. v. 22.

nek adgyunk, meny kövekkel üttettyük: hisz-
szük, hogy Isten parantsollya: jót tegyünk azok-
kal kik minket gyűlölnék, 's ime tsak nézni sem
akarunk jó szemmel reájok; átollyunk vélek szól-
lani; még tsak pusztá nevekre is forr a' méreg
bennünk. Azt tartjuk ditsőségesnek, ha ellen-
ségünkön boszút álhatunk, noha a' boszú állást
az Isteni Felség reánk nem bizta, hanem magá-
nak tartotta mondván: (1) *Enyim a' boszú állás,*
és én meg fizetek annak üdejében. Velsen valami
akadályt szomszédunk fell tett tzéllünkban, nem
mondom el tekéltt szándékbúl, de bár véletle-
nül is: már vége vagyon minden hitünknek, min-
den keresztényi erőtségünknek, már félben sza-
kasztjuk a' felebaráti szeretetet, átkozódunk, ká-
romkodunk, adtázunk, teremtetézünk ellene; és
nap azon törjük elménket, mint álhatunk nagyobb
boszút rajta. Így követtyük e' Sz. Istvánnak példáját?

Ne is mondgyuk, hogy a' mi ellenkezünk
igen goromba, nagyon meg sértett bennünket,
boszút kell rajta állani; hogy máskor ne meré-
szellyen a' féléket tselekedni. Légyen úgy, meg
engedem, meg érdemli ellenkezünk a' boszú ál-
lást, de ebbül nem következik, hogy, mi, a' mi
fel háborodott zabolátlan indulatunk szerént álljunk
rajta boszút, kik, sem a' boszuságnak nagyságát,
sem a' boszú állásnak mivoltát nem tudgyuk. Had-
gyuk arra, ki valaha mind ellenkezönket, mind
pedig magunkat meg fog itélni. Ha nagynak,
és el szenvedhetetlennek láztik előttünk a' boszu-

E 2

ság,

(1) Dent. 32. v. 35.

ság, mellyel roszsz akarónktúl illetettünk, ves-
sük öfzve azon boszusággal, mellyet D. Sz. Ist-
ván Martyr ellen el követtek az ő gyilkofi, ta-
pafztalni fogjuk, hogy a' mi boszuság szenvedé-
sünk; tsak árnyék azéhoz képest.

Emellyük fel A. H. lelki szemeinket a' ke-
resztre, a' mi üdvözéttő Jezusunknak szentséges
sebeire, fojtsuk meg annak tekéntetiért méreg-
gel tellyes szivünknek boszonkodó indulatit; bo-
tsásunk meg üdvözéttő Jezusunknak példájára
szivünkbul minden ellenkezönknek. Ha pedig le-
hetetlennek lattatik előttünk az üdvözéttő példá-
jét követni: (1) kövessük leg alább szolga tár-
sunknak, e' maj D. Sz. István Martyrnak példá-
ját. Ez olyan tsupa ember volt mint mi, 's olly
gyarló természetü mint mi, meg gyözte még is
az emberi szivnek minden rendetlen indulatit,
igazán meg botsátott kegyetlen gyilkosinak: bo-
tsásunk meg tehát mi is minden ellenkező fele-
barátunknak. Így tellyes bizodalommal remél-
hettyük, hogy valamint D. Sz. István Martyr az
ő bajvívásának utolsó oráján; úgy mi is pállya
futásunknak utolsó szempillantásán meg fogjuk
látni az Istennek ditsőséjét, és Jezust az Atyá-
nak jobján a' mi segítségünkre állani Amen.

A Z O N

AZON NAPON MÁSONDIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Stephanus plenus gratia & fortitudine. Act. 6. v. 8.

István tellyes malasztal, és erővel.

Ditséretet kívánnak tudom az hivek, mert azért gyűltek itt egyben, hogy a' Krisztus Jezus e mái nap született VÉR-tanujának ditső Sz. Istvánnak ditséretét halhafsák tölem: E' mái napon született Martyrnak mondom, mert valóban, a' mint Kryzologus szent Péter szól felöle: ma született István, nem ugyan annya méhének megnyitásával e' nyomorult világra, hanem a' Martyromság által a' mennyei koronára.

Mit mondgyak tehát ditséretére? de nem kell igen törnöm fejemet, hogy buzgó kívánságotoknak eleget tegyek. A' mint szent Ágoston Doktor írja: (1) Magán való *privilegioma* az szent Istvánnak, hogy holott fok Martyroknak tselekedeteket, tsak alig találhattyuk fel, mellyeket az ő ünnep iken elől hozhafsunk, Istvánnak históriája a' szent írás könyveiben fel jegyeztetett.

Elég nagy ditsérete az Sz. Istvánnak, hogy tellyes böltsefséggel, hittel, malasztal, kedves-

séggel, és erővel, 's ugyan olly erővel, melly a' Sz. lélektül volt. Tudnunk kell A. H. vagyon olly böltsefség is, melly az Istennek ellensége mitsoda böltsefség ez? a' testnek böltsefsége. Ez ellensége az Istennek, mivel a' mint nemzetek Doktora Sz. Pál Apostol mondgya: (1) *Az Isten törvényének nem enged.* Vagyon sokakban kedvesség is, de az a' kedvesség, mellyrül az vagyon irva: (2) *Tsalárd, és beában való.* Vagyon erő is sokakban, de ollyan erő, a' minémürül szól Isaiás Profeta (3) de jaj azoknak, a' kikben talál-tatik. Szent István Martyrnak böltsefsége onnét fellül való volt. (4) *Szemérmes, békefészes, jó erköltsü, könnyen engedő, a' jókkal egygyező; tellyes irgalmasfággal, és jó gyümöltsökkel.* És ezt jelenti az irás a' felvett tzikkely által: *Ist-ván tellyes malasztal, és erővel, tsudákat, és nagy jeleket tselekszik vala a' népben.*

Ez A. H. Sz. István első Martyrnak képe, mellyet maga a' Sz. lélek iratott szent Lukáts által: *Tellyes malasztal, és erővel.* Tellyes malasztal az ő hivatallyának folytatásában; tellyes erővel a' Krisztus hitének állatásában. Ez a' kettős tellyesség különbözteti ötet minden egyebektül; Isten, és emberek előtt ditsőségesé teszi: *A' malasztalnak tellyesége* életét meg szentelte; az *erőségnék tellyesége* halálát meg koronázta.

Ha jól meg visgállyuk A. H. nem egygy, hanem kettős martyromságot szenvedett e' mái di-

(1) Rom. 8. v. 7. (2) Prov. 31. v. 30. (3) Isa. 5. 22. (4) Jacobi 3. v. 17.

ditsőséges szent István. *Egygyiket*: az üldözö Zsidóktúl, *másikat*: tennen magátul. Ezen kettős martyromsága elegendő képpen bizonyétya a' benne lévő nagy erőnek tellyes voltát. Én is azért ezen kettős martyromságárúl fogok mái napon szóllani.

Arrul, mellyel a' Zsinagógátul terhelytetett, a' beszédnek *első részében*. Arrul, mellyet tennen magától szenvedett, a' *második részben*. Halgalsák figyelmetessen.

ELSŐ RÉSZ.

Mennél többet el birhat valaki, mennél keményebb ellenséggel szembe mer szállani, annál erősebbnek szoktuk világ szerént mondani, sött: még lelki értelemben is. Erösnek mondatik az irásban Jákob Patriárka, azért, hogy erös viadalt állott ki: (1) *Erös viadalt adott néki az Isten, hogy gyözedelmeskedne*. Ezt mondhatom ditsö Sz. István Martyrrul is. Bezzeg erös viadalt adott ennek a' mennynek Királlya Krisztus; hogy gyözedelmeskedne. Istvánnak ellenségi, kikkel néki szembenkellett szállania, nem a' népnek seprejébül, alá-valóibul voltak, hanem: a' Nagygyaibul. Minden hatalommal birtak, 's minden álnaksággal tellyesek lévén, a' hamis buzgóságtúl szintén égvén, a' gyülölségtül már mint egy meg vakéttatván; semmi istenest sem láttak min-

E 4

den

(1) Sap. 10. v. 12.

den dühösfégre kézfzsek voltak , a' hitetlen Zsinagógának hitetlen tagjai tudni illik.

Ellene állottak mint az irás jelenti Európából a' *Libertinusok* , a' kik t. i. Romában a' szolgai állapotból szabadofokká lettek a' mint Filó írja. (1) Affrikából a' Czireneiek ; Asaiából a' Czilicziaiak , színre ugyan jeles okból , tudni illik a' *religionak* védelmezéséből , a' törvénynek tikkelyeit hordván elől ellene : valójában pedig el tökélettt gyűlölségből : mint az előtt a' Názareti Jezus ellen támadtak. Ha ugyan is : igaz okok volt , hogy meg támadgyák , miért kerestek hamis tanúkat ellene ? már ez az egy el árúllyá gonofz lelki ismérettyeket. Nyilván mondja felölök Sz. Lukáts : (2) *Alattomban küldenek férfiakat , kik mondanák , hogy ballották volna töle , hogy káromló igéket szöllott volna Moyses , és az Isten ellen.* Ellöl is állottak a' hamis tanúk , teli torokkal kiálták ellene : (3) *Ez az ember meg nem szünik a' sz. hely. 's a' törvény ellen való igéket szöllani , ballottuk ötet mondani : hogy ez a' Nazareti Jezus el rongya ezt a' helyt , és el változtattya a' hagyományokat , mellyeket Moyses adott.*

Melly szörnyü gonofzságra vetemedtek már akkor a' Zsinagógának Nagygyai , tsak ezen tselekedetekből is ki nyomozhattyuk. Az egész világon nem vala , vagy nevezettel hiresbb , vagy hatalommal jelesbb , vagy méltósággal felségesbb , vagy Isteni tisztelettel szentebb a' Zsidók Zsinagógá-

(1) Philo lib. de Legat. ad Cajum. (2) Act. 6. v. 11.
(3) v. 13. 14.

gógájánál. Ez a' gyülekezet mint valami jövendő mondás olyan vala: ezen gyülekezetnek feleleti merő Isteni feleleteknek tartattak vala: itt a' hány irás tudók, okos tanáts adók számláltattak, mind annyi igazság szolgáltató biráknak tartatnak vala: ime még is midön a' bé vádoltatott személynek egyenes feleleti ellen nem mehetnének, azon kezdének tanátskozni, miképpen találhatnának hamis tanúkat ellene? a' Biró kötelessége, a' hamis tanúkat érdemek szerént meg büntetni, a' hamis bizonyságokat hátra vetni: itt a' hamis tanúk keresve kereftetnek, fel talaltatván tapsoláfsal hallattatnak, a' bizonyságok noha hamisak, mindeneknek ítélete szerént helyén hagyattatnak.

István halván a' hamis tanúkat, se színében el nem változott, se nyelvével nem akadozott. A' ki a' biró előtt szól, minnyájan reá figyelmezznek, és ha vétkesnek érzi magát, bátor nem lehet, mert a' gonosz lelki isméret igen félelmes, a' vétket gyakorta az artza is el árullya: az igaz lelki isméret ellenben, mint a' szünet nélkül való lakodalom, az embernek artzáján is tündöklök, a' hamis hirekre meg nem indul, álhatatos marad. Illyen mozdéthatatlan erejü vala Sz. István; ditsősége lévén tulajdon lelki isméretének bizonyság tételétül, sött: magátul is a' Krisztus Jezustul, mert olly ditső fényességgel környékezé meg ötet, hogy úgy látnák ellenségi az artzáját mint a' közöttök álló Angyalnak artzáját. De még is a' minden gonoszban el merült birák,

a' hamis tanúknak bizonyosága szerént hozták a' sententziát.

Inti vala őket István, feddödvén ellenek sziveknek keménységiért, de mind haszontalan vala: (1) *Be dugák fülöket, mint az irás mondgya, és egyenlő akarattal reá robanánák, és ki vetvén ötöt a' várasbúl, meg kövezék.* A' kövezés a' paráznáknak, és káromkodóknak büntetése vala, az ó törvény szerént, és az alá veték az Angyali ifjat Istvánt: *ki vetvén a' várasbúl meg kövezik.* A' kövek a' kövekhez fútnak (igy szól felölök Sz. Ágoston Doktor) (2) kemények keményekhez, és kövel verik agyon, ki a' köszikléért (melly a' Krisztus) mint a' kö erőssen viselte magát.

A' kövek zápori között adgya ki lelkit a' Jezusnak bizonyoság tételiért István, 's ugyan a' mi több: mindenek közül leg *első*. Voltak ugyan az ó Testamentomban is martyrok, úgy mint Ábel, enyihány Profeták, és a' Makabæus atyafiak, lött: még ez új Testamentomban is, úgy mint K. Sz. János, és az apró, szentek, kiket Sz. Ágoston D. *Martyrok virágjának*, és Zsengéjének nevez; mind az által: Sz. István méltán mondatik *első* Martyrnak, mert senki ő előtte nem szenvedett az új Testamentomnak fel álléttása után; melly a Krisztus halálával ment végbe. Leg *első* Sz. István állott fel a' Krisztus Zászlójának védelmére; ő mutatta meg leg első, minémü ereje lett a' Krisztus vérenek, mellyel a' kereszttet, mint diadalmas zászlóját meg festette: olly nagy t. i. hogy

a'

(1) Act. 7. v. 57. (2) S. Aug. ser. 31. de Diversis.

a' gyarló embereket annyira meg bátoréttaná, hogy életüket semminek állétván, véreket a' Krisztus-ért örömeft öntenék. Ezért *első Martyrnak*, fött: Martyrok fejedelmének méltán neveztetik. De elég légyen ez az *első*; által lépek már a' beszéd *második részére*, és azon Martyromságáról szóllok D. Sz. Istvánnak, mellyet tennen magától szenvedett.

MÁSODIK RÉSZ.

Az a' Martyromság, mellyet D. Sz. István, tennem magától szenvedett, nem más, hanem azon természeti indulatinak öldökléfe, és meg főjtása, mellyek ötet az ő ellenségin való boszú állásra gerjesztették. Meg indult kétség kívül (mint akár ki) Sz. István is, az ő gyilkosinak ellene való törekedésén, de ő ezen indulatit az Istennek áldozta, a' Jezus szerelmiért magában meg főjtotta, leg kifsebb helyt sem adott azoknak szivében. Az ilyen boszulló természeti indulatoknak meg győzésére bizony szinte olly erő kivántatott, ha nem nagyobb, mint a' gyilkosok öldöklésének el szenvedésére; ezt is szintén úgy Martyromságnak mondhattuk, valamint a' kinok szenvedését, mert: természeti indulatit is, szintén úgy a' Jezusnak szerelmiért öldöklötte magában valamint a' kinokat a' Jezus tekéntetiért szenvedte. Nem tsak a' Zsinagógátul tehát, hanem tennen magától is szenvedett Martyromságot Sz. István,

István, minden haragos, és boszulló indulatokat meg fojtván magában.

Bántson meg téged K. A. egy valaki; mottokollyon meg, sértsen meg betsületedben; valamelly *praktikával* veszejtse el veled peredet; üsse ki kezedből bizonyos nyereségedet, huzza magához; gátollya meg elő meneteledet, mellyet régen meg érdemlettél; tsallyon meg, árullyon el, vádollyon bé hamisan; ugyan mitsoda szível léfsesz hozzája? ugy e' lehetetlennek tartod tsak egy jó szem ügyet is reá vetni? mindenütt ellene vagy néki, utánna lefelkedel, vizsgálod minden járását kelését szemfülelsen, mindeneknek beszéled hibáit, fogyatkozásait, még meg is toldod; valamit nyelvedre rak a' harag, és gyűlölség, azt mind ki okádod ellene; szaggatod jó hírét nevét, mindenek szívében tsepegteted ellene az ártalmas mérget: lehetetlen azt mondod, hogy néki szivedből meg botsásf. Ebből meg ítélheted K. A. nem érdemli e' meg a' Martyromságának dicsőséges nevét, az a' nagy erőszak szenvedés, mellyet D. Sz. István tett magán, midön az ő árulóinak, hamis vádolóinak, és gyilkosinak, a' Jezus szerelmiért szívéből meg botsátván, minden boszulló indulatit meg fojtotta magában? fött: nem tsak meg botsátott nékik, hanem még azon fellül imádkozott is érettek, hogy a' végtelen irgalmu Isten, gonoszszal ne fizetne nékik gonofságokért, hanem az ő ki magyarázhatatlan nagy irgalmafsága szerént könyörülne rajtok. És ngyan:

Hogy

Hogy annál foganatosbb lenne könyörgése, térdre esvén nagy szóval könyörgött érettek mondván: (1) *Uram! ne tulajdonítsd nekik e' bünt.* Midőn magáért könyörgött, nem olvafsuk, hogy, térdre esett volna, vagy kiáltott volna, hanem: midőn ellenségiért könyörgött, hogy ezzel meg mutatná ellenségihez való buzgó szeretetét; kiknek nagyobb szükségeket látván, nagyobb igyekezettel könyörgött. Magáért álva imádkozott így szól felöle Sz. Ágoston D. (2) Ki az Istennek igazán szolgált könyörögvén, és meg nyervén, mind a' mit kért, nem fáradott, mert a' ki az igazért imádkozik nem fárad: erre nézve magáért álva imádkozott. Arra jutott hogy a' Zsidokért imádkoznék, a' Krisztus hóhériért, a' maga kövezőiért: eszébe vette, hogy olly fok, és nagy azoknak istentelenségek, mellyet nehéz volna meg engedni, térdre esett, és úgy könyörgött mondván: *Uram! ne tulajdonítsad nekik e' bünt.*

Mint ha világosban így szólott volna, a' mint Sz. Ágoston D. magyarázza imádságát: (3) Én szenvedek, én köveztetem, én ellenem agyarkodnak, kegyetlenkednek: de óh Uram! ne tulajdonítsd nekik ezt a' bünt; mert hogy én ezt mondgyam néked, először töled hallottam. Én szolgád lévén szenvedek: de nagy köz vagyok én közöttem, és te közötted. Te Úr vagy, én szolga: Te Ige, én az Igének halgatója: Te mester, én tanétvány: Te Teremtő én teremtett állat:
Te

(1) Act. 7. v. 60. (2) S. August. scr. 2. de Sanctis.

(3) S. August. scr. 1. de Sanctis.

Te Isten, én ember. Nagy különbség vagyon ezeknek vétkek között, a' kik engem' köveznek, és azoknak vétkek között a' kik téged meg feszítettek. Az okáért, mikor azt mondottad: Atyám bótsásd meg nékik, mert nem tudgyák mit tselekefsznek: nagy vétkekért könyörögtél; és engem arratanítottál, hogy a' kitsin vétkekért imádkozzam, kérlek azért: ne tulajdonítsd nékik e' bünt! hadd, szenvedgyek én testemben, tsak ezek el ne veszszenek lelkekben.

Példa ez előttünk A. H. 's ugyan olly példa, mellyet a' Jezus Krisztusnak parantsolattya szerént: minden keresztyény tartozik követni; és lelkének el vesztése alatt tartozik. Látsuk tehát K. A. mit végeztél roszsz akaródról? meg fojtod e' magadban ellene gerjedett haragodat? meg botsátasz e' néki? bé veszed e' kedvedbe? ha igy tselekszel szerentsés vagy, és boldog; bátorsággal mehetz ma holnap az Isten ítélő széke elejbe; nagy bizodalommal kiálthatod ma holnap néki: Uram! tedd a' mit én tettem. El engedtem én az adófságokat, te is engedd el az én adófságimat. Sok ugyan az én bünöm, de kérlek emlékezzél meg ígéretedrül, tartsd meg szavadat: ime én meg botsátattam ellenem vétett felebarátomnak, a' te szavaid szerént tehát néked is meg kell botsátanod az én ellened tett büneimet.

De bezzeg, ha a' békeféségnek gondolatit nem gondolod; ha meg nem botsátasz felebarátodnak; ha minden igyekezeted arra tzéllyoz, hogy: motskold, kergesd üldözd ellened vetett atyádfiát, kitsoda szerentsétlenebb náladnál? mit

várhatz egyebet ma, holnap az Istentől, hanem azt a' kemény pirongatást: *álnok szolga* hányszor meg engedtem néked, hányszor vontam viszsza már ellened ki nyújtott ostoromat? nem kellett e' tehát néked is könyörtülnöd szolga társadon? szabad szájra erefztetted indulatidat; fenekedtél felebarátod ellen, minden féle rendetlenséget elkövettél rajta; tehát én is azon módra tselek szem veled, én is most már azon mértékkel fogok néked viszsza mérni. Hányszor mondottad: *Botsáfs meg nekünk, miképpen mi is meg botsáctunk?* most azért a' te szádból itéllyek meg téged: te meg nem botsátottál: tehát mind egyre azt kérted, hogy én se botsáfsak meg néked: legyen úgy a' mint kértél: el vonyom irgalmafságomat tőled. Ennél egyebet nem várhat fejére, a' ki meg nem botsált ellenkezőjének. Krisztus Urunk szava: (1) *Ha ti meg nem botsáttatok atyátok fiainak a' ti szivetekből, a' ti mennyei atyátok sem botsáttya meg nektek a' ti bűneiteket.*

Rettenetes beszéd! a' ki az Isten haragjának mennyi kövére fel nem ébred, az nem aluszik u. m. Sz. Ágoston D. hanem meg holt. És még is hányan vannak, kik evvel nem gondolnak? meg botsátottam ellenségemnek, mondgya valaki, meg békéltem véle, szivemben nem gyűlölöm: de ez után maradgyon magának, látni sem akarom; velem ugyan soha többé nem társolkodik; köszönnye meg bár csak beszédben állok is véle. Ihon a' bárány börrrel fődöztetett farkas! ihon az Angyal formájában változott ördög!

(1) Math. 18. v. 35.

Ha az ilyen igazán szereti meg bántóját, miért nem akar véle társolkodni? miért távozik annyira tőle? miért vigyáz olly szorgalmatosán, hogy véle valahol öszve ne akadgyon? nem irtózik az ember azt látni, a' kit szivébül szeret; nem irtózik társolkodni baráttyával, a' kihez igaz hajlandósága vagyon; még az ismételten embe-
reket is, a' kiktől soha se jót, se gonoszt nem vettünk, magunkhoz botsájtyuk, szép szót adunk nekik, ha öszve akadunk vélek, szivefsen köszön-
tyük, mivel nints tüzben ellenek szivünk: ha tehát meg bántónkat kerüllyük, őket látni is irtó-
zunk, bizonyos jele az annak, hogy még nem egyenes hozzá szivünk.

Azt mondod talán: nem azért kerüllyöd meg bántódat, mint ha gyülnéd, mert már meg botsátottál néki szivedben, hanem azért, mert igen tsudálatos természetü; éppen szád ize ellen vagyon; akár mit tsinállyon, a' gyomrodát keveri; irtózik tőle természeted. Atyámfia! hát te senkinek sem vagy szája ize ellen? tetzesz minden embernek? senki gyomrát sem kevered magad viselésével? errül bizonyos nem vagy, még is azt kívánod, hogy téged mások ne kerüllyenek; magokat meg gyözzék; hibáidat el szenvedgyék szivefsen bánnyanak veled: a' mit te kívánsz másoktól, add meg te is azt másoknak: ez a' természet törvénye. Ugy e' azon hibákat, melyek a' te ellenkezödben találatnak, el szenveded más embereken, a' kiktől valami hasznot vársz? ha valami Urnak segítségével által elő meneteledet

reményled, úgy e' akár melly tsufos indulatu légyen; akár miképpen ellenkezzen természetted; még is meg egygyezel véle? fött: hizelkedel is néki: hogy tehát nem szenvedheted azt, a' ki téged meg bántott, a' gyűlölség tselekfzi benned, és: ha tsak azt le nem teszed, az Isten haragjának menykövét el-nem kerülyöd. Mitsoda mennykövét? azt, hogy: *Ha ti meg nem botsáttok 's a' t.*

Vedd tehát elődben K. A. a' Krisztus Jezus első vértanújának, e' mái D. Sz. Istvánnak te-kélletes példáját, 's azon meg indulván, szálly magadban; engedgy meg roszsz akaródnak; fojtsd meg magadban a' boszú állásra ingerlő indulatot; mutasd ellenségedhez szivefségedet; köszöny néki, sólly hozzá, tehetséged szerént segítsd szükségében; így meg segétt téged is a' Krisztus Jezus, mint meg segétette Sz. István Martyrt, a' te végső szükségedben Amen.

KIS-KARÁTSON NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Consumati sunt dies octo, ut circumcideretur puer. *Luc. 2. v. 21.*

El telek a' nyoltzad nap, hogy környül metéltetnék a' gyermek.

A' fel vett sz. ige, a' mi Urunk Jezus Krisztusnak környül metzettetését adgya elönkben. És képe, és figurája azon kéz nélkül való új, és lelki környül metélkedésnek, mellyen szivünkben kell meg billegeztetnünk.

A' környül metélkedést magátúl a' felséges Istentül vette a' Zsidó nép Ábrahám Patriárkában. A' mint ugyan is olvasom Moyses első könyvének 17-dik részében: (1) minek utánna el választotta volna Isten ő Sz. Felsége Ábrahámot a' bálványozó Kaldéusoktól, 's meg hagyta volna néki, hogy menne ki az ő nemzetsége közül, és az ő lak-földébül, és: nagy igéreteket tett volna néki, ha engedelmeskednék; szövetséget kötven véle, nevét is el változtatta, és meg parantsolta, hogy ezen szövetségnek ismértető, 's emlékeztető jelétül: magát, és egész háza népének minden férfait környül metzené, imigyen szólván

néki

(1) Gen. 17.

néki: *Ez az én szövetségem, mellyet meg tartatok én közöttem, és ti közöttetek, és a' te magod utánad: minden férfi környül metzettesék közületek. — A' férfi, a' kinek férfiúsága bőrének eleje környül metélt nem leszen, ki töröitetik az a' lélek az ő népe közül: mert kötésemet felbontotta* (1)

Majd hasonló végre adatott a' Zsidóknak a' környül metélkedésnek titka, mint nekünk Krisztus által a' keresztségnek szentsége. Valamint ugyan is mi a' keresztség szentségének lelkünkre nyomattatott el törülhetetlen billege által különböztetünk a' hitetlenektül: úgy hajdant Ábrahámnak fiai, és maradéki, a' környül metélésnek billege által választattak el a' hitetlen, és bálványozó pogányoktól: és azért parantsolta Isten ő Sz. Felsége, ezt a' különböztető billegét a' Zsidók nemző teltekre tenni, hogy ismértető jele lenne Ábrahám hitének, ki erősen hitte, hogy Krisztus az ő magvából fog test szerént születteni, és azt akarta, hogy ezen jegy által meg immetvén minden maradéki, hitinek követői lennének, ezért mondá nekik: *Környül metéllyétek a' ti férfiúságtok bőrének elejét, hogy az jelül legyen.*

Ezen parantsolatot (noha reá köteles nem volna) Krisztus Urunk is bé akarta fellyesétteni, és a' mint irva vala, születésének nyoltzad napján környül metzeték. Ihon A. H. ki magát a' meg testesülés által az Angyaloknál tette egykevesse kifsébbé; ma, még a' bünösök billegét is

(1) Gen. 17. v. 10, & v. 14.

magára vette, környül metzetvén. Nagy titok fekszik itt szerelmemim!

Illendő azért, hogy ma errül szóllyak, 's mind azon lelki környül metélkedésrül is, mellynek a' Krisztus környül metélkedése, képe, és figurája vala, és: a' mellyet nekünk a' mi szivünkben kell vífelnünk. Szóllok is.

Az *első részben* a' kiseded Jezus környül metzetésérül; a' *második részben* azon lelki környül metélkedésrül, mellyel nekünk szivünkét kell környül metzenünk. Üdvöséges tanúságot vehetnek mind a' kettőbül; azért mind a' kettőt figyelmetesen halgassák.

ELSŐ RÉSZ.

Első oka, hogy a' kiseded Jezus fel vette a' környül metzetéfi, a' mint a' Sz. Atyák vélekednek, az, hogy az által meg mutatná testének igaz valóságát. Előre látta t. i. Isteni böltsefégevel, hogy leendők valának olly tévelgők, kik azt fogják álléttani, hogy néki nem igaz, valóságos, hanem tsak láttzatós tündér teste volt, mint a' sz. léleknek, mikor galamb képében, vagy tüzes nyelvekben meg jelent. Ezen hamis vélekedést tehát előre meg akarta tzáfolyni, a' mint hogy még is tzáfolyta, 's fojtotta; meg mutatván az ő testének igaz, és szenvedés alá vetetett természetét, a' környül metzetésben vért ontván; meg mutatta, hogy nem tsak Ádámnak, hanem Ábrahámnak is fia.

Való-

Valóban helyesfen ide illenek Sz János Apostolnak ama szavai: (1) *Hárman vannak, kik bizonyosságot tesznek a' földön, a' lélek, a' víz, és a' vér.* Mert valamint az ő meg kereszteltetésekor; hárman bizonyították mennybül az ő Istenségét, az Atya t. i. az Ige, és a' sz. lélek: úgy az ő valóságos emberségét, három tanúk bizonyították környül metztetésekor: a' lélek, melly éltette, a' víz, mellyet szemeibül hullatott, és a' vér, mellyet az ő férfúsága elő bőrének környül metzése miatt testébül ki botsátott. És ez a' három némi nemü képpen egy, u. m. sz. Ágoston D. nem terméltetre nézve ugyan, mint azok a' tanúk, kik az ő Istenségét mennybül bizonyítják, hanem azon egygyelségre nézve, melly a' helyes bizonyásra kívántatik. Ugyan ezek tettek az ő emberségéről bizonyosságot a' keresztben is.

Valamint t. i. ditsőséges testében is megtartotta sebeit, hogy azokat illetvén Tamás, általok meg győzettetnék az ő valóságos fel támadásáról: úgy most fel veszi a' környül metelésnek sebet, az ő teste valóságának meg bizonyíttására, egyszer 's mind ez által a' Zsidók mentességét is halzontalanná tévén. Ha Krisztus Urunk magát környül nem metzette volna, a' Zsidók menthették volna magokat iránta, mondhatták volna: nem tartoznak bé fogadni, mert környül metzetlen lévén, nem lehet igaz fia Abrahamnak: a környül metéletlenül pedig nem tartoznak bé ven-

ni a' tanéttáft. Ezen okbúl metfzette környül Sz. Pál Apoftol is Timotheuft, midön maga mellé vette az Evangyeliomnak predikállására: mert u. m. Arany száju Sz. János: (1) nem akarták a' Zsidók a' környül metéletlentül hallani a' tanéttáft: Úgy metfzette környül, hogy a' környül metéléft általa el temefse. Így Krisztus Urunk is azért metfzetett környül, hogy a' környül metelésnek véget vefsen. Fel vette az árnyékok, hogy bé töltse a valóságot. Ő benne vett ugyan is a' környül metélkedés véget: mert ő vala a' törvénynek vége. Minek utánna fel vevén a' környül metfzetéft, meg ismértette magát, hogy ő az, a' ki Ábrahámnak igértetett: a' környül metelésnek meg kellett szünni az igéretnek bételyesedésével, úgy mond Sz. Ágoston Doktor. (2)

Második oka (mint a' Sz. Atyák magyarázzák) az vala Krisztus környül metfzettetésének, melly meg kereszteltetésének. A' mint Sz. Mátnál olvasom: Midön már harmintz esztendős korában Galileából, a' Jordán mellé menvén Jezus, meg akara Jánostúl kereszteltetni, vonyogató magát János az ő keresztelésétül mondván: (3) *Nékem kell töled meg kereszteltetnem és te jöfesz hozzám?* de nem adott ennek helyt Krisztus, hanem így felele néki: *Hadd veá most: mert így kell bé töltenünk minden igazságot.* Mitsoda vagy mit tefz minden igazságot bé tölteni? hanem minden erköltsöket meg tenni? minden jó

er-

(1) S. Chrysoft. Hom. 34. in Acta. (2) S. Aug. ser. 13. de Tempore. (3) Math. 3. v. 14. & 15.

erköltsőknek követésére példát akart nekünk adni ebben az ő környül metszettetésében. Az engedelmességre, a' békeféges türesre, az Isten akarattján való meg nyugovásra, és a' testnek lanyargatására, fő képpen pedig az alázatofságra, és szzeretetre.

Az alázatofságot a' mi illeti: az ugyan jelyesen tündöklött a' meg testesülésnek titkában, midön t. i. az Isteni Felség magát ki üresétvén szolgai ábrázatban öltözött, egy erőtlen gyermeki testetskében született, egészszén a' mi gyarló természetünknek sárjában sülledve láttatván. Olly felséges méltóztatáfsal szállott az Isten alá a' sárban u. m. (1) Sz. Bernárd, és olly méltóságosan ragafzkodott a' Sár az Istenhez, hogy a' mit az Isten tselekedett, úgy látszik, mint ha a' sár tselekedte volna, és: a' mit a' sár szenvedett; az Isten szenvedte volna. Vedd észre magadat tehát óh ember! mert sár vagy, és, ne kevélykedgy: az Istenhez kaptoltattál ne légy hálá adatlan, illy nagy Isteni méltóztatásért.

De még jelyesben tündöklött az alázatofság a' Krisztus környül metszettetésében, mint sem meg testesülésében, és születésében. Ha a' meg testesülés által hasonlóná lett az emberekhez, a' környül metszetés által a' bünösökhöz lett hasonló. Itt üresétette ki tehát leg inkább magát, a' bünösöknek jelével meg billegeztetvén, 's mint egy a' bünösök közé számláltatván: mert a' bünösöknek adatott a' környül metelésnek törvényre. Le-

het e' már ennél nagyobb alázatofságot látni? ihon az, ki tsupa ártatlanság, széntség, és tisztaság; mint ha szüksége volna a' bünösök orvofságára környül metfzeti magát! Ezen nagy alázatofságot tsudálván, 's egyfzer 's mind a' mi kevélységünket artzázván szent Bernárd; így szóll: (1) Nyilván való példáját adta az alázatofságnak; mert leg kifsebb jele sem lévén rajta a' sebnek, nem irtózik a' kötéstül. Nem így tselekszik az emberi nagyra vágyásnak gonofsága, mi sebesek lévén, szégyenlük a' bé kötést hordozni; néha még ditsekedünk is sebeinkben. Az, a' kit senki se fedhet meg a' bünrül, szükség nélkül felveszi a' bünnek szemérmes, és egyfzer 's mind igen fájdalmas orvofságát: mi ellenben a' bünnek otsmányságával szemtelenek, szégyenlük a' bünnek orvofságát, a' penitentziát. Szemtelenek vagyunk a' sebekre, gonofzul szemérmesek az orvofsággal való élésre.

Két iz-béli igen jeles alázatofságával artzázza édes üdvözétünk a' mi nagyra vágyáfunkat, oktattván bennünk a' magunk meg alázására. Az egygyiket mindgyárt életének kezdetén adta előnkben; a' másikat széntséges életének végen. Egygyiket a' környül metfzettetésben, a' másikat a' kereszten. Amazt a' kő kés alatt, ezt a' vas szegek alatt; és igen böltsen mind a' kettöt: mert ezen kettös alázatofságával, azon kettös gyalázatos alatsonságot akarta el törteni, mellyre bennünket a' kettös bün le nyomott. Mitsoda kettös bün?

(1) S. Bern. ferm. 1. de Circumcissione,

bűn? egygyik az *eredeti*, melly Ádámtul örökösödött reánk, másik; a' tselekedet-béli, mellyet magunk személyünk szerént követünk el. Az ördögöt is pedig igen meg ejtette ezen kettős alázatofságával, mert Isten fiának semmi képpen sem ismérhette, hogy magát ennyire meg alázza.

Istálóban születvén pólyában takartatott, a' jászolyban helyheztetvén a' barmoknak leheletével melegítettet, istenségének felsége nem láttatott, hogy az ördög ne Isten-embernek, hanem puszta embernek gondolná; de bezzeg az Angyali éneklésből, melly a' jászolynál hallatott, a' mennyei nagy világofságból, mellytül jászolya környül vétetett, gyanakodhatott felöle, hogy ne talán ő légyen a' meg ígért szabadéttó. De midön látta, hogy magára veszi a' bűnösök billegét, a' környül metfzetést; nem hitethette el magával, hogy ő lenne a' Mesiás. Meg tsalta a' Sátán az első Ádámot, a' kigyónak bőre alatt, de meg tsalattatott ő is a' második Ádámtul; a' bűn testének hasonlatofsága alatt: meg rontatott a' kevély ördög az Isten fiának alázatofságával: rontafson meg tehát annak hitével a' mi nagyra vágyásunk is, hogy ez után, tartozó kötelefségünk szerént meg alázzuk magunkat.

Hogy pedig alázatofságával egygyütt felséges nagy szeretetet is mutatott hozzánk a' kisded Jezus, senkisémet vitathattya. El nem választhattjuk érettünk való meg aláztatását hozzánk való nagy szeretetétül. A' mi szeretetünk-ből aláztatott meg, a' környül metfzetés alatt.

Forró nagy szeretet volt az, mellyel Hemornak fia *sichem* viseltetett Dinához Jákob Patriárkának leányához: mert látván, hogy nem akarnák a' leányzót néki adni, hanem: ha környül metfzetné magát, azonnal örömeft reá állott, sőt: nem tsak maga, hanem egész népe is környül metfzette magát. De hasonléthatatlanúl forróbb szeretet volt az, mellyet az Istennek meg testeült fia, mindgyárt születésének nyoltzad napján, mutatott hozzánk; a' környül metfzetés által ki öntött vérével magának jegyezvén bennünket. Ha azért Moyseft, az ő felesége *Sefora* vérrel fogadott mátkájának mondta, mikor fiatskájának környül metfzésével, meg tartóztatta az Angyalt, hogy Moyseft meg ne ölné: (1) sokkal méltábban véres mátkánknak nevezhettyük mi Krisztust: mert az ő környül metfzetésének vérével mentett meg minket a' veszedelemtül. De már a' lelki környül metélésről szóllok.

MÁSODIK RÉSZ.

A' lelki környül metélkedés mellyről most kell szóllanom nem egyéb, hanem: Az ó embernek, és az ő tselekedetének le vetése. Ez a' le vetés pedig abban áll, hogy: minden rendetlen vágyódásinkat, és Isten akarattyával ellenkező kivánságinkat zabolára fogjuk, és a' mint az Isten szekrényét vivő Filisteusok tehenei, noha bögtek, és viszsa néztek el rekesztett borjaikra,
de

(1) Exod. 3. v. 25.

de még is előbb előbb ballagtak az uton : úgy mi, vágyódásinknak indulati ellen is, az Isten uttyát nyomjuk, testünket szájára ne botsásuk, hanem az ő rendetlen gyönyörűségétől el szakaszszuk, vétkes indulati ellen viaskodgyunk.

Az eleven hal mindenkor a' viz ellen uszik, iparkodik, a' holt pedig a' viz mentére botsátkozik; úgy a' ki testi indulati ellen nem tusakodik, hanem azok folyásinak botsájtya magát, bizonyos jelenségét adgya, hogy lelki élet nélkül vagyon. A' kigyó ki keletre le vetközik régi bőrébül: fel kelt az új esztendő, mi is vetközünk ki a' régi emberbül, mészük, és vészük el magunktól a' régi erköltstelenséget, hogy meg újjúlyunk. Tapasztalt dolog, hogy ha a' vetemény közül a' gaz ki nem gyomláztatik, nints nevekédése a' jó magnak: ha meg nem metszik a' szőlő vészszöt: ha fattyú ágait le nem vagdallyák a' fának, jó termése nem lehet: azon formán ha rendetlen testi vágyódásinkat el nem metéllyük; ha érzékenységinket meg nem zabolázuk; ha a' hivságos kivánságokból ki nem vetközünk: semmi jó nem nevededik bennünk, a' fok roszszaság minden üdvösleges nevekédést meg fojt bennünk.

Kéft tehát ezen rendetlen indulatinknak, melyek ellenkezést támasztanak bennünk az értelemnek törvényre ellen. A' kinek szemei a' mult esztendőben a' fajtalanáságnak vezéri voltak, kösse bé azokat jó vigyázással, és vessen frigyét vélek, hogy ez új esztendőben fel nem nittyá azokat,

kat, az illetlen tekéntetekre: A' kinek kezem más jószágához nyult ez előtt, már ez új esztendőben igaz munkával éllyen, és azzal segetse magát, és szükölködő attyafiát: A' kinek láboi gyorsak voltak a' ragadozásra, ez után az igaz szolgálatban fáradgyon: A' kinek nyelve tellyes volt átokkal, szitokkal, mosdatlan tréfákkal, ez után az Isten ditséretében foglalatoskodgyan: tufakodgyon mindenben a' testi kívánságok ellen, ne azt tselekedgye a' mire a' rendetlen indulatok vonnyák, hanem a' mit az Isten parantsolt.

A' többi között jeles parantsolattya Isten ő sz. Felségének ez, mellyet a' hadban el fogattott aszszony felül adott az Izraél fiainak mondván: (1) *Ha látfsz a' rabok között szép aszszony állatot, és meg szereted ötet, és feleségül akarod venni, vidd házádba ötet ki nyérje el a' baját, és messe el a' körmeit, és vesse el a' rubát, mellyben meg fogattatott: és a' te házában maradván, sirassa az ő attyát, és annyát egy bolnapig.* Ezen az aszszonyon titkos értelembe példáztatik a' mi lelünk, mellyet az Istennek meg testesült fia, az ő szenvedésének hartzán nyert: ha ez Krisztusnak kíván el jegyeztetni, szükség, hogy az ő házában az Anyaszentegyházban bé mennyen a' hit által, az után metéllye le magárúl a' fok haszontalan gondolatoknak szörét; előbbeni régi ruháját le vesse, az az: gonosz szokását, és új emberben öltözzön, ki az Isten szerént teremtetett az igazságnak szentségében. Sirassa meg szívéből,

(1) Dent. 21. v. 12.

ből, hogy, eddiglen olly meszsze távozott gonosz kívánságainak üzésével az ő mennyei Jegyesétül: ha így magunkat környül nem metéllyük, a' Krisztus Jezus menyegzőjére nem juthatunk.

Erre a' lelki környül metélésre, vagy is: a' testi kívánságokból való ki vetkezésre int bennünket Sz. Péter Apostol is imígyen irván: Szerelmefim! (1) *Kérlek titeket mint jövevényeket, és szarándokokat, hogy meg tartóztatstok magotokat a' testi kívánságoktól, mellyek vitézkednek a' lélek ellen.* Teli azzal a' Sz. irás, hogy itt nints maradandó várafunk, hanem csak szarándokok, és uton járók vagyunk. Arra int azért bennünket, hogy az utón járóknak szokását tegyük előnkbe például követésre.

Az uton járók magokat nem tzifrázzák; lakodalmat nem indétnak; nagy terhekkal (ha lehet) nem járnak; hanem: csak a' mi nélkül nem lehetnek, azt viszik az utra: kevés étellel, és itallal meg elégefznek: ha láttyák, hogy, valamely városban tántzolnak, vagy sírnak; verekednek, vagy játszanak, közikbe nem keverednek, hanem uttyokat követik; előbb mennek. Ennek a' példának követésében áll a' lelki környül metélkedés, melly azt kívánja, hogy a' világ javainak terhétül meg üresedgyünk; a' mulándó jókra csak úgy nézzünk, mint idegen, és Hazánk kívül való dolgokra, mellyek nem egyebek, hanem csak lép veszfzök, a' magokról el felelkező utazóknak.

Unal-

(1) 1. Petr. c. v. 11.

Unalmas lennék talán, ha még több e' fé-
léket elől hoznék: ezekből is meg értették tu-
dom, miben áll a' lelki környül metélés, mellyet
Krisztus Urunknak környül metfzetése példáz elöt-
tünk. Ha azért a' mi édes meg váltónk, az új
esztendőnek kezdetén ártaltan Sz. testét fájdalmas
metfzetéssel lanyargattatta: ha új esztendő aján-
dékában Sz. vérét érettünk ki ontotta: Mi se fáj-
nályuk kívánságink rendetlenségét, vágyódásink
tsintalanságát, érzékenységink vizketegségét kör-
nyül metélni; és az ó emberből ki vetközni, 's
újban öltözni annak ábrázattya szerént, a' ki szent-
ségben, és ártatlanságban teremtett Amen.

KIS-KARÁTSÓN NAPJÁN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Sicut portavimus imaginem terreni,
portemus & imaginem cœlestis. I.
Cor. 15. v. 49.

*A' mint a' földinek ábrázattját visel-
tük, viseljük a' mennyeknek ábrázat-
tját is.*

A' régen bé vett ditséretes szép szokás szerént
számtalan sok jó barátok látogatták tegnap egy-
mást, szivekből minden jó szerentsét kívánván
egy-

egymásnak, ezen fel tettett új esztendőnek minden részeire. Volt szándékom nékem is, megvallom a' közöntsésre, de foglalatosságim meg gátoltak: most azért egyben gyült A. H! itt az Ur házában, a' kenyér szin alatt el rejtetett üdvözítőnek nevében közöntlek benneteket, kitsintül fogva nagyig, és kívánom hogy ezen fel tettett új esztendőt szerentsélsen kezdgyétek, szerentsésben folytassátok, és leg nagyobb szerentsével, az Isteni áldásoknak, és áldomásoknak bövségében el is tölthessétek.

De mi lesz az ajándék? mert az új esztendőnek kezdetén ajándékokat is szoktak osztogatni. Spanyol országnak Királyai, az ő hiteles baráttyaikat, fő embereiket, a' népek igazgatásában, és a' köz jónak elő mozdíttásában megmutatott hivségekért, finom aranyból vert báránykával szokták az új esztendőnek alkalmatosságával meg ajándékozni; azt arany lántzon felséges nagy pompával, nyakokban tétetvén; hogy a' Királyi kegyelemnek jeléül, az ő országai, vagy más pompás gyülekezeteikben tisztelesen hordozzák.

Frantzia országnak XI. Lajos nevezetű Királya, Sz. Mihály Arkangyalnak vitéz Rendét állította fel országában Hiveinek kedvekért, ezen ditső Sz. Arkangyalnak arany lannára mesterségesen fel metszett képével, meg ajándékozván azon Rendnek tagjait. És hogy a' külső udvarokról né szóllyak: A' mi felséges Urunk 's Királyunk is, szent István első Apostoli Királyunk

nak

nak vitéz Rendével szokta föbb föbb embereit meg mutatott hivségekért tisztelni; kit nagy, kit kis arany kereszttel ajándékozván, midön egybe gyűlvén az új esztendőnek első napján, Tsászári, és Királyi Felségének törvényes tiszteletet adnak.

De mi se szükölködünk A. H. ajándék nélkül, ha szegények vagyunk is. A' feregek Ura, Istene, a' mennynek, és földnek királya: meg akarván mindeneket újjéttani, meg nyitá az ő mennyei gazdagságának tár-házát, onnét küldé minnyájunknak meg betsülhetetlen drága ajándékot, a' maga állattyának eleven képét, finom arany pénzét, egygyetlen egygy fiát; hogy azt mindenkor nyakunkon hordoznánk; az ő hozzánk való nagy szeretetének jeléül. Meg betsülhetetlen drága nagy ajándék ez A. H. magában, ha ennek minémüségét meg fontoljuk: nekünk pedig igen hasznos, ha méltó képpen hordozzuk: és ennek hordozására int bennünket Sz. Pál imigyen szólván: *A' mint a' földinek ábrázattját vífeltük, vífellyük a' mennyeknek ábrázattját is.*

Lásuk tehát szerelmefim! minü légyen ez az ajándék magában? és: mint kellyen kordozunk? hogy haszunkra vallyon.

Mintü légyen magában? meg mutatom az *első részben*. Mint kellyen hordozunk, hogy haszunkra vallyon; és bennünket a' mennyei Királynak kivánsága szerént egészszzen meg újjétson, meg magyarázom a' *második részben*.

ELSŐ RÉSZ.

Ezen meg betsülhetetlen drága képrül, és ajándékrül, mellyet a' mennyei Atya a' meg újjulásunkra; az ő hozzánk való igen nagy szeretének jelétül adott: számtalan sok helyeken vagyon emlékezet a' szent irásban. Meg ismérte ezt már előre Isaiás Profeta, és így szólott felöle: (1) *Kisded született nekünk, és fiú adatott nekünk, és annak fejedelemsége annak vállán vagyon, és hívattatik az ő neve tsudálatosnak, tanáts adónak, Istennek, erősnek, a' következő üdö attyának, békeféség fejedelmének.* Az éjjeli vigyázásokban szorgalmatoskodó pásztoroknak pedig, így szólott felöle az Angyal: (2) *Született néktek üdvözötök, ki az Úr Krisztus a' Dávid várasában:* Gábriel Arkangyal Jezusnak nevezte, imigyén szólván felöle a' szent szüznek: (3) *Az ő nevét Jezusnak hívod, és nagy léfszen, és a' magasságbéli fiának hívattatik.* Ugyan ezt mondá Józsefnek is. Salomon pedig: az örökké való világosság fényességének, az Isten ditsősége makula nélkül való rükörének, és az ő jó volta ábrázattyának mondgya. (4) Szent Pál Apostol pedig egyenesen Isten képenek nevezi, mert u. m. (5) *ő általa teremtettek mindenek. A' látbatók, és a' látbatatlanok, mert tetszett hogy minden tellyeség ő benne laknék, és ő általa meg békéltetne magával mindeneket.*

G

Óh

(1) Isa. 9. v. 6. (2) Luc. 2. v. 11. (3) Luc. 1. v. 31.
 (4) Šap. 7. v. 26. (5) Colos. 1. v. 16. & 19.

Óh Isteni ditsőségek fényessége! óh örök Atya állattyanak ábrázattya! melly egyszer 's mind a' szeplötelen Szüz Mariának tisztaságos méhében a' szent léleknek árnyékozása által formáltatott emberségnek képét is magában tartya! Óh tsudálatos szeretet! oh Isteni irgalmasságnak nagy volta! melly igen drága Kintsel meg ajándékozott bennünket! nem tsak a' nagyoknak, vagy hatalmasoknak, hanem a' leg szegényebbeknek is egyenlő képpen adta a' mennyei Atya ezt a' nagy kintset. A' fejedelmi nagy Urakkal egyenlő képpen ditsekedhetik a' leg szegényebb koldus is ezen nagy isteni irgalmassággal; és igazsággal mondhattya: nékem született a' világnak üdvözétője; nékem született ez a' Betlehemi kised; nékem adatott ez a' mennyei bárány, nékem ajándékozott ez az örök Atyának képe.

Úgy vagyon szerelmefim! Ki ki tellyes igazsággal mondhattya közülünk: Nékem ajándékozta a' mennyei Atya az ő elevenképét. De ugyan mi végre adta? nem másért, hanem hogy azt nyakunkban akasztánánk, szivünkben metszenénk. Azt akarta a' mennyei Atya, hogy az ő állattyanak képével a' mi testeink, tagjaink, 's minden tselekedetünk meg jegyeztetnének; azt akarta, hogy lelkünk az ő három nemes tulajdonságival egygyütt az ő ditsőségének fényességével tündöklene; azt akarta szóval: hogy egélszen az ő egygyetlen egy fia állattyanak ábrázattyában öltöznénk.

Ollyan hasonlatosságot kíván mi tőlünk minden dolgainkban a' mennyei Atya, minőt a' mennyei völegény kívánt az ő szerelmesétől, midőn így szóllott néki: (1) *Tégy engem mint petsétet a' szivedre, mint petsétet a' karodra.* A' Krisztus szenedéséről irt könyvében kérdéft támaszt Szent Athanasius: mitsoda különbség légyen az irott, és a' petséttel viafzra nyomott kép között? és azt mondgya, hogy az a' különbség, mert az irott kép, soha sem olly hasonló ahoz, a' kinek képe, mint a' petséttel nyomott kép a' petséhez. Az irott kép soha sem lehet olly tekéletes, hogy valamit rajta jobbtani, vagy ne kellene, vagy ne lehetne: a' viafzra nyomott kép pedig tekéletesen hasonló a' nyomó petséhez. Azt óhajtya az örök Atya, hogy az ő egygyetlen egygy fiának képéhez hasonlóok legyünk.

Erre a' hasonlatosságra való igyekezésre ösztönözte szent Pál a' Korintusiakat imigyen irván: nekik: (2) *Ditsöitsétek, és hordozzátok az Istent a' ti testetekben.* Mint a' ló (igy szóll ezen sz. tikkelyre Apuinás-béli Sz. Tamás) mint a' ló hordozza az ő rajta ülő Urát, 's annak akarattyá szerént jár; úgy a' mi testünk is az Isten akarattyához szabja, és adgya magát, annak kedve, és tetzése ellen ne rugoldozzon. A' Rómaiakat pedig arra ösztönözte, hogy éppen a' Jezus Krisztusban öltözzenek: (3) *Öltözzetek az Ur Jezus Krisztusban;* hogy t. i. az ő lelke, kegyelme, ereje, és élete fényeskedgyék bennetek; hogy va-

G 2

lamint

(1) Cant. 8. 6. (2) 1. Cor. 6. 20. (3) Rom. 13. 14.

lamint szájjal tett vallástokból; úgy életetekből, és magatok viseléséből is, mint valami ismerető ruhából mindenek észre vegyék, hogy a' Krisztus Jezusnak hivei vagytok. Krisztusban öltözni annyit tészon u. m. Arany száju Sz. János, mint a' Krisztust követni, annak szentségét életünkkel ki ábrázolni. A' fel öltözött ember annak láttatik, a' miben öltözött: ha papi ruhában öltözött embert látz, papnak mondod, a' katona monderben öltözöttet pedig katonának, bár nem az is valósággal, hanem tsak tettetésből vette magára a' papi, vagy hadi köntöft. Öltözzünk tehát Krisztusban, hogy a' Krisztus ki tetsék belölünk. Szükség, hogy a' keresztény ember eleven képe, és formája légyen a' Krisztus Jezusnak; hogy az ő életében, s maga viselésében mindenek a' Krisztust lássák.

Gondollyuk meg szerelmefim! mitsoda szemérmetség volt Krisztus, mind beszédében, mind tselekedetében, mitsoda mértékletesség szeretet, kegyesség, diszesség, midön hajdant e' földön az emberekkel társolkodnék? ezekben öltözzünk; ezeket az erköltsöket ábrázollyuk ki életünkkel. Tündököllyék bennünk az Isten ditsőségének képe, az örök világofságnak fénye, legyünk az isteni Felségnek makula nélkül való tüköre; és az ő jóságának eleven képe. Haigy nem tselekszünk, semmi hasznunk sem lészon ezen drága ajándékból. Nyilván mondgya szent Pál:

(1) *A' kiket a' mennyei Atya elév meg ismért,*

el

*el is rendelt hasonlóká lenni az ő fia ábrázattya-
tyáboz. A' kiket pedig elévé el rendelt azokat
hita, és meg is igazétotta, az ő fiának hasonla-
tolságáért t. i. Azért tehát: A' mint a' földinek
ábrázattját vífeltük eddig, úgy vífellyük ez után
a' mennyeknek ábrázattját is. De hogyan, és
mi módon vífelhettyük? hordozhattyuk? ezennel
meg magyarázom a' második részben.*

MÁSODIK RÉSZ.

Ha szentséges hitünknek világánál a' mi lel-
ki állapotunkat vígálljuk, meg kell ísmérnünk,
hogy, a' reánk térjedett *eredeti* bűnek szenye
miátt, Ádám atyánkhoz hasonlók születtünk, és
minden nyomorúságinak örökösí lettünk. Ezen
fellül elménknek meg nyílása után akaratumknak
szabadságával vízfza élvén, a' hívságot, és ke-
vélységet vadásztuk, a' mi kevély atyánknak igen
kevély fiai, 's leányi, a' mi Istenünknek enge-
detlenek voltunk; törvényre ellen rugoldoztunk,
búja indulatinkat szabad zablára eresztvén; Ádám-
nak példája szerént, mi is torkosok, és mérték-
letlenek voltunk. A' mint Ádám az ő hízelkedő
Évájának, úgy mi is tsak az embereknek kíván-
tunk tetszeni. A' pokol-béli kígyónak pífzfzégé-
se, 's ő kedves Évájának hízelkedése vífztette
el Ádámat: minket a' mi telhetetlen kívánságink-
nak tízése.

Ennek a' boldogtalan földi Ádámnak boldog-
talan képét hordoztuk, vífeltük: nagyra látók

kevélyek, fösvények, igazságtalanok lévén, minden gonofzra hanyatt, homlok rohantunk. A' pokolbéli *Lucifernek* képét viseltük szenvedhetetlen kevélységünk által, a' meg poklosodott *Giezi* formájában öltöztünk a' fösvényesség által, az ördögi irigységgel meg fertőztetett *Káinnak* képében a' boszú állásnak kívánása, és üzése által: midön tiszteletben volnánk, hasonléttattunk az oktalan állatokhoz, és hasonlókká lettünk azokhoz. Utálatos rut képek, és formák ezek az Istennek tisztaságos szemei előtt, nem szenvedti azt bennünk: az ő szent fiának képét tette elönkben, nem tsak azért, hogy nézzük, hanem hogy hordozzuk is, az az: hogy hozzá mindenekben hasonlók lenni igyekezzünk.

Erre intette, 's ösztönözte Sz. Pál Apostol Efezus várafsának lakosfit, midön imigyén irt hozzájuk: (1) *Többé ne járjatok, mint a' Pogányok járnak az ő elméjek bívóságában.* — Kik el idegenülvén az Istennek életétül, minden tisztátalanságnak tselekedetére adták magokat, telhetetlen kívánsággal — *tinéktek le kell tennetek az előbbeni élet szerént való embert, melly meg vész a' vétkező kívánságok szerént.* (2) *Renovamini sziritu mentis vestræ.* (3) *Újjullyatok meg a' ti elméteknek lelkében, és: öltözzetek új emberbe, a' ki az Isten szerént teremtetett az igazságban, és az igazságnak szentségében.* (4) Azt akarja az Apostol, hogy mindenek új emberben öltözzenek, az az: a' Krisztus Jezusnak erköltseiben.

A'

(1) Eph. 4. v. 17. (2) v. 22. (3) v. 23. (4) v. 24.

A' Krisztus Jezus az az új ember (1) (igy szól erre szent Hieronymus) a' kiben minden hívőknek öltözniek kell. Mi van ebben az emberben, melly az örök Igétül fel vitetett, a' mi új nem volna? fogantatása, születése, nevekedése, szóval egész élete új: ezt kell már viselnünk az ó ember helyett. Nem jött hozzánk tsupán az ő örök világosságának fényében, ifteni Felségében, mert ha tsupán ebben jelent meg volna nálunk, semmi képpen sem lehattünk volna hasonlók hozzája; bé fődözte azért a' mi természetünkkel, az ő Isteni Felségének ditsőséget, a' mi szolgálai ábrázatunkban jött hozzánk, hogy, hozzá közeléhetnénk, 's az ő malafztya által sz. erköltseinek követői lehetnénk: és ez egy által-lyában szükséges minnyájunknak. Nisenus Sz. Gergel mondgya: A' ki, a' Krisztus nevéül magát kerefzténynek mondgya, és annak erköltseit maga viselésével ki nem ábrázollya: nem igaz, hanem tsak tündéres Kerefztény.

Lengyel Országának IV. Boleslaus nevezetü Istent félö Királyárul olvasom, hogy ez, Attyának halála után, az országnak kormányára tétetvén: az ő meg holt édes Attyának képét, tiszta finom arany lánnára fel metfzetvén, mindenkor nyakában hordozta, és, valahányszor valami nyomos dolgot kellett néki tenni, mint ha clevenen látta volna, az ő képében így szóllettotta meg az Attyát: távul légyen tölem óh Atyám, hogy én az országban valamit ollyast tegyek, vagy rendel-lyek,

G 4

(1) S. Hier. in hunc. locum.

dellyek, a' mi a' te nevednek Kifsebségére, vagy bestelenéttésére válna.

Illy fris emlékezetben tartsuk mi is A. H. a' mi Urunk Jezus Krisztus erköltseinek, szentséges maga viselésének képét; gondolatinkat, és tselekedetinket igyekezzük ahoz alkalmaztatni; mondjuk erős szível: Távul légyen szerelmes Üdvözöttöm, hogy már ez új esztendőben valamit ollyast szóllyak, vagy tselekedgyem, a' mi egy keresztényhez nem állik; a' mi a' te sz. tselekedetteddel ellenkezik: távul légyen, hogy az én halhatatlan lelkemet, mellyet a' te szent hasonlatosságodra teremtetél, az én dög testem bújakivánságinak üzésével meg fertőztetsem; távul légyen, hogy a' kevély kivánságoknak helyt adgyak és a' te Isteni Felséged ellen támadgyak, átkozódgyak, káromkodgyak, attázzak, teremtetézzek; vagy a' te alázatosságodról, és szelédségedről elfeletkezvén, ellenem vétő felebarátomon (mint eddig, úgy ez után is) által mennyek; boszú álló legyenek. Így hordozzuk A. H. ezt a' mennyei ajándékot hasznolsan, így vetközünk ki az ó emberből; így öltözünk újban, ki az Isten szerént teremtetett az igazság szentségében.

Nofszta tehát szerelmesim! Kitsintül fogva nagyig kezdgyünk a' dologhoz, az ó embernek meg fosztásához, és levetköztetéséhez: Urak, szegények, Ifjak, vének, házasok, nőtelenek, elől járók, és alatt valók! ha ki a' mult esztendőben Lucifernek, vagy Ámánnak képét hordozta, az az: fen héjjazó, kevély nagyra vágyó volt,

volt, vesse le azt a' képet, ékesétse' fel magát az Isten meg testesült fiának képével; légyen ez, új esztendőben szeléd, és alázatos szivü; mint az vala. A' férfiak ne potzkázzanak feleségeiken, minden tsekélységért által ne mennyenek rajtok, mint ha örökös rabjaik volnának, hanem, a' mint Sz. Pál tanéttya öket: (1) Úgy szeressék az ő feleségeiket, a' mint Krisztus szerette az Anyaszentegyházat. Az Afzszonyok viszontag: ne Zörögjenek, minden tsekélységért szót ne tegyenek, a' mint Szent Pál mondgya: az ő férjeknek engedgyenek, mint az Úrnak: mert a' férfiú feje az Afzszonynak: a' mint Krisztus feje az Anyaszentegyháznak; a' férfi az afzszony testének meg szabadéttója. Légyen azért az afzszony is az ő férje betsületének fen tartója, üdvösségének az ő békefeges türésével elő mozdéttója. Új az esztendő szerelmefim! mi nálunk is azért mindenek meg újjullyanak; sziveink, szavaink, és tselekedetink, hogy így: midön e' siralom völgyébül, az örökké valóságra által költözünk, azon új bornak ivására mi is méltóknak találtafsunk, melyet az új Ádám Krisztus iszik hiveivel egygyütt az ő Szent Attyának országában Amen.

 V I Z.

(1) Eph. 5. v. 25.

VIZ - KERESZT NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Ubi est, qui natus est rex Judæorum ?
vidimus enim stellam ejus in oriente,
& venimus adorare eum. *Math.*
2. V. 2.

Hol vagyon a' kiszülett a' Zsidók királya? mert láttuk az ő tsillagát nap-keleten, és imádni jöttünk ötet.

Hármas tsudával tündöklő napot üllünk ma A. H. mint a' V. Anyaszentegyház énekli az isteni Solosmákban. *Elsőzör*: e' mái nap *Epiphania* az az: Urunk ki jelenésének sátoros ünnepe napja; mellyen a' *Magusok*, vagy is napkeleti böltsek jövének Jerusálemben, hogy Krisztust a' világ üdvözétőjét látnák, ismérnek, tisztelnék. (1) A' kit a' szeplötelen Szüz ama napon szüle, azt a' világ e' mái napon meg ismérte, u. m. Sz. Leo Pápa. *Második* tsuda, mellyet ma tisztelünk az, melly Jordán vizénél méne véghez, midön harmintz esztendök mulva születése után, a' nagy alázatofságtul viseltetvén Krisztus, fel vévé János által a' keresztséget, hogy minden igazságot bé-töltene:

(1) S. Leo scr. 2. in Epiph.

töltene: és ezen tsudálatos nagy titoknak tiszteletére nevezzük mi Magyarok, N. Eleinknek hagyományibul, e' mái ditsőséges napot a' mi Haza nyelvünkön Viz-Kereszt napjának. *A' barmadik* tsuda pedig, mellyet ugyan e' mái napon üllünk: a' viznek borrá változtatása, melly a' Galileai Kánában (Sz. Makszimus Püspöknek vélekedése szerént) ugyan ezen a' napon történt.

Mind a' háromban szép tudomány foglaltatik a' mi tanúságunkra. A' víznek borrá változtatásából, ki tetszik Krisztus Urunknak bizony istensége, és hatalma. A' keresztségbül az ő mel alázatofsága. A' nap keleti királyoknak tselekedetébül pedig: a' Krisztus Jezus keresésének, és fel találásának rendi, és módgya. Bizony szép, és hasznos is, ha valaki úgy tud keresgélni, hogy a' mit keres, fel talállya. De bezzeg hányan vannak illy szerentsés keresők?

Négy királyok keresték a' született Jezust, és fel találták e' mind a' négyen? A' nap keleti Sz. Királyokrül, kik az újontan támadott tsillagnak vezérlése alatt Jerusálemben menvén, tudakozódtak Heródestül mondván: *Hol vagyon a' ki született a' Zsidók Királlya?* azt írja Sz. Máte: *Meg találák a' gyermeket az Anyával Mariával és le borúlván imádák ötet.* Herodesrül is bizonytya Sz. Máte, hogy, el küldvén Betlehembe a' Mágusokat, meg hagyá nekik, hogy el menvén szorgalmatofsan kérdezősködgyenek a' gyermek felül, és mikor meg talállyák, izennyék meg neki, hogy ő is el menvén imádhassa ötet. Kereste tehát

tehát Heródes is a' született Jezust, 's ugyan olly szorgalmatofsággal kereste, hogy el küldvén szerete széllel vitézeit: meg ölette mind a' gyermekeket kik Betlehemben, és annak minden környékiben valának; még is sohol se akada reá. Fel találják a' nap keleti Királyok az idegen és ismeretlen Tartományban; Heródes fel nem találja tulajdon Birodalmának határiban! Mi oka lehet ennek? én A. H. más okát nem gondolhatom, hanem, hogy, nem ollyan indulattal, móddal, és szándékkal kereste, a' minüvel kellett volna.

Fel találjuk mi A. H. a' született Jezust, ha a' mái sz. királyoknak példája szerént igazán keressük, az az: ha az ő színe alatt mást nem keressünk: Meg örizzük a' fel találtatottat, és soha el nem vesztyük, ha a' Sz. Királyokkal az ő imadásában állandósak leendünk.

Fel találjuk a' született Jezust, ha a' mái Sz. Királyoknak példája szerént igazán keressük: *ez első*: Meg örizzük a' fel találtatottat, és soha el nem vesztyük, ha a' Sz. Királyoknak példája szerént, az ő buzgó imadásában állandósak leendünk; *ez beszédemnek második része*. A' mái sz. titokhoz alkalmaztatott tanúság foglaltatik mind a' kettőben; halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Mihelyt látták a' Sz. Királyok az újontan támadott tsillagot, és észre vették, hogy a' több tsillagoktól mind fényében, mind járásában, kü-
löm-

lömbözne; mivel nem került az egek forgását, mint a' több tsillagok, hanem, egyenesen a' Juda nemzetségének Tartományára tételozott; azonnal tusakodni kezdenek magokban, hogy ne talán ezen új tsillag légyen az, melly Báláámnak jövendölése szerént Jákobbul vala támadandó? az az: a' Zsidóknak Királlya, a' világnak üdvözé-
tője, nem jelenti e' az által tsudálatos születését? nevedvén tehát benne a' lelki isméretnek furdalása, minden késelem, üdö vontatás, és várakodás nélkül utnak eredtek, a' mellyre t. i. az új tsillag vezette vala őket; hogy ne talán, ha úgy volna a' dolog; az újjonnan született Királynak, háláadatlanok ne lennének. El jutván azért szerentséfsen Jerusálemben, bátran bé mennek Heródeshez, kérdezik tőle: *Hol vagyon a' ki született a' Zsidók Királlya?* hol vagyon a' Jákob tsillaga, a' született új Fejedelem, a' ki vezérteni fogja az Istennek választott népét? ne is mondgyátok, hogy felöle semmit sem tudtok: mert láttuk az ő tsillagát nap keleten, 's azért jöttünk ki Hazánkbul, hogy imádván tisztellyük ötet.

Ihon A. H. melly igaz szorgalmatofsággal keresték a' született Jezust a' Magusok! se Heródesnek fel háborodásával nem gondoltak, se Jerusálem várasának fel zendülésétül nem tartottak; alkalmatofsan, és alkalmatlanúl rajta vannak, kényszeréttik Heródes által az irás tudókat, hogy, a' jövendölésekbül mondanák meg nekik, hol születtenék Krisztus? nem is volt haszon-
talan

talán ájtatos igyekezetek: mert mivel igaz buzgósággal keresték a' Kisded Jezust, mivel az ő színe alatt mást nem kerestek, alig mentek ki Jerusálemből, azonnal a' tsillag, mellyet nap keleten láttak, meg jelenék nekik, és előttök mégyen vala, még el jutván, meg állana fen, a' hol a' gyermek vala, és bé menvén a' házba, megtalálák a' gyermeket az ő Annyával Mariával; és bé tellyesedék Isaiás Profetának ama jövendölése: (1) *A' nép, melly setétségben jár vala, nagy világosságot látá, az balál árnyékában lakóknak világosság támadá.*

Setétségben jártak Krisztus születése előtt az emberek, de leg inkább a' nap keleti népek, és éppen a' lelki halálnak árnyékában laknak vala, mivel hogy nap keleten kezdődtenek minden féle gonofságok. Ott vette eredetét Káin által az irigység, a' gyilkossággal; ott kezdődött a' bálványozás, és minden egyéb gonofság. De 'az Istennek meg testesült igéje meg akarta őket világoséttani az új tsillagnak ragyagó fényével, hogy ez által meg ismervén ötet, mind addig még ne szünnének született meg váltójokat keresni, méglen fel nem találnák: Hogy a' hol kezdődött vala a' szeny, motsok, és makula, ott kezdődnék a' meg szentelés is, a' mint Damascenus Sz. János szól, és így: Zengéi lennének azoknak a' Mágusok, kik valaha az üdvözítő Jezust volnának keresendők.

Meg

(1) Isa. 9, v. 2.

Meg kell vallanunk, valamint a' nap keleti Sz. Királyoknak, úgy nekünk is fel támadott az isteni kegyelemnek tündöklő tsillaga, gyakorta világosított már szivünkben az Istennek ébresztő malasztya, hol a' belső sugallások, hol a' külső intések, és tanéttások által ösztönözött bennünket, 's engedünk e' néki? követtük e' mint a' máii Sz. Királyok az újonnan támadott tsillagot? kerestük e' ezeknek példája szerént igazán üdvözítő Jezusunkat? féltő, hogy ne talán úgy ne keresték légyen némellyek, mint a' fel háborodott Heródes.

Mint kereste légyen Heródes a' született Jezust, tudva vagyon minnyájokkal: tulajdon tselekedeti bizonyosságot tesznek felöle, hogy, nem igaz szivbül kereste, hanem annak színe alatt mást keresett. Kereste t. i. azzal az ő mulandó javát, Országának, Birodalmának erősítését, de nem a' született Jezusnak tiszteletét, mint a' nap keleti Sz. Királyok: mert ha reá talált volna, minden bizonnal meg ölte volna. Mondá ugyan a' nap-keleti Királyoknak. (1) *Mennyetek el, és kérdezzétek szorgalmasan a' gyermek felül: és midőn meg találjátok; izennyétek meg nekem, hogy én is el menvén imádkyám ötet.* De oh ördögi tsalárdság! óh kárhozatos kétszínűség! fel kiált Sz. Fulgéntius Püspök (2) ki tetzik u. m. annyi fok ezer kisdedeknek, halálokból, melly szépen imádkyta volna, ha meg kaphatta volna. És nem találkoznak e' a' mostani keresztyének között

(1) Math. 2. v. 8. (2) S. Fulgent. ser. 5. de Epip. h.

zött is, kik az üdvözöttő Jezusnak keresésében, nem a' nap keleti Sz. Királyokat, hanem Heródest követik? üdvözöttőjöknek színe alatt, magok szájok izét keretik?

Jezabel Királyné böjtöt hirdettetett a' vének által, és meg hagyá, hogy Nábotot, a' kit szívéből gyűlölt vala, a' népnek elöl jároi közé ültetnék. (1) Ez első tekéntettel tekéletes jósnak láttatik, de ha meg vizsgállyuk mi végre tselekedte? ki mondhatatlan nagy gonofzságnak talállyuk. A' mint ugyan is az irás bizonyítja: alattomban meg parantsolá a' véneknek hogy két férfiat fogadnának ellene, kik bizonyítanak Nábotról; hogy az Istent, és a' királyt átkozta volna, és azért méltó a' meg kövezésre.

Mit tselekedett Abfolon? Az ájtatofságnak, és isteni tiszteletnek színe alatt, édes Attyától Dávid Királytól *Hebronba* kéredzett, (2) hogy ott áldozatokat áldozzon, fogadásának eleget tegyen, az Istent tisztellye: de bezzeg nem tsak nem áldozott, nem tsak eleget nem tett fogadásának, az Istent nem tsak meg nem engesztelte; hanem még nagyobb haragra gerjesztette maga ellen: mert azon alkalmatofsággal édes attya ellen fel indétotta a' népet, 's keményen sürgette, hogy mentül hamarébb foszthatná meg az attyát a' Birodalomtól. Mitsoda gonofzság ez?

És mivel kifsebb Abfolon gonofzságánál azoknak gonofzságok, kik a' mennyei Atya tiszteletének kifsebbéttésére, és bestelenéttésére mennek

az

(1) 3. Reg. 21. v. 9. (2) 2. Reg. 15. v. 8.

az ő sz. nevének ditsőségre épített Házokban? kik a' helyett, hogy szemeiket az Istenre, a' Sz. áldozatra függesztenék, magokat a' futtonban, hátul a' szegletben veszik, nem azért, hogy a' megtérő alázatos publikánust kövefsék, hanem: hogy ottan bátrabban tsevegjenek; onnan szemeiket alkalmatosban legeltethessék: az Isteni tiszteletnek színe alatt lépnek bé a' Templomban; de valósággal annak boszontására mennek: a' Templomban lettek az Istennek hiveivé, a' sz. keresszég által, ott választotta ki őket az Isteni irgalom a' pogányóknak veszendő számából: ott fogadták meg, hogy az Urnak hinni, és engedni fognak, 's ime! rendetlen, botrankoztató magok viselése által a' Templomban szegik meg hiteket; azon helyen bontják fel Istennel kötött szövetségeket, a' hol azt kötötték: szinte azon keresszt kutnál mondanak le keressztényi kötelelségekről, a' mellynél azokat magokra válalták: ott mutogattyák leg inkább a' világ pompáját, a' hol a' világnak ellene mondtak. Mi A. H. az ilyeneknek példáit ne kövefsük; a' mi üdvözéttő Jezusunkat ilyen formán ne keressük, az az: az ő színe alatt semmit egyebet ne keressünk, ha igazán ötet keressük, fel talállyuk. (1) *Mikor keressed, a' te Uradat Istenedet, meg találod ötet: de úgy ha tellyes szivedből keressed, és lelkednek tellyes keresszégéből.* Eddig az első rész.

H

M A-

(1) Deut. 4. v. 29.

MÁSODIK RÉSZ.

El rejtett drága kintsre találni szép dolog ugyan, de csak akkor hasznos a' világi dolgokban, ha azt úgy meg tudgyuk őrizni, hogy többé el ne veszlzen tölünk. Szintén így vagyon lelkünknek állapottya. Ha a' mái sz. Királyokkal, fel találtuk is üdvözéttő Jezusunkat; ha részesek lettünk is az ő mennyei malasztinak áldomáiban: de ha csak úgy meg nem tudgyuk őrizni, hogy többé el ne veszejtsük, kevés hasznunkra, sött kárunkra fog válni.

A' mái Sz. Királyok, hogy a' szorgalmatos keresés után fel találtatott Jezust többé el ne vesztenék mennyei malasztiból ki ne esnének, hanem, mind végig kegyelmében maradhatnának, azt mondgya felölök Sz. Máte Evangyelista: *Le borulván imádák ötet; és meg nyitván kintseket ajándékokat adának neki: Aranyat, Temjént, Mirrát.* Aranyat mint Királynak, Temjént mint Istennek, Mirrát mint halandónak. Még ezen három Királyok, nem látták Krisztust ördögöket üzni, halottakat támasztani, vakokat világosítani, sántákat, bennákat gyógyítani; se leg kisebb hatalmatságot, vagy Királyi készületet körülülte nem szemlélték, még is le borulva imádták: a' testben az Isten igéjét, az erőtlenségben az erőt, az igaz emberben az igaz Istent. (1)

Tsudállgyuk nem de A. H. hogy egy újjonnan támadott tsillagnak fénye anyira meg indétotta a

Ma-

(1) S. Leo serm. 2. de Epiphán.

Magusokat, hogy ottan ellene mondván bálványozó tévelygéseknek (mellyben születésektől fogva neveltettek) a' jászolyban helyheztetett kiseded Jezusnak tiszteletére, 's imádására, olly mélyen magokat meg alázák, Királyi ajándékokkal kedveskedvén néki? tsudálhattuk is bizonyára, és fel indulhatunk követésekre: mert bizony kimondhatatlan nagy gonofság az, hogy számptalan fok kerefstények, kik igaz kerefstény atyáktól születetvén, az igaz R. K. hitben fel neveltettek: még is az ő fertelmes indulataiknak bálványit el nem hadgyák; meg rögzött gonosz szokásokat, az ő üdvözöttö Jezusoknak törvényénél nagyobra betsülvén, úgy élnek, mint azok, kik, az Évángyeliomnak nem hisznek: az Úr Jezusnak jelen létében, nem már úgy mint tsetsemösnek (mint a' nap-keleti Sz. Királyok) hanem: mint Királyok ditsőséges Királynának, és halhatatlannak; nem az istálóban, hanem az ő sz. nevének tiszteletére épített Sz. Templomokban, úgy viselik magokat, hogy inkább nevetséget szerző játékosoknak, mint sem Istent imádóknak kellelsek neveztetniék. Szenvedhetetlen gonofság! Az el szélledett nemzetségnek fiai ajándékokat visznek a' született Jezushoz, közelgetnek hozzá, kik távol járanak, és ti, kik közel vagytok, el távoztok e' tőle? így szóllétotta régen a' Zsidókat szent Cyprianus Püspök, és Martyr.

És nem illetnek e' minket is Sz. Cyprianusnak emletett szavai? Vettük mi is a' Magusokkal egygyütt a' kegyelmet, melly a' Jezus Krisz-

tus által adatott nekünk: és mint viséllyük gond-
gyát? örizzük e' szorgalmatoisan hogy többé el
ne veszejtsük? le borulunk e' mi úgy a' Kenyér,
és bor szine alatt lévő Krisztus Jezusnak imadá-
sára, mint a' mái Sz. Királyok, az emberi ter-
mészetnek fellegében el rejtezett isteni Felségnek
imadására le borultak? Nints mentségünk Keresz-
tények! Meg kívánnya tőlünk is a' mi üdvözét-
tő Jezusunk, hogy ne láttasunk az ő szine előtt
üresen, hanem, ha akarjuk; hogy el ne veszej-
tsük az ő kegyelmét, mellyet (a' mint ájtatoisan
reménylünk) a' mái sz. Királyokkal igaz szivbéli
törödelmefiségünk által fel találtunk, szükségés:
hogy ő vélek mél alázatoissággal le borulván imád-
gyuk, és meg nyitván szivünknek kintseit, néki
bé mutasuk. Ajándék légyen tőlünk a' Temjén
helyett a' buzgó imádság: ajándék légyen a' mir-
ra helyett a' testi kívánságoknak meg zabolázá-
sa, szivünk tiszta szándéka: ajándék légyen az
arany helyett, az isteni, és igaz felebaráti sze-
retet. Elöl adgya magát olly üdö, mellyben üd-
vözöttő Jezusunknak törvénye szerént felebará-
tunkat feddeni kellene, a' rágalmazástul, kár-val-
lástul védelmezni, vigyük véghez igaz buzgóság-
gal, és mutasuk bé alázatoisan üdvözöttő Je-
zusunknak az igaz szeretetnek drága arannyát.
Ha ezen ajándékoknak bé mutatását el mulattyuk,
a' fel talált mennyei kegyelmek, nem tsak sem-
mi hasznunkra nem lesznek, hanem inkább ki-
magyarázhatatlan nagy kárunkra válnak.

Ha,

Ha, a' mint édes üdvözöttünk bizonyéya: (1) A' Déli Királyné fel támad az ítéletben, a' Zsidó nemzetséggel, és kárhoztatni fogja ötet: mert el ment a' földnek utolsó határirúl Salamonnak böltsefségét hallani: Azok pedig a' közöttök lévő meg testesült Isten fiának szavát sem akarták hallani: Fel támadnak bizonyára a' mái Sz. Királyok a' feslett keresztyenyek ellen, és kárhoztatni fogják: mert ők egytsillagnak fényére, a' földnek végső határiról Betlehemben mentek, hogy a' jászolyban helyheztetett kiseded Jezust imádnák: ezek pedig a' Templomban sem imádgják. Mit várhatnak azért az ilyen botránkozató keresztyenyek fejekre, hanem a' nyakas Zsidó népnek kárhoztatását, és Kafarnaum Várafsának büntetését? Kafarnaum városát, a' mint Sz. Máte Evangyelista írja, im e' szókkal fenyegette Krisztus Urunk: (2) *És te Kafarnaum szintén a' pokoiban alá szállasz: mert ha Sodomában lettek volna azon tsudák, mellyek te benned voltak, talán meg maradtak volna e' mái napig.* Ugyan az mondathatik mi felölünk: ha a' Pogányok, az Eretnekek, annyi malasztit, jó téteményit vették volna az üdvözöttö Jezusnak; a' mennyit mi vettünk: bizonyára máskép viselnék magokat mint mi; más buzgósággal tisztelnék, 's imádnák az Istent mint mi; máskép ~~szorgalmatoskod-~~nának az Isteni kegyelmeknek meg őrzésében mint mi.

H 3

Ezek-

(1) Math. 12. 42. (2) Math 11. v. 23.

Ezekbül már ki tetszik mind az, mint kellefsék üdvözéttő Jezusunkat keresnünk? mind az: mint kellefsék a' fel találtatottat meg örizzünk? Fel talállyuk üdvözéttő Jezusunkat: ha a' mái Sz. Királyoknak példája szerént igazán keressük; az ő szine alatt mást nem keressünk, mint a' beszéd első részében meg mutattam: meg örizzük a' fel találtatottat, ha a' mái Sz. Királyokkal egygyetemben, az ő buzgó imadásában állandósak leendünk, mint ezen második részben meg bizonyítottam. Kövessük tehát ezen Sz. Királyoknak példájokat, az isteni szolgálatban való gyorsaságokat: buzgó, bátor, adakozó szolgálatyokat, ájtatos imádságokat: Igy tellyes bizodalommal remélyhettyük, hogy a' kit itt vélek most egy kis homályban tisztelünk, valaha az örök boldogságbanis látni fogjuk, áldani, és fel magasztalni Amen.

VIZ-KERESZT NAPJÁN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Ecce stella, quam viderunt in oriente, antecedebat eos, — gavisi sunt gaudio magno valde. *Math. 2. v. 9.*

Ime a' tsillag, mellyet nap-keleten láttak vala előttök mégyen vala, — és örülének igen nagy örömmel.

Minnyájan értették, azon dolgokra emlékeztett bennünket a' fel olvasott szent Evangyéliom, mellyek a' nap-keleti Magusokkal történtek: midön a' született Jezusnak imádására mentek: mint indultak ki hazájokbul? mitsoda bizodalommal mentek Jerusálemben? melly bátran kérdezősködtek Heródestül. és az irás tudóktul a' gyermek Jezus felül? 's a' t.

Az tsudálatos a' többi között, hogy azon tsillag, melly nekik nap-keleten meg jelent, 's ki hita őket országokbul; 's előttök menvén vezette vala őket mind addig, még a' Királyi fő Városban Jerusálemben nem értek: mihelyt pedig abban bé tértek, azonnal el enyészék előttök, úgy hogy éppen nem láthatnák: minek utánna pedig a' Papoktul, és Irástudóktul értekezvén a' gyer-

mek felül, a' Várasbúl ki indultak volna, ismét meg jelenék nekik: *Ime a' tsillag, melyet napkeleten láttak vala, mind addig, mig el jutván meg állana fenn, a' hol a' gyermek vala és örülének igen nagy örömmel.* Mit tanulunk ebbül?

Ha titkos értelemben vesszük ezt A. H. mi vélünk is így történik sokszor. Meg jelenik nekünk is elégfzer az Isten irgalmasságának, és könyörületeségének tsillaga: mind testi, mind lelki dolgainkban elő menetelünk vagyon; nem különbben mint a' Magusok, indéttatunk mi is üdvözöttöknök keresésére, és imadására; szintén ég szivünk az Isteni buzgóságtul; semmi sem kedves előttünk, hanem csak az, a' mi Isteni, és lelki. De egy kevés vártatva, meg változik az üdö, el rejti magát tölünk az Isten irgalmasságának tsillaga: Kivül a' sok kár vallás, kereszt, nyomorúság ér bennünket; belül a' nagy lelki szárazság nyomorgat: se Templom, se Isten nem kell; ha megyünk is a' szentegyházban, csak mint egy kéntelenségből megyünk, a' lelkieknök semmi izét sem érezzük.

Ah szerelmefim! ilyenkor vegyük a' Magusok példáját előnkben. El rejté azok előtt is magát az Úr Jezusnak tsillaga, hogy a' Váras-hoz közeléttetek: azért mind az által meg nem háborodtak, utyokban visszsa nem tértek: nekünk se esen meg azért szivünk; keresztényi kötelefségünknek tellyeséttésétül az unakozás miatt el ne álljunk; várjunk egy kevesé; fel támasztja ismét az irgalmas Isten az ő könyörületeségének tsillagát:

Ha benne helyeztettyük bizodalunkat, mind a' külső nyomorúságot, mind a' belső szárazságot hasznunkra, és vizsgálásunkra fordéttya.

Hasznunkra, 's vizsgálásunkra fordéttya Isten ő Sz. Felsége a' külső nyomorúságot, ha benne tökéletesen bizunk ez *első*: hasznunkra, 's vizsgálásunkra fordéttya a' belső unakozást, és szárazságot, ez *második része* beszédemnek. Rövid lesz mind a' kettőnek magyarázattya, azért: halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

A' külső nyomorúságokon egyenlő képpen értem a' véletlen eseteket; és az utánnunk áskálódó gonosz embereknek törekedő igyekezeteket: légyen az szükség, szegénység, betegség, kárvallás, egyenlő képpen mondom minden féle keresztrül, és nyomorúságrúl, ha Isten ellen való zúgolódás nélkül békével szenvedgyük: (1) *A' minden kegyelemnek Istene, a' ki minket az ő örök-ké való ditsőségre hívott a' Krisztus Jezusban, titeket, kik egy keveysé szenvedtek tökéletessekké tészen, meg erősétt, és meg vastagétt, és meg vizágtal.* Ezt jelentette már előre Isaiás Profeta által imigyén szólván az Izraél népének: *Egy szempillantásig egy keveysé bagytalak el téged, (2) és nagy könnyörületességeken gyűjtöttelek öszve téged. Egy szempillantásig rejtettem el artzámat egy keveysé előtted, és örök irgalmassággal könnyörül-*

(1) 1. Petr. 5. v. 10. (2) Isa. 54. 7. 8.

rültem rajtad. Ez az oka, hogy halván szent Pál Apostol a' Tefsalónikaiaknak a' fok Keresztek, nyomorúságok, szorongatások, és üldözések között állondós békefséges türesek; nem esett meg szive nyomorúságokon, hanem örült békefséges türesek, és hálákat adott az Istennek érettek, imigyen irván nékik: (1) *Tartozunk mindenkor hálákat adni az Úr Istennek ti érettetek Atyámfiai — mivel hogy igaz dolog az Istennél, hogy háborúsággal fizessen azoknak, a' kik titeket háborgatnak: és néktek kik háborgattatok nyugodalommal mi velünk.* Ihon H. A! való, hogy hasznunkra, 's vigasztalásunkra fordéttya az irgalmas Isten a' nyomorúságokat, ha benne tekelletesen bizunk. De hogy ezt tsak pufzta szónak ne tartsa valaki, példáját adom az írásbul.

Minek utánna bé vádolván József az Attyánál Jákob Patriárkánál a' bátyyait; azon tsudálatos álmát is meg beszéltette volna előttök, melyet isteni jelentésbul látott; hogy t. i. bátyyainak kévéi, mintegy le borulván az ő kévéje előtt, azt imádták: felette igen meg gyülölék ötet, úgy, hogy semmi békeftéges szót sem szóllának néki. (2) Innét: hogy valami képpen Fejedelmek ne lenne (a' mint elő beszéllett álmábúl gyanakodtak felöle) el gégezék, hogy meg ölik. Mind azon által, Judásnak tanátsán meg indulván; vérét ugyan nem öntötték, hogy azzal kezeket meg ne förtöztetnék: De tsak ugyan az által me-

nő

(1) 2. Thefs. 1. v. 6, 7. (2) Gen. 37.

nő Madiánitáknak pénzen el adták, a' Madianiták ismét még drágábban Putifarnak. Mind ezekkel kárára tzeloztak Józsefnek, hogy tudni illik egészen el nyomhatnák, és ime! az Isten ezen gonosz mesterkedéseket Józsefnek javára, 's fel magasztaltatására fordította: Ha el nem adattott volna József, soha Egyiptomnak ura nem lett volna.

Izraélnek első Királya Saul, minek utánna tapasztalá, hogy igen nagy betsületben volna a' nép előtt Dávid, tartván attul, hogy ki ne ragadná kezébül a' Királyi páltzát: tellyes tehetsége szerént azon mesterkedett, hogy meg ölhetné. De látván hogy erőszakkal gonosz szándékát véghez nem vihetné: a' szeretetnek szine alatt akarta ki végezni e' világbul. Tudta, hogy igen szereti Dávid az ő leányát *Mikolt*, meg ígére azért, hogy néki adgya felségül, ha száz Filisteusok szemérmének elő bőrét elejbe viszi, bosszút álván a' Királynak ellenségén: ezt pedig azért tselekszi vala, hogy a' Filisteusok által veszne el Dávid a' hartzon. De bezzeg: (1) *Quæ timebat impius, venerunt super eum.* A' mitül ez az istentelen félt, reája jött: Az igaz Dávidnak kivánsága pedig meg áldatott. Saulnak beszéde után rövid napok mulva nem száz, hanem két száz Filisteusokat vert meg, el vévén azok szemérmeiknek elő bőrít, és a' mint az irás bizonyétya: (2) *Egész Izraélben igen híres lön az ő neve.* A' melly uton meg akarta ölni Saul Dávidot,

(1) Prov. 10. v. 24. (2) I, Reg. 18. v. 30.

vidot, azon uton vitte a' nagy betsültre, és méltóságra.

Meg értvén Jezabel Királyné Akábtul, hogy Baálnak Profetái közül négy százat meg öletett volna Illyés Proféta, meg esküvék, hogy Illyéft meg öleti. (1) Illyés Proféta azért töle való félelmében el szalada, és a' Horeb hegyének barlanyjában lappanga: és ott az Isten tsudálatosan a' holló által táplálta. Az istentelen pártos zsidókkal egygyütt Ézekiel Proféta is el hajtatott a' fogságban a' Kaldeusok által, de ott a' fogságnak közepette, külömbb külömbb féle menyei látásokkal vigasztalta Isten ő Sz. Felsége, a' mint maga meg vallya mindgyárt könyvének kezdetén imigyen szolván: (2) *Midön a' foglok között volnék, a' Kóbár folyó vize mellett, meg nyilának az egek, és láték ifteni látásokat.* Igy meg vigasztalta a' Babilóniai kementzében vettetett három ifjakat, midön a' tűz lángjának közepette, még haj szálakat is meg tartotta végtelen hatalma által a' perzselödéstül: a' kívül álló Babilóniaiakat pedig meg ölvén a' kementzébül ki tsapó láng által. (3) Igy meg vigasztalta Zsuzfannát, tsudálatosan ki jelentvén ártatlanságát. (4)

Nem mindenkor tsapásúl, és büntetésül ereszteti reánk Isten ő Sz. Felsége a' nyomorúságokat, hanem gyakorta próbánkra, hogy nyilván légyen: szerettyük e' ötet tellyes szivünkbul a' vagy nem? Esaut semmi nyomorúság sem érte: Jákob pedig

húsz

(1) 3. Reg. 19. (2) Ezech. 1. v. 1. (3) Dan. 3.

(4) Dan. 13.

húsz egész esztendeig szenvedett az embertelen Lábánnak szolgáltyában: ugyan annyi esztendőig kefergette az ő kedves fiát Józsefet, végre: meg agyott vénségében, kényszerített a' nagy ékség miatt Egyptom földére menni. Mit szenvedett Dávid? Tobiás? 's mint meg vizsgálta végre őket a' végtelen irgalmu nagy Isten? juson eszünkben mi volt Jób, és mire jutott? 's végre meg vizagztaltatott? mindenekbül két annyit adott néki Isten ő Sz. Felsege, mint az előtt birt. *Az Isten, a' mint Koronás P. szóll:*

(1) *a' mi oltalmunk, és erős segéttünk a' háborúságokban, mellyek igen fel találtak minket.* Ne féllünk azért, midön a' hatalmasok meg háborodnak, reánk támadnak: türjünk, és meg szabadéttatunk. Jól szivében tartotta ezen igazságot Sz. Pál Apostol, azért nem tsak meg nem esett szive nyomorúságiban, hanem inkább meg újjult:

(2) *Tetszem u. m. magamnak az én erőtlenségimben, a' gyalázatokban, a' szükségekben, az üldözésekben, a' szorongatásokban a' Krisztusért: mert mikor erőtlen vagyok akkor vagyok hatalmas.* Nem tsak akkor szenvedl'z K. A. a' Krisztusért, mikor az ő hitiért üldöztetel; hanem akkor is, ha az ő sz. törvényének tekintetiért a' te házi terhedet, nyomorúságot, mellyek minden felül érdeklenek: az Isten ellen való Zúgolódás nélkül, békével el türöd. Meg ne esen azért A. H. szivünk a' nyomorúságokban! bizzunk az Istenben, 's bizonnyal meg vizagztaltatunk. *Eddig az első rész.*

M A-

MÁSODIK RÉSZ.

Hafznunkra fordéttya mondám másodszor Isten ö Sz. Felsége a' belső szárazságot, ha benne való hitünket, 's bizodal munkat el nem hadgyuk, változtattyuk. Vagyon olly üdö A. H. mellyben nagy vigasztalással tölti bé a' végtelen irgalmu Isten szivünket; belső fényességgel világoséttya elménket, és nagy kedvet önt belénk minden jóra: örömeft imádkozunk; a' szentségekkel való éléft örömeft gyakorollyuk; az isteni dolgokrúl örömeft elmélkedünk; szintén repes bennünk a' szivünk, midön az Isten igéjét halgattyuk; örömmel tellyeséttük az Istennek parantsolatit.

De nem fokára ismét meg változik az üdö: meg vonnya tölünk Isten az ö mennyei világosságnak bövségét, meg tagadgya a' belső vigasztalást, nehézséget, szárazságot, kedvetlenséget botsátt szivünkbe, mellyek miátt az isteni szolgálat alkalmatlannak, izetlennek, nehéznek, unalmasnak tetfzik: még a' leg buzgóbb Prédikázióbúl sem veszünk leg kifsebb lelki édeséget is. Ez a' próba üdeje, azért: el ne hadgyuk illyenkor magunkat; előbbeni jó szándékunktúl el ne állyunk, kétségben ne esünk; hanem annál inkább emberkedgyünk; olyankor mutafsuk meg leg inkább, hogy hiv szolgái, és szolgálói vagyunk a' mi Urunknak Istenünknek: az imádságnak gyakorlásátúl, az Isten igéjének halgatásátul el ne állyunk, bátor semmi lelki édeséget sem vehetünk is belöle: a' szentségekhez szintén úgy járul-

rullyunk, mint az előtt: érzékenységink ellen fzingtén úgy viaskodgyunk, mint akkor, mikor, a' belső vizsgálásokkal bővelkedtünk: nem vesztjük el azért Isten előtt érdemünket, hogy izét nem éreztük ájtatofságunknak; bár úgy tetsék is előttünk minden keresztényi jóságoknak gyakorlása, mint ha szalmát rágnánk. Álljuk ki a' próbát, és ne busullyunk, ismét elő jő a' fény, és vizsgálás, a' jóra való hajlandóság; meg vizsgál bennünket a' mi Istenünk.

Tegyük például a' mái Sz. Királyokat. Ki indulván ezek honnyokból, az új tsillag előttök ment, út mutató kalauzok volt, és minden fáradságokban nagy vizsgálások. De bezzeg: Midőn egyszer Jerusálem Várafsának határhoz közel értek; a' felkők közé vonta magát a' tsillag, el enyészett szemek elöl: ezért mind az által meg nem estek szivekben. Ha mi velünk történt volna az a' dolog, mi talán kétségben estünk volna, azt mondtuk volna egymásunk: Oda vagyunk! el hagyott bennünket a' mennyei vezető; el alutt az Istentől gyújtatott fáklya; nem tudjuk hová mennünk? jer térjünk visszra. De bezzeg:

Nem így gondolkodtak az álhatatos sz. férfiak; meg maradtak szándékjokban; meg nyugottak az Isten akarattyán, úgy vették ezt az esetet, mint egy szép alkalmatosságot; mellyben Istenhez való hiveségeket, és álhatatosságokat meg mutathatnák: el hitették magokkal, hogy ha Isten ő Sz. Felsége, ideig meg engedi is az akadályt,
végre

végre még is utat mutat tanátsának végben vite-
lére: és, ha el tüntette is a' tsillagot, el nem
hadgya őket, hanem minden bizonnal el vezeti
öket a' Krisztushoz. Ugy is lön: mert hogy ki
menének a' várasból, ismét meg jelenék nékik
a' tsillag, és előttök mégyen vala 's a' t. Igy,
ha mi is békefességgel türjök a' lelki szárazságot,
és ha a' mi Istenünkben erős bizodalunk lészén,
ismét fel támasztya szivünkben az ő kegyelmé-
nek tsillagát, és meg vigasztal bennünket.

Kétség kívül vagyón, különös nagy lelki
vigasztalást érzettek lelkekben az Apostolok, még
vélek e' földön volt Krisztus Urunk, de bezzeg
ki mondhattya meg, melly nagy bánat, és kefe-
rűség fogta el akkoron sziveket, midön a' Keresz-
ten meg halni látták? 's ime! harmad napra is-
mét meg vigasztalta őket, meg mutatván magát
nékik ditsőséges testében: Igy az Istent félő asz-
szonyok, siránkoztak az ő halálán; sirva mentek
koporsójához jó illatu kenetekkel meg akarván
kenni az ő holt testét, de meg vigasztaltattak az
Angyali látás által: Igy mennybe menetele előtt,
látván, hogy meg szomorodnak Tanétványi tö-
lök való el válásán: a' sz. léleknek el jövetelé-
vel vigasztalta őket, imigyen szálván nékik:
(1) *Használ néktek, bogy én el mennek; mert
ba el nem megyek, a' vigasztaló nem jó hozzá-
tok: ba pedig el megyek, el küldöm ötet hozzá-
tok.* Mint ha mondotta volna nékik, a' mint Sz.
Gergel Pápa magyarázza: (2) Ha tsak el nem
rej-

(1) Joan. 16. v. 7. (2) S. Gregor. in Job. l. 8. c. 17.

rejttem magamat testi szemeitek elöl, nem tanulmányátok meg, mint kellyen igazán szeretnetek lelketekből: ha csak testi szemeiteket, töletek való távózásommal meg nem szomorítottam, értelmeteket a' sz. lélek jövele meg nem vigasztallya. Erre nézve mondgya Sz. Ágoston D. (1) Hafs-nunkra vagyon mind jövele, mind el menetele. Néked jö, és néked megy el. Jö, hogy meg vigasztallyon: el megy, hogy vigyázásra intsen, hogy a' vigasztalásnak nagy volta, fel ne ragadgyon téged. El megy tehát néha töled, hogy ne talán meg ne unnyad, hogy távul létében inkább óhajtsad, keresséd, 's fel találván örizzed.

Tudgyuk, fokát késértette Sz. Pált a' testnek ösztöne, 's majd csak hogy meg nem ejtette: 's miért hagyta Isten ő Sz. Felsege így késértetni a' sátán Angyala által? nem kárára, hanem javára, azért t. i. a' mint maga vallya: (2) *Hogy a' jelenések nagy volta fel ne fuvalkodtassa öiet.* Olly szörnyü ördögi késérteteket kellett egykor ki állani Sz. Antal Remetének, hogy magát az Istentül egészlen el hagyattatotnak gondolván lenni, a' gyözüdelem után imigyen kiálta fel, a' mint SURIUS az ő életében írja: Hol vóltal oh szerelmes Jezusom? és ezt a' feleletet adá néki a' kegyes Jezus: Veled voltam Antal, de baj vivásodnak végét vártam. Meg ígerte Krisztus Urunk, hogy mind világ végezetiiig el nem hadgya az ő Anyaszentegyházát: (3) *inég is mennyit szorongat-*
I tatott,

(1) S. Augst de scala Paradisi cap. 9. (2) 2. Cor 12. v. 7. (3) Math. 28.

tatott, üldöztetett? de az üldözések után ismét meg vigasztalta.

Ezeket tehát szerelmeim! szemeink előtt tartván, állunk erősen, mind külső nyomorúságinkban, mind belső szárazságinkban: kérjük koronás Profetával a' mi Urunkat Istenünket: (1) *Ne térjen el tőlünk szolgáitúl haragjában*, mert nem mindenkor haragos az ő el térése, hanem némellykor irgalmas is: irgalmas el térése pedig rövid üdö mulva örök vigasztalásunkra várják Amen.

GYERTYA-SZENDELŐ B. ASZSZONY NAPJÁN *ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.*

Postquam impleti sunt dies purgationis ejus — tulerunt eum in Jerusalem, ut sifterent eum Domino. *Luc.* 2. V. 22.

Minek-utánna bé telének az ő meg tisztulásának napjai, — vivék ötet Jerusálembe, hogy bé mutatnák ötet az Urnak.

Két féle sz. titkot állunk ma A. H. Az egyik a' meg testesült Ige Sz. Annyának, a' minden-

(1) Psl. 26.

denkor szeplötelen Szüz Maria tisztulásának titka: a' másik a' meg testesült Igének a' Templomban lett bé mutatása: *Minek utánna bé telének az ő meg tisztulásának napjai s' a' t.* Mi dolog ez szerelmesim? tudom ugyan, hogy az Istennek hagyásából parantsolta régenten Moyfes az Izraél Fiainak: (1) *Az aszszony állat, ha magot fogván férfiat szül, tisztátalan legyen bét napig, a' havi betegség el választásának napjai szerént, és nyoltzad napon a' gyermetske környül metéltesék: ő pedig 33 napig maradjon az ő tisztulása vérében. Semmi szenteltet ne illefsen, se bé ne mennyen a' sz. helyre míg bé nem telnek az ő tisztulásának napjai.* A' magzatnak bé mutatásárul való törvényt is tudom, ezt im e' szókkal adta ki Isten ő Sz. Felsége Moyfesnek: (2) *Nékem szentelly minden első szülöttet:* tudom azt is: hogy: (3) *In hoc mandato præfigurabatur Christus.* A' mint Angyali D. Sz. Tamás szól: ezen parantsolat által *figurában* képeztetett a' Krisztus is, ki, a' mint Sz. Pál Apostol mondgyz: (4) *Első szülött a' sők Atyafiak között.* Vészem észre azt is, hogy ezen kettös törvényre nézve ment e' mái napon a' B. Szüz Maria tisztulásra, és: hogy az Urnak szentelné szülöttét.

De miért ment ezen törvényre nézve? A' mint Sz. Pál Apostol szól: (5) *Valamiket a' törvény mond, azoknak mondgya, a' kik a' törvény alatt vannak: hogy minden száj bé dugat-*

(1) Levit. 12. v. 23. 4. (2) Exod. 13. v. 2. (3) S. Thom. A. 3. in Corpore. (4) Rom. 8. 29. (5) Rom. 3. v. 16.

társék és az egész világ engedelmes legyen az Istennek. Közönséges értelemmel tanétyák pedig a' Sz. Atyák, hogy: se a' B. Szüz Mariát, se az ő Sz. Fiát ezen törvény nem kötelezte. Nem kötelezte ez a' törvény a' B. Szüz Maria sz. fiát: mert a' törvény az ollyan magazatról szól, ki az Anya méhét megnyitotta, a' szüzesség rekesztét fel szakasztva: a' Szüz Mariának magzattya pedig: meg nem nyitotta a' szeplötelen Szüz Mariának méhét, se semmiben meg nem sértette szüzességét: se fogantatásában, se születésében nem találtatott tisztátalanság: (1) *Ártatlan, szeplő nélkül való volt, a' bönösöktől el váloztatott:* Nem volt a' B. Szüz köteles a' tisztulásra, ugyan is: (2) Honnét lett volna Mariában makula, ki se a' méhbe való fogadásban bujaságot, se a' szülésben nem szenvedet fájdalmat? lehetetlen u. m. *Eusebius Emisenus* hogy leg kifsebb tisztátalanság találtatott légyen abban, ki a' szent léleknek ereje által meg árnyékoztatván, a' tisztaságnak, és szentségnek alkotóját szülte.

Miért ment tehát a' törvényes tisztulásra, holott a' törvény ötet nem kötelezte? Igaz szerelmesim, nem kötelezte Mariát az említett törvény: (3) *Mariam supra legem fecerat gratia.* A' mindenkor szeplötelen szüzet a' törvénynek föliben tette az Isteni kegyelem, hanem: alája vitte a' törvénynek az alázatosság; mint az ő sz. fiát

(1) Hebr. 7. v. 26. (2) S. Aug. contra duas Hæreses. (3) S. Aug. ut supra.

nát is. Mariának Sz. Fia Jezus, az ő fogantatásának első pontyától *tellyes volt malasztal, és igazsággal*: (1) még is a' környül metfzetést (melly az eredeti bűn ellen rendeltetett törvénybeli orvofság vala) fel vette, és annak törvényét nyoltzad napon bé töltötte: A' ki a' bűnös testnek hasonlatosságában (de bűn nélkül) jött vala; az orvofságot, mellyel a' bűnös test szokott vala meg tisztéttatni, meg nem vetette, u. m. Sz. Tamás. (2)

Erre nézve a' B. Sz. Maria is tudván, hogy: (3) *Jó a' törvény, ha ki azzal igazság szerént él*: noha az isteni kegyelem által a' törvény felett volt, az alázatosság által a' törvény alá vetette magát: Bé töltötte mind a' *tisztulásnak*: mind a' *bé mutatásnak* törvényét.

Bé töltötte Maria a' *tisztulásnak* törvényét, hogy: mi, kik bűneink miatt a' törvény alá vettettünk, szünet nélkül igyekeznénk a' törvényes tisztulásra, ez első. Bé töltötte a' *bé mutatásnak* törvényét; fel áldozván az Urnak leg drágább kintsét, hogy: mi is, az ő példája által fel indéttatván, áldoznánk fel az Urnak a' mi leg drágább kintsünket, az az szivünket, ez *második része beszédemnek*. Halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Szent Bernárd tanéttya, (4) Ha valaki kényszerétette volna is a' sz. Szüzet a' törvényes tisztu-

I 3

tu-

(1) Joan. 1. v. 14. (2) S. Thom. 3. p. q. 37. a. 1.
 (3) 1. Tim. 1. v. 8. (4) S. Bern, ferm. 3. de Purificatione,

tulásra; mondhatta volna: Mi szükség nékem a' tisztulásra mennem? miért kellene magamat a' Templomban való menéstül meg tartóztatnom? Kinek méhe a' Fölségesnek ereje által a' sz. léleknek Temploma lett? miért nem mennék bé a' Templomban, ki a' Templomnak Urát szültem? de nem engedte ezt mély alázatofsága, ez, arra vitte, hogy a' több szülő aszszonyok között, úgy lelne, mint egy azok közül: Hogy mi (igy szól itt B. Guericus Apátur) (1) kikre a' régi anyának kevély vétke el kerülhetetlenül szállott; a' mi meg újjulásunknak annyátúl, a' törvényes tisztulásra példát vegyünk; kik bűneink miatt a' törvény alá vettettünk.

Mit késünk tehát? mit vonyakodunk? miért nem sietünk a' törvényes tisztulásra? ha jól meg tekentyük eredetünket: Még ez árnyék világban se léptünk bé, már is rakva voltunk undoksággal: mert bűnben fogadott minket a' mi anyánk. Bé töltek ugyan első tisztulásunknak napjai, azon napon, mellyen a' Krisztus Jezus ki ontatott vérenek érdemében fel álléttatott keresztt viznek fürdőjében meg mosattattunk: mert ez által egészen meg tisztultunk. De mi haszna? azt kell mondanom a' mostani keresztnységürül is, a' mit hajdant Oseás P. mondott Efraim nemzetségürül: (2) *Boszúságot szenved Efraim, meg rontatott a' törvénytül: Quoniam capit abire post sordes, mert az undokságok után kezdett járni.*

Ah!

(1) Gueric. Abb. ser. 4. de Purific. (2) Oseæ 5. v. 11.

Ah! bizony az undokságok után kezdett már indulni a' keresztyénység! Számtalan keresztyének találtnak, kik semmit nem törödvén azzal, hogy a' keresztségnék fürdöjében első undokságokból kegyelmessen ki tisztéttattak: Újra az utálatosságok után járnak: temérdek *undokságaik az ő láboikon vannak*: (1) kevesen vannak, kiknek láboi gonofza nem indultak volna. Az első tisztulásnak napjátul fogva, sokan már annyira megfertöztettek, hogy se szinek, se ékekségek nints: azon szentséges képet, mellyel a' Krisztus Jezusnak kegyelme által, a' Sz. keresztségben felékeséttettek; undokságokkal egészszén bé mázoltak. Igazsággal mondhatni sok mostani keresztyénekrül is azt, a' mit hajdant Sz. Pál Apostol a' pogány Romaiakrül mondott: (2) *Rakvák minden bamissággal, paráznsággal, fösvenységgel, irigységgel, tekéllenséggel, fondorlók, rágalmozók, bofszáság tevők, fel fuvalkodottak, gonofsoknak találói, szülejeknek engedetlenek*: Az Isten uttyátul el idegentülvén, az ő sziveknek vaksága miatt, melly benne vagyon: minden tisztátalanságnak tselekedetére adták magokat, telhetetlen kívánsággal: a' tisztulást még is hallogattyák!

A' mint Feliksz Minutius írja: A' régiek három féle moddal szokták magokat tisztéttani. A' Görögök vízzel, a' Hetruscusok tüzzel, a' Szyrusok széllel. A' Pogány Görögök olly vízzel tisztogatták magokat (kétség kívül) melly az ő országokban leg jobb vala, mi: a' sangyarú pe-

nitentzia által ki fatsart keserű könyhullatásokkal tisztulunk meg, az élő víznek eleven kút forrásában. Mit késünk tehát (fel kiált B. Guericus Apátur) el jött már a' tisztulásnak üdeje; már a' tisztaságnak Anyja Maria: mind az élő víznek kút forrását meg nyitotta: mind a' tisztulásnak példáját adta. Hasznosbb u. m. vízben, az élő víznek eleven kút forrásában t. i. mellyet nekünk a' B. Szüz Maria meg nyitott, magát embernek tisztéttani, mint sem a' tűz által tisztéttatni: ha ezt most el mulattyuk, minden bizonnyal a' tűz által fog tisztéttatni lelkünk; de nem tudom mikorra tisztul meg? most vagyon a' kegyelemnek napja, ezen foganatos lehet a' penitentzia: előzük meg azért fanyarú penitentiával a' büntetést; lágyétsuk meg törödelmes köny hullatással a' bírónak szivét: (1) A' bűnök büntetésére készített tüzet nem a' fok vizek, hanem a' törödelmes szivünek szemeibül hulló keserves könyek oltyák el u. m. Arany száju Sz. János. (2) Fördöt szerzett nekünk szerelmes meg váltónk, az ő szenteséges könyhullatásinak, 's ki ontatott sz. vérenek árából: hathatós ereje van ennek a' fürdőnek minden lelki undokságoknak le mosására.

Hatalmas jó fürdő volt a' poklos Náamánnak Jordán vize, mert hogy Elizeus Profétának szava szerént: hétszer abban meg fürödött: (3) *Meg újjula a' teste, mint a' kis gyermek teste, és meg tisztula az ő poklofságátul.* Hatalmas fürdő volt

Je-

(1) Guer. Abb. ser. 4. de Purific. (2) S. Chrysoft. Hom. 5. de Pœnit. (3) 4. Reg. 5. v. 14.

Jerusálemben a' juh mosogató tó: mert valaki abban először belé szállott, midön az Angyalmeg indétotta annak vizét, leg ottan meg tisztult, és minden nyavalyájából ki gyógyult. (1) Tiszta jó fürdő gyanánt volt régenten a' Zsidoknak az áldozatra vitetett bakoknak, és tulkoknak vére, de egyedül a' mint Sz. Pál mondgya: (2) *Ad emundationem carnis.* A' testnek meg tisztulására: de minden hasonléthatás felett hatalmasbb ennél a' Krisztus Jezus ki ontatott sz. vérének fürdője. Ezt maga Sz. Pál jelenti, midön az áldozatra vitetett állatok ki öntött vérének erejéről emlékezvén így szól: (3) *Mennyivel inkább a' Krisztus vére, ki a' sz. lélek által önnön magát, ártatlan lévén az Istennek áldozta, meg tisztéttya lelki ismertetünket a' meg bolt tselekedetekből, az élő Istennek szolgálattýára?* Ezt jövendölte már Zakariás Proféta is, midön így szóllott: (4) *Nyilván való kút fő lészen a' Dávid házának, és a' Jerusalemben lakóinak a' bünösnek-meg mosására.* Siesz azért ki ki vagy K. A. szivednek törödelmesége által ezen élő viznek eleven kút forrásához, hogy meg tisztuly, minek előtte, bé tellyenek, és el végezödgyenek a' tisztulásra engedtetett kegyelemnek napjai.

Az aszszonyok, kik az ő igaz ágyokban magot fogván szültek; kötelessék voltak a' törvényes tisztulásra: mennyivel inkább tehát köteles á' bünös ember, ki, a' mint á' hetedik Zsoltárban vagyon: (5) *Az Istennek törvényre ellen fájdalmat fogad,*

(1) Joan. 5. v. 4. (2) Hebr. 9. 13. (3) Ibid. v. 14. (4) Zach. 13. v. 1. (5) Psl. 7. v. 15.

fogad, és tsalárdságot szül? feslett szokásokat szoptat, naponként motskollya szegény, lelkét? *Omnis homo concipit* Minden ember fogad magot u. m. Sz. Ágoston D. de némellyek a' Krisztustól fognak magot; (1) mert mag az Isten igéje: némellyek pedig az ördögtől: és valamint azokról, kik az ördögtől fognak, Zsoltárok könyvében mondatik: fájdalmat fogadnak, és hamiságot szülnék; úgy azokról is, kik a' sz. lélektől fogadnak, meg irattatott: A' te félelmedtül méhben fogadtunk, és az üdvösségnek lelkét szültük. Eddig a' Sz. Atyának szavai. Meg lásd tehát K. A. hogy előbb bé ne tellyenek életednek, mint sem tisztulásodnak napjai, hogy akkor szükséged ne légyen a' tisztulásra, midőn ez életből ki kell költözned az örökké valóságra. Ha innét tisztátalanságban fogsz ki menni, ott minden bizonyal tüzze fogsz tisztéttatni, de nem tudom mikorra fogsz egészlen meg tisztulni. *Eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

El oštván a' beszédnek sommáját, azt mondam másodsor: hogy bé töltvén a' B. Szüz Maria e' mái napon a' bé *mutatásnak* törvényét, az ő drága kintsének, egygyetlen egygy szülötének fel áldozásával, példát adott nekünk, a' törvényes áldozatra, hogy t. i. mi is bé mutatnánk, fel áldoznánk az Urnak a' mi leg drágább kintsünket, az az szivünket. Ha az örök Atya Isten annyira szeretett minket, hogy egygyetlen egy-

(1) S. Aug. serm. 20. de Vbis Dmni.

egygy fiát, a' szeplötelen szűznek méhében meg testesétvén, nekünk adná, és ez ismét az ő szent Annjának keze által magát érettünk fel áldozna; nem vagyunk e' mi is kötelefsek, hogy magunkat néki fel áldozzuk? ezt az igaz keresztény ugyan nem vitattya; el sem is mulattya, ki igaz. Isten szerént való böltsefséggel bir, hanem a' mint írva vagyon: (1) *Szívét reggel az Urra való vigyázásra adgya, a' ki ötet teremtette.* Alég pillántya fel szemét, leg ottan az Urnak fel ajánlya szívét, egész napi tselekedetét: Szent Pál Apostolnak tanátsa szerént: akár eszik, akár iszik, akár mit mást tselekszük, adását, vevését, szántását, vetését, aratását szüretét, szóval: minden tselekedetét, az ő Urának, Istenének nevében kezdi, folytattya, 's végezi: és ha tudná, vagy előre látná, hogy valamelly tselekedetével bántására lenne az ő Urának, Istenének, kész volna attul magát (bár akár melly hasznos volna is egyéb iránt néki) meg tartóztatni. Az ilyenek a' B. Szüz Mariának példája szerént, bé mutattják az ő drága kintseket az Urnak. De bezzeg:

Hányan vannak kik így tselekesznek? akarom mondani, kik az ilyen Istent félökkal ellenkeznek? hányan vannak, kik, a' mint Isaiás Proféta szóll: (2) *Reggel fel kelnek a' részegségnek üzésére, és az estvéig való italra, hogy a' bortúl el bevüllyenek?* hányan vannak kiknek minden gondgyok a' tefti gyönyörüségeknék vadálszattya

(1) Eccli. 39. v. 6. (2) Isa. 5. v. 11.

Szattya? kik, a' mint a' sz. lélek panaszolkodik ellenek tsak azt kiáltyák egymásnak: (1) *Fertek — éllyünk hamarsággal a' teremtett állattal mint ifjuságban — el ne mullják tőlünk az üdönek vi-rágja — senki közülünk részetlen ne legyen a' mi bujaságunkban: mindenütt jeleit hadgyuk vigafsá-gunknak: mert ez a' mi részünk.* Fel áldozzák e' az ilyenek az ő sziveket? fel áldozzák igen is, de kinek? semmit sem hibázok, ha sziv nél-kül való eszteleneknek nevezem az ilyeneket.

Látván Jeremiás Proféta, hogy Jerusálem várafsának mind köz népei, mind elől-járói, és Fejedelmi, annyira meg vesztegették az ő uttyo-
kat, hogy majd nem találatnék közöttök tör-
vényt tselekedő, igaz hiv firfiú, a' kiért meg en-
gedne Isten a' várasnak; hogy az ellenségnek ke-
zében ne adná: az Istennek parantsolattyából hoz-
zájok méne Jeremiás Proféta, és a' több feddé-
sek, dorgálások után: esztelen, bolond, és sziv
nélkül való népnek nevezé őket mondván: (2)
*Hallyad bolond nép, a' kinek nints szived: a' kik
szemeitek lévén, nem lattok; és füleitek és nem
ballotok.* Miért nem mondhatnám tehát én is
ezt azokrúl, kik, az emlétett nótát fűjják, jár-
ják? igaz, meg vallom nagy mondás, de igen
igaz dorgálás: mert bizony (erköltsi értelemben
szólván) sziv nélkül valók voltak akkoron Jeru-
sálemnek lakofi; és mit vélnek az hivek, mi vet-
te el sziveket, és értelmeket? az, a' mi Oseás
Profétának üdejében: a' paráznság t. i. és a' bor,
és

(1) Sap. 2. v. 6, & seqv. (2) Jer. 5. v. 21.

és a' részegség. Nyilván mondgya ezen Proféta: *Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor.* (1) A' paráznaság, és a' bor, és a' részegség el veszik az értelmet. Ezekből K. A. te is észre veheted, hogy téged is a' te előbbeni gonofzságid fosztottak meg szivedtül: a' te sok bujálkodásid, harag-tartásid, irigységid, gyűlölséged, a' mellyekben jártál.

Jól tudad Jeremiásnak ama szavait: (2) *Ita a' férfinak midön az igát ifjuságátúl fogva viseli; sött egy áttallyában szükséges is: mert a' mint B. Salamon által a' Sz. lélek mondgya: (3) Az ifju az ő utai szerént, midön mag vónbedik sem tavozik el attul.* Te pedig mitsoda betületben tartottad szüléidnek, tanéttóidnak, 's más egyéb elől járóidnak tanátsit, intést, feddésit, dorgálásit? nemde sokszor ki nevetted, ki tsúfolytad őket? elégyszer öszve is káromoltad gonofz nyelveddel adtáztad, teremtetézted, hogy már annyit ne papollyanak: Azok voltak kedvesek előtted, a' kik, a' mint Sz. Péter Apostol mondgya: (4) *A' bujaságokban, kívánságokban, részegségekben, tobzódásokban, ivásokban, evésekben, és a' világ bálványinak tiszteletében jártak: És így nem a' te Uradnak Istenednek áldoztad magadat, hanem a' mint Sz. Pál mondgya: (5) *A' sok haszontalan, és ártalmas kívánságoknak, mellyek az embert bálálba, és veszedelembe meréttik. Így el vesztegetvén ifjuságodnak Zsengéjét, mellyet szent,**

(1) Ofea 4. v. 11. (2) Tren. 3. v. 27. (3) Prov. 22, v. 6. (4) 1. Petr. 4. v. 3. (5) 1. Tim. 6. v. 9.

szent, és kedves áldozatúl a' te Uradnak, és Istenednek bé kellett volna mutatnod: Mi képpen áldozod fel már most meg aggott vénségedett? melly miatt tennen magadnak is terhedre vagy? miglen jól birtad magadat, meg keményétetted füledet az Isten igejére hogy ne értenéd, és most, midön már ákaratod ellen is a' vénség meg keményétette füledet, és meg merevítette, szemedet meg homályosította, fel nyitod füledet a' hallásra? ifjuságodnak zsengejében a' bujaságnak áldoztad szivedet, és most vénségedben az Istennek mutatod bé, holott gonosz szokásod által minden jóra meg erőtlénétvén, majd nem is birtsz véle? Úgy jártál te is, mint Dávid járt az ő bünei miatt. Mint járt Dávid tudod e'? meg mondgya maga: (1) *Comprehenderunt me iniquitates meæ* a' hamiságim meg fogtak engem, és nem láthattam; meg sokasodtak a' fejem haj szála felett: és a' szivem el hagyott engem: így nemde téged is a' te régi sok gonofzságid miatt el hagyott a' te szived: a' test gyönyörüsége a' te leg nagyobb kintsed, abban vagy tehát a' szived is. Krisztus Urunknak szava: a' kinek hol a' kintse, ott a' szive. Mi tévök legyünk tehát?

Nints egyéb hátra A. H. hanem, hogy annak irgalmaságában ajánluk magunkat, ki e' máj napon a' szeplötelen Szüz Máriának keze által, érettünk magát mennyei szent Attyának bé mutattatta, 's kérjük, hogy az ő nagy irgalmasága

sága szerént könyörüllön rajtunk, és teremtsen új szívet bennünk, hogy, a' mint Szent Péter Apostol szól: (1) Ezután *immár nem az emberek kívánságának, hanem az Isten akarattjának, a' mi üdönk még hátra vagyon, éllünk a' testben.* Ha eddig a' testnek kívánsága szerént éltünk, már ez után: meg vetvén minden istentelenségeket, és világi kívánságokat, józanon, jámborúl, és igazán éllünk: igazán élvén bé mutattyuk magunkat 's fel áldozzuk üdvözöttöknöknek, 's tellyes bizodalommal remélyhettyük, hogy ő is minket, a' ditsőségnök Templomában bé mutat mennyői Sz. Attyának. Amen.

GYERTYA - SZENTELŐ B. ASZSZONY NAPJÁN MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Lumen ad revelationem gentium.
Luc. 2. v. 32.

Világosság a' Pogányoknak meg világosséttására.

Minnyájan tudgyák az hivek, hogy, mi Magyartok, e' máj örvendetes napot N. Eleinknek hagyomány-

(1) 1. Petri 4. v. 2.

mánnnyokból, a' mi haza nyelvünkön: *Gyertya szentelő B. Aszszony ünnepe napjának* hijuk, és nevezzük. Emlékeztett A. H. ezen nevezet bennünket ama tsudálatos áldozatra, mellyet a' szep-lötelen Szüz Maria, minek utánna bé telének az ő meg tisztulásának napjai; az ő Szüz Jegyefsé-vel Józseffel Jerusálembe vitt vala; hogy bé mutatnák az Urnak, a' mint meg irattatott az Úr törvényében; az az; hogy világosban szollyak: emlékeztett bennünket ezen nevezet, azon férfiú magzatra, ki, ez előtt 40 napokkal, a' szep-lötelen Szüz Mariának e' világra jöve, a' gyermek Jezusra: Ezt hogy bé vivék szüléi a' Jerusálemi Templomban, hogy a' törvény szokása szerént tselekednének érette: egy Simeon nevezetű Istent félo igaz ember is, ki várja vala az Izraélnek vizsgáltságát; kezében vévé a' többi között, és áldván az Istent így foházkodék: *Moft bortsáttod el Uram a' te szolgádat, a' te igéd szerént, békefésben: mert látták az én szemeim a' te üdvözéttödet, kit szerzettél minden népek színe elejbe; világofságul a' pogányoknak meg világoséttására.*

Világofságnak nevezte a' tekélletes életü vén Simeon a' gyermek Jezust, és olly világofságnak, melly az Istennek irgalmafságából: világofságul adatoit a' pogányoknak meg világoséttására. Fog égni, 's világoséttani ezen világofság, nekünk ugyan ki mondhatatlan nagy hasznunkra, és boldogulásunkra, de magának ki mondhatatlan nagy kin-

kinnyára, és fájdalmára, és: mind addig fog égni, 's világoséttani, még a' keresztnak véres Oltárán, a' kegyetlen hóhérok által el nem fog oltatni. Ezen igaz világóságnak meg ismérése, és bé vételére gerjesztette régenten Izaiás P. a' Zsidókat, midőn így szóllott: (1) *Kell fel, világosully meg Jerusálem, mert el jött a' te világoságod*, melly téged a' te vakoskodásodnak letét étszakájában, az Evangyeliomi törvénynek fényével az örök életre meg fog világoséttani.

Ennek a' tsudálatos nagy erejű világóságnak emlékezetére, és tiszteletére szentelteti, gyűjtattya, hordoztattya e' mái örvendetes napon a' V. Anyaszentegyház a' viaz gyertyákat. Bizony szentül: mert valóban jelesen képezik ezek a' szentelt égő viaz gyertyák, azt a' tsuda világóságot, melly a' pogányoknak meg világoséttására adatott, az az: a' Krisztus Jezust. A' tűz láng, mellyet a' mái szentelt égő gyertyákban látunk, leg erősb, és leg hathatósb elementom, ez, a' sz. Atyáknak magyarázattya Izerént: képezi a' mái napon bé mutatott kiseded Jezusnak Istenségét: az égő bél az ő lelkét: az egyben öntetett öszve álló viaz az ő tiszta Szüz testét: a' viaz, az ártatlan méhetskék a' külömb külömb féle fáknak, és füveknek tiszta virágaiból szedetik: a' Krisztusnak Szüz teste is, a' sz. lélektül meg árnyékoztatott szeplötelen Szüz Marianak tisztaságos véréből formáltatott: az égő gyertya másfoknak világétt, használ, de magát meg emész-

K

ti:

(1) Isa. 60, v. 1.

ti: így Krisztus is az ő prédikálásival, és tsuda tételeivel, fénylett, és világosított a' Zsidóknak, de bezzeg magának halálára: mert ezek agyarkodván reá végre a' kereszten el oltották. Ihon szerelmefim! melly jelesen képeztetik, a' mái szentelt égő gyertyák által az a' tsuda világosság; melly a' pogányoknak meg világoséttására adattott?

Meg ne vesse tehát senki a' V. Anyaszentegyháznak mái *Ceremoniáit*; *Consuetudo luminarium hodie gestandorum & factum representant, & faciendum demonstrant.* (1) A' mái *Procesiõban* hordozandó szentelt égő gyertyák: *Lött dolgot* is képeznek, 's jelentenek, *teendõre is* emlékeztetnek bennünket.

A' *lött dolog* mellyet a' mái szentelt égő gyertyák képeznek előttünk: a' meg testesült Igének mái áldozattya, és errül lészzen beszédemnek *első része.* A' *teendõ* mellyre a' mái szentelt égő gyertyák emlékeztetnek bennünket, az az áldozat, mellyel mi tartozunk a' mi Istenünknek, és errül lészzen a' beszédnek *második része.*

ELSŐ RÉSZ.

E' mái szentelt égő gyertyák tehát képezik előttünk a' mint mondám: a' meg testesült Igének áldozattját, mellyet e' mái napon a' Jerusálemi Templomban tett. Bé vivék Jezust e' mái napon az ő sz. szülõi József, és Maria a' Jerusá-

(1) Guer. Abb. serm. 1. de Purific.

rusálemi Templomban, hogy bé mutatnák az Urnak, a' mint meg irattatott az Úr törvényében: bé vivék, de fel nem áldozák; mert maga vala magát fel áldozandó mennyei Sz. Attyának. Közönségesen tartják a' szent Atyák, hogy ezen mennyei kisdéd, a' vén Simeonnak ölében lévén: mint ha az oltáron lett volna, békéltető áldozatúl tisztaságos testetskéjét, az emberi nemzetért Sz. Attyának fel áldozta.

Bé mutatta, 's fel áldozta maga magát Krisztus e' mái napon a' Jerusálemi Templomban, mint egy Zályogul azon véres áldozattyának, mellyet az emberi nemzetnek váltságáért a' kereszten vala véghez viendő. Fel áldozta magát a' Moyses törvénye szerént való áldozatok helyett, mellyeknek vére elégtelen volt a' bűnöknek le törlésére: fel áldozza magát elég tételül a' világ bűneiért, az Isten, és emberek közben járója, Isten, és ember, mert azokért eleget nem tehetett volna egy tsupa ember. Fel áldozza magát az Isten akarattyának tellyeséttésére mindenekben minden kisedelem, és vonakodas nélkül meg hajtván magát a' törvénynek tselekedetére, noha Ura vala a' törvénynek: (1) *Afszony állatbul lett, a' törvény alá adatott, hogy azokat, a' kik törvény alatt valának, meg váltaná, hogy fogadott fiúságot vennénk.* Krisztus elöl álló Fő Papja a' következő jóknak, mellyeket tsak árnyékban birt az ó törvény, a' Templomban vitetik, hogy ott magát az Istennek ál-

dozza, ő maga mind az áldozó, mind az áldozat: (1) *Mivel hogy lebetetlen vala a' bakok vérével el venni a' bünöket, azért e' világra jöven (Krisztus) mondgya: Aldozatot, és ajándékot nem akartál: testet alkottál pedig nekem: a' bünökért, való éppen égő áldozatokat nem kedvelted. Akkor mondék: Ihol jövök: a' könyvnek kezdetében írva vagyon felölem: hogy tselekedgyem Isten a' te akarodat. Ihol azért Mennyei Szent Atyám! most jövök! hogy az én testemet, melyet a' te sz. lelkednek ereje által; a' széplötetelen Szüz Mariának tisztaságos méhében formáltál; a' bünös emberi nemzetnek meg békéltetésiért, néked kedves áldozatul fel áldozzam: el kezdem azért ma ezen áldozatot; és a' te örök rendelésed szerént életem 33 esztendejének bé töltése után, a' keresztnek oltárán tellyességgel el végezem: ha a' tulkoknak vériért el nem vetted a' bünöket, tudom Szent Atyám az én véremnek érdemiért el törlöd, a' meg tőrő bünöft kegyelmedben fogadod.*

Ezen szentséges áldozatról, mellyet a' 40 nap i kisdéd Jezus e' mái napon a' Jerusálemi Templomban bé mutatott mennyei Szent Atyának, világosan szól mézzel folyó Sz. Bernárd, midön azt tanéttya Krisztus Urunkról: hogy az ő tisztaságos Szüz testét kétszer áldozta fel Mennyei Sz. Atyának. Először t. i. mái napon a' Jerusálemi Templomban, másodszer pedig nagy pénteken a' keresztnek oltárán. Igaz ugyan, hogy Krisztus Urunk

(1) Hebr. 10. v. 4. 5. 6. 7.

Urunk születésétől fogva, halálának utolsó órájáig, számtalanszor fel áldozta magát Mennyei Szent Attyának, sőt ha jól meg fontoljuk e' dolgot; mondhattuk: hogy tellyes élete folyta Krisztus Urunknak, békéltető kedves áldozat vala: mert soha semmiben sem ellenkezet mennyei Sz. Attyának akarattyaival: mind az által nyilvánóságos áldozatot csak kettőt tett: egygyet a' mint emlétém mái napon a' Jerusálemi Templomban: máfikát: szenvedésének üdején, a' kálvária hegyén. A' hegyen való áldozattya véres, a' mái pedig vér nélkül való volt. Mind a' kettő akarattya szerént való, hathatós, és tsudálatos volt. Az az egygyik külömség a' kettő között, hogy e' mái áldozattya, mint egy fel kelő hajnala vala az utolsóinak. Erre nézve Sz. Bernárd Apátur: az egygyiket *reggeli*, a' máfikát pedig *estvéli* áldozatnak nevezi: (1) *Illud erat sacrificium vespertinum, istud matutinum*. Amaz estvéli áldozat vala, emez pedig reggeli. A' kerestnek áldozattyaát *estvélinek* nevezi szent Bernárd; mert este, az az: szentséges életének végén mutatta be Sz. Attyának. A' máit pedig *reggelinek*, mert ezt korán reggel, úgy mint mindgyár életének negyvenedik napján vitte véghez a' pogányoknak meg világoséttására, és az ő népének Izraëlnek ditsőségre.

Ah bizony ditsőségre Izraëlnek! és nagy ditsőségre. A' Babiloniai fogságnak végezetével országokban meg téré Zsidóknak szabadság

(1) S. Bern. ser. 3. de Purific.

adatván a' Templom meg építésére, azonnal hozzá kezdének az építéshez. De midőn ezen új Templomnak fenék köve le tétetnék; Azok, kik a' Salamontúl építettett Templomnak dütsősé-
 ségét látták, keservelesen firni kezdének, hogy a' Zerobabel által építettendő Templom, amaz elsőnek úgy szolván árnyéka sem lehetne. Ezen közönséges siralmat hogy le tsendeséttené ama jövendő dolgokrúl az Isten által meg világosított Profeta Aggéeus, ezen Templomról ezt hirdeté az Isten hagyásábúl, hogy ennek dütsősége sokkal nagyobb léfzen hogy sem az elsőé volt. *Ne félljetekek* (így szóllya nekik a' Proféta) (1) *mert ezeket mondgya az Úr: még egy kevés üdö vagyok, és én meg indéttom az eget — és el jö a' ki kívántatott minden nemzetsegektül: és bé töltöm e' Házat dütsőséggel — nagy léfzen ezen utolsó Háznak dütsősége, nagyobb hogy sem az elsőé. Ez e' mái napon tellyesedett bé, midőn az örök Atya dütsőségének fényesége, és az ő álattyának ábrázattya a' kiseded Jezus t. i. abban bé vitetett, kit világofságul adott az örök Atya a' pogányoknak meg világoséttására. Ma mutatta bé magát áldozatúl a' Jerusálemi Templomban, a' ki kívántatott minden nemzetektül, az Istennek makula nélkül való baránya.*

Jól szívében hatott ezen felséges áldozat Sz. Agoston Doktornak; jól meg vizsgálta mind az áldozatot, mind az áldozót, mély alázatofsággal meg valván, hogy: soha ehez hasonló áldozatot nem látott

(1) Aggæi 2, 7. 8. & 10. (2) Hebr. I. v. 3. J

látott Izraëlnek Háza : mert ezen mái áldozó Papotska : *Ita Sacerdos extitit, ut esset etiam sacrificium.* (1) Pap is volt egyszer 's mind, áldozat is e' mái kiseded, mert nem mást mutatott bé érettünk mennyei Sz. Attyának, hanem önnön magát : nem a' tömjénnek darabját, nem az Árábiai mirhát, se nem a' tulkoknak vérét, hanem önnön magát, hogy békéltető áldozatunk lenne. Lett is bizonyára : mert ha az irásnak bizonyosága szerént : Nóé Patriárkának áldozattyát, mellyet az özön viznek szünete után bé mutatott, kedvesen vette az Úr, 's ugyan olly kedvesen, hogy annak gyönyörüséges illattyáért; ígéretet tenne Nóénak mondván : *semmi képpen ez után meg nem átkozom a' földet az emberekért* : (2) hogy nem illatozta volna e' mái szent áldozatnak gyönyörüséges illattyát ? nem más ez, hanem az ő szerelmes fia, kiben, (tulajdon szavai szerént) tellyes ke've tölt. Ihol A. H. a' *lett dolog*, mellyet e' mái szentelt égő gyertyák képeznek előttünk : láfsuk már a' *teendőt*, a' mellyre emlékeztetnek bennünk.

MÁSODIK RÉSZ.

A' *teendő* dolog, mellyre e' mái szentelt égő gyertyák emlékeztetnek bennünket, nem más, a' mint beszédem sommájában említettém, hanem az az áldozat, mellyet nekünk kell az Istennek bé mutatnunk, az az : a' hittel, reménységgel, és szeretettel tündöklő élet. *A' bit* példáztatit ezen

K 4

szent-

(1) S. Auguft. Enarat. in Psl. 6. (2) Gen. 8. v. 21.

szentelt égő viaz gyertyáknak világában. *A' szeretet* a' lángnak melegségében. *A' reménység* a' gyertyának magas egyenességében. Ez adatik értésünkre, midőn az Evangyeliomban parantsoltatik, hogy: égő gyertyákat hordozzunk kezeinkben, ennek példázattárára adatik a' keresztségnek felvitelekor is égő viaz gyertya a' kezünkben, és intetünk általa, hogy a' hitnek, reménységnek, és szeretetnek ajándékában részesekké tettünk, hogy ezeknek világánál járjunk, míg az Úr elejbe jutandunk: erre jobban, mint szemünk világára vigyázzunk; ha ezeknek világánál nem járunk ez életben, minden bizonnyal a' külső sötétségre esünk: Erre nézve így int minden keresztényt mézzel folyó Sz. Bernárd: (1) ki itt a' hitnek világával tündöklök, a' szeretetnek lángjától tüzesedik; emlékezzék meg arról, hogy még nints az örök házban, a' hol a' zuzavarak fergetegi el nem olthatták a' szeretetnek lángját: jól elméjében tartsa, hogy még az ég alatt vagy, ne hidgyen a' levegő rövid tsendeségének, mert hirtelen, a' melly szempillantásban nem gondolná, fergetek támad, el oltya gyertyájának világát. Ez szerelmesim mind titkos értelemben, mind pedig betű szerént is igaz.

Magatok szerelmesim! jól tudgyátok, hogy kezeitekben lévő gyertyátok, mihelyt meg gyújtottátok, leg ottan magokat a' viazszal kezdték fogyasztani, végre pedig egészen is el fogynak, és meg emésződnek. És nem ilyen e' a' mi életünk?

(1) S. Bern. apud March. Conc. 2. pro hoc Festo.

tünk? a' melly szempillantásban kezdettünk élni, abban kezdettünk az halálra is érni. A' gyertya, midőn gyulladni kezd, könnyen egy lehelettül, 's leg kisebb szeletskétül is el oltatik: 's miben különböz a' mi életünk ettül? semmiben se. Hányan találtattak már, kik, egy kis mérgesbb lehelet, vagy szél által meg üttetvén, ki multak, most a' földnek gyomrában posvadnak? ezereket, és ezereket találnánk, kik alig születtek e' világra, azonnal ki vétettek e' világbul: (1) *annyok mébébül a' koporsóban által tétetvén.* Hányan vannak olyanok, kik ifjuságokban a' nagyobb hurutnak, hidegnek, 's más egyéb nyavalyának szeletül, mint a' gyertyák el oltattak? koros üdőtájjra nem juthattak? Vajha ez eszekben jutna a' világ fainak, 's leányinak, midőn a' gyertya világnál hivalkodnak, gonosz kívánságaiknak tellyeséttésében olvadoznak! bizony minden tehetségeket arra fordítanak, hogy a' mái Sz. Evangyeliomban emlétett vén Simeonnal magokat kellemetes áldozatul bé mutathatnák az Urnak.

Simeon, a' mint a' Sz. Evangyelista bizonyétya, mihelyt e' mái napon, az igaz világofságot Krifztuft, kezében vette volna; leg ottan fel áldozá néki életét mondván: *Most botsáttod el Uram a' te szolgádat:* mint ha mondotta volna, a' mint Sz. Ambrus magyarázza: Kérlek Uram! botsásd el most a' te szolgádat, mert látták az én szemeim a' te üdvözétödet, kit szerzettél minden népek elejbe, világofságul a' pogányoknak

meg

(1) Job. 10. v. 19.

meg világoséttására. Mi nem ölünkbe, hanem belső kebelünkbe veszszük Krisztust az Oltári szentségben, 's fel áldoztuk e' eddig igazán magunkat néki? Azt parantsolta Isten ő Szent Felsége a' Zsidoknak: hogy fel övedzve, és álva, botokat tartván kezekben ennék meg a' husvétí bárányt. Ez a' mi tanúságunkra vagy on úgy mond Aranyszájú Sz. János: (1) mert valakik az Istennek makula nélkül való báránnyát az Oltár-ról eszik: olly készszen kell nekik' lenni, mint ha leg ottan a' világból ki kellene költözniek. De bezzeg mint vettük, és ettük eddig ezen makula nélkül való bárányt? olly készülettel e', hogy lelkünknek kára nélkül azonnal ki költözhattünk volna e' világból? annak vétele után mertük volna e' mondani az Isten félö vén Simeonnal: Botsásd el Uram a' te szolgádat, most kész vagyok az halálra; mert részesültem az életnek kenyereben. Nemde inkább vonyogattuk volna magunkat? miért? talán még hátra volt az idegen jószágnak viszsza téréttése: talán a' bűnnek szenyétül még nem volt egészszen tiszta lelkünk. Ah szerelmesim! emellyük fel szemeinket a' pogányok meg világoséttására adatott világofságra! hogy általa meg világoséttatván láfsunk, és úgy éllyünk, hogy halálunk óráján kedves illatu áldozatok legyünk Istenünk előtt.

Erő szakot kíván ugyan az ollyan élet, mellynek végét kedves áldozatúl veszi tölünk az Isten, de ha az Isten ember érettünk fel áldozta

ma-

(1) S. Chrysoft, oper. Imperf. Hom, 52.

magát, vallyon el mulattyuk e' mi néki magunkat egy kis erőszak által fel áldozni? az ő nevének ditsőségiért testünknek vizketeges indulatit zabolán hordozni? Hányszor áldoztunk már életünk folytában az ördögnek? annyiszor, a' mennyiszor, lelki ismémentünknek furdalása ellen testünk gonosz kívánsági szerént, a' fertelmes gyönyörüséget üztük: alig ha sok mostani keresztyények-rül is, nem mondathatik az, a' mit hajdant a' Zsidókról mondott Moyses: (1) *Az ördögöknek áldoztak, és nem az Istennek*: Ugyan is: kinek áldozati az értelemnek gonosz gondolati, a' szívnek otsmány kívánsági, mellyekben számtalanon olvadoznak?

Illyen rut, kárhuzatos áldozatra emlékeztetnek tehát téged oh keresztyény! e' mái szentelt égő gyertyák? nem akarod most meg ismérni, de ne fély: el jő az üdö, mellyben ismét kezeden tartván ezen szentelt gyertyát; világánál mindeneket meg fogsz ismérni: Ki nyilathozattya haláloznak óráján, a' szentelt gyertyának világossága minden undokságidat: meg látod annál a' falon írónak kezét, nem különbben mint hajdant az istentelen Boldizsár király; 's véled e' mit fog az az író kéz írni? ah! nem mást, hanem büneidet: világosan fogod akkor látni minden büneidet, mellyeket éltedben minden ki telhető szorgalommal titkoltál, takargattál: szám szerént látni fogod, hányszor vetted meg egészséges korodban az isteni sugallásokat? köteleltségdet

(1) Dent. 32. 17.

gedet hányszor mulattad el, az együgyűeknek hány-
 szor adtál okot a' botránkozásra? Ezek is do-
 bogtatták, ezek is reszkedtetik a' haldakló bü-
 nösöket, és nem tsak a' nyavalyák, hanem a'
 belső küszködések, és vitákis. Mint egy Ama-
 letzita Ifju elő beszéllé Dávidnak: Saul dárdáját
 magában ütven a' hartzon, az élet, és halál kö-
 zött tusakodott volna, semmit nem tudván ma-
 gán segíteni: az oda történetből érkezett Ama-
 letzita ifjat kiáltá imigyen szólván néki: (1) *Ally*
reám, és ölly meg engem: mert gyötrelmembe
vagyok. Mitsoda gyötrelemben volt? kivált kép-
 pen az Isten ítéletének gyötrelmében: mert látta
 halállal való tusakodásában, azon 85 Papoknak
 öltözeteket, kiket az előtt istentelenül meg öle-
 tett vala u. m. az Abulai Bölts. Igy szintén gyö-
 trelemben fognak lenni a' több meg átolkodott bü-
 nösök is az ő haláloknak óráján: még szemek
 gyökerének meg szakadása után is, az égő szen-
 telt gyertyánál látni fogják minden el követett
 fertelmességeket, a' mellyeket egészséges szemek-
 kel látni, és ismérni nem akartak.

Ha kívánod tehát K. A. hogy a' te haláloed
 óráján, a' kezekben lévő szentelt égő gyertya, ne
 gyötrelmedre, hanem vigasztalásodra légyen: most
 alkalmas üdöd lévén; emlékezzél meg
 mind a' *lött dolgokról*, mellyet képeznek elöt-
 tünk e' mái szentelt égő viaz gyertyák: mind
 a' *teendőrül*, a' mellyre emlékeztetnek, az az:
 tennen áldozatodról, mellyet néked is mennyei
 Sz.

Sz. Atyádnak bé kell mutatnod. El ne fordítsd szemeidet e' mái igaz világosságtúl, a' Jerusálemi Templomban bé mutatott kiseded Jesustúl: ez a' pogányoknak meg világosséttására adatott: meg világosétt azért téged is haláloz óráján; hogy, mint kedves áldozatra, reád is tekéntett légyen a' mennyei Atyátúl Amen.

GYÜMÖLTS OLTÓ B. ASZSZONY NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Misus est Angelus Gabriël a' Deo in Civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro. *Luc. 1. v. 26*

Küldeték Gabriel Angyal az Istentül Galilaeának városába, mellynek Nazareth neve, egy Jüzühöz, ki férfiúnak vala el jegyeztetve.

Örvendetes vöfényes követséget hirdet A. H. a' fel olvasott Szent Evangyeliom: *küldeték Gabriel*,

briel 's a' t. Mi dolog ez? talám valami mennyegzőt akar szerezni a' mennyei Atya? nints külömben. *Tractabatur de homine* u. m. B. Tertulianus. Az emberrül tanátskozott e' mái ditsőséges napon a' meg oszolhatatlan tellyes Sz. Háromság egy Isten: ki volna t. i. olly tiszta, és makula nélkül való személly, kitül, örök *Decretoma* szerént, az ő egygyetlen egy Fia, minden fzeny, motsok, és makula nélkül vehetné fel az emberi testet: hogy abban meg válthatná az el veszett embert.

Függöben volt e' dolog majd négy ezer esztendőkig. Óhajtvá várta Ádám ezt az Isten Fia meg testestülésének üdejét, várták minden egyéb maradéki is: de mind addig fogamatlan volt kívánságok; haszontalan minden óhajtozások, méglen amaz Istent félo jámbor Jachim Patriárcha feleségének, Sz. Anna Aszszonynak áldott méhe, a' makula nélkül fogantatott Sz. Szüzet e' világra nem szülte: Ez meg tetstett a' Fiú Istennek, 's leg ottan ki jelenté tanátsát, és azt mondá, a' mint *Böltsefségkönyvében* írva vagyon: (1) *Hanc amavi, hanc exquisivi. Ezt a' szüzet én igen szerettem, ezt kerestem, ezt választottam magamnak, és szeretöje lettem az ő szépségének.*

Erre nézve küldetett tehát A. H. mái napon Gábriel Angyal Istentül a' Sz. Szüzhöz, hogy: meg kérdené a' Sz. Szüznek akarattyát, ha kész volna e' az örök Atya Igéjének, az ő szeplötelen tiszta Szüz méhében szállást adni; az emberi testel

(1) Sap. 8. v. 2.

fel az Úr Krisztusát fel ruházni? Mint valami meny-afszonyt kérő követ, úgy küldetik az Angyal a B. Szüz Mariához, és: jelenti néki, hogy, az Isten Fiát méhében kellene fogadnia: hogy ez által ki mutattatnék u. m. Angyali D. Sz. Tamás, hogy némi némü lelki Házafság vagyon az Isten Fia, és az emberi természet között: ugyan ezért kívánnya mái napon az Angyal u. m. az említett Sz. Atya) hogy az egész emberi nemzetnek nevével, ez izenetnek helyt adna Maria.

Mint egy meny-afszonyt kérő tehát követségben küldetett Gábiel Arkangyal Mariahoz e mái napon; mert e mái napon: (1) *Deus naturæ humanæ, tanquam sponsus sponsæ copulatus est.* Az Isten az emberi természettel, mint a' völegény a' menny-afszonnyal öszve adatott, házaséttatott: *Conjunctio nuptialis Verbum & Caro.* Mennyegzős öszve kelés, és házosulás az *Ige*, és a *test*, úgymond tovább Sz. Ágofton. Ennek ágyas háza pedig a' B. Szüz Mariának méhe: mert ebben lön az *Ige testé*, úgy, hogy: *Duo in Carne una* ketten lettek egy testben: mert egy Isteni személyben, az Isten, és az ember, vagy az *Ige*, és *test*, egy Krisztus. És mi vitte az örök Istent erre az egyesülésre? mennyegzős öszve kelésre? a' meny-afszonynak, az az: az emberi természetnek nagy szeretete. Szerette Isten az emberi természetet, és azért (titkofsán szólván) lelki képpen mint egy öszve kelt, 's házasodott véle.

Sze-

(1) S. Auguft. Enarrat. in Psal. 116.

Szerette bizonyyára, és annyira szerette a' meg testesült Isten Fia az embert, hogy annak üdvösségiért, előbbi szokását egészfzen meg változtatta: nem szükség e' tehát hogy az emberek Fiai is úgy szeressék a' meg testesült Isten Fiát, hogy annak szerelmiért magokat egészfzen meg változtassák? ezt tudom senki sem vitatta, de talám miben kellyen magát meg változtatnia, sok nem tudgya: a' ki nem tudgya, ha akarja, meg tanulhattya: mert e' kettős változásról fogok mái napon szóllani.

A' meg testesült örök Igének változásáról a' beszídnék *első részében*: Az embertül kívánta-tott változásról a' beszídnék *másodík részében*. Halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Midön mondom, hogy az Istennek örök Igé-je a' szeplötelen szűznek méhében meg változott, nem mondom hogy állattyában változott volna meg, ebben semmi változást sem szenvedett: a' meg testesülés után szintén olly igaz Isten maradt, valamint öröktül fogva volt; hanem emberi mód szerént szolván: az ő külső tselekedeteiben változott meg, a' meg testesülés után. A' régi üdökben, a' mint jelenti Isaiás P. (1) seregek Urának nevezette magát: *Seregek Ura az ő neve* vallyon miért? azért: mert azokban az üdökben mindgyárt éhséggel, haddal, dög-halállal, 's más

e'

(1) Isa, 48. v. 2.

e' féle kemény tsapásokkal büntette az emberek gonofzságát, 's ugyan el annyira büntette, hogy K. Proféta boszú állás Istenének nevezné ötet imi-
gyen szólván: *Isten, boszú állásnak Ura: a' boszú állás Istene szabadon tselekedett: (1) rettenetes volt az ő tanásában az emberek fiai; tsak szavát is menydörgés szavának mondották lenni, 's nem is ok nélkül. Hallyuk A. H. mint fenyegette az Izraél fiait Moyses ötödik könyvében: (2) Tüz gyulladott baragomban: és meg emészti a' földet az ő termésével — nyavalyákat gyűjtök reájok, és nyilaimat rajtok fogyatom. Ebséggel emésztetnek meg; a' vadak fogait botsáttom reájok, a' földön tsuszók, és kigyók düböfségével. Kivül a' fegyver puszttéttya őket, és belül a' rettegés, az ifjat egygyütt, és a' szüzet, a' tsetsemöst a' vén emberrel. Ezekre, és több ezekhez hasonló Isteni fenyegetésekre, úgy meg rettenének a' Zsidók hogy minnyájan azt kiáltanak Moysesnek: (3) Szólly te nekünk, és meg halgattyyuk: ne szóllyon nekünk az Úr, hogy talám meg ne hallyunk.*

Melly kemény haragra gerjedett első szüleinknek engedetlenségekért? el végezte, hogy nem tsak testi, hanem lelki halállal is meg halnánk, és pokolra szállanánk, ugyan ezen *Sententiára* el rémulvén Dávid, kérdezte: (4) *Kitsoda az ember, a' ki él, és balált nem lát: meg menti e' a' lelkét a' pokol kezébül?* könyörögni sem

L

igen

(1) Psl. 93. v. 1. (2) Deut. 32. v. 21. & seq. (3) Exod. 20. 19. (4) Psl. 88. v. 49.

igen mertek Sz. Felségének a' régi üdökben, mivel hogy meg is tiltotta ezt Jeremiás Profetának, imígyen szólván néki: (1) *Ne imádkozzál e' népért, se ne tégy érettek ditséretet, és ne állj ellenem: mert nem halgatlak meg.* Illy kemény, 's majd tsak nem engesztelhetetlen volt régenten az Úr! De bezzeg e' mái öszve kelés, és menyegzős egygyesülés után, mi úta mi érettünk emberekért, és a' mi üdvösségünkért az egekbül alá szálván, a' B. Szüz M a r i á nak méhében, az emberi természetet magára vette, egészszén meg változott, szelédde, kegyessé, könyörületessé lett. Miútátul fogva meg testesült: senkinek sem akarja halálát, hanem minyájunknak életét, és üdvösségét kívánnya.

Nemde halálra kötelezte régenten Isten ő Sz. Felsége a' paráznákat, és házafság töröket? (2) *Ha valaki u. m. paráználkodik más feleségével, és házafság-törést tselekszik - halállal hallyanak meg a' házafság törö főrsfü, és aszszony:* A' mint pedig olvasom: Vivének egykor az Irástudók, és Farizeusok Krisztus Urunk elejbe, egy házafság törisben találtatott aszszonyt: (3) és midön elől számlálták volna néki; hogy a' Moyses által ki adott törvény: halálra kívánnya az olyan személyt, imígyen kérdezék Urunkat: *Te azért mit mondasz?* Mit vélnek az hivek? mit mondott a' kegyes Jezus ezen vádolásra? kárhoztatta e' a' házafság törö aszszonyt? nem:
mert

(1) Jer. 7. v. 16. (2) Levit. 20. v. 10. (3) Joan. 8. v. 3. & sequent.

mert az emberi testtel való egygyesülés után egéfszen meg változott, könnyörületessé lett, 's le hajolván irogat vala a' porban mondván nékik: *A' ki bűn nélkül vagyon közületet, első az veszen követ reája*: midön pedig azok meg szégyenülvén egygyenként el ofzlottak volna; így kérdezé a' bűnös aszszonyt: *Aszszony, hol van-nak a' kik téged vádolnak vala? senki nem kárboztatott e' téged?* 's midön felelte volna néki az aszszony: *senki Uram nem kárhoztatott*: azt mondá néki: *Én sem kárboztatlak téged: menny el, és már többé ne vétkezzél.* Ihon A. H. nem változott é' meg? nem lett e' egéfszen szeléddé, kegyessé az Istennek örök Igéje, minek után-na a' szeplötelen szüznek tisztaságos méhében e' mái napon a' mi gyarló természetünkkel, mint egy meny-aszszonnyal öszve kelt?

Minek utánna az örök Atyának Igéje, tiszta méhében meg testesülvén, e' világra született: valamint az előtt Istenségére nézve igaz fia volt az örök Atyának: úgy embersége szerént igaz fia lett a' B. Szüz Mariának: mi is azért ő általa fiai lettünk mind az örök Atyának, mind pedig a' B. Szüz Mariának. Ezt jelenti, midön mondgya, hogy a' meg testesült Ige által: (1) *Accepimus spiritum adoptionis filiorum.* A' fogadott fiúságnak lelkét vettük, a' mellyben kiáltjuk *Abba* Atyánk, az az: fogadott fiai lettünk az örök Atyának, következendő képpen a' B. Szüz Mariának is. Ezt tanéttya Sz. Bonaventura.

L 2

Ket

(1) Rom. 8. v. 29.

Két fia vagyon (u. m. a' Sz. Atya) a' B. Szűz Mariának: (1) egygyik Isten ember, a' másik tsupa ember: egygyiknek, úgy mint az Isten embernek test szerént: a' másiknak, úgy mint a' tsupa embernek, lélek szerént való Anya. Hasonló értelemben vagyon Sz. Ágoston Doktor is mondván: (2) *Illa una femina spiritu plane mater est membrorum Salvatoris*. Mi nekünk minnyájunknak, kik, tagjai vagyunk az üdvözítő Jezusnak, igaz lelki Anyánk az az egy Aszszony állat, a' B. Szűz: mert ő is munkálkodott szeretettel a' mi üdvösségünkben, hogy igaz hivek születnének az Anyaszentegyházban. Helyesen is mondgya ezt a' Sz. Atya: mert ha Sz. Pálnak tanéttása szerént: Krisztus a' mi fejjünk, mi pedig a' Krisztus tagjai vagyunk; következik, hogy: Maria Krisztusnak Anya, a' mi Anyánk is lett: 's ugyan e' máj örvendetes napon, midőn meg háborodék szívében. Mit mondok? tehát akkor lett Maria az örök Igének Anya, és a' mi lelki Anyánk is, midőn meg háborodott szívében? úgy vagyon.

A' természet vizsgáló Bűltsek tanéttják, hogy, midőn valakivel valami véletlen dolog történik, 's a' miatt meg háborodik, szólni is alég tud: mert ollyankor a' szivre bizonyos vér tsöppök esnek, és ezek által meg nehezéttetik a' sziv. Illyen formán történt máj napon a' B. Szűzzel is: mert midőn bé ment volna hozzá Gábriel Arkangyal,

és

(1) S. Bonav. in specul. B. V. (2) S. Aug. lib. de Vera Virg. cap. 6.

és az Isten akarattját meg beszéllte volna néki, hogy t. i. ötlet maga egygyetlen egy fia Annyának választotta a' mennyei Atya úgy, hogy, tiszta szüzességében is meg maradna, Anya is lenne: *turbata est in sermone ejus* meg háborodék az ő beszédében, és: *gondolkodék vala, mi nemü volna ez a' köszöntés?* meg háborodék, mert már szivét az ő tiszta vérének bizonyos tseppei bé fogták, és el borétották: és alég ajánlá magát az Isten fiának anyaságára mondván: *Ime az Úr szolgája, legyen nékem a' te igéd szerént:* (1) leg ottan ezeket a' tiszta vér tseppeket le törle a' Sz. Szüz szivérül a' sz. lélek, és: az ő makula nélkül való tiszta méhében abbul formálá a' Krisztus testét. Ma lett tehát Maria az Isten fiának a' Krisztusnak, és minden ő tagjainak Annyává: a' kemény boshú álló Isten, a' kegyes szűznek szeplötelen méhében ma lett szelédé, kegyesség, könyörületesség, hogy a' bünösön örök halállal boshút ne állyon, úgy mond Sz. Bernárd. (2)

MÁSODIK RÉSZ.

Meg változott mái napon (a' mint mondám) a' szeplötelen szűznek méhében az örök Ige, 's egészfzen szelédé, kegyesség, és könyörületesség tette magát az emberhez, hogy t. i. az ő meg váltójának mutatná magát: szükség tehát, hogy az ember is már egészfzen meg változtassa magát. Millyenek voltak ugyan is az emberek az Igének meg testesülése előtt? nagyobb részről az

L 3

Isten-

(1) Luc. I. v. 38. (2) S. Bern. serm. super Missus.

Istennek pártosi, a' bűnnek Zsoldosi, az örök kárhozatnak rabjai. Az Isteni Felség ugyan, eredeti épségben, és igazságban teremtette az embert, de meddig maradt abban? meddig volt hiv az ő Urához, Istenéhez? alig tölt el két, három óra az ő alkodtatások után: 's leg ottan engedetlenek lettek, az ő jó tevő Istenek ellen pártot ütöttek, az ördögnek tetszése szerént tselekedtek. A' mi több: még akkor is, midön az Isten dorgálta volna gonosz tselekedetiért, újonnan vétkezett, a' fok kopasz mentségek által rázagatván inagárúl gonofságát, tettette ártatlanságát: nevekeden az üdőben, nevekedett a' gonofságban is: öregbedett benne a' nedéges kevélység, a' dögleletes irigység, a' fősvénység, a' bujaság, fajtalanság, az átkozódás, a' káromkodás, szóval: minden ki gondolható gonofság el annyira, hogy: Látván az Isten, hogy az embereknek gonofsága fok volna a' földön: és a' szivnek minden gondolattya gonofzra figyelmezne minden üdőben: meg báná, hogy az embert teremtette volna a' földön: (1) *És szivének fájdalmával belső képpen illetetvén mondá: el törölöm az embert, kit teremtettem a' föld színéről: mert bánom hogy alkottam.*

Már A. H. ha az Istennek örök Igéje, a' B. Szűz Mariának szeplötelen méhében, e' mái napon meg testestülvén: egészszén meg változtatta magát az embernek kedviért; nem illendő e', hogy az ember is az ő kedviért egészszén meg vál-

(1) Cen. 6. v. 7.

változzon? előbbi pártoságát el hadgya? hogy a' meg testesült Isten fiának, az ő üdvözítő Jezusának példájára egészszen szeléd, és engedelmes légyen? Ha jól meg gondollyuk azon jó téteményt, mellyet a' meg testesült Ige velünk közlött, az ő meg testesülése által, egészszen el remülünk, ha látni fogjuk, hogy még most is pártot ütnek ellene az emberek. Ki ellen támad most az ember az ő pártoskodása által? a' meg feszítettett Jezus Krisztus ellen: (1) *Kit az Isten engesztelőnek rendelt az ő vérében való hit által, az ő igazságának meg mutatására, az előbbi bűnöknek meg bocsátásaért.*

Mitsoda beszéd ez: *Az előbbi bűnöknek meg bocsátásáért?* tehát a' Krisztus ki ontatott vérenek érdeme, nem törli el a' mostani vétkeket, mellyek az ő meg testesülése, és kényszeredése után követtetnek? tehát heában könyörögnek azok, kik mostan a' Krisztus vériért kérik bűnöknek bocsánatját? távul légyen tőlünk ez a' hárhozatos vélekedés. Hitünk tartya: akár melly bűnökkel legyünk is meg fertőztetve, azokból mind az által tellyeséggel ki tisztulhatunk a' Krisztus sz. vérenek érdeme által. Azért említti Sz. Pál az *előbbi bűnöket*: mert mint egy lehetetlennek állétya, hogy már a' Krisztusnak meg testesülése, és szenvedése után, valaki pártoskodgyon az ő Ura Istene ellen. Nem szükség e' tehát, hogy az ember (látván az örök Igének változását) magát az ő kedviért egészen meg változtassa?

L 4

Ennek

(1) Rom. 3. 25.

Ennek szükséges voltát tudom senki sem vitatta, de bezzeg mint változtak el az emberek? igazán mondhattuk mi is azt a' mi tudónkrül, a' mit Jeremiás P. mondott az ő üdejérül: meg általkodott el fordulással el fordultak: Látván láttya ki ki lelki szemeivel az örök Igének meg testesülését, tudván tudgya, hogy, egészen meg kellene változtatnia előbbeni életét a' meg testesült Igére nézve, ki az ő kedviért egészen meg változott, szelédé, és könyörületessé lett hozzája. Még is: (1) *Senki penitentiát nem tart az öbűnérül mondván: mit tselekedtem?* Mit tselekedtél bűnös lélek? igen felette nagy gonoszt; mert fertelmes kivánságidtól el ragadtatván, szavaiddal, szándékiddal, gondolatiddal, és tselekedetiddal az Isten ellen fel fegyverkeztél; annak akaratyát meg vetted. Parantsollya nemde az Isten, hogy &c. *(meny itt a' tiz parantsolatnak rendi szerént az erköltsi beszédben)* nem félsz e' tehát ezen parantsolatoknak által hágásáért, meg vetéfiért?

Mit várhattál volna fejedre, ha illy nyakas, és engedetlen lettél volna Saul Királynak? Ez: midön meg hallotta volna, hogy egy valaki az ő parantsolattya ellen, az eledelt meg kóstolta a' táborban; esküvéssel mondogta: hogy ha mindgyárt tennen fia volna is az, még is meg kellene halnia: (2) *Él az Úr az Izraél szabadéttoja, hogy ha Jonatás fiam által lött, meg másolás nélkül meg hal:* Így kiálta fel Saul az egész tábor előtt. De ne mennyünk a' Királyok közé,
tsak

tsak maradgyunk a' közönséges házokba. Te nem vagy Király, hanem a' Királynak szolgája, jobágya: mit tselekszel még is, ha fiad, vagy leányod, hűtvös társod, szolgád, vagy szolgálod által hágja parantsolatodat? nemde az egész házat bé töltöd lármával? menykövezel, adtázal, teremtetézel? és: ha meg gondolod tsak kevés az, a' miben te ellened vétett a' te feleséged, gyermeked, vagy más tseléded: mert tsak véletlenül tselekedték azt: ha pedig tapasztalod, hogy, szánt szándékkal vétettek ellened: nints Jupiternek annyi ezer menyköve, a' mennyivel ütteted őket: majd minden portzikájokat az ördögökkel viteted ragadtatod: te nem tsak véletlenül, vagy hirtelenségből, de sokszor el szánt akaratodból is meg bántottad a' te uradat Istenedet: az ő gyönyörűséges igáját ki vetvén nyakadból mondotad: *nem szolgálok.*

Térj vizfsza tehát, ah térj vizfsza bűnös lélek! a' törödelmes penitentzia által. Kétségben ne esél, int mézzel folyó Sz. Bernárd: Ha szószóllót akarsz szerezni magadnak, ki valaha a' meg testesült Ige előtt szóllyon éretted: Sies Mari á hoz, kinek szeplötelen méhében e' mái napon meg testesülvén az Istennek örök Igéje, egészlen szelédde, és könyörületesé lett hozzánk: nagy alázatofsággal boruly le ez áldott Szüz előtt; mint kegyes Anyádat kérjed, szóllyon éretted Sz. Fiának: ne kételkedgy esedezésének hatóságárúl: tellyes minden malasztal: kérésében meg nem vettetik. Ah tehát kegyes Anyánk

Maria! tudgyuk nagy érdemed, vagyon az örök Atyának egygyetlen egy Fiánál, a' mi meg válto Jezufunknál: mert ma a' te szeplötelen Szüz méhedben, vette magára a' mi testünket: kérünk azért alázatosán: mutasd minden inséginkben Anyánknak magadat: légy mindenekben gyámo-lyunk, oltalmunk, erős paizsunk: a' Krisztus Je-zusnak sz. teste, melly ma a' te szüz szivedbül ki tsepegő tiszta véredbül, a' sz. lélek által formáltatott, ne engedd, hogy haszontalan légyen mi nekünk: anyaságodnak méltósága által részeséts annak érdemében bennünk, hogy az ő ditsőségében mi is valaha veled egygyütt örvendezhesünk, kik a' te sz. tiszteletedre itt egyben gyül-tünk Amen.

GYÜMÖLTS OLTÓ B.

ASZSZONY NAPJÁN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Missus est Angelus Gabriel a Deo —
ad Virginem desponsatam viro.
Luc. 1. v. 26.

*Küldetik Gábrriel Angyal az Istentül
— egy Szűzhöz, ki férfiúnak vala
el jegyeztetve.*

Követségre emlékeztett bennünket A. H. a' Sz.
Evangelium, és olly követségre, a' mellynél
jelesbb, felségesbb, és ditsőségesbb követség
soha nem volt, 's nem is léfzen; akár annak fel-
ségét tekéntsük, ki a' követet küldi, akár a' sze-
mélyt nézzük, kihez a' követ küldetik, akár a'
követségnek érdemét, vagy is okát, és velejét
visgályuk, a' mellyért a' követ küldetik. Ki a'
követet küldi, az Istenek Istene, az Ur, ki a'
mennyet, és földet teremtette. A' személy melly-
hez a' követ küldetik, a' Juda Királyinak ma-
radéka, Joakim Patriárkának, és Sz. Anna Asz-
szonynak drága magzattya, az embereknek, és
Angyaloknak Királynéja, a' Názáreti szeplötelen
Szűz Maria. A' követségnek érdeme, vagy is
veleje

veleje, a' mellyért t. i. küldetik, az, hogy, békeféleg szereztessék az ég, és föld között; hogy az Isteni természet az Ige által örökös frigyet kössön az emberi természettel.

Imádandó felséges nagy titkok ezek A' H. mellyeket e' mái követség magában foglal. Itt, a' mindeneknek teremtő Ura annyira alá erefzkedik, hogy magát a' teremtett állathoz hasonlónvá teszi: a' teremtett állat pedig olly nagyra emeltetik, hogy, az ő teremtőjének életet ad méhében. Mellyikről szóllyak tehát? az örök Igének meg aláztatásáról e'? akarom mondani: nagy irgalmasságáról e', mellytől indéttatván: Midőn Isten formájában volna, érettünk magát egészen kiüresétette, szolgálai ábrázatban öltözött? vagy a' B. Szüz Mariának azon felséges nagyságát, és méltóságát magyarázzam e', mellyel e' mái követtségben tiszteltetett, midőn az Isten fiának anyaságára fel emeltetett? Az Isten ember fia leszfz; a' Szüz Isten anyja; az ember Isten fia. Mitsoda alázatosságok ezek! és mitsoda fel magasztaltatások!

Ha a' Sz. Evangyeliomnak betű szerént való tellyes értelmét egészen meg kellene magyaráznom; el nem választhatnam az Isten Fiának maga meg alázását a' B. Szüz Mariának fel magasztaltatásátul; de mivel a' V. Anyaszentegy ház, az Isten fia maga meg alázásának, és megtesiesülésének titkát; más különös ünnepléssel tiszteli, és imádgya, *Karátson* napján t. i. mellyen test szerént születtetett; e' mái örvendetes napot pedig

pedig, a' B. Szüz Maria méltóságának hirdetésére szentelte; hogy meg értvén mindenek e' sz. szüznek, mind Iftentül nyert méltóságának felségét, mind tulajdon erköltsit, 's tekéletes érdemit: minnyájan boldognak mondgyák ötet, dicsérjék, magasztallyák.

Halgatok ma az Isten fiának meg testesülésértül, egyedül a' B. Szüz Maria méltóságárúl, s' ditséretes erköltseinek érdemeirül szóllok.

Méltóságárúl, mellyel az Isteni Felség minden egyéb teremtettt állatok felett fel ékesétette, ditsöitette *az első részben*. Ditséretes erköltseirül, mellyekkel életét tiszteletessé tette; a' *második részben*. Az elsőre azért: hogy az hivek buzgó kívánságának eleget tévén, Maria felséges méltóságának magyarázásával sziveket gyönyörködtessem. A' másodikrúl azért: hogy példás erköltseinek előadásával, Halgatóimat a' Sz. Szüz nyomdokinak követésére gerjeszszem. **El** kezdem; halgalsák figyelmetessen.

ELSŐ RÉSZ.

Mariának méltóságát, mellyel az Isteni Felség ötet minden egyéb teremtettt állatok felett fel ékesétette, és ditsöségessé tette; három tizikelyben foglalta Gábriél Arkangyal. *Először* abban, hogy: *malasztal tellyes*. *Másodszor* abban, hogy: *az Úr véle vagyon*, *harmadszor* abban, hogy: *Aldott minden aszszonyi állatok között*: bé menvén ugyan is a' Sz. Szüzhöz, im e' szókkal

kal köszönté: (1) *Üdvözlégy malasztal tellyes: az Úr veled: áldott vagy te az aszszonyi állatok között: Nékem is azért ezen három tziikkelyből kell azt meg magyaráznom.*

Először tehát abból hirdeti méltóságát Gábriél Angyal a' Sz. Szűznek, hogy *malasztal tellyes*. Bizony felséges méltóság! Ádámnak egyébb maradéki átokkal terhesek: Maria malasztal tellyes. Ah bizony tellyes! felkiált Sz. Hieronymus: (2) mert egyebeknek részenként adatott, de Mariában mindenestül bé szivárkodott a' malasztalnak tellyes volta. Tellyes volt testében, lelkében, elméjében, érzékenységében, és minden kívánságiban, úgy, hogy a' bűn az ő testén soha nem uralkodott, ő a' bűn kívánságiban soha meg nem esett.

Igaz ugyan, más szentek is mondatnak az írásban malasztal, vagy sz. lélekkel tellyeseknek: Így, K. Sz. Jánosról azt mondá az Angyal: (3) *Sz. lélekkel bé telik még az Anyja méhétül fogva*. K. Jánosnak annyárul is azt olvasóm, hogy Mariának köszöntésére: (4) *röpöse a' magzat méhében, és bé telék Erzsébet sz. lélekkel*: Zakariásról is nyilván vagyom, hogy K. Sz. Jánosnak születése után: (5) *Bé telék sz. lélekkel*. Az Apostolokról is világos szokkal olvasuk, hogy Pünkösd napján: (6) *Bé telének minnyájan sz. lélekkel*. Sz. István Martyrrul is azt mondgya az írás: (7) *Tellyes vala malasztal, és sz. lélekkel*. Magárul

(1) Luc. 1. v. 28. (2) S. Hier. de Assumpt. Virgin.
 (3) Luc. 1. 15. (4) v. 41. (5) v. 67. (6) Act. 2. v. 4.
 (7) Act. 6. v. 8.

gáruul is Krisztus Urunkrúl illy formán szól az irás.

De bezzeg: nagy külöbség vagyon itt a' malasztoknak tellyes volta között: mert sem a' Szüz Maria, Krisztushoz nem hasonló a' malasztoknak tellyes voltában; sem a' több szentek a' B. Szüz Mariához. Hanem ki ki az ő állapottya szerént vala tellyes; a' mint nem tsak a' kút fő mondatik vizzel telinek, vagy tellyesnek, hanem a' kút-fötül származó folyás is, sött a' folyásból eredő szakadékok is: nagy külöbség vagyon mind az által közöttök: mert a' kút-főben bővebben, és tisztábban vagyon a' viz, hogy sem a' töle származó folyásban: és ismét a' folyásban bővebben találtatik, hogy sem a' szakadékokban. Tellyes azért malasztal Krisztus, mint a' malasztoknak élő kút-feje, mellyből származik egyebekre is a' malaszt: (1) mert *az ő tellyes voltából vettünk mi minnyájan malasztot.* Tellyes az Szüz Maria is: ki a' Krisztusnak Anyja lévén, mint a' kút-főhez legközelebb járuló folyás; de nem úgy, mint a' kút fő. Tellyes Sz. István is, vagy más valaki: de mint a' szakadék, nem mint a' folyás, vagy mint a' kút fő. Más szenteknek sokkal kisebb mértékkel adatott a' kegyelem, mint sem Mariának. Mariának a' malasztoknak tellyes volta adatott, midön t. i. a' malasztoknak eleven, 's apadhatatlan kút forrása; magát belé önteni méltóztatott.

illet

(1) Jöan. 1. v. 16.

Illet is Mariához a' malasztnak tellyes volta, a' Sz. Háromságnak részéről is. Az Atya Isten szeretvén az ő Sz. Fiát, kivel egyenlő volt állattyában, és jó voltában: illet, hogy azt nem bünös afzszonynak adná, hanem leg szentségesbb Szűznek. Az Isten Fia pedig a' Szűznek fiává lévén: illet hogy ötet mindenek felett szeretné. Végre: a' sz. lélek által szenteltetett meg a' Krisztusnak fogantatása: illet tehát, hogy a' Szűzet is meg szentelné, és minden malasztal bé töltené. A' ki közelebb jár valamihez, annál inkább részesül annak alkotmányában: mert a' ki közelebb jár a' naphoz, vagy a' tűzhöz, jobban meg világoséttatik és melegül. Az Angyalok, a' mint Sz. Dienes írja: (1) mivel az Istenhez közelebb vannak, mint sem az emberek, javait is bővségesben veszik, mint sem az emberek. Mint hogy tehát a' B. Szűz Maria leg közelebb járt Krisztushoz, sött: meg egygyesült véle, mivel hogy a' Szűznek tisztaságos véreből formáltatott a' Krisztus teste a' sz. lélektől, mindenek felett bővebben részesült az ő alkotmányában, melly a' malaszt.

Második tikkelye az Angyal közföntésének, mellyel Mariának felséges méltóságát hirdeti, az, hogy: *Az Úr véle.* Sok féle képpen mondatik A. H. az Úr Isten az emberrel, vagy az emberben lenni. 1. Minden emberben vagyon állattyával: mert senkitül fints távúl, mindeneket magához kapsol, és azért mondgya Jeremiásnál: (2) hogy *az eget, és a' földet bé tölti.* 2. Minden-

(1) S. Dionys, de cœlesti Hierar. c. 4. (2) Jer. 23. v. 24.

denekben vagyon jelen voltával: mert mindenek ő előtte vannak, mindeneket tud, és lát. 3tio mindenekben vagyon hatalomságával: mert minden hová el hat az ereje. Az igazakban vagyon malasztyával, mellyel benne lakik: ezzel jelesen volt a' B. Szüz Mariával, mint akár kivel másfal, kivált képpen a' fel vett emberi természetben, 's ugyan az egész tellyes Sz. Háromság: mert a' meg testesülést az egész tellyes Sz. Háromság alkotta. Véle volt Mariával a' Magafság-béli Atya, kinek ereje ötet környül vette. Véle volt a' Fiú, ki az ő tisztaságos méhében testet vett magára, és töle született. Véle volt a' Sz. lélek, ki az égből reá szállott, a' mint tanétt bennünket Sz. Bernárd, midön magyarázván az Angyalnak emlétett szavait, így szóléttya buzgóságában a' B. Szüz Mariát: (1) Nem tsak a' Fiú Úr vagyon te veled, kit testeddel fel öltöztetsz: hanem a' sz. lélek Úr is, a' kitül méhedben fogadsz. Az Atya veled vagyon, ki az ő egygyetlen egy Fiát, Fiaddá teszi: a' Fiú veled vagyon: ki, hogy te benned tsudálatos titkot tselekedgyék, tsudálatos képpen magának is meg nyittya a' születésnek rejtekét, és néked is éppen meg tartya a' szüzezségnek petsettyét. Az sz. lélek veled vagyon; ki az Atyával, és Fiúval meg szenteli méhedet.

Sok képpen volt azért az Úr Mariával.
Elsőször véle volt öröktül fogva anyává választván,

M

és

(1) S. Bern, ferm. 3. super Missus.

és ahoz képest el végezvén, minémü malasztokkal kellene fel ékesíteni, hogy alkalmas személy lenne olly méltóságra. *Másodszor* véle volt, az ő tisztságos testét úgy formálván bizonyos üdöben, hogy minden szentségre illendő volna: mint a' szövetség szekrényre rothadatlan fábul készítettett, és: kívül belül tiszta finom arannyal fel ékesítettett. *Harmadszor* véle volt 30 esztendeig töle el nem távozván, hanem naponként oktatván, segítvén, vizsgálván. *Negyedszer*: halálakor szerelmes tanévtványának ajánlván. *Ötödször*: Fel támadása után leg elsöben ötet meglátogatván. *Hatodszor*: Menyben menetelekor kivált képpen meg áldván: utolsó óráján biztatván, vizsgálván; lelkét halála után leg ottan meg boldogétván.

Harmadszor, abbul hirdeti az Angyal Mariának felséges méltóságát, hogy: *Áldott az aszszonyi állatok között*, az az: hogy, minden aszszony állatok felett áldott: mert valami némü áldáfokat olvasunk a' jelyes aszszony állatok felül, azok mind föbb módon meg voltak Mariában. Mivel Rut épen, és minden szeny nélkül meg tartotta a' Házafság-béli tisztságot: boldognak mondotta ötet Boóz: *Áldott vagy te u. m. leányom az Urtul: mert nem követted a' szegény, sem a' gazdag ifjakat*, (1) Mivel Judit Aszszony az özvegység-béli tisztságot meg örizte, áldottnak hirdette ötet Joakim fő Pap, imigyen szólván neki: (2) *Mivel hogy szeretted a' tisztságot, és*

(1) Rut. 3. v. 10. (2) Judith. 15. 11.

a' férjed után mást nem ismértél, áldott lész örök-
kén. A' fogadással meg erősített szüzesség pedig
szokatlan volt az ó Testamentomban, és az ő
méltóságáért illet, hogy leg elsőben az Isten
Annyában találatnék: és ezért mondatott boldog-
nak minden aszszony állatok felett: mert ő benne
fel találatott valami jó volt mind a' három-féle
állapotban. A' szüzességnek szép buzája mellett,
találatik a' magtalanságnak polyvája: az özvegy-
ség-béli szabad elmével, egygyütt vagyon a' tár-
saságtalanságnak unakodása: a' Házasságban pe-
dig a' magzatnak szülésével egygyütt jár a' szü-
zességnek meg emészto férge. De Mariában
a' szüzesség sem volt magtalan; az elmének sza-
badsága nem volt a' József társasága nélkül; ál-
dott méhének gyümöltse egygyütt volt a' szüzeff-
séggel: Azért méltán mondatott áldotnak az asz-
szonyi állatok között. Méhében fogadott, de te-
fői kivánság nélkül; terhben esett, de nem ter-
helytetett; fiat szült, de fífiat nem ismért. Anya
lett, 's ugyan annak a' Fiúnak Anyja, a' kiből
meg áldatnak minden népek, is azért ő-is méltán
áldotnak mondatik: mert nagy dolgot tselekedett
véle a' ki hatalmas. *Eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

A' B. Szüz Mariának azon méltóságát,
mellyel ötet az Isten fel ékesétette; azon igébül
magyaráztam meg, mellyet az Angyal néki mon-
dott: ditséretes erköltfít azért, mellyekkel éle-
tét mindenek felett tiszteletessé tette, a' Sz. Szüz-

nek azon tulajdon szavaiból fejtem meg, mellyeket a' hozzá követségben ment Angyalnak adott. Mikor hallotta volna az Angyalnak közöntését, azt mondgya Sz. Lukáts: *Meg háborodott az ő beszédén, és gondolkoaiik vala, mi némű volna a' közöntés.* Ennek a' meg háborodásnak fő oka lehetett az alázatofság. A. B. Szüz Maria t. i. igen alázatos lévén, semmi nagy dolgot maga felül nem állított, halván azért a' ditsőséges közöntést, tsudálkozott, 's tsudálkozván meg háborodott. Szokása az alázatofságnak u. m. Justinianus Sz. Lörintz, (1) hogy alul állyon, és nehezen hallya azokat, a' mellyekkel tiszteltetik: semmi fints jobban ellene az alázatofságnak, mint tulajdon ditséretinek hallása: olly kedvetlenül hallya ditséretét az alázatos, mint gyalázattya a' kevély: halván azért a' B. Szüz a' maga ditséretét, hogy az Isten Fiának Anyaságára választott volna: meg háborodott, és így szólott a' menybül küldetett követnek: *Mint léfzen ez? mert férfiat nem ismérék.*

Ezen kérdésére nézve ugyan gyomroskodik Kálvinus János a' B. Szüz ellen, (2) 's azt meri mondani, hogy a' B. Szüz szintén úgy vétett az Isten ellen ezen kérdéssel, valamint az előtt Zakariás vétett, nem akarván hinni az Angyal szavára, hogy az ő felesége Erzsébet méhében fogadna, ki mind addig az üdeig magtalan vala. De gonoszúl kifsebbétti ezzel a' B. Szüzet Kálvinus. Zakariást az Angyal meg feddette, és az Isten

(1) S. Laur, Justinian. ser. de Anunt (2) in Harmonia.

Isten űdeig való némasággal is meg büntette; Ma-riát pedig tsak egy kemény szóval fe illette az Angyal: Sz. Ersébet pedig ditsérte is hitét mondván: (1) *Boldog vagy te, a' ki bittél:* és nem tsak meg nem büntettetett, hanem, a' mint azon Sz. Erzsébet bé telvén Sz. lélekkel mondotta: *Bé tellyesedtek azok, mellyek néki mondattak az Urrul.* Nem tsak nem vétett tehát emlétett kérdéssel a' B. Szüz, hanem inkább igen is jelesen tselekedett.

Meg bizonyétotta t. i. azon kérdéssel elsőben az ő hitét. Ha ugyan is a' dolgot valóban nem hitte volna, miért tudakozódott volna a' módgya felül? Azt állétván azért, hogy a' méhbe való fogadás ellenkezik a' szüzelségrül való fogadással; a' dolognak módgyárul értekezett, hogy tudhatná, mitsoda szolgálat kivántatnék tőle a' dologra. Ha az Angyal mondása felül kételkedett volna, nem a' dolognak módgyárul, hanem annak mivoltárul értekezett volna; és azt kérdezte volna: lehetséges e' ez a' dolog? de arrúl nem kérdezkedett, hanem nem tudván ha férfiú által, vagy férfiú nélkül kellenék e' a' dolognak végbe menni, tsak azt kérdezi: *Mint léfszen?* Mint ha azt mondotta volna, a' mint Sz. Bernárd elmélkedik ezen imádandó titokrül: (2) tudgya az én Uram, hógy az ő szolgálojának fogadása vagyon, hogy férfiat nem ismer: mi módon, és mi renden akarja, hogy ez meg légyen? ha szükség fogadásomat meg szegnem, hogy olyan

M 3

fiat

(1) Luc. I. v. 45. (2) S. Bern. serm. 4. super Missus.

fiat szüllyek: örülyök is a' fiúnak, és bánkodom is a' szándékon: mind az által légyen az ő akarattya: ha pedig Szüzen fogadok méhembe, és Szüzen Szülök; melly ha ő néki tetszik, nem lészzen lehetetlen: akkor bizonyal tudom, hogy: meg tekintette az ő szolgálójának alázatofságát. Ugyan ezt tanéttya Sz. Ambrus Püspök: nem tsak kételkedőnek nem tartya a' B. Szüz Mariát, hanem, ama nagy Patriárkának Ábrahámnak hitéhez hasonléttya Mariának hitét, sött még annál is fellyebb magasztallya; és méltán.

Ábrahám azt hitte, hogy 90 esztendős magtalan aszszony állat fiat szül: Maria pedig, hogy a' Szüz, szüzességében meg maradván, anyává lészzen. Ábrahámnak volt valami példája az üdöhöz képeft: mert Ádám, és Eva, mikor *Setet* nemzették 130 esztendősök voltak: (1) Noé pedig mikor 500 esztendős volt, akkor nemzetete *Semet*, *Kámot*, és *Jáfetet*: De Mariának sem az előtt, sem az után nem volt példája. Ábrahámnak tovább a' magzat, férfiútúl, és aszszony állattul ígértetett: a' szüznek pedig férfiú nélkül. Ábrahám azt hitte, hogy pusztá embert fog nemzeni: Maria pedig hogy Isten embert szül: ugyan ezért mindenek felett magasztallyák a' Sz. Atyák Mariának hitét. (2) A' mit Eva meg kötött hitetlenségével, azt Maria meg oldotta hitével, mellyel a' nagy mélységü titokra hajlott.

Ha még jobban meg visgálljuk e' dolgot; meg mutatta a' Sz. Szüz emlégett kérdésével az

(1) Gen. 5. v. 31. (2) S. Iren. 1. 3. c. 33.

ő nagy okofságát. Nem állétván ugyan is, hogy a' méhébe való fogadás, meg maradhason a' tisztességgel, mellyet igen betsült, és kedvelt: azt ítélte, hogy méltó annak módgyáru tudakozódnia: mert az okofság nem engedi a' nagy dolgokban a' hirtelenkedéft, hanem tanátskozáft kíván, mint, 's hogy lehessen meg jobban? tanullyanak ebbül a' szüzek, és aszszonyok, és ha mit ígérnek nékik; jól végére mennyenek, ha a' tisztességgel, és jó lelki ismérettel egybe illik e' vagy nem? mert külömben mint Eva, meg tsalatkoznak; Vajha meg kérdezte volna Eva a' kigyót, mint lehessen az, hogy a' tiltott fa gyümölsének meg evésével: *meg nyilnak az ő szemek, olyanok lesznek mint az Istenek, jót, és gonofzt tudok: el hiszem, nem hozta volna az egész emberi nemzetet olly nagy nyomorúságba. Méltó a' szokatlan dologban meg kérdeni: mint lehet ez? Látván József fajtalan aszszonyának szokatlan barátságát, mellyel bünben akarta ejteni: nem engedett néki, hanem nagy okofsan kétszer is kérdezte magát mondván: (1) *Hogy tselekedbetem e' gonofságot, és hogy vétkezbetem az Isten ellen?* Így mi is ha s' a' t.*

Meg magyaráztam már A. H. a' szeplötelen Szüznek mind azon felséges méltóságát, mellyel a' végtelen irgalmu Isten ötet meg ditsöitette; mind ditséretes erköltseit, mellyekkel életét tisztetetefsé tette. Ezekben szükség tehetségünk szerént követnünk: méltóságáért tisztelnünk, ditsér-

M 4

nünk,

(1) Gen. 39. v. 8. 9.

nünk, ditsöittenünk. Tisztsegeffen köszöntetett Sz. Erzsébet Afzszonytúl, most is köszöntetik, a' Sz. Szeretetnek tüzével lángodozó keresztény kivektül. Ezekkel tehát mi is ditsérjük, ditsöitsük. Magasztallyuk benne az Atya Istent, ki maga egygyetlen egy Fiát e' Sz. Szüznek Fiává, nekünk pedig minnyájunknak Atyánk fiává tette: ditsérjük, és imádgjuk benne a' Fiú Istent; ki e' Sz. Szüzet maga Annyává választotta, hogy általa nekünk üdvözétönk lenne: ditsérjük, és imádgjuk benne a' sz. lelket; kinek meg magyarázhatatlan ereje által, e' mái örvendetes napon a' mi meg váltó Jezusunkat tisztaságos méhében fogadta Amen.

HUSVÉT HETFÉN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Ipse se finxit longius ire. Luc. 24. v. 28.

Ö tetteté, hogy meszszebb menne.

Tegnap a' Szent Evangyeliomnak olvasztatása által arra emlékeztetett bennünket a' V. R. K. Anyaszentegyház, hogy: a' mi üdvözöttö Jezusunk,

bi-

bizonyyosan fel támadott halottaibul: a' mái Szent Evangyeliomban pedig azt adgya értésünkre, mi-képpen, és mi formán jelent meg, ama két ta-nétványnak, kik Emausban menvén, azon ditsőf-séges napon, mellyen ő fel támadott, nagy szo-morun beszélgetnek vala felöle az uton: (1) *Lön* (u. m. Szent Lukás) *midön beszélgetnének, és kér-dezkednének egymás közt; ő-maga Jézus is el kö-zelgetvén, vélek mégyen vala: és kérdezé őket mondván: mitsoda beszédek ezek, mellyeket köz-tetek forgattok járván, és szomoruaak vagytok?*

Ezen szóra a' Tanétványok el bámulván, im e' kérdést teszi vala néki egygyik közülök: Te vagy e' egyedül jövevény Jerusálemben, és meg nem tudad a' mik abban lettek e' napokban a' Názáreti Jézus felül? ki Proféta férfiú volt, ha-talmas a' tselekedetben, és a' beszédben, az Isten, 's az emberek előtt: és mi módon adták ötet a' mi fejedelmink a' halálnak kárhoztatására, és meg fészétették ötet? Mi pedig reménylyük vala, hogy ő meg szabadéttaná Izraélt: és most mind ezek felett harmad napja ma, hogy ezek lettek. Mi dolog ez szerelmém? a' mint Szent Pál Apostol bizonétya, azt mondotta régenten Isten ő Szent Felsége Isaiás Proféta által: *Meg találtattam az engem nem keresöktül: nyilván meg jelentem azok-nak, a' kik engem nem kérdeztek:* (2) most egy uton jár Tanétványival; beszélget vélek, és meg nem ismérteti magát, sött: még tartóztattya vala Iste-ni hatalmának erejével a' Tanétványok szemeit, hogy

(1) Luc. 24. v. 15. (2) Rom. 10. v. 20.

hogy meg ne ismérnék. Ezen fellül : midőn már el közelgetvén a' Kastélyhoz, mellyben igyekeztek vala: kérék hogy menne be vélek; mert már el hanyatlott a' nap: *Et ipse se finxit longius ire* és ő tetteté magát, hogy meszszebb menne.

Mit vélnek az hivek, mi lehet oka ezen titkolásnak, és tettetésnek? *Cornelius a' Lap*: azt mondgya: (1)kész akartva tartoztatta édes üdvözétönk az emlétett Tanétványoknak szemeit, hogy világosan meg ne ismérnék ötöt, 's fel támadtt testének új ditsőségevel meg ne rettentené, 's hogy azok ötöt nem igaz Krisztusnak, hanem valami szemfény vesztő látványnak ne gondolnák lenni, és így az ő valóságos fel támadása felül kétségben ne maradnának. De:

Helyesebben meg fejti ezt Sz. Gergel Pápa: (2) Azt mivelte u. m. Krisztus külső képpen ezen Tanétványoknak szemeik előtt, a' mit ők belső képpen forgattak, lelki szemeik előtt. Ők magokban mind gyulladoztak, mind ingadoztak: gyulladoztak a' szeretettül: ingadoztak a' félelemtül; jelen volt azért nékik az Úr, de ki légyen magát ki nem nyilathoztatta: felöle beszélgettek, azért magát hozzájok adta: de mivel kételkedtek felöle: hogy ő volna, magát vélek meg nem ismértette. Szóllott nékik: sziveknek keménységét szemekre hányta, keményen meg dorgálta: az iráfokat, mellyek felöle voltak, meg magyarázta, mind azon által: mivel ő előttök az ő véle-

(1) *Cornel. a Lap. in cap. 24. Lucæ.* (2) *S. Greg. Hom. 23. in Evang.*

lekedések szerént, még tsak jövevény vala: tet-
tette magát, mint ha meszszebb akarna menni.
Mit tanulunk ebbül A. H? hanem, a' mint Sz.
Bernárd szól: (1) *Qualem te paraveris Deo,*
talis tibi apparet Deus. A' millyennek te muta-
tod magadat az Istenhez, ollyannak mutattya ő
magát te hozzád. Úgy vagyon: A' millyennek-
nek mutattya magokat az emberek az Istenhez:
szintén ollyannak mutattya magát Isten ő Sz. Fel-
sége is az emberekhez.

A' jóhhoz jónak, és kegyesnek: a' kemény
engedetlenekhez keménynek, és engedetlennék.

A' jóhhoz jónak, és kegyesnek mutattya ma-
gát Isten ő Sz. Felsége ez első: a' keményekhez
keménynek, és engesztelhetetlenek ez 2dik része
beszédemnek. Rövideden el végzem, halgassák
figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Mint a' fel olvasott Sz. Evangyeliombul ki-
tetszik, Moysesen kezdette a' fel támadt Krisz-
tus az emlétett Tanévtványok előtt a' felöle való
írásoknak magyarázattyát; én is azért: Moyze-
sen kezdem fell tett tzeélyomnak bizonyéttását,
hogy t. i. a' jókhoz jónak- és kegyesnek mutat-
tya magát Isten ő Sz. Felsége, a' kemény enge-
detlen szivüekhez pedig: keménynek, és engesztel-
hetetlenek.

Moyses

(1) S. Bern. serm. 70.

Moyses 4dik könyvének 2odik részéből tudgyuk, hogy Moysést, és Áront tette Isten ő Sz. Felsége Izraél népének elejbe, hogy ezek vezessék, rendellyék, és itéllyék dolgokat; 's ha mi segítség kellek nekik, ezeknek közben járálok által vegyék az Istentől: a' mint hogy egy ideig jól is folytak minden dolgaik. Egy veszfővel számtalan lok tsudákok tettek Egyiptomban: hol a' vizeket változtatták vérré, hol a' levegőt szunyogokkal töltötték bé, hol sáskákat, és békákat támasztottak, hogy ezen jelek által Faraót meg retentvén: szivét a' népnek el botsáttására hajtanák: a' mint hogy valóban ki is hozták Egyiptusból a' népet. Az után, hogy Faraó ellenek indulván; meg rettentvén a' népet: meg ütötte Moyses tsuda tévő veszfőjével a' tengert, és két fele vált, 's mint a' kő fal úgy állottak a' veres tengernek vizei, még a' nép által menne: minek utánna által mentek rajta az Izraeliták, ismét meg ütötte Moyses a' tengert, és vissza térének a' vizek helyekre, és Faraónak egész táborát elbúrétották: Valameddig azt tselekedték a' mit az Isten hagyott nekik, mind addig Isten ő Sz. Felsége is azt tselekedte vélek, a' mit kívántak. Ithon bizonyos, hogy a' mint mi visellyük magunkat a' mi Istenünkhöz, ő-is úgy alkalmaztattya magát mi hozzánk, 's minden ajándékát: ha mi jók leszünk; parantsolatinak hiven engedünk, jó, és kegyelmes leszsz hozzánk.

Moyséstől mennyünk Ábrahámhoz, és vizsgáljuk meg mint tselekedett véle Isten ő Sz. Felsége?

sége? Ennek históriája leg közönségesebb ugyan a' keresztények között u. m. sz. Ágoston D. soha mind az által öröm, és könnyhullatás nélkül nem halhatom. Teremtés könyvéből tudgyuk: meg kéértette ezt Isten ö Felsége, ha engedelmes lenne e', vagy nem? (1) *Vedd a' te egygyetlen egy fiadat kit szeretsz Isaákot, és meny a' látás földére: és ott áldozd meg ötet éppen égő áldozatul az egygyik hegyen, melyet mutatok néked.*

Ah! melly kinos parantsolat volt ez Ábrahámnak! gondold el (u. m. Arany száju Sz. János) hány (2) gondolatok mentek fel szívében illenek? a' kopják hegyei nem olly retteneteisek, midön a' fok vitézektül fel emeltetnek, a' mint félelmefsek voltak ezek a' gondolatok: *Vedd a' te egygyetlen egy fiadat 's a' t.* mondhatta volna Ábrahám az Istennek: elég barmaim vannak, azokból mutatok Sz. Felségednek éppen égő áldozatot; mondhatta volna: ha tselédembül kívánsz áldozatot, vagyon 318 gyors, és ferény szolgám, azokból akár mellyik tetszik, fel áldozom: Vagy ha éppen fiamat akarod, két fiaim vannak, egygyik a' szolgálómtul Izmaël, a' másík a' feleségemtül Sárátul: fel áldozom Ismaëlt, nem, hanem: a' te szerelmes fiadat Isákot, 's ugyan magát áldozd fel.

Ah rettenetes ifzonyuság! mondhatta volna Ábrahám; én legyek nemzöje a' gyermeknek, és én legyek vesztöje? én öntsem vérét, melyet
az

(1) Gen. 22. v. 2. (2) S. Chrylost. Hom 312 in 2° cor. Tom. 4. in Moral.

az én véremből vett? de semmit e' félét nem mondott, hanem, alig értette az Urnak parantsolatját, azonnal nagy tekéleteséggel engedett, utnak eredett, hogy azon helyen, mellyet mutató vala az Úr, fel áldozná Isaákot: már le is kötözte fiát, ki vonta kardgyát, hogy megölyné fiát. Nagy engedelmeiséget mutatott kétség kívül ezen tselekedet által Ábrahám az Urnak, de bezzeg a' F. Isten is visszont nagy kegyességet, és irgalmaságot mutatott hozzá. Hallyuk A. H. mit felelt ezen tselekedetére az Úr: (1) *Én magamra esküdtem u. m. mivel hogy e' dolgot tselekedted, és nem kedvezteél a' te egygyetlen egy fiadnak érettem: meg áldlak téged: — és meg áldátnak a' te magodban a' földnek minden nemzetségi.* Ihon való igazság: a' mint mi vilellyük magunkat az Urhoz: úgy 's a' t.

Ezt az igazságot adta értésére az Izraél népének Moyzes, midön az Urnak hagyásából egybe gyűjtven e' nemzetséget, így szólla néki: (2) *Az Úr téged magának Sz. népévé emel: ba megörized a' te Urad, Istened parantsolatit, és az ő utáiban jársz — Bövelkedtetni fog téged az Úr minden jókkal, mébed gyümölsével, és barmaid gyümölsével, földed gyümölsével — Fel nyittya az Úr leg jobb kintsét, az eget, hogy esöt adgyon földednek ő üdejekor: és meg áldgya kezeidnek minden munkáit. Fővé tesz téged az Úr — mindenkor fellül lész, és nem alúl: de úgy, ba a' te Urad Istened parantsolatit halgatod, és meg tselekszed.*

(1) Gen. 22. v. 16, 18, (2) Deut. 28. 9. & sequent.

lelkesed. Hová kell már ennél fell tett tzeiyomnak erősítettésre nagyobb bizonyság? ebbül világosan ki tetszik, hogy ha mi jók, és engedelmesek leszünk a' mi Istenünkhöz, ő is jó, kegyes, és irgalmas leszsz hozzánk.

Ollyan az Isten A. H. mi hozzánk (hogy a' mi módunk szerént szóllyak) mint a' tükör. Ezt az irás is bizonytya felöle imigyen szólván: (1) *Az örök világosságának fényessége, makula nélkül való tükör.* A' tiszta, és makula nélkül való tükör azt mutattya, a' mi elötte vagon, és úgy mutattya a' mint vagon: a' fejezet fejeznek, a' feketét feketének: ki nyújtod kezedet? a' tükörben is ki lészzen nyújtva, a' látott képnek keze: közelgetsz a' tükörhöz? a' tükörben is közelget hozzád a' képed, meszszze el távozol töle? oda be is a' tükörben meszszze mégyen ábrázatod: szintén így vagon az Isten mi vélünk: (2) *most tükör által bomályban láttjuk, akkor pedig szinről szinre.* Akarod tudni, mitsodás te hozzád az Isten? tekénts meg magadat, is reá akadsz: olyan te hozzád, a' millyen te vagy ő hozzá. Te szereted ötet? ő is szeret téged: mert maga mondása: (3) *Én, a' kik engemet szeretnek, szeretem öket:* közeléttesz hozzá jó életeddél? ő is közelget hozzád sz. malasztyával: (4) *közelgetetek az Urhoz, és ő is közelget ri hozzátok:* ha kezedet ki nyújtod, és adsz a' szegénynek az ő kedviért, ő is ki nyújtja kezét, és ad néked:

(1) *Adgya-*

(1) Sap. 7. v. 26. (2) 1. Cor. 13. v. 12. (3) Prov. 8. v. 17. (4) Jak. 4. v. 8.

(1) *Adgyatok* u. m. üdvözöttök, és adatik nektek: töltsd bé az ő akarattját, és ő is bé tölti a' te akaratodat: (2) *Voluntatem timentium se faciet*, az őtet félőknek akaratját tselekszi. Így beszéll errül Sz. Ágoston D.

Valamint a' tükörben minden tselekedetekkel, és mozdulásokkal, az, a' ki a' tükörbe néz, ingadoz, vagy tselekszik: ugyan azon tselekedetekkel, és mozdulásokkal egygyütt ingadoz az a' kép is, melly a' tükör által formáltatik, úgy annyira, hogy tellyeséggel véle meg egygyezzen: hasonló képpen az Isten, a' millyennek te ő hozzá láttatol lenni: ő is ollyannak láttatik te hozzád: Ő édes, szeléd, kegyes, és fok irgalmaságú: de ő is szeléd, alázatos, kegyes, és engedelmes szivet kíván tőled. Akarod e' tudni, mit fog jövendőben veled tselekedni az Isten? lásd meg most, mit tselekszel te? és reá találsz, mert irva vagyon: (3) *Azon mértékkel, a' mellyel mérték, vissza mérettetik nektek*. Ha mi kemények, és engedetlenek leszünk, parantsolatit meg nem örizzük; ő is kemény lesz en hozzánk, mint a' második részből ezennel ki fog tetszeni.

MÁSODIK RÉSZ.

Igaz A. H. hasonléthatatlanúl nagyobb az Istennek kegyesége, mint sem az embernek vétke: fokot vétett Izraël népe, de még is kegyesen meg engedett neki az Isten, a' mint jól észében

(1) Luc. 6. v. 38. (2) Psl. 114. 19. (3) Luc. 6. v. 39.

ben vette ezt Sz. *Cyillus* imígyen szólván: (1) Ha szintén az egész nép vétt is, de ugyan az isteni kegyefséget meg nem halladgya: ők meg tagadták az Istent, de az Isten magát meg nem tagadta. Az isteni szeretet kegyes. u. m. Sz. Pál Apostol, melly szót fejtegetvén Angyali D. Sz. Tamás így szól felöle: (2) a' kegyefség, mint jó tüzefség: mert a' mint a' tűz meg olvasztya, és folyattya az értzet: úgy az isteni szeretet meg lágyéttya az ő szivét, és javait közinkbe folyattya. Salamon pedig lángnak, és égő lámpásnak nevezi. Ezt a' bűn el nem olthattya. (3)

Mikor teli volt a' világ vétkekkel, akkor jött el az Isten fia, akkor született minnyájunknak; akkor világosította meg szemét a' vaknak, mikor a' Templomban meg akarták kövezni, akkor hétta Sz. Mátét, mikor usoráskodott, akkor téréttette meg a' Samaritána aszszonyt, mikor néki inni nem adott, akkor adta Sz. testét eledelül, mikor el árultatott: ezek mind az Isten kegyefségének, és irgalmasságának jelei; mindazáltal: kemény igazsága szerént, azt is fen tartya félelmünkre, hogy, ha mi kemények, és engedetlenek vagyunk, ő is kemény léssen mi hozzánk.

Térjünk vissza A. H. Moyseshez, és Áronhoz. Nem de, minek utánna kételkedni kezdetek az Úr szavaiban, az Úr is meg vont a' kezét tőlök, 's gyalázatban hagyta őket? mert ha jut eszekben az hiveknek; mikor a' pusztyában nagy szomjuságot szenvedvén a' nép, reájok támadott

N . . . volna

(1) S. Cyril, in Cant. (2) S. Tomas hic. (3) Cant. 8.

volna, és italt kérne, meg esett rajtok az Istennek könyörületes szive, és a' kö-sziklából is tsuda tétellel vizet akart adni nékik, de úgy, a' mint ő parantsolta; 's mit parantsolt ő? azt parantsolta Moysesnek, és Áronnak: (1) *Szöllétsá-
tok meg a' kö-sziklát, és az vizet ad néktek*: mi volt könnyebb dolog, mint az Isten nevében, a' kö-sziklának parantsolni? de egymásra tekintvén Moyses, és Áron, kételkedni kezdének benne, ha lenne e' valami belöle? vagy sem? azért gondolván azt, hogy tsuda tévő veszszejekkel fokát miveltének az előtt; jobbnak itélték lenni, ha azzal meg ütnék a' kö sziklát; meg is ütötték, de tsak egy tsep viz sem jöve ki a' kö sziklából: mellyet látván a' nép, annál inkább búsult, és zúgolódott.

Mi volt oka ezen morgolódásnak? talán a' tsuda tévő veszsző? nem: mert annak tsudálatos ereje még meg volt, hanem: Moysesnek, és Áronnak kételkedése, hogy t. i. meg másolták a' parantsolatot. Az Isten azt mondotta nékik: *szóllyatok a' kö sziklának*, ök pedig meg ütötték, tsak azért sem méltók a' tsuda tételre, hogy nem hisznek Istennek: az Isten sem munkálkodott vélek illy nagy dologban: a' mint ök viselték magokat az Istenhez, az Úr Isten is úgy viselte magát hozzájok: és ha maga jóságátul ott is meg nem gyözzetett volna az Isten, gyalázatban hagyta volna öket, de mivel a' népen könyörült, maga parantsolta: üssék meg; és így másodszer ütötte
meg

(1) Numer. 20. 8.

meg Moyses a' kő sziklát, és akkor adott vizet. A' hol, noha Moyselt a' népnek zúgolódása vitte arra, hogy meg változtatná a' parantsolatot, mert: *Meg boszontották, és meg búsula az ő lelke, és ajakival változtatta a' beszédet:* (1) az Isten mindazáltal meg büntette mind Moyselt, mind Áront, 's előbb kényszerítette meg halni, mint bé érték volna a' meg ígért földre. Ha illy dologban való kételkedésért, halállal büntette Isten az ő szolgait, mit vélnek az hivek, mint bánik azokkal, a' kik minden tudományit, és parantsolatit fel forgattyák? bizonyos, hogy, a' mint ők el fordulnak tőle: úgy ő is el fordul tőlök.

Szintén így vagyon a' te dolgod is K. A. segítségé nélkül szükülködöl Istennek; beteg, nyavalyás, kár vallott ember vagy, nem dolgozhatsz, el szegénykedel, gyakran foházkodol, kéred a' te Uradat, Istenedet, nyújtsa reád segéttő fz. kezeit, de tsak kéfik a' segítséggel, miért? mert te is kéfel az ő dolgaiban: az Isten Házában hénak a' harangok, nem mégy, még igen üdején vagyon: azt mondod meg isméréd vétkeidet, Istened ellen el követett istentelenségidet, egeket boszontó tselekedetidet, de még továbbra hallaszod penitentzia tartásodat, még elég üdeje vagyon a' Husvéti Gyónásnak, minden jóban késedelmes vagy. Mit tsudáloed tehát ha az Isten is kéfik? és nem segét akkor, mikor te kívánod? légy serényebb, és buzgóbb, és tapasztalni fogod, hogy az Isten is gyorsabban jő hozzád

ajándékival. Ha tekéletes hittel hinnéd ezeket, bizonnal gyorsabban járnál, mert: (1) *Per fidem ambulamus* a' hit által járunk. Ha azért a' hit lankatt bennünk, későbben érkezőnk a' mi Istenünk elejbe, és, ő is későbben jö hozzánk segítségével.

Vegyünk példát A. H. Sz. János Evangyeliomából: látsuk melly nagy késedelmességgel ment kedves barátjának a' meg holt Lázárnak fel támasztására Idvözöttök. Negyed nappal az előtt, mint oda érkezett volna, azt mondá Tanéványinak: *A mi barátunk Lázár aluszik, és azért oda megyek, hogy álmából fel költsem.* Engedd meg kegyelmessen, hogy szólhassak szerelmes Jezusom! igen mély álmom az halál, ha fel akarod belőle serkenteni, síess, míg teste meg nem hül; de éppen nem siet, már Bethániában érkezett, de még egy beszédet rendelt, elejbe ment Márta, és így búsul előtte: *Uram, ha itt lettél volna, nem bolt volna meg az én bátyám:* felele néki Jezus: ne búsully, mert fel támad a' te bátyád, erre Márta ismét: tudom Uram hogy fel támad az utolsó napon, a' fel támadás üdején; nem úgy, hanem hiszed e' azt, hogy én vagyok a' fel támadás, és élet? a' ki én bennem hiszen, ha meg hal-is, él. De még tovább mulat, Magdolnát-is meg várja, azzal is beszéll, és biztattya. Miért kéfík ényyre Krisztus Lázárnak fel támasztásában? (igy kérdezősködik Krysologus Sz. Péter) (2) hanem tsak azért, hogy Márta késett hitével, ő

is

(1) 2. Cor. 5. 7. (2) S. Chrysol. serm. 63. ad finem.

is késett tsuda tételével, és: előbb akarta Már-
tát hitében fel költeni, mint Lázárt halottaiból
fel támasztani.

Ezekből A. H. világosan ki tetszik fel tett
tézelyomnak igazsága, hogy t. i. a' mint mi vi-
selyük magunkat az Istenhez, úgy viseli ő is ma-
gát hozzánk. Maga mondgy: (1) *Mértékben, és
fontban vetem az itéletet, és az igazságot: a'*
Hetven Magyarázók olvassák: az irgalmasságot
mértékbe. Ha azért sokat akar adni, sokat kér, nagy
irgalmasságért nagy alamisnát, nagy malasztért,
és botsánatért nagy törödelmefséget kíván: ha mi
nem halgattyuk ötet, ő sem halgat meg minket:
irva vagyon: (2) *A' ki füleit el fordéttya, hogy
ne hallja a' törvényt, annak imádsága utálatos
lézen.* Ha mi Kemények &c. ha pedig engedel-
mesek leszünk, ő is szelid, és irgalmas leszsz
hozzánk most, és mind örökké Amen.

HUSVÉT HETFÉN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Surrexit Dominus vere *Luc. 24. v. 34.*
Fel támadott az Úr bizonnyal.

Örüllyünk A. H. és örvendezzünk, mert: a' mi meg irattatott, elévé meg jövendöltetett, hirdetetett, prédikáltatott; már egészlen bé tellyesedett; szemmel is láttatott, kézzel is tapogattatott. Mitsoda ez? az, hogy: *Fel támadott az Úr bizonnyal*, a' Názáreti Jezus t. i. kit a' mult napokban, a' fok verefségek, artzul tsapások, és ostorozások után, a' gyalázatos keresztre fel feszítettek a' Zsidók, és meg öltek. (1) *A' mi Atyáinknak Istene fel támasztotta Jezust*, (igy szóllya Sz. Péter Apostol a' Zsidók Nagygyainak) *kit ti meg öltetek a' fára függesztvén. Ezt fejedelemül, és üdvözéttöül fel magasztalta Isten az ő jobbjával.* Örüllyünk tehát, mondom ismét, és örvendezzünk: mert ha Maria Moysesnek huga, látván, hogy az ő bátya Moyses: Izraél népét szerenstéssen által vezette, a' veres tengeren, belé vesztvén az Egyptziusok táborát; örömben dobos von kezében, és mind ki menének az aszszony állatok, dobokkal, és éneklő seregekkel, és elütök

(1) Act. 5. v. 30.

tök énekel vala mondván: (1) *Énekellyünk az Urnak, mert ditsőségesen fel magasztaltatott: mennyivel inkább örvendezhetünk mi e' mái ditsőséges napon? igazán fel magasztaltatott bezzeg a' mi Urunk Jezus Krisztus e' mái napon.*

Láttuk ötet harmad nappal ez előtt szentséges hitünknek szemeivel, és a' mint Isaiás Proféta által megjövendöltetett: (2) *se szine, se ékesége, se semmi tekéntete nem vala: mindenestül meg utáltatott volt: egész teste rakva sebekkel. De bezzeg fel magasztaltatott ma, ditsőségesen fel támadván: a' lovat, és a' rajta ülöt levetette, az emberi nemzetnek minden ellenségét meggyőzte, meg rontotta. Eltemettetett ugyan, de csak azért: (3) *ut officia mortis impleret, & mors morte moreretur*, hogy a' halálnak eleget tenne, és maga a' halál halállal halna meg, és az ő teste eltemetésébül, mint arra való magbül, az egész emberi nemzetnek teste, eleven aratásra kelne fel. Már most bizonytal mondhatom: (4) *Tudom hogy az én meg váltóm él, és az utolsó napon a' földbül fel támadok az ő ereje által: és ismét környül vétetem az én bőrömmel, és az én testemben látom meg az én Istenemet*, és minden egyéb emberek is: *Ha hiszszük, hogy a' Jezus meg bolt, és fel támadott, az Isten azokat is, kik el aluttak a' Jezusban elő hozza ő véle.* (5)*

Ah melly örvendetes hir ez a' keresztyény embernek! tehát én, földnek nyomorult férgé;

N 4

ki

(1) Exod. 15. v. 21. (2) Isa. 53. v. 2. (3) Taletus ferm. 19. de Symb. (4) Job. 19. v. 25. (5) I. Thoma

4. v. 13.

ki előbb a' föld gyomrában meg posvadok, porrá, hamuvá lézlek, ismét fel támadok? ismét fel vezsem testemet? tehát én ügye fogyott nyomorult koldus, ki az én testemnek szükséges táplálását, házanként való kéregetésemmel kerestem, testemnek fogyta után ismét fel támadok? és a' koronás fejek, és fejedelmek között a' Krisztus előtt meg jelenem? nints különben: valamint Krisztus bizonylyal fel támadott; úgy minden emberek bizsonnyal fel támadnak.

Miért támadott fel Krisztus? a' mi meg igazulásunkért; 's hogy az ő ditsősége, melly a' szenvedés által, mint egy meg homályoséttatott, helyre hozattatnék. Miért támadnak fel az emberek? hogy tselekedetekről meg ítéltesenek.

Fel támadott Krisztus, hogy az ő ditsősége, melly a' szenvedés által meg homályoséttatott, helyre hozattatnék *ez első*. Fel támadnak az emberek, hogy az ő tselekedetekről nyilván meg ítéltesenek, *ez 2dik része beszédemnek. Az elsőbül a' fel támadt Krisztusnak ditsősége, a' másodikkül a' fel támadandó holt testeknek külömb-sége fog ki tetszeni. Figyelmezzetek,*

ELSŐ RÉSZ.

Hogy a' mi üdvözéttő Jezusunk, fel támadása által helyre hozta, sött még nagyobbá, felségesbbé tette ditsőségét, mellyet az ő keserves kinszenvedése bé borétott, meg homályosétott, nyilván való. A' fel támadásnak ditsősége te-
kél-

kélltetesen el temette a' holton 'tett gyalázatot u. m. Kryfologus Sz. Péter. Rettenetes volt, és iszonyu az ő szenvedése, iszonyu, és rettenetes halála, de olly nagy az ő fel támadásának ditsősége, hogy a' rajta tett tsufságokat egészfzen el temette. Ugyan ezt tanéttya Sz. Gergel Pápa is midön így szól: (1) A' melly szenvedésben meg aláztatott, ugyan azon szenvedésbül fel is magasztaltatott: mert a' fel támadás által isteni hatalmának ditsősége ki nyilatkoztatott, a' világ előtt meg bizonyodott, hogy: (2) *A' mi Istenben erőtlenség erősebb az embereknél.* Az az, a' mint Sz. Ambrus szól: Az isteni erőtlenség nem erőtlenség, mert a' Krisztus erőtlensége nagy győzedelem: mert akkor vett győzedelmet, mikor meg győzettetett.

Ha élete folyását tekéntyük, számtalan fok változások alá vettetett volt, Már ditsértetett a' feregektül, már gyaláztatott a' Farizeusoktül. Már éhezett, már szomjuhozott. Már a' Sátán ké sértette, már az Angyalok szolgáltak néki. Már jelekkel, és tsudákkal tündöklött, már mint egy erőtlen ember lappangott. Már Királlyá akarták tenni, már meg akarták kövezni. Már azt kiáltotta a' sereg: Nagy Proféta támadott közöttünk: bizonynal ez, ki a' világra jövendő: mindeneket jól tselekedett; a' süketeket is hallókká, a' némákat is szólókká tette: már ördögös Samari tánusnak mondották: hogy az ördögök fejedelmében Belzebubban üzi ki az ördögöket: végre pedig

(1) S. Gregor. Hom. 17. in Evang. (2) I, Cor. I. v. 25.

pedig tsak ugyan meg is ölték gyalázatosfan. De erőben öltözött a' fel támadás által: követ ken-gerétettek ugyan koporsójára, de félre vetette azt, a' halálnak még kapuit is öszve törte, a' Patriárkákat az halálnak rabságából ki szabadította, úgy mond Sz. Gergel: A' bünt is, a' mint Sz. Ágofton D. szól: (1) a' tiszttétő áldozat, az az: meg felféttetett teste által el törölte. Ithon nem hozta e' helyre a' mi üdvözöttó Jezusunk, fel támadása által, azon ditsőséget, mellyet benne a' kén-szenvedés meg homályosított? helyre hozta bizonynyal, 's igen is meg nagyobbította.

A' józan okofság adgya azt értésünkre: men-nél erősb, és hatalmasbb az ellenség, annál nagyobb ditsősége vagon annak, ki véle bajt mer vini. Eleitül fogva édes üdvözöttönknek olly hatalmas két ellensége volt, a' kiknek mása nem is lehetett soha. Az elsörül, úgy mint az ördögrül bizonyságot tesz Jób Pátriárka, hogy mind a' földön, mind a' vizen, mind a' levegő égen leg hatalmasbb: (2) *Nints a' földön hatalom, melly hozzája hasonló legyen.* Maga is édes üdvözöttünk fel fegyverkezett erősnek nevezi. (3) Nem is ok nélkül: mert nem fél sem a' viznek mély örvénytül, se hajót rontó habjaitül: mert tsak elejbe áll a' folyó viznek, 's mint ha tsak egy kalánnal volna: fel hörpenti. Bizonéttya ezt Jób Pátriárka imigyen szólván felöle: (4) *El nyeli a' folyó vizet, és tsak nem is álmétkodik rajta.* Sött: Re-

(1) S. Auguft. in Epift. ad Rom. (2) Job. 41. v. 24.

(3) Luc. 11. 21. (4) Job. 40. v. 18.

Remenysége vagyon , hogy még a' Jordán is bé foly a' szájában.

A' halálnak sem volt kifsebb a' birodalma, mellyel az embereken uralkodott. Sz. Pál Apostol bizonétya : (1) *Országolt az halál, még azokon is, a' kik nem vétettek.* De ennek is meg rontatott az ereje, el vétetett minden hatalma, a' mi kegyes meg váltónknak gyözödelmes fel támadása által: Noha azért meg tsúfolytatott is e' világon a' mi vezérünk, de ki mondhatatlan nagy tsapást tett a' pokolban: nem volt elég néki, hogy ezen a' világon üzte, kergette az ördögöket az emberekbül, hanem még tulajdon lákó helyekben is meg rontotta. Azt vélték ugyan ellenségi, hogy az halál pokolra adta volna Krisztust: (2) de nagyobb ditsöséggel tért viszsza e' világra, mert úgy jött viszsza, mint az üldözönek fegyverével fel fegyverkezett. Lehet e' nagyobb gyözödelem, mint mikor az ellenségnek fegyvere kezébül ki vétetik, 's azzal öletik meg? ki vette Jezus az ő ellenségének kezébül a' fegyvert, 's azzal ölte meg: lehet e' nagyobb ditsöség, mint a' kitsapó ellenséget maga országában bé kergetni, és ottan minden fegyverébül ki forgatni? hatalmátul meg fosztani? bé kergette Jezus a' halált. és ördögöt, és tulajdon helyekben forgatta ki hatalmokbül, fel támadása által. Szükség azért, hogy mi is minnyájan meg vallyuk felöle, és énekellyünk néki új éneket

(1) Rom. 5. v. 14. (2) Eusebius Emif. Hom. 6. de Pascha.

ket, mondván az Angyalokkal, és ama hufzon négy vénekkel, kikrül emlékezet vagyon: (1) *Dignus est Agnus qui occifus est, accipere honorem, & gloriam*, méltó a' bárány, melly meg ölettetett, hogy erőt, és iftenséget, és böltsefséget, és tífzteletet, és ditsöfséget vegyen.

Igaz ugyan u. m. Krysologus Sz. Péter: (2) engedett az halálnak, szabadságott adott a' koporsónak, és firnak, meg engedte a' pokolnak, hogy bé vegyék, és nálok légyen; de egyedül a' végre, hogy a' mit tselekedendö volt, nem emberi, hanem ifteni dolognak mutatná lenni. Meg kellett áradni Jordán vizének Josue tábora előtt olly böven, hogy harmad napig szünetlen nevednék, a' végre, hogy, mennél nagyobb viz száradna el előttök, annál nagyobb hatalmát látnák az Istennek. Meg kellett szaporodni a' Faraó kegyetlen Sartzainak: (3) *ut mirabilis vinceretur*, hogy annál tsudálatosban gyözzettetnék meg. Meg kellett fokafodni Babilonban Izraél halálának, hogy, hatalmát tudnák annak, a' ki a' halállal bir, és akkor mondotta nekik Ezekiel Proféta által: *Ecce ego aperiam tumulos vestros*, ime én fel nyitom a' ti temetésteket én népem, és ki vezetlek a' ti koporsóitokból: mert én vagyok az Úr, és meg ismértek azt, mikor ki hozlak a' koporsóbúl, és az én lelkeket adom belétek, és éltek. (4)

Igy

(1) Apoc. 5.v. 12. (2) S. Chrysol. ser. 63. (3) S. August. lib. 10, de Civ. cap. 8. (4) Ezech. 37. 12.

Igy meg kellett a' mi szerelmes Jezusunk kinnyainak is szaporodni; meg kellett néki halni, és el temettetni elsőben, és az után mutatni isteni hatalmát, és erejét. Maga a' fel támatt Krisztus bizonyította ezt, mint a' mái szent Evangyeliom előnkben adgya, midőn az *Emausban* menő és felöle kételkedő tanétványit e' képpen feddette: ah balgatagok! és kéfédelmes szivűek, mind azoknak el hitelére, mellyeket a' Proféták szólottak! *nem ezeket kellett e' szenvedni a' Krisztusnak, és úgy menni bē az ő ditsőséégében?* mint ha azt mondotta volna nékik: mit kételkedtek az én isteni ditsőségem felül, hogy engem meg halva láttatok? meg kellett halmom, hogy fel támadásom által inkább meg ditsőittem. *Ime! sum vivus & fui mortuus* meg holtam volt, de immár élek, és ime élek örökkén, nálam az halálnak, és pokolnak kultsa. Igaz tehát, hogy helyre hozta édes üdvözöttök, 's igen is meg nagyobbította fel támadása által az ő ditsőséget, melly a' szenvedés által meg homályoséttatott. Örüllünk azért, szivünkbul örvendgyünk szent Felségének, sött: magunknak is örvendgyünk: mert valamint Krisztus a' mi fejünk fel támadott; úgy mi is bizonnyal fel támadunk halotainkbul.

MÁSODIK RÉSZ.

Hogy a' mi holt testünk fel támadásának emlékezetével, öröme akarom az hiveket in-

déttani, senki se tudállya. Ha az halálnak emlékezete az embert meg szomoréttya, méltó, hogy a' Krisztus hiveit a' fel támadásnak reménysége meg vigasztallya. (1) *Nem akarjuk, hogy tudatlanságban legyetek az el aluttak felül* (igy irt Szent Pál Apostol a' Tefsalónikaiaknak) *hogy ne bánkodgyatok, mint egyebek is, a' kiknek nintsen reménységek: mert valamint a' mi Urunk Jezus Krisztus fel támadott az ő halottai-
bul, úgy bizonylyal fel támadnak a' több holtak is: az okãért vigasztallyátok egymást ez igékkel.*

A' haláltul tartunk? ha szent hitünknek világánál nézzük azt, inkább hasznunkra vagyon: mert annak tsak emlékezete is meg tart bennünket a' gonosztul. Ha az embereknek meg nem kellene halniok, hányan találatnának ollyanok, kik az Istennel semmit nem gondolnának? kik tsak az ételben, italban, tréfás nevetségekben, muzsikában, 's más a' féle testet vizskettető, 's gyönyörködtető multságokban, szerelmeskedésekben töltének, vesztenék minden üdejeket? ha az halál nem volna, a' hast hizlaló *Epicurus* az ő tzimborás társaival könnyen meg vetné az Istennek parantsolatit. Ha az halál nem rettentené az embereket, ki tartóztatná meg magát a' boszú állástul? a' *venusnak* zsoldosi tsak a' testi gyönyörüségeket keresnék: a' ravasz álnak emberek, az idegen jószágokat kezekbül soha ki nem eresztenék, viszsa nem téréttenék, szóval: ha az halál nem uralkodna az embereken, e' világ nem egyéb
len-

(1) I. Thef. 4. v. 12.

lenne, hanem a' gonofzságnak félszke. Miért kell tehát annyira irtoznunk az haláltul? azért talán, hogy porrá, hamuvá teszi testünket? ez ugyan igaz, de mit árthat ez nekünk? semmit. A' mái Sz. Evangyeliomból hallottuk: bizonylyal fel támadott Krisztus, mi is azért bizonylyal fel támadunk: Sz. Pál bizonéttya: A' mint Ádámban minnyájan meg hálnak, úgy Krisztusban minnyájan meg elevenéttetnek: *mert e' rotbadandónak rotbadatlanságban kell öltözni: és a' balandónak balbatatlanságban kell öltözni.* (1)

E' világon nemde egy a' lélek a' testel a' tselekedetben? egynek kell tehát lenni más világon is a' jutalomban. Nemde a' sz. keresztségben a' test mosattatik meg? és a' lélek tisztul ki az ő undokságából: a' Bérálásban a' test kenetetik meg, és a' lélek veszi a' meg szentelő kegyelmet; a' test billegeztetik meg, és a' lélek erősödik meg: a' test tápláltatik a' Krisztusnak sz. testével, és a' lélek hizik, 's vastagodik Isten előtt annak erejével: hasonlő képpen jót, vagy gonofzt tselekedgyen testünk, társ véle a' lelkünk, azért, a' mint Tertulianus szól: (2) *El nem választhatnak egymástul a' jutalomban, kik egygyeztek a' tselekedetben.* Mi haszna volna a' mi böjtölésünknek, imádságinknak, alamisnálkodásinknak, s' egyéb jóságos tselekedetinknek, mellyeket Istennek fel áldozunk, ha fel nem támadunk? (3) *Si resurrectio mortuorum non est, neque Cbris-*

stus

(1) Cor. 15. v. 53. (2) Tertul. lib. de Resur. Carnis cap. 8. (3) 1. Cor. 15. v. 16.

stus resurrexit. Ha a' halottak fel nem támadnak, a' Krisztus sem támadott fel. Ha pedig a' Krisztus fel nem támadott: heában való a' mi hitünk: mert ha csak ez életben vagyon remenységünk Krisztushan, minden embereknél nyomorútabbak vagyunk. Krisztus pedig fel támadott bizonyyal; fel támad azért minden test is.

Örtülyünk tehát, és ürvendezzünk: mert a' mi porunkból ismét fel támadunk. Fel támadnak a' lelki szegények. kik t. i. vagy a' földi javak nélkül szükölködvén, bekével türték Isten kedviért szegénységeket, inkább akartak holtig szükölködni, hogy sem valami igazságtalansággal értékeket szaporéttani: vagy pedig gazdagok lévén, sziveket gazdagságokhoz nem ragasztották: hanem mindenkor készszek voltak Isten kedviért abbúl segétteni a' szükölködöket. Fel támadnak a' szelédek, kik, az Isten akarattyán, és rendelésén meg nyugodván, meg fojtottak minden haragot magokban, és tsendes elmével türték minden ellenkezéseket. Fel támadnak, kik itt keserves szivel voltak, kik, midön e' világi számkivetésben, a' fok késértetektül, és háborúságoktül szorongattatnának, keserves firásokkal, foházkodtak, és kívánkoztak az ő mennyei Hazájokban, a' hol az ő vigasztalójok, és leg drágább kintsek a' Krisztus vagyon: Fel támadnak, 's ugyan az ő testekkel támadnak fel, melly e' mulandó életben terhelyte, és nehezétette az ő lelkeket, és már nem terheli többé őket. Fel támadnak azok a' szemek, mellyeket e' számkivetésnek

völ-

völgyében, a' meg törödött szivbül eredett könnyek áztattak, apasztottak, és már többé semmi fájdalom nem lészen: mert meg láttyák az ő üdvözéttő Isteneket. Fel támadnak azok a' karok, azok a' kezek, mellyek az igazságnak tselekedeteiben foglalatoskodtak e' világon: azok a' lábok, mellyek itt az Isten parantsolatinak uttyán fáradoztak, és: el veszik örök jutalmokat. Fel támad az egész test, melly az ő Urának, Istenének kedviért itt magát fanyargatta, és már többé nem fog éhezni, se szomjuhozni, sött: mint a világoséttő nap, fénylenni fognak: mert el változnak. Ne irtózzunk tehát attul A. H. hogy a' mi testeink erőtlenségben vettetnek, az az temettetnek el: mert erőben, és ditsőséggben támadnak fel; el veszik érdemlett jutalmokat. Mi lehet ennél örvendetesbb a' hiv keresztyényeknek?

De bezzeg: mi lehet ellenben félelmesbb, és rettenetesbb az iftenteleneknek? fel támadnak ugyan is nem tsak az igazak, hanem a' gonoszsak is, kik, a' mint olvasom; azt mondgyák az Istennek: (1) *Távozzál el tölünk, és a' te utaidnak tudományát nem akarjuk.* Fel támadnak azok is, kik, az urat tagadgyák, kik, amaz iftentelenekkel (kikrül koronás P. emlékezik) azt kiálttyák szivekben: (2) *Szüntesjék meg az Istennek minden ünnep napjait a' földön: már nints Proféta, meg nem ismër többé.* Fel támadnak azok is, kik üdvülségekkel semmit nem gondolván; úgy élnek, mint a' kik az Evangyeliomnak nem

O

hisz-

(1) Job. 21. v. 14. (2) Psl. 73. v.

hisznek, kiknek tellyes gondgyok tsak az, hogy magokat a' mulandó hivságokkal koronázzák: Azok is, kikkel a' bövség, és mindenekben szájok izént folyó szerentse, mind Istenekhez, mind felebaráttyaikhoz tartozó kötelelségeiket el felejtette; kiknek minden munkájok, hogy magokat ékesétsék, s személlyeket kedveltetvén, gyönyörködtető bálványi leheessenek kedvesseiknek. (1) *Omnes quidem resurgemus.* Minnyájan fel támadunk, de nem minnyájan változunk el: fel támadnak a' gonoszok is, de el nem változnak: hanem a' szenvedések, fájdalmak, és mindenféle nyomorúságok alá vettetett állapotban, mind örökké meg maradnak. Fel támadnak, de nem azért, hogy az igazakkal meg ditsöittesenek, hanem: hogy az Isten szine elöl örökre el vettesenek. Ez a' mi szentséges hitünknek egygyik leg föbb ágazattya.

Ha kívánnyuk tehát A. H. hogy a' közönséges fel támadásban meg ditsöittesünk, azon legyünk: (2) *Hogy a' mint a' Krisztus fel támadott balottaiból — úgy mi is az életnek újságában járjunk.* A' fel támadt Krisztus a' mint Sz. Pál írja: *többé meg nem hal,* és: tsak egyedül az Istennek él: azon legyünk tehát mi is, úgy éllünk a' nyert isteni malasztokkal, hogy már többé a' kegyelem életének meg ne hallyunk. Élettünket már többé ne a' világnak szokásához, hanem az Istennek törvényéhez szabjuk: a' mi új születésünk után, a' mennyei embernek képét

hor-

(1) Cor. 15. v. 51. (2) Rom. 6. v. 4.

hordozzuk, az az: meg utálván minden iftentelenségeket, józanon, jámborul, és igazán éllyünk, várván a' boldog reménységet: Így nékünk a' mi fel támadásunk, a' Jezus Krisztus kegyelméből örök ditsőségsünkre lészen Amen.

ÁLDOZÓ-TSÖTÖR- TÖKÖN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Exprobavit incredulitatem eorum, & duritiam cordis. *Marc. 16. 14.*

Szemekre hányá az ő hitetlenségeket, és szívek keménységét.

Azon meg jelenése édes üdvözöttöknek, melyet a' fel olvasott Sz. Evangyeliom említett; a' mint Szent Máté Evangyeliomának 28dik részéből ki tetszik; Galileának egygyik hegyén történt: mert oda rendelte Krisztus Urunk, hogy mennének a' Tanétványok. Ez utolsó jelenése

vala néki, és minden jelenések között, mellyekben fel támadása után meg mutatta magát az ő tanétványinak, ez volt leg nevezetesebb, és leg ditsőségefebb.

Errül tett vala ígértett kénszenvedése előtt, és fel támadása után Angyali követségek által is, erre a' hegyre igazétotta tanétványit. Nem azért; mint ha Jerusálemben, és más helyeken meg nem ismértette volna magát vélek, hanem azért, hogy itt a' Galileai hegyen tetszetősebb ditsőségben akart utólyára nékik meg jelenni, és nem csak az Apostaloknak, hanem azokkal egygyetemben, sok több hiveknek is, meg mutatta az ő fel támadásának ditsőségét, úgy, hogy öt száz hiveknél többen gyülekeztenek öszve, erre a' nagy látásra, a' mint szent Pál Apostol nyilván bizonéttya, imigyén szólván: (1) *Az után meg jelent egyszer 's mind többnek öt száz atyafiaknál, kik közül sokan meg maradtak mind ez üdeig, némellyek pedig el aluttak.* Bizonyos azért, hogy minden egyéb jelenései között üdvözöttönknek ez vala leg nevezetesbb.

De bezzeg, az rettenetes, a' mi következik: *Szemekre hányá az ő bitetlenségeket, és sziveknek keménységét.* Édesgető, kegyes, vigasztaló szókat vártak vala már töle utólyára, és ime! dorgállya! 's a' mi több, egyszer 's mind ő benne minket is: a' mint ugyan is heányos volt az Apostaloknak, hitek, és nagy sziveknek keménységek mind addig: úgy heányos a' mi hitünk,

és

(1) 1. Cor. 15. v. 6.

és kemény nékünk is a' mi szivünk. Akarjátok e' tudni szerelmefim! mi héával volt az Apostaloknak hite, és mi héával vagyon a' mi hitünk? mái beszédemben elől adom mind a' kettőt.

Mi héával volt az Apostaloknak hite? elől adom *az első részben*. Mi héával vagyon a' mi hitünk? meg magyarázom *a' második részben*. Mind a' kettő üdvösséges tudományt foglal magában; azért mind a' kettőnek magyarázattját figyelmetesen halgassák.

ELSŐ RÉSZ.

A' mi az Apostalok hitének heányofságát illeti, könnyen ki tanulhattuk ama két tanérványoknak beszédgeből, kik azon napon, mellyen Krisztus Urunk halottaiból fel támadott, Emausban mentenek.

Ballagdogálnak vala ezek az uton, nagy szomoruan beszélgetvén azokról magok között, mellyek Jerusálemben a' Nazáreti Jezussal történtek: hozzájok adgya azonban magát a' fel támadtt Krisztus, kérdi tőlök: miről beszélgetnének magok között? és, miért szomorkodnának olly igen? Elöl adgyák néki a' dolognak rendét, hogy: ök, a' Názáreti Jezusról beszélgetnek, ki nagy Proféta ember volt, hatalmas a' tsuda tettelekben, és a' tanéttásban, mind az Isten, mind az emberek előtt; és hogy ezt a' nagy Profétát a' Fő Papok, és a' népnek Fejedelmi halálra kár-

hozta, meg feszítették: (1) *Mi pedig u. m. seménylyük vala, hogy ő megszabadéttaná Izraelt.*

Ez volt A. H. az ő beszédgyeknek sommája és ebből kitetszik, hogy az ő elméjeknek háborúságát, következőképpen az ő hitekben való ingadozókat, leginkább nevelte, ama közönséges balgatag Zsidó vélekedés, hogy a' Mefsiás, világ szerént fog országolni a' Zsidókon: a' Zsidók ugyan is roszszül magyarázván az irásokokat, máig is úgy vélekednek, hogy az ő Mefsiások földi király lépzen, hogy gazdag, hatalmas, és megsze terjedett birodalmat állétt fel közöttök, és őket kitsintül fogva nagyig szabad emberekké teszi; a' büntül való szabadulásról pedig nem is gondolkodtak, vagy az ördög rabságából való váltságról, és a' Mefsiásnak lelki országolásáról, hanem minden eszek csak abban veszett, hogy az ő Mefsiások arany trónusban fog tlni: gyémántos koronát fog fején viselni, és nagy rettenetes hadi erőt öszve gyűjteni, mellyel minden ellenséget meg ronthatson, és az ő birodalmának határit, egygyik tengertül fogva a' másáig ki terjeszthesse. Innét tehát:

A' tanítványok is, kik Jezust igaz Mefsiásnak hitték lenni, látván ötet a' kereszt-fán meghalni, leginkább abban biztak, hogy ha megholt is, de harmad napra fel támad, a' mint elévé megmondotta: és akkor mindgyárt el kezdi az ő dicsőséges országolását: azonban a' harmad nap el érkezvén, hallották ugyan, hogy fel táma-

(1) Luc. 24. v. 21.

madott, de senkitül se hallották, hová lett? senki semmi hirt nem tudott nékik mondani a' Krisztus udvari szolgálai felül: látták, hogy Krisztusnak ellenségi most is hitetlenek, és párt ütök mint az előtt; hogy az Apostalok bujkálnak, és olly szegény legények mint az előtt. Ezek a' zurzavar gondolatok döntötték a' tanétványokat nagy szomórúságban, ezek vesztegették meg az ő hiteket, 's reménységeket, 's tsak nem tellyefséggel kétségben ejtették: úgy, hogy mondanák: *Mi pedig reménylyük vala, hogy ő szabadéttaná meg Izraelt.* Ugyan ezért keményen meg is dorgálta őket édes üdvözöttök, balgatagoknak, és a' hitre kéfedelmes szivüeknek nevezvén őket im e' szókkal: (1) *Ó balgatagok! és kéfedelmes szivüek mind azoknak el hitelére, mellyeket a' Proféták szóllottak! nem ezeket kellett e' szenvedni a' Krisztusnak, és úgy menni bé az ő ditsőségsébe?*

És valóban balgatagok voltak a' Zsidók, mikor a' nékik ígértetett Mefsiás személlyében tsak olyan szabadéttót vártak, a' ki őket a' Romaiak birodalma alul ki szabadéttaná, de a' bűnnek rab-ságában, és az ördögnek birtokában veszni hagyná: nem külömben bolondoztak, midön azt állétották, hogy a' Mefsiás vér ontás, és szenvedés nélkül meg szabadéthattya őket; holott a' törvény-béli minden áldozattyaik, nem egyebet példáztak, hanem a' Krisztus kénsszenvedését, és halálát 's vallyon: nem mondhattuk e' illyen balgatagoknak azokat a' keresztyéneket, kik a' hitnek vilá-

gánál meg értvén, hogy az Isten Fiának szükség volt fokot szenvedni, a' fok nyomorúságoknak szoros kapuján által menni, és úgy menni bé az ő ditsőségebe, ők mind azon által nagy vakmerőséggel el hitetik magokkal, hogy szenvedés, és fanyarú penitentzia tartás nélkül is bé mehetnek az Isten ditsőségeben. Nem balgatagság e' kívánni, hogy a' szolga könnyebb uton járjon, mint sem az Ura? és kedvére akarván élni, abban az országban részestüllyön, mellyet fok kedve szegésével szerzett az ő Királlya?

Az isteni gondviselésnek rende szerént, mellyet magának a' meg vesztegettetett világnak is meg kel ismérnie; senkinek a' gyönyörűség, és puha élet által a' ditsőségre grádits nem tétetik, hanem, ha valaki olly ditsőséget híván, melly igaz ditsőség; hogy azt el nyerhesse, szükséges hogy a' gyönyörűségtől, és puha élettől vég bucsuját vegye. Ennek az oka világos: mert a' puhelettől semmi sem származik, a' mi tartandó lehessen, és ditsőséges. A' gyönyörűségben töltött élet, azt soha sem teszi, hogy az ember jeles jószágokkal magát ékesétse. A' hol a' gyönyörűségnek szeretete parantsol a' szívnek, ott a' ditsőségre való igyekezet semmire sem mehet, még a' mulandókban is; mit mondhatunk tehát az örök ditsőségről? arrul a' természet felett való megfoghatatlan nagy ditsőségről, a' mellyre minket az Isten teremtett, és ahoz az első ártatlanságban just adott: a' melly jusunkat a' bűn el rontotta, és semmi más azt vizsgálza nem adhattya, hanem

a' penitentzia? ebben a' ditsőségekben már részünk nem lehet, hanem csak a' Krisztus szenvedése által; de az által is úgy, ha mi is szenvedünk: (1) *Ha bé oltatunk az ő halálának bafonlatofsága szerént* (a' Krisztusban tudni illik) *a' fel támadásban is úgy leszünk*: a' Penitentzia, és szenvedés nélkül tehát, az örök ditsőséget soha el nem nyerjük. Nem a' penitentzia nélkül: (2) mert, mivel minnyájan vétettünk, penitentzia nélkül minnyájan el veszünk. Nem a' szenvedés nélkül: mert a' nélkül sem az el követett bünökért érdemlett büntetést el nem törülyhettyük, sem a' következendö bünöket el nem kerülyhettyük, se Istennek nem élhetünk: irva vagyon: (3) *Minnyájan, a' kik ájtatofsan akarnak élni a' Krisztus Jezusban, üldözést szenvednek*. Szervedés nélkül tehát senki ájtatofsan nem élhet, senki nem üdvözülhet.

Ez a' mi életünknek el kerülhetetlen törvénye, valakik születünk. Ez alúl a' törvény alúl, soha Isten a' korosok közül senkit ki nem vett, ámbár ártatlan vala is: mert *szervedni kellett Krisztusnak, és úgy menni bé az ő ditsőségébe*. Szervedni tehát az ő Sz. Annyának is, szervedni minden választottaknak: (4) Mert *a' kiket elévő meg ismért, elévő el is rendelte kasonlókká lenni az ő Fia abrázáttyához*: a' szervedésben t. i. mert úgy ditsöittetünk meg a' Krisztussal, ha véle egygyütt szervedünk u. m. Sz. Pál. Ámbár tehát sz. életü légyen is valaki, a' szervedésnek törvénye alul ki nem vétetik: Sött mennél szentebb

(1) Rom. 6. v. 5. (2) Luc. 13. v. 3. (3) 2. Tim. 3. v. 12. (4) Rom. 8. v. 29.

valaki, annál többet szenved. Ártatlan volt az Ádám familiájában Ábel, és meg ölettek. (1) Szent, és tiszta életű vala Putifár udvarában József, és tömlöztben vették. (2) Szent vala, és az igaz Isten mellett erősen áll vala Samariában Illyés P. és szám ki vetésbe küldetik. (3) Ájtatos életű vala Darius Palotájában Dániel, és az orofzlányok vermében vették. (4) Isten féltő ember vala a' *Husz* földén Jób, és fekélyekkel az ördögtől meg verették. (5) Szeléd, és az Isten szive szerént való férfiú vala Dávid, és semeitől meg átkoztatik, Absolon fiától halálra keressetik (6) Tekélletes életű, és minden büntül tiszta vala K. Sz. János, és Herodestül feje vétetik. (7) Tellyes e' féle példákkal a' sz. irás. És te K. A. kényeszen élvén mennyországban akarsz menni? de vissza térek a' beszéd tárgyára, hogy bővebben meg értsék, mi heával volt az Apostaloknak hite, mellyért meg feddette őket a' fel támadtt Krisztus, még utólyára is, az ő D. menybe menetele előtt,

Az irásokat ha tekentyük, menybe meneteleig több izben is meg jelent Krisztus az ő tanévanyinak, innét: tellyességgel el hitték az ő fel támadásának igazságát, de ez a' hit az Apostalokban még nem volt érdemes, és természet felett való isteni hit, hanem inkább tsak olyan természet szerént való hit volt, melly az érzékenységeken fundáltatott: az Apostalok ugyan is ke-

(1) Gen. 4. (2) Gen. 39. (3) 3. Reg. 19. (4) Dan. 6.
 (5) Job. 2. (6) 2. Reg. 15. (7) Math. 14.

kezeikkel illették a' Krisztus fel támadott testét, hallották az ő beszédét, látták ötet járni, kelni, tilni, enni, mozogni, azon forma testben, és ábrázatban, a' mellyben halála előtt véle társolkoztak vala, ezeket a' külső jelenségeket tapasztalván semmit sem kételkedtek az ő fel támadása felül: de bezzeg: az üdvösleges hitnek nem a' látásból, vagy más testi tapasztalásból kell származni, hanem egyedül az Isten szaván kell fundáltatni. Azért feddette őket a' hitetlenségrül, azért dorgálta, balgatagoknak, és kéfedelmes szivűeknek azért mondotta. *Eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

Az Apostalok hitének egygyik hibája (mellyért a' fel támadtt Krisztustul meg feddettek) a' mint hallották, az vala, hogy inkább tsak az érzékenységeken fundáltatott, mint sem az Istennek szaván. Ugyan ez egygyik bibije a' mi hitünknek. Nem fedd e' meg tehát, nem dorgáll e' meg minket-is hitünknek heányofságárúl, az itéletre jövő Krisztus Jezus, ki mennyben menetele előtt azért megdorgálta a' tanétványokat?

Hiszfzük nem de a' kerefsztény katólíka Religiónak minden ágazatit? a' Sz. Háromságnak minden titkait? a' Fiú Istennek meg testesülését? halálát? fel támadását? az titéle napját? és, mind azoknak bé tellyesedését, mellyek a' Moyfes törvényében, és más akár mellyik sz. könyvben meg irattattak? 's vallyon miért hiszfzük? A. H! A' ki ezeket tsak azért hiszi, hogy az ő tudománnyával,

val, vagy érzékenységgel ezeket úgy tapasztalja lenni, nem sokat épített az ő hitén. Tudva nagyon mindeneknél: minden emberi tanéttók, minden világi tudományon fundált elméskedések, minden érzékenységek elménket meg tsalhatták, hogy azt itéllye igaznak, a' mi nem való: miképpen Tobiáfsal is történt, a' ki az ő uti társával sokat beszélgetvén, sok utakat járván, sokszor egygyütt evén, 's iván, azt ítélte, hogy emberrel utaz, emberrel eszik, iszik, azonban nem ember volt, az ő uti társa, hanem Angyal.

És hányan vannak a' mostani keresztyének között ilyen Szabásuak? hányan vannak, kik olyan istentelen pajkos emberekkel társolkodnak, kik az ő tudományokat, és a' sok könyvek olvasásában gyakorlott elméjeknek élet fő képpen azzal akarják ismértetni, hogy az Isten gondviselésébül tsufot tudnak üzni, és ennyihány szines okokat elöl tudnak számlálni, a' testnek fel támadása, az örök élet, és kárhozat ellen. Niñtsenek e', a' kik ilyenekkel tzimborálván, a' keresztyén hitnek igazsága eránt függöben tartják elméjeket? és: se a' keresztyén hitnek igazságához nem ragaszzkodnak, se az istentelenek beszédit hamisnak nem itélik? sött, hogy ki mondgyam, egész hiteket el veszti; mert a' szerént nem élnek.

Ki él ugyan is a' keresztyén hit szerént? az A. H. ki minden tselekedetit, az Evangyeliomi törvényhez alkalmaztattya, a' ki úgy él, és ítél, mint az Evangyeliom ítél, ki azt betstüli, a' mit az Evangyeliom betstül; ki azt meg veti,

és meg utállya, a' mit az Evangyeliom meg vett, és meg utáll. Akkor élünk a' keresztény hit szerént, mikor üdvösségünket első gondunknak tartjuk; akkor élünk a' K. hit szerént, mikor a' világot, 's annak javait, pompáit, ditsőségit semminek, 's hivságnak álléttjuk, tudván, hogy elmulik e' világ, és minnyájan kik ahoz sziveket ragasztyák véle el vesznek: akkor élünk a' keresztény hit szerént, mikor az Isten törvénye mellett állandó hiveséggel meg maradunk, és semmi emberi fételemből mellöle el nem állunk, mivel az Evangyeliom mondgya: hogy tsak az üdvözül, a' ki mind végig álhatatos lész: akkor élünk a' keresztény katólíka hit szerént, mikor minden tselekedetünkkel az Istenre, 's a' mennyországgra tzelezünk, 's arányozunk, mikor megvettyük azt, a' mit az emberek nagyra betsülnek, és nagyra betsüllyük azt, a' mit az emberek megvetnek, tudván a' Sz. Evangyeliomból, hogy ellenkezik az Istennek ítélete az embereknek ítéletével.

Nem a' könnyü élettről, hanem a' kereszttről, és szenvedésről kell mennünk az örök üdvösségre. Honnét vagy onét A. H. mert a' ki istenesen, ájtatolsan, és igazán akar élni, és az örök ditsőségre menni; szükség, hogy a' Krisztus törvénye szerént éljen: (1) mert *ő az ut, az igazság, és élet.* A' Krisztus törvénye pedig a' világ törvényével, melly a' könnyü életet javallja: szem közt ellenkezik. A' Krisztus törvénye a' szegénységet;

(1) Joau. 14. v. 6.

get; a' világ törvénye pedig a' gazdagságot javallya; a' Krisztus törvénye mind az alaton, mind a' magas renden lévöknek az alázatofságot parantsollya, és a' szelédséget; a' világ törvénye pedig azoknak, a' kiket fel emel; az ő hívságos ditsőségekben örömet parantsol, kevélységet, és gyönyörüséget: azoknak pedig a' kiket le nyom; haragot, bofzúságot, és türhetetlenséget. A' Krisztus törvénye a' gonofzért nem gonofzt; hanem jót parantsol adni: a' világ törvénye pedig a' fogért fogat, a' szemért szemet kíván venni.

Már A. H. valóságos igazság, hogy senki két egy másfal ellenkező Urnak nem szolgálhat. (1) A' világ a' Krisztussal, és az ő törvényével szem közt ellenkezik, azon van, hogy a' szivet magához hódétsa, Istentül el vonnya, és magát szerettefse. A' Krisztus ellenben mint fejünk, vezérünk arra int bennünket, és azt parantsollya, az ő kedves tanétvánnya által, hogy *ne szerefsük a' világot, sem azokat a' mik e' világon vannak mert e' világ el mulik, és az ő kívánsága.* (2) Már e' között a' két ellenkező Uraság között, Urunknak szavai szerént, vagy egygyiket kell gyűlölnünk, és a' másfikat szenednünk: vagy egygyiket szenednünk, és a' másfikat meg vetnünk (3) Ha a' világot szenedgyük; a' Krisztust meg vettyük, és soha az ő ditsőségeben nem részesülünk. Ha pedig a' Krisztust szenedgyük; a' vilá-

(1) Math. 6. v. 24. (2) I. Joan, 2. v. 15. & 17. (3) Math. 6. v. 24.

lágot szükség képpen gyűlölnünk kell, és minden javaival egygyütt meg vetnünk: ez pedig szenvedés nélkül nem lehet: mert meg vetni a világot annyi, mint annak kívánsága ellen tusakodni, annak javaihoz szívünket nem kötni, és ha azoktól akár mi módon meg fosztatunk, béki-vel tűrni. Ha így nem tselekszünk, keresztyén hitünk szerént nem élünk. Rövid szóval hogy ki mondgyam: akkor élünk a K. Kátólíka hit szerént, ha a Jezus Krisztusban élünk, és ő mi bennünk; az az: ha őtet mint a' mennyei Atya parantsolta: halgattyuk, ha, a' mint maga meg hagyta: keresztyénket az ő példájára fel veszfzük, utánna viszfzük, és őtet követyük. Már pedig minémű üdöket élünk? most a' K. Religio, játéka lett a' feslett életnek, a' menny orsfzágért való erősfzak tételrül, tsak hallani sem akarnak fokban. A' többirül nem is sfzöllok.

Ezekbül elegendő képpen meg érthették, hogy bizonnnyal méltán meg fedhet minket is az ítéletre jövendő Krisztus, a' mi hitünknek heányofsfságáért, a' ki meg feddette mennybe menetele előtt tanétfványít hafonló vétkekért. Ezekkel A. H. arra az egyre tfzélyoztam, a' mire a' mennyben menő Krisztus tfzélyozott az ő dorgálásával. Meg dorgálta ő az Apostalokat, de nem haragbúl, hanem fzeretetbúl, és azzal a' külső fzinre nézve kemény feddésfel, nem sfzégyenétteni, hanem tsak magokban akarta őket sfzállétfvani, hogy a' Zsidók tévelygő vélekedésefeknek hamífságát meg ísmérnék és nagyobb figyelemmel halgatnák az igaz-

igazságot. Én is egyedül csak azért hoztam ezeket elől, hogy a' fen eszeskedő elméknek ejtegető hitegetéseket meg ismervén, mi a' mi hitünket, ne az érzékenységen, hanem az Isten szaván fundállyuk. Böltselkedgyenek a' fen héjjazó elmék a' mint akarnak, a' Krisztus Jezustul ki jelentetett Sz. Religionak titkai ellen, vitafsák annak ágozatit, akár melly furtsa eszeskedéssel; mi azt gondollyuk meg, hogy az ő beszédgyek csak ember beszédgye, a' ki maga is meg tsalatkozhatik. De a' mi Istenünk, a' kinek szavára el hittük a' K. Tudományt, minden igazságnak kút feje, a' ki mindeneket szükség képpen úgy tud lenni, a' mint vannak magokban, és a' ki se hamissan nem ítélhet, se hazugságot nem mondhat. Ha ehez erőssen ragaszkodunk, hitünket bizonnyal szentül meg tartjuk, a' szerént élünk és így: az ítéletre jöendő Krisztus Jezustul örök kegyességgel fogattatunk Amen.

ÁLDÓZÓ-TSÖTÖR- TÖKÖN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Dominus quidem Jesus, postquam locutus est eis, assumptus est in caelum. *Marc. 16. v. 19.*

Az Ur Jezus pedig, minek utánna szólla nekik, fel viteték Mennyben.

Minden ünnepeknél, minden jelyes napoknál, minden szentséges titkoknál, mellyeket az Anyaszentegyháznak rendelésébül elztendönként állunk tisztelünk; nagyobb, felségesbb, és méltóságosbb az, mellyre a' mái Evangyeliom emlékeztet bennünket, t. i. a' mi Urunk Jezus Krisztusnak tsudálatos menybe menetele: *Az Úr Jezus, minek utánna szólla nekik, fel viteték mennyben, és ül az Isten jobján.* A' mi Urunk Jezus Krisztusnak testi szerént való fel menetele, az Uri ünnepléseknek leg jelyesbb ünnepe u. m. Sz. Epifanius: (1) mert valamint a' fejnek fényessége, a' testnek minden tagjait ékesétti; úgy e' mái örvendetes ünneplés az Isten gazdagságának szépségét tsudálatosán fényesétti. Hellyesfen is mondgya

P

ezt

(1) S. Epiphan, orat. de Ascens.

ezt a' szent Atya , mert valóban e' mái szentséges ünneplés, a' mint *Senensis* Sz. Bernárd szól: Szerentsés, és boldog bé fejezése az Isten Fia utazásának; ma vette el bajvivásának érdemlett ditsőséjét.

Igaz, voltak Krisztus előtt is; kik a' viadal után felséges nagy ditsőségre kaptak. Ábrahám a' négy Királyok ellen győzödelmeskedvén, midön az ő atyafiát Lótót, a' több népekkel együtt a' fogságból ki szabadította: *Melkizedek a' salemi Király*, ki egyszer 's mind a' felséges *Istennek Papja vala*, örvendezvén elejbe méne, *és meg áldá ötet és mondá: Áldott Ábrám a' magasztagos Istentül, ki az eget, és a' földet teremtette.* (1) Midön ama hires Hadi-vezér *Jefte* az Ammonitáknak el törlése után, az ő Várasában győzödelmesen vizsgálta tért volna, örvendezvén győzödelmén egygyetlen egy leánnya, elejbe méne dobokkal, és éneklő léreggel köszöntésére. Judit Afzszony, midön Holofernesnek meg ölése után diadalmalsan vizsgálta tért volna *Betulia* városában, a' városnak minden lakosi fáklyákkal, és szövétnekekkel mentek elejbe; Oziás a' népnek Fejedelme különös ditséretekkel köszöntvén ötet. (2) Ditsőséges volt a' baj-vivás után a' Romaiaknak győzödelmek is, 's ugyan el annyira ditsőséges, hogy a' több jelyes dolgok között, Sz. Ágofton D. azt igen kívánta, 's óhajtott látni.

De mind ezen elől számlált ditsőséges győzödelmek mitsodák a' mennyben fel menő Krisztus

(1) Gen. 14. v. 18. 19. (2) Judic. 11. v. 31.

tus Jezusnak győzödelméhez képest? Azok az ő győzödelmes pompáikkal valamely földi városban mentek bé, Krisztus pedig a' mennyei Jerusálemben: azokat közföntötték magokhoz hasonló emberek, Krisztust a' mennyei seregek; azok enyhány foglyokat vitek bé magokkal; Krisztus pedig az ő mái győzödelmében: *Captivam duxit captivitatem.* (1) Az egész fogságot fogva vitte, az ő Sz. Országában szabadossá tette. Örömmel, és vigassággal tellyes nap ez A. H. mind a' Krisztusra, mind tennen magunkra nézve. A' Krisztusra nézve ugyan: mert a' mint előre megjövendölte K. Proféta: (2) *Örvendezéssel ment fel.* Mi reánk nézve pedig: mert a' Krisztusnak mennyben menetele által, mi a' mi üdvösségünknek reménységében meg erőstettünk: a' hová ment a' fejnek ditsősege, a' mint nagy Sz. Leó Pápa szól: (3) oda hivattatik az egész testnek reménysége is. Valamint Krisztus fel ment mennyekben, úgy mi is fel mehettünk.

Mint ment Krisztus mennyekben? és mint mehettünk mi utánna azokban?

Mint ment fel Krisztus mennyekben? meg mutatom *az első részben.* Mint lehessen fel menni a' Keresztényeknek? meg fejtem a' *második részben.* Az első a' mennyben menő Krisztusnak ditsőségét adgya elönkben: a' második a' mennyekben kívánczó keresztyének szükséges kötelefségét magyarázza, Halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Urunk menybe menetelének környül állását im e' szókkal adgya előnkben Sz. Mark. Evangelista: (1) *Utólszor a' le telepedett tizen egynek jelent meg: és szemekre bányá az ő hitetlenségeket, és szívek keménységét;* és parantsolatot adván nékik az Evangeliumnak világ szerte való prédikállására: az olaj fák hegyére méne vélek, a' mint Sz. Lukás fel jegyzi: *Videntibus illis elevatus est.* (2) Szemek láttára fel emeltetek. Nem ragadtatott el hirtelenséggel előlok, egy vagy két tanúnak láttára, mint régenten Illyés P. a' földi paraditsomban, hanem lassan lassan szemek láttára emelkedett fel (úgy mond *Senensis* Sz. Bernárd) (3) úgy, hogy a' levegő égben is testi szemeikkel láthatnák ditsőséges fel menetelét, és erősebb bizonyági lennének a' népek, és nemzetségek előtt. Fel emelkedése után nem fokára: *egy fényes felybő bē fogadá ötet az ő szemek elöl:* Sirák Fiának szavai szerént: a' felyhőnek oszlopa lett néki Tronusa. Nem ment fel Krisztus szárnyakon, vagy más mesterségek által menyben, mint *Dædalusrul* mesézik a' vers szerzők, se nem emelkedett fel ördögi mesterséggel mint az ördögös Simon a' levegő égben, 's nem is tsak lelki ragadtatással, mint Sz. Pál, vagy Ezekiel Proféta, hanem: (4) *Posuit nubem ascensum suum.* A' felyhöt rendelte fel menetelének: nem

(1) Marc. 16. v. 14. (2) Act. 1. v. 9. (3) S. Bern. senensis ser. 1. de Ascensu, art. 2. c. 1. (4) Psl. 103. v. 3.

nem azért ugyan (a' mint Sz. Bernárd szoll) mint ha e' felyhő vitte, vagy tartotta volna a' visszafelé, hanem egyedül az ő felmenetelének ditsőségre akart a' fényes felyhővel meg környékeztetni.

Az egekben ditsőségesen visszafelé térő Krisztus Jezusnak mint egy ábrázoló példája, 's figurája volt Isááknak fia Jákob Patriárka. Ezt Isáák elküldvén *Mesopotámiában*, hogy ott feleséget venne magának, csak egy bottal, és tarisznyával botosította el házatul. De az ő munkái, és fáradsági után, nagy kintsel, és gazdagsággal tért visszafelé házához. Nem különben a' menyeyi Atya, az ő egygyetlen egy Fiát a' meg testesüléskor az ő menyeyi házából mint egy alá botosította e' siralom völgyében, minden vitézek, és szolgák nélkül, sött: nyomorult szolgai ábrázatban, hogy jegyest keresne magának. Engedett Jákob Isááknak, engedett az örök Ige is menyeyi Sz. Attyának: eljött, izzadott, fáradozott, munkálkodott, el is jegyezte magának az Anyaszentegyházat. A' munka, és szenvedés után meg gazdagodott: mezételenül, egyedül egy páltzával (mellyet t. i. tsufságbul kezében adtak a' Zsidók) ment által a' szenvedésnek *Jordánnyán*, de e' máii ditsőséges napon két sereggel tért visszafelé az ő Sz. Országában. Mitsoda két sereggel? az Angyaloknak (kiknek üres helyeket bé töltötte) midőn az uton a' patakbul ivott, és az embereknek seregével, kiket vérenek árán meg váltott, és ki szabadított: követték t. i. az Egekben

ben vissza térő Krisztust a' Patriárkák közül Ábrahám, Isaák, Jákob, Moyses, Samuel, Ezekiel a' Proféták közül: Jófue, Gedeon, és Sámson az erős vitézek közül: Dávid, és Ezekiás a' Királyok közül: Ábel, és Daniel a' szüzek közül, kik az afzszonyi állatokkal meg nem fertőztették magokat: a' ditséretes életű vének közül Eleázár, és a' vén Simeon: az ájtatos afzszonyságok közül Anna, és Judit. Nem az én gondolatom ez, hanem, *De viua nova* neveztetett Sz. Tamásnak tanéttása. Két sereggel tért vissza az igaz Jákob az ő Hazájában (igy szoll az említett Sz. Atya) (1) mert az Angyaloknak, és Sz. Atyák lelkeinek koronájával ment bé menyországban, ki az előt a' keresztnék páltzájával magánofsan ment által a' szenvedésnek Jordánnyán. Ugyan ezen értelemben vagyon B. Hugo Kardinál is, magyarázván S. Pál Apostol Efezusiakhoz irt levelének első részét.

Hogy fel emelkedvén Krisztus a' levegőnek fölébe, a' mennyei Sz. Jerusalembel közeléte: leg ottan a' pompára szent zöndülés támada az Istennek Angyali között. Kik a' győzödelmesen vissza térő Krisztust követték, tellyes örömmel, és vigasztalással kiáltották az egekben lévő sz. lelkeknek amaz igéket: *Emellyétek fel fejedelmek a' ti kapuitokat, és emelkedgyetek fel örökké való kapuk*: (2) és bé mégyen a' ditsőségnék Királlyá. A' ben lévő Angyalok pedig (mint ezt lelki elragadtatásában előre látta K. P. és fel is jegyezte) tsudálván a' vissza térő Krisztusnak ditsőséges

gyö-

(1) Conc. 1. de Ascens. (2) Psl. 23. v. 7.

győzödelmét, így szóllyanak vala a' külsöknek: *Kitsoda ez a' ditsöfségnek Királlya?* kiknek ezek ismét: (1) *Az erős, és hatalmas Úr a' hartzon, mitsoda hartzon? a' test, világ, és ördög ellen való hartzon, mellyen a' pokolnak kapuit meg rontotta, minden foglait ki ragadta, szabadétotta. A' többiek ismét, a' mint Ifaiás P. ezt lelkében előre látta, im e' szókkal zengedeztek: (2) *Kitsoda ez, a' ki Edombul jó, meg festett rubákban Bosrábul?* a' véle lévök: felelének mondván: *Ez az ékes az boszszu rubájában, járván az ő erejének sokaságában, ki az ő vérenek testamento-mában ki szabadétotta a' foglyokat a' verembül: felele maga Jezus is mondván: *Én a' ki igazságot szöllok, és oltalmazó vagyok a' meg szabadéttásra:* a' benn lévök ismét újjétyák vala kérdéseket mondván: *Miért veres tehat a' te öltözeted? és a' te rubáid mint a' sajtóban nyomóké?* a' mint errül maga Sz. János is bizonyosságot tesz Jelyenése könyvének 19dik részében: erre ismét felele a' győzödelmes Jezus: *A' sajtót egyedül nyomtam, és a' nemzetek közül nints férfiu velem.* Mitsoda sajtót nyomott egyedül üdvözöttök? közönségesen tanéttyák a' Sz. Atyák, nem mást, hanem a' keresztnek, és a' keserves kényszeredésnek sajtóját: a' melly által mind magának, mind nekünk győzödelmet szerzett, a' poklon, és halálón hatalmaskodott.**

Már A. H. mitsoda nyelv mondhattya meg, melly nagy öröm, 's vigasság támadott mennyben

P 4

midön

(1) Ibid. v. 8. (2) Isa. 63. v. 1. & sequen.

midön Krisztus e' mái napon oda ment? A' kegyes Atya az el veszett, engedetlen tékozló fiút, ki az ő javainak el fetsélése után, az éhségtől ösztönöztetvén vissza tért; olly örömmel, és vigafsággal fogadta, hogy, elejbe menvén nyakára esett, ajakival tsókolgatta, 's nagy gazdagon meg vendéglévén, külömbb külömbb féle musikával vigasztalta: mennél inkább tehát nagyobb örömmel, és vigafsággal fogadta az üdvözéttő Krisztust az örök Atya? ki semmi javait el nem tékozlotta, senkit azok közül, kiket néki adott, el nem vesztett, sött még a' foglyokat is szent vérének árán ki váltotta? Krisztus Urunknak tulajdon szavai szerént: (1) *Öröm vagyon menyben egy meg térő bünösön*, mennél inkább öröm volt a' bünösök üdvözéttőjének ditsőséges vissza térésén? Midön meg testestlvén az örök Ige, e' világra született a' Kinra, és keserves halálra; ditsőséget énekeltek a' mennyei karok a' Betlehemi istáló felett mondván: (2) *Ditsőség magafságban az Istennek, és a' földön békeség a' jó akaratu embereknek*: vallyon a' gyözüdelmésen vissza térő Krisztusnak nem énekeltek e' ditsőséget? meg nem szüntek az Angyali karok u. m. *Senensis* Sz. Bernárd, az áldástul mondván: Áldott vagy Uram! ki a' szelek szárnyain jársz: áldott vagy, ki a' Kerubimokon ülvén nézed a' mélyiséget: áldgyanak téged az egek, a' föld, a' tenger, és a' mik azokban vannak: mert meg itélted a' nemzetségeket, és bé töltötted országodban az üres szé-

(1) Luc. 15. v. 7. (2) Luc. 2. v. 14.

székeket: (1) *Dit röfög néked mind örökkön örök-
ké. Eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

Hogy mi a' mi üdvözöttö Jezusunk után fel-
mehetünk mennyekben, senki sem vitathatta;
mert Krisztusnak akaratta: hogy a' hol ő vagyon,
ott légyen az ő szolgája is. (2) Azért tsak az a'
kérdés: Hogyan, miképpen, és mi módon jutha-
tunk oda? a' mint említett: Krisztus az ő menny-
be menetelekor, nem enyészett el hirtelen ta-
nétványinak szemei elöl, hanem szemek láttára
lafsan lafsan ment fel. Ennek egygyik oka (a'
mint *Senensis Sz. Bernárd'* szól) (3) hogy nekünk
titokban jelentetnék, hogy ha tsak a' mennyben
menő Krisztust lelki szemeinkel nem nézzük, igaz
buzgó ájtatósággal az ő tsudálatos menybe me-
netelérül nem elmélkedünk: alkalmatósak nem
leszünk az ő Sz. malasztyának vétetére, követ-
kezendő képpen a' menyben való fel menetelre
is. Elizeus P. u. m. az említett Sz. Atya: meg nem
nyerte volna Illyés profétának kettős Ielkét, ha
nem látta volna, midön fel viteték töle tüzes sze-
kérben, a' mint ezt előre ki is jelentette neki
Illyés P. mondván: (4) *Ha látandasz engem, mi-
kor el vitetem tőled, meg léfszen néked a' mit kér-
tel: ha pedig nem látandasz, nem léfszen: ugy mi
sem*

(1) Hebr. 13. v. 21. (2) Joan 12. v. 26. (3) S. Ber-
nard. fenens. ser. 1. de Ascens. a. 2. c. 1. (4)
Reg. 2. v. 10.

sem vehettyük a' Krisztus kegyelmét, erőt nem nyerhetünk tőle a' menyben való menetelre, ha csak lelki szemeinkel nem nézzük az ő vízfzátérését, szentséges életérül buzgó ajtatófsággal nem elmélkedünk, az ő példájára nézve kerestünket fel nem veszfzük, utánna békével nem huzzuk: a' mi ellenkező dolog rajtunk történik, azt mind isteni látogatást örömmel nem visellyük.

Úgy bánik Isten ő Sz. Felsége a' Kerestényekkel is, mint hajdant Egyiptomban bánt az Izraél népével. Hogy az Izraéliták az Egyptziusoknak bálványaihoz ne ragaszkodnának, hanem inkább kivánnák a' téjjel, és mézzel folyó Kanaán földét, mellyet az ő Attyoknak meg ígért; sok féle nyomorúságokat botsájtott reájok: meg gyöltette őket az Egyptziusok által, sanyargattatta: Igy hogy a' kerestények e' világnak mulandó javaihoz, mint annyi bálványokhoz ne ragaszkodgyanak, azokban boldogságokat ne helyheztesék, hanem az örökké tartandó igaz jót kerestsék; sok féle sanyaruságot botsájt reájok: másokat nyavalyákkal látogat, és testi fájdalmakkal; másokat sok féle lelki szorongatásokkal, félelmeikkel, és sziv-béli belső gyötrelmekkel. Másokat meg vetendő alatsony sorsra vet, és szegényekké tesz; másokat fellyebb emel ugyan; de szivekben semmi örömet, vagy vigasztalást nem tesz, hanem bánatot, szomoruságot, vagy az ő fioktúl vagy hütves társoktúl, vagy más gonoszoktúl. Ezekken fellül: most tüzzel, most vizzel, most hideggel, most meleggel, most ez ellenség fegyverével, most a' kárt tévő gonosz emberekkel, és gonosz

nyelvekkel fanyargattya Isten e' földön hiveit, hogy meg utáltassa vélek a' világot, és annak tündér javait. Ha ezeket, mint töle reánk bortsátott kereszteket jó szível fel nem veszfzük, zúgolódás nélkül nem hordozzuk; mennyekben fel nem mehetünk.

Kivánkozott régenten Dávid az egekben, 's szintén el ájult buzgó kívánságában, 's tusakodva mondá magában: (1) *Ki mégyen fel az Úr-hegyére: avagy ki áll az ő Sz. belyén?* 's az onnal im e' feleletet adá néki a' sz. lélek: nem az megy az egekben, a' ki szünetlen foházkodik mondván: bártsak az egekben volnék! sem az, a' ki morgolódva mondgya: bártsak kitsiny korában meg halt volna! hanem: *Az ártatlan kezű, és a' tiszta szivű, a' ki lelkét beába nem vette, sem álnoksággal nem eskütt felebaráttjának, se semmi gonoszt néki nem tselekedett, az az: a' mint Bellarminus Kárdinál magyarázza ez igét: annak, ki Krisztus után mennyekben fel akar menni, mind a' gondolatban, mind a' szóban, mind a' tselekedetben tekéletesnek kell lenni. Az ilyen tekéletes keresztyén vészen áldomást az Uról, és irgalmaságot az ő szabadéttó Istenétül. Az ártatlan kezű, és tiszta szivű, nem a' rágalmazó nyelvű, ki az ő felebaráttjának jó hírét, nevét, betsületét már számtalanfzor el vette: nem a' nyughatatlan két színű ember, ki az igaz felebaráti szeretetben élőknek barátságát pletyka hir hordásival fel zavarván, kárhözatos gyűlölségre*

(1) Psl. 23. v. 3. & sequen.

gerjeltette sziveket: nem az megy Krisztus után mennyekben, ki gonosz szokása szerént felebarátnak kárával álnokul esküszik, az ég, és föld ellen átkozódik, káromkodik: nem a' bordélyban járó, semmire kellő téhozló fiú megy Krisztus után mennyekben, ki tisztátalan ajakinak fertelmes beszédével sok ártatlan füleket meg botránkoztatott, gonoszlra indétott, hanem az megy fel Krisztus után mennyekben: *ki ártatlan kezű, és tiszta szívű 's a. t.*

Sok fősvény vagyon e' világon, sok nagyra vágyó kevély, sok buja, az illyenek ingyen se gondollyák hogy Krisztus után fel mennyenek: *Cum Christo non ascendit avaritia nostra, ambitio nostra, luxuria nostra: denique nullum vitium.* (1) Krisztussal fel nem megy a' mi fősvénységünk, nagyra vágyó kevély kivánságunk, bujaságunk, se semmi vétünk: mert ezek, mint annyi bilintsek tartóztatnak bennünket. Az egekben viszsa tért Krisztus után, fel nem mehet a' fősvény: mert az üstnek, aranynak, 's más egyéb vagyonnak terhétül le nyomattatván, fel nem emelkedhetik, hanem szavával, tselekede-tével azt kiáltja: *Cælum cæli Domino: terram autem dedit filiis hominum.* (2) Az egek ege az Uré: a' földet pedig az emberek fiainak adta. Innét csak a' földiekhez ragaszkodik, úgy töri magát a' földi javak szerzésében, mint ha örökké e' földön maradhatna: azokat a' mellyek felette vannak, éppen nem kívánja. Oh ember a' föld
néked

(1) S. Auguszt., ser. 2. de Ascen. (2) Psl., 113. v. 16.

néked adatott az egekért, és te a' földet keresed hogy el veszejtsd az egeket? lásd mit tselekszel, akár mi bünnel légy meg motskolva, bé nem mehetz meny országba. írva vagyon: (1) *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum.* Be nem megy abban a' sz. városban, mellyben ma üdvözöttünk ditsőségesen vissza tért, valami meg fertőztetett, vagy utálatosságot tselekedő, hanem: a' ki ártatlan kezű, és tiszta szivű, ki Dávidnak példája szerént fel meneteleket rendelt az ő szivében: (2) a' törvénynek tekéletes bé tellyeséttése által, szüntelen igyekezik üdvözöttő Jezusa után fel menni.

Ah szerelmes Jezusom! ki ád nékem tollakat mint a' galambnak, hogy utánnad repüllyek, és meg nyugodgyam? (3) Oh meg ditsőítettett Jezus! egybe gyült ájtatos halgatoimmal egygyütt utánnad kiáltok a' te hiv szolgáltnak mézzel folyó szent Bernárdnak szavaival: Húzz mennyei malasztid által utánnad bennünket, hogy mindenkben követhesünk téged. Húzz a' vétkekrül a' tökéletes erköltsökre, a' kevélységrül az alázatosságra, a' haragról a' szelédségre, a' rétzegségrül a' tökéletes jámbor, józan életre, a' test fertelmes kivánságirul a' tisztságra, a' tunya ájtatlanságrul az ájtatos keresztényi buzgóságra, a' gyűlölségrül a' szeretetre, hogy a' te szerelmedért minden ellenkezönknek igazán meg botsátván, mi is töled kegyes igéreted szerént, botsánatot nyerhesünk a' mi büneinkrül Amen.

P Ü N-

(1) Apoc. 21. v. 27. (2) Psl. 83. v. 7. (3) Psl. 54. v. 7.

PÜNKÖST HETFÉN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. *Joan. 3. v. 16.*

Úgy szerette Isten e' világot, hogy az ő egygyetlen egy szülött Fiát adná.

HÁLÁ legyen az Istennek! el-küldötte már Sz. Felsége, az el-enyészhetetlen világofságot, a' vigasztaló Szent Lelket e' világra, ennek világánál könnyen meg-magyarázom a' fel-vett Szent Igét, vagy-is azon nagy Isteni szeretetet, mellyel végtelen könyörületessége szerént hozzánk viseltetett Sz. Felsége. Mit mondok? szereti Isten az embert? szereti bizony, 's ugyan a' mint Jeremiás P. által jelenti: (1) örök szeretettel szeret bennünket. (2) *Hol vóltál, midön a' földnek fundamentomit vetem vala?* így szólla hajdant az Úr Jób Pátriárkának, ez a' kérdés hasonlóképpen minket-is úgy illet, mint Jóbot, 's mit felelhetünk tehát reá? hol vóltunk midön a' földnek fundamentomit veti vala az Úr? nem semmik vóltunk-é? és ime: a' mi semmiségünknek üregébül ki-vétet-
vén

(1) Jer. 31. v. 3. (2) Job. 38. v. 4.

vén teremtettünk, az élők számában tétettünk tsupán azért: mert szeretett bennünk. Te voltál ember! az a' kedves, és kellemetes alkotmánya a' F. Úr Istennek, a' mellyért minden egyebeket alkotott, és a' mellynek alkotásában, mint egyéb munkáinak végső tzellyában meg-nyugodott.

Vegyük bár elől a' F. Úr Istennek mind azon munkáit, mellyeket az írásban találunk; egygyikről sem mondgya az írás, hogy meg-nyugodott volna benne; egyedül tsak az embernek teremtésében. Olvasom azt (1) u. m. Sz. Ámbrus Püspök, hogy alkotván a' világozságot az ő mindenható szavának ereje által: erőzséget tett a' vizek között, és el-választotta a' vizeket a' vizektől: és nevezé az erőzséget égnek; de nem olvasom azt, hogy ezen munkájában meg-nyugodott volna. Alkotta ezután a' földet: de ebben meg-nem nyugodott. Alkotta azután a' világoséttókat az erőzségen: a' napot, hóldat, tsillagokat, hogy el-válaszfszák a' napot, és éjjet: és légyenek jelekre, és üdökre, és esztendökre; de még ezen tsudálatos munkájában sem nyugodott-meg. Hanem azt olvasom u. m. az emlétt Sz. Atya: hogy alkotván az embert, meg-nyugovék, minden tsinálmánnyátúl. Miért nyugodott-meg egyedül az embernek teremtésében? azért mert minden alkotmányi közül az ember tetszett leg-inkább néki, azt szerette-meg: ez embert emelte minden egyéb alkotmányinak fölibe, tennen képevel, és hasonlatofságával felékesétvén.

Még

(1) S, Ambr. in Hexamen, cap. ult.

Még ez nem elég, hanem, mint a' mái Sz. Evangyeliombúl hallánk: úgy szeretett Isten bennünket, hogy az ő egygyetlen egy Fiát adná éretünk: nem szolgáját, nem örökben fogadott Fiát, hanem azon egygyetlen egy Fiát, ki véle, egy állapotban, természetben, és hatalomban: és nem gyönyörüségre adta, hanem a' nagy szenvedésre, és gyalázatra: nem a' maga javáért, hanem az embernek hasznáért; hogy t. i. az ő egygyetlen egy Fiának kénsszenvedése által, az ő szentséges képe, és hasonlatossága (mellyet az ember nyakas engedtlensége által a' pokolbéli fene vadnak billyegével már bé-mázolt vala) ismét meg-újjéttatnék. Az Isten Igéje ahoz jött, ki az ő képére alkottott: és keresi a' kép (az örö Ige) azt, a' mi az ő képére vagyon (az embert) hogy újra meg-jelöllye, meg-erősétse, végre pedig egézfízen Isten Fiává tegye u. m. Sz. Ámbrus. (1)

Nem mód nélkül való szeretet-é ez? és nem kíván e' vizsont mi tőlünk-is mód nélkül való szeretetet?

Mód nélkül szerette Isten az embert *ez első*. Mód nélkül tartozik az ember-is szeretni az Istent, *ez második része* beszédemnek. Halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Hogy mód nélkül való szeretettel viseltetett mindenkor Isten ő Sz. Felsége az emberhez, már
abból

(1) S. Ambr. in Psal. 112.

abbúl elégségesen ki-tettség hogy minden egyéb állatokat az embernek hasznára, és szolgálattýára teremtett. Mit mondunk tehát arról, hogy egygyetlen egy Fiát adta? Hogy a' minden egyebet az embernek hasznára, és szolgálattýára alkotott Isten ő Sz. Felsége ki-mondhatatlan nagy kegyelem, és kegyesség. Ezt Seneka meg-nem foghatta: vakmerőnek ítélte, ki azt állította, hogy, a' nap, hód, és tsillagok az embereknek szolgálattýáért teremtettek. Mitsoda kegyelem tehát az, hogy egygyetlen egy Fiát adta e' világnak? emberi testben öltöztette, szenvedésre, és keserves halálra adta, a' kárhozatra esett, és magát ki-nem szabadítható bűnös emberi nemzetért? nem mutatta e' meg ezzel, hogy mód nélkül szereti az embert?

Ah bizony szereti Isten az embert! és minden Angyalok felett szereti. Sz. Pál mondgya: (1) *Az Angyalokat jobol sem vette-fel, hanem az Ábrahám magvát vette-fel.* Miért? egyebet nem mondhatunk, hanem: hogy szerette. A' mint Sz. Ágoston D. tanétt bennünket: Emberi testben öltözhett volna az Isten Fia Ábrahámnak magva nélkül-is; az ő véghetetlen ereje által, semmiből formálhatott volna magának testet, valamint az első embert semmiből alkotta: ezt nem tselekedte, hanem, hogy az ő nagy szeretetét meg-mutatná az emberi nemzethez, a' pártos Ádámnak magvából akart az ő embersége szerént születetni. Igaz tehát, hogy, 's a' t.

Q

Ha

(1) Hebr. 2. v. 16.

Ha az írást vizsgálom, azt találom, hogy az Istennek Angyali, némellykor égő tüzeknek, és Isten szolgáinak neveztetnek. Ezen nevekkel nevezte őket K. Proféta Sz. Dávid imigyen szólólétván az Urat: (1) *Ki az Angyalidat lelkeké teszted: és a' szolgálidat égő tűzzé.* De bezzeg az embereket fiainak nevezi maga az isteni Felség, Isaiás Prófétánál imigyen szólván: (2) *Fiakat neveltem, és fel-magafasztaltam:* Ez-is az Isten szava: (3) *Filius meus primogenitus Israel.* Én első szülött fiam Izrael. Nem tetszik e' ki ebből az Isten mód nélkül való szeretetének nagy volta? Mit mondgyak tehát arról, hogy az emberi testet-is magára vette az emberért, hogy azt egészfzen Isten Fiává tenné? ugyan-is Sz. János bizonyítja, hogy azoknak, kik az emberi testben öltözött Isten Fiát bé-fogadták, az örök Atya (4) *Hatalmat adott nekik, hogy Isten Fiaivá lennének.*

Miért tett, és tselekedett illy nagy jót Isten ő Sz. Felsége a' pártos emberrel? egyebet nem mondhatunk, hanem a' mit Sz. Pál Apostol írva hagyott: (5) *Propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos,* az ő igen nagy szeretetiért, mellyel szeretett minket. Jól meg-értsd K. A. *minket,* nem az Angyalokat, mert az emberért, és nem a' meg-esett Angyalért adta életét az Isten Fia. Ebből ki-tetszik úgy mond Sz. Bonaventura, (6) hogy inkább szeretett minket, mint az Angyalokat.

(1) Psal. 103. v. 4. (2) Isa. 1. v. 2. (3) Exod. 4. v. 22. (4) Joan. 1. v. 12. (5) Eph. 2. v. 4. (6) S. Bonav. in 3. Dist: 32. q. 16.

kat. Nem-is kételkedhetünk ezen igazságról. Minnyájan jól tudgyák: vétkezett mind az Angyal, mind az ember: az Angyal ohajtotta az Istenséget, hasonlóképpen az ember-is: minden kétség kívül vagyon A. H. hogy, ha a' véteknek nemére tekintünk, egy forma volt mind az Angyalnak, mind az embernek vétké; az igazságnak rendezerént azért egy formán kellett volna büntetödni az embernek az Angyallal együtt: és, ha az ő nagy könyörületessége szerént meg-engedett az embernek; annál inkább meg-engedhetett volna az Angyaloknak, mint fokkal nemesbb alkotmányoknak. Mindazonáltal, a' mint Sz. Judás Apostol jelenti az ő közönséges levelében: (1) *Az Angyalokat, a' kik meg-nem tartották az ő Fejedelemségeket, hanem el bagyták lakó helyeket (a' vétek által) a' nagy napnak itéletére örökkén való kötelekkel bomály alatt tartya*: az embernek pedig meg-botsátotta az ő bünét, kedvében vizsgálta fogadta, el-törölte minden undokságit, az ő Sz. Fia keserves kényszeredésének, és halálának érdemiért: (2) *Az ő igen nagy szeretetiért, mellyel szeretett minket, mikor meg-boltunk volna a' bűnök miatt, egygyütt elevenített meg minket a' Krisztus által* u. m. Sz. Pál Apostol. Ah bizony az ő igen nagy szeretetiért! mert éppen mód nélkül való szeretet volt ez. Krisztus Urunknak tenen bizonyosága szerént: Nagyobb szeretet nem lehet annál az emberek között, mint ha valaki lelkét adgya az ő baráttjáért: ő maga pedig nem

Q 2

jó

(1) v. 6. (2) Eph. 2. v. 4. 5.

jó baráttyaért, hanem ellenségiért adta az ő lelkét: mert midőn még ellenségi volnánk; akkor békéltetett meg bennünket az ő keresztyének vére által mennyei Sz. Attyával.

Lásd K. A. (fel kiált itt Arany száju Sz. János) (1) Lásd melly igen szerette Isten az embert! váltságáért nem Angyalt, se nem Arkangyalt adott, hanem egygyetlen egy Fiát: soha senki az ő Fiához olly szeretettel nem viseltetett, mint az Isten az ő szolgálóihoz, és hálá adatlan szolgálóihoz. Ki látta, vagy hallotta valaha, hogy valamelly atya, az ő első szülöttét, kit igazán szeret, a gyilkosok kezében adván, meg ölette volna a második szülőtnök hasznáért? ezt ugy e' senki sem tselekedte az emberek közül? a' mennyei Atya pedig egygyetlen egy szülöttét meg ölette; nem a' második szülött fiáért; (mert tsak azon egygyetlen egy szülött fia vala) hanem szolgainak üdvösségéért, kik számtalanszor pártot ütven elle-ne, Sz. Felségét meg bántották, haragra indéttották.

Igaz, nem tagodom, az irás bizonyétya: Hogy, a' Moabitáknak *Mesa* nevezetű királlya, meg ölette az ő első szülöttét, (2) *a' ki országlandó vala helyette, éppen égő áldozatúl meg áldozá a' kő falon*; de a' maga javáért tette ezt: mert ezen fene vad tselekedete által, az ő bálvány isteneit akarta meg engesztelni, hogy erőt adnának néki ellenségi ellen. A' menynek Királlya pedig: az ő ellenséginek hasznokért, és örök üdvösségéért adta

(1) S. Chrysof. Homil. 26. in Joan. (2) 4. Reg. 3. v. 27.

adta az ő egygyetlen egy Fiát. Ezt a' kegyefséget szerelmefim! sem elmém meg nem foghattya, se szavam ki nem magyarázhattya: (1) *Nam quo plus dixero, multo plus prætereo.* Mennél többet mondok felöle, annál többet el hagyok belöle. Tsak igaz tehát, hogy: mód nélkül szerette Isten az embert.

MÁSODIK RÉSZ.

Mód nélkül szerette Isten az embert a' mint hallottuk, tsalhatatlanul következik azért, hogy az embernek is mód nélkül kell szeretni az Istent. Azon szeretetben (igy szól Sz. Bernárd) (2) mellyel a' te üdvözöttö Istenedhez viseltetel, se módot, se mértéket ne szabj: *sine modo dilexit te, sine modo eum diligere debes,* mód nélkül szeretett ő téged, mód nélkül kell néked is szeretned ötet. Mód nélkül szeretett ő téged meg halván éretted; te a' mennyire kellene, ötet nem szeretheted, szeresd tehát a' mennyire lehet; mindenekben az ő kedvét keresvén; nem imigy, amúgy, hanem tellyes szivedből, tellyes lelkedből, és minden erődből: soha meg ne szünnyél szeretetétül: Tsak ezt az egygyet kívánnya töled, hogy, szeresd ötet, de mindenek felett: mert valóban az igaz szeretet semmi módot, semmi mértéket nem ismér; soha meg nem szünik annak kedvét keresni, a' kit szeret.

Q 3

Hogy

(1) S. Bern. in Epist. ad Ephes. (2) S. Bern. sermo, in cœna Domni

Hogy ennek az igaz szeretetnek tulajdonságát volta képpen meg értсед K. A. tekénts lelki szemeiddel Magdolnára, kirül emlékezik Sz. Lukás Evangyelista. (1) Ez nyilván való bűnös vala a' városban, de meg értvén, hogy le telepedett volna Jezus tanétványival egygyütt, egy Farizeusnak házában; oda méne Alabastrum kenettel: és meg álván hátul a' Jezus lábainál, 's el követett büneirül törödelmefségre gerjedvén, könyhullatásival kezdé öntözni lábait üdvözöttöknék, és haj szálaival törölgeté; e' sem volt elég, hanem, ezen fellül a' kenettel kenvén, szünetlen tsókolgattya vala lábait. Ezt maga üdvözöttök bizonyította felöle, midön így szóllott az említett Simon Farizeusnak: *Látod e' ez aszszony állapot? bé jöttem a' házába, vizet lábaimnak nem adtál: ez pedig könyhullatásokkal öntözte, és haj szálaival törölgette. Tsókot nekem nem adtál: ez pedig mióta be jött, meg nem szünt tsókolgatni a' lábaimat.* Miért emlétti fő képpen a' tsókoknak szünetlenségét Kriszszus? nem másért, hanem, hogy, mód nélkül való nagy szeretetét ki jelentené Magdolnának: 's ha magunk meg visgállyuk is e' dolgot, nem mást jelentenek Magdolnának tsókjai, hanem az ő mód nélkül való szeretetét.

Hogy Madolna könyhullatásival áztatta üdvözöttöknék lábait: külső jelét adta el követett büneirül való belső törödelmefségének; hogy haja szálaival törölgette a' jelen valóknak értésére adta, hogy, a' világnak minden hivságos pompáját

(1) Luc. 7. v. 45.

ját meg vetette, semmire betsülvén kellemetes szép haját, mellyben még most is ditsekedni szoktak az aszfszonyi rendek. Kenegetvén a' drága Alabastrom kenettel, bökezüségét mutatta: de szünetlen tsókolgatván lábait, mód nélkül való szeretetének nyilvánóságos jelenségét adta. Mind a' belső törödelmefség, mind a' külső javaknak megvetése, mind a' több erköltsök nevekedhetnek annyira, hogy már tekéletesbek nem lehetnek, de a' szeretet annyira soha nem mehet, hogy nagyobb ne lehetne. Miért? azért u. m. Sz. Bernárd: (1) mert *modus diligendi Deum est diligere sine modo*, az isteni szeretetnek módgya semmi módot sem tud.

Szereted e' te K. A. az Istent? azt mondod ugy e', okofsan szóllyak? hiszen ki volna olly gonosz meg átolkodott ember, ki az ő teremő, és üdvözöttő Istenét nem szeretné? hiszen átok alá veti azt Sz. Pál, a' ki nem szereti az Úr Jezus Krisztust: (2) *Ha ki u. m. nem szereti a' mi Urunk Jezus Krisztust, átkozott legyen.* És méltán: valamint nints a' ki el rejtse magát az ő mellegségétül, az az: ki az ő jó téteményében részes nem volna, úgy B. Hugo Kárdinálnak szavai szerént: (3) nints a' ki menthetné magát az ő szeretetétül. A' több jó tselekedeteknek el mulatása eránt, mentegetheti az ember némellykor magát, de a' szeretetnek fogyatkozásárúl soha sem. Mondhattya nékem valaki: Nem böjtölhet, testét nem

Q 4

fanyar-

(1) S. Bern. de Dilig. Deo. (2) 1. Cor. 16. v. 22.

(3) Hugo Card. in Psl. 18.

sanyargathattya nyavalyáinak sullya miát, de mondhattya e' hogy nem szerethet? soka alamisnálkodnának, szivekbül segéttenék a' szegényeket, de ki nem telhetik tölök; mert magok is szüköf-fek: soka sanyargatnák magokat, de nem engedi testeknek erőtlensége, de a' szeretetnek kötelelségétül senki ment nem lehet: légyen gazdag vagy szegény, tudós, vagy tudatlan, bővelkedő, vagy szükölküdő, egészséges, vagy beteges. Te azért Keresztény Atyám fia úgy e' szereted Istenedet?

De mi könnyebb a' szónál? hadd, lássam tselekedetidet, majd meg mondom ha szereted e' a' te Uradat Istenedet: A' szeretetnek bizonyosága a' tselekedet úgy mond Sz. Gergel, Az szereti igazán Istent, a' ki bé tellyesétti annak parantsolatit. Ugyan is K. A! felely meg Sz. Ágofton Doktornak: (1) *Quomodo diligis eum, cujus odisti præceptum?* hogyan szeretnéd azt, a' kinek parantsolatit gyüölöd? ez lehetetlen. Mire bebetsüled pedig a' te Uradnak Istenednek parantsolattyát? nem de sokszor nagyobra a' testnek kívánságát? inkább tellyesétted ezt, mint sem a' te Istenednek parantsolattyát. Szereted e' tehát igazán az Istent? szereted, de nem magát, hanem ajándékát: szereted azt, hogy egészségben tart, mindenekkel meg elégetett, hogy semmiben szüköt nem látsz. De bezzeg: fordullyon a' kotzka, érjen valami nyomorúság, betegedgy meg; leg ottan ki mutatod fogad fejejét, hogy nem szives, hanem tsak szines a' te szereteted.

Mit

(1) S. Auguft, Tract. 9. in Epist. I. S. Joan.

Mit adsz visszaza a' te Uradnak Istenednek azon mod nélkül való szeretetért, mellyet hozzád mutatott? ha szent Gergelynek szavai szerént: az ajándéknak nagyságából tetszik ki a' szeretetnek nagysága, hová kell nagyobb ajándék annál, mellyet a' mennyei Atya adott e' világnak? az ő egygyetlen egy Fiánál? még evvel sem elégedett meg, hanem ezen fellül: a' vizsgálzó sz. lelket is el küldé, hogy mindenekre, mellyek Sz. Felsége előtt kedvesek, meg taníttana bennünket. (1) *Szerette az Atyáidat, az égből hal-latta veled az ő szavát, hogy taníttana téged, és a' földön meg mutatta néked az ő igen nagy tü-zét;* Így szóllott régenten Moyses a' Zsidóságnak, hogy ezen nyakas népet az isteni szeretetre felgerjesztené. Mennél inkább mondhatom én ezt te néked Krisztus vérével meg váltatott Keresztény? szerette Isten a' te atyáidat, az égből hal-latta veled az ő igéjét; és szintén hozzád a' föld-re küldötte, testedben öltöztette: meg mutatta igazán néked az ő igen nagy tüzet, midőn az ő sz. lelkét Pünköszt napján tüzes nyelveknek formájában a' világra küldötte, 's mind ezek után sem gerjedsz e' igaz szeretetre? nem keresed e' néki kedvét?

Ah! Krisztusban szerelmesim! szóllétlak végre, és intlek benneteket ugyan azon igéssel, mellyekkel régenten Josue szóllétotta Izraél népet: (2) *Diligatis Dominum Deum vestrum.* Emlékezzetek meg, mint szeretett titeket a' ti Uratok

Iste-

(1) Deut. 4. 36. (2) Josue. 22. 5.

Istenetek , és mit ajándékozott néktek az ő egygyetlen egy fiában : erősödgyetek meg a' Magaság-bélinek erejével, szeressétek a' ti Uratokat Isteneteket, járjatok az ő utaiban, őrizzétek meg az ő parantsolatit, és szolgállyatok néki, tellyes szívetekbül és lelketekbül szeressétek, és ő is bizonynyal mind örökké fog szeretni benneteket Amen.

PÜNKÖST HETFÉN

MÁSODIK PRÉDIKÁTIÓ.

Ut omnis , qui credit in eum , non pereat. *Joan. 3. v. 16.*

Hogy minden, a' ki ő benne hiszen, el ne veszszen.

A' fell olvasott Sz. Evangyeliom magában foglallyá a' felséges Istennek mind kemény igazságát, mind kegyes irgalmát. Kemény igazságát jelenti amaz igékkel: *A' ki nem hiszen, már meg ítéltetett* : irgalmaságának nagy voltát ismérteti velünk ezen igékkel: *Úgy szerette Isten e' világot, hogy az ő egygyetlen egy fiát adná érlette; Hogy minden a' ki ő benne hiszen, el ne veszszen, hanem örök élete légyen.*

Meg

Meg kell ismérnünk A. H. nagy tsudálkozás-ra méltó lett volna az Istennek az emberekhez való szeretete, ha az ő egygyetlen egy Fiát, tsak a' végre adta volna is, hogy ditsőségesen orszá-golna közöttünk, hogy Királyunk lenne, hogy tölünk adót szedne, hogy az engedetleneken gyö-zödelmeskedne. De im! a' végre adta, hogy a' kereszt-fán meg hallyon érettünk: *Hogy minden, a' ki ő benne hiszen, el ne vefszzen*, hanem az ő halálának, 's ditsőséges fel támadásának érdeme által üdvözüllyön, örök élete légyen. Ki ne örüllyön, tellyes szivébül ne örvendgyen? Örtly-het bizony ezen minden, és tellyes szivébül vi-gadhat. Mind az által.

Meg ne tsallyuk magunkat, mikor halluk, hogy azért jött Krisztus e' világra, azért holt meg a' Keresztfán: *Hogy minden a' ki ő benne bi-szen, el ne vefszzen, hanem örök élete légyen*: mert nem minden Keresztény ember hiszen Krisztusban. Sokan hiszik Krisztust, sokan hisznek Krisztusnak, de Krisztusban nem szinte sok em-berek hisznek. Krisztust hiszik az ördögök is, sött előbb vallották ötet Isten fiának lenni, hogy sem az emberek. Krisztusnak hisznek minden keresztények: mert egygyik se álléttya, hogy Krisztus valamí hamiságot tanétott volna; azért leg alább értelemmel igazzá hadgyák az ő beszé-dét. De Krisztusban tsak azok hisznek, a' kik ő hozzá akarattal is ragaszkodnak, vagy is, a' mint Sz. Ágoston D. magyarázza: Azok hisznek Krisztusban, a' kik ötet nem tsak igaznak tar-tyak

tyák, hanem a' szerént is tselekesznek, a' mint ő tselekedett: azt igyekeznek szeretni, a' mit ő szeretetre méltónak tártott, és attul futnak, a' mit ő távoztatásra méltónak prédikállott; az illyenek hisznek igazán Krisztusban. Egyedül az illyeneknek ígértetett, hogy a' fel fészéttetett Jezusnak érdemiért: *örök életek léfszen.*

Hogy tehát a' Krisztusnak hite mellett el ne vefszünk: szükséges a' gonosztul távoznunk, és jót tselekednünk.

Szükség a' Krisztus hite mellett jót tselekednünk: mert a' hitet a' jóságos tselekedetek teszik üdvösségessé *ez első.* Szükség a' gonosztul távoznunk: mert a' gonofságokért sokszor egész országok is meg fosztatnak a' hittül *ez második része* mái beszédemnek. Halgassák figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Hogy a' hitet a' jóságos tselekedetek teszik üdvösségessé, nyilván vagyon minden igaz kereszténynél. Valahol valami beszédet tesznek a' hitrül a' Sz. Atyák, és irás magyarázó böltsek, mindenütt olly dolgokhoz hasonléttyák, mellyeknek természetes tulajdonságokból, nyilván ki teszik, hogy a' hitet a' jóságos tselekedetek által kell nevelni, és üdvösségessé tenni. A' Hit először Isten ajándékának mondatik, és világosságnak; jelentetik ez által, hogy valamint a' lámpásnak világoséttó tüzét olajjal kell táplálni, úgy a' hitet a' jóságos tselekedetek által kell éltetni.

Ha-

Hasonléttyák mások a' hitet a' drága gyöngyhöz : mi adatik ez által értésünkre ? hanem , hogy , valamint a' drága igaz gyöngy tiszta finom aranyban foglaltatik , úgy a' hitet , hogy üdvösséges legyen , tiszta lelki ismeretben kell tartani : (1) *Habentes mysterium fidei in conscientia pura.* A' hitnek tiszta , tiszta lelki ismeretben legyen mindeneknél. Mások példázzák a' hitet azon talentumok által , mellyeket a' Király ember az ő szolgái közt elosztott , hogy véle kereskednének : nemde , nemcsak hasznára nem vált a' talentum a' túnya szolgának , hanem inkább nagy kárára lett ? mivel véle nem munkálkodott. Ez a' hitnek tulajdonsága is.

A' mint Sz. Lukás emlétti , hogy a' tizen-két Apostalokon kívül választott 72 tanétványoknak meg térése után , azt mondá nekik édes üdvözöttök : (2) *Azon ne örüljetek , hogy a' lelkek engednek néktek : örüljetek pedig , hogy a' ti neveitek irva vannak mennyekben.* Fel kelvén egy törvény tudó , hozzá járula üdvözöttökhöz , és így kérdezé : *Mester mit tselekedvén hirhatom az örök életet ?* értette t. i. ez a' törvény tudó , hogy akár melly nagy hite lészzen is , de hogy ha a' hithez illendő tselekedetei nem lésznek , nem üdvözülhet. Azért nem kérdezte mit *szólván* , hanem mit *tselekedvén* hirhatom az örök életet. A' hamis Sáfár is , ki bé vádoltatván az Uránál , a' számadásra kényszerítettet , azt mondá : *Mit mivellyek ?* mert tudta , hogy tselekedet , vagy munka nélkül

semmi

(1) 1. Tim. 3. v. 9. (2) Luc. 10. v. 20.

semmi jót sem remélhet az ember. Elöl hozván édes üdvözöttünk egy más késértő Farizeus előtt ama Samaritánusnak tselekedetét, ki a' Jérikói uton vérben, fagyban hagyattatott nyomorult emberrel irgalomságot tselekedett, így fejezte be beszédét: *Ezt tselekedgyed, és élsz* nem elég t. i. jól hinni, hanem jót is kell a' jó hit mellett tenni.

Nem beszédéről, hanem tselekedetéről ditsérte Krisztus Urunk a' sereg előtt K. Sz. Jánost. Használó képpen Magdolnát az ő tselekedetéről; elöl beszélvén a' poklos Simonnak; (1) miképpen áztatta, mosogatta köny-hullatásival lábait, 's mint törölgette haj-szálaival. Hallyuk mit mond maga magárul édes üdvözöttünk: (2) *Az ember Fia el jövődö u. m. az ő Attyának ditsőségében az ő Angyalival, és akkor meg fizet kinek kinek az ő tselekedete szerént.* Nem mondgya hite hanem: *tselekedete szerént.* Az ítélet napján sokan fogják mondani Krisztusnak: (3) *Uram Uram! nem a' te nevedben profetáltunk e'? nem a' te nevedben üztünk e' ördögöket? és nem a' te nevedben tettünk e' tsudákat?* még is ama rettenetes szókat fagja nékik mondani: (4) *soba nem ismértelek titeket: távozzatok el tölem, kik hamiságot tselekesztek.* Volt ezeknek hitek, mert a' Krisztus hite nélkül tsudákat nem tehettek volna, de nem volt jó tselekedetek, azért kárhoznak el. A' tselekedetekről leszsz tudni illik ítélet napján a' kérdés, midön a' jóknak, azt fogja mondani a' bíró: *Ébextem, és enuem adtatok. s' a' t.*

(1) Luc. 7. (2) Math. 16. 27. (3) Math. 7. 22.

(4) v. 23.

Amaz Isten féltő vén Simeon, kirül emlékezet vagyon Sz. Lukáts Evangyelistánál: (1) megismérvén a' hit által az Istent, várja vala Izraélnek szabadéttását; nem elégedett meg azzal, hogy a' többi között ő is látta a' kisded Jezust a' Jerusálemi Templomban; hanem azon fellül ölében is vette, kezében hordozta. Így nekünk is nem elég csak a' hit által a' mi üdvözéttő Jezusunkra néznünk, hanem kezünkben is kell hordoznunk, az az: tselekedetünkkel róla bizonyosságot tennünk; más képpen haszontalan lészén a' mi hitünk. Mit használ a' kereskedőnek, hogy hajóján van szeme, ha nints ott a' keze? hogy a' kormányos a' kormányt nézi, ha a' kezét reá nem teszi? csak a' vizet, vagy tsillagokat szemléli? éppen semmit. Így szintén: keveset használ az egeket nézni, a' hit által az Istent megismérni, ki jelentett tudományát hinni, ha csak annak törvényre szerént, a' jóságos, és Isten szerént való tselekedetekben magunkat nem gyakorollyuk.

Mit használ az nekünk hogy hiszszük az Istent? ha ezen hitünk mellett úgy élünk, mint ha Isten sem volna? keresztény nevet 'viselünk, és a' pogányokhoz hasonló életet élünk? a' testnek, és vérnek tetszése szerént járván, minden tisztátolanságoknak tselekedetére adgyuk magunkat telhetetlen kívánsággal? Azon tűz oszlop, (2) melly a' felhőben az Izraél fiai előtt jár vala, ki vezette ugyan őket Egyptusból a' pusztában, de **nem**

(1) Luc. 2. (2) Exod. 13.

nem vitte az ígéretnék földére; azért hartzolniok kellett. Így a' hit, ki vezet minket az Egyptomi fetétségnek, az az: a' kárhozatos tudatlanságnak boldogtalanságából, hivekké, keresztyenyekké tesz bennünket; vezet e' világnak veszedelmes pusztáján; meg mutattya az utat, a' melyen kell járnunk; előnkbe adgya, mit kellen tselekednünk, hogy üdvözülhefsünk; de bé nem vísz a' mennyei boldogságba; ha tsak a' test, világ, és ördög ellen olly szorgalmatofsan nem hartzolunk, mint a' Jezus Krisztusnak jó vitézeihez illik. A' hitet a' jóságos tselekedetek teszik üdvöségessé.

Mondgya ugyan Sz. Pál, hogy: (1) *Az Isten igazsága a' Jezus Krisztus bité által vagyon mindenekben* — és: (2) *Ingyen igazulunk meg az ő kegyelmébül, a' Jezus Krisztusban való váltság által*, de meg láfsuk, hogy, Sz. Pálnak ezen szavait, gonofszul ne magyarázzuk, mint hajdant Luter Márton, és az után Kalvinus János magyarázták tulajdon kárhozattyokra. Midön mondgya Sz. Pál: *Ingyen igazulunk meg és: nem a' törvénynek tselekedetébül*, nem azt akarja jelenteni, a' mire Luter, és Kalvinus tsigázták ezen szavait, hogy t. i. *A' jó tselekedetek nélkül a' pusztá bit üdvözéttene benünket*. Hanem azt jelentette az emlétett igék által, hogy a' Zsidók a' Moyses törvényének meg tartása által nem érdemlették a' meg igazulást, hanem: a' Jezus Krisztusnak ingyen való kegyelmébül vették a' Zsidók

is,

is, kik a' Moyses törvényre alatt éltek, valamint a' pogányok is, kik minden törvény nélkül folytatták életeket. Meg hallotta t. i. Sz. Pál Apostol, hogy vetekedés támadott Romában, a' hiv Zsidók, és azok között, kik a' pogányságbul állottak a' Krisztus hitére; A' Zsidók a' meg igazulást a' magok érdemében állították, a' pogányok hasonló képpen a' magokéban: hogy tehát egybe hozná őket Sz. Pál, és le tsillapítaná, hogy a' Zsidók ne ditsekednének a' pogányokból lett keresztyények ellen; se ezek a' Zsidók ellen; fő képpen az egész levelével arrat zélyozott, hogy meg ismértesse vélek, hogy: minek előtte a' Krisztus hitére tértek volna, minnyájan bünösök, 's az igazságtul távul voltak: tudgyák meg azért hogy a' meg igazulás ingyen való kegyelme az Úr Istennek; az nem származik sem a' törvényből, sem egygyik, sem másik érdemből, hanem a' Krisztusban való hitből. A' hit pedig az Istennek ingyen való ajándéka. Noha azért a' Zsidók ölték is meg Krisztust, a' pogányokból lett keresztyények azért ellenek nem ditsekedhetnek: (1) *Nem vetette el az Isten az ő népét, a' kit elévé meg ismért hanem: a' maradékok a' kegyelemnek választása szerént meg tartattak.* A' Zsidók se ditsékedgyenek pedig a' pogányokból lett keresztyények ellen, mert: *Az Istennél nints külömb-ség a' Zsidó, és Görög között: (2) Minnyájan vétkeztek, és szükölködnek az Isten ditsősége nélkül.* (3)

R

Min-

(1) Rom. 11. v. 2. (2) Rom. 10. v. 12. (3) Rom. 3. 23.

Mindenek felett tehát a' hitet ajánlya, és magasztallya Sz. Pál Romaiakhoz küldött levelében; de nem a' puszta gyümöltstelen hitet, hanem azt a' hitet, melly: gyümöltsök az Istennek. El nem választya tehát Sz. Pál Apostal a' a' hittül a' jó tselekedeteket, sött átallyában szükségesnek mondgya arra, hogy üdvösséges légyen a' hit. *Nem a' törvénynek balgatói, igazak az Istennél u. m. hanem a' törvénynek tselekedői igazulnak meg.* A' hit mellett arra is intette a' Romaikat, hogy az Isten szerént való sz. tselekedetekben, gyakorrollyák magokat: (2) *Adgyátok u. m. a' ti tagjaitokat az igazságnak szolgálattjára, a' meg szentelésre.* Midön tehát azt mondgya, hogy, ingyen igazulunk meg, a' törvénynek tselekedete nélkül, olyan értelemmel mondgya, a' minémüvel im ez igéket irta a' Korintusiaknak: (3) *A' környül metélkedés semmi, a' környül metéletlenség is semmi: hanem az Isten parantsolatának meg tartása.* Ha ugyan is nem tanétotta volna szükségesnek lenni Sz. Pál a' jó tselekedeteket az üdvösségre, nem mondotta volna, hogy, a' gonoszok ki rekesztetnek mennyeknek országából. Ezt pedig nyilvánságófsan tanétotta imygyen irván a' Korintusiaknak: (4) *Meg ne tsallyátok magatokat: sem a' paráznák, sem a' bálványok szolgálai, sem a' Házasság rontók, sem a' részegesek s' a' t. az Isten országát nem bírják.* (5) Nagy dolog

(1) Rom. 2. v. 13. (2) Rom. 6. v. 19. (3) 1. Cor. 7. v. 19. (4) 1. Cor. 6. v. 9, 10. (5) S. Ambr. in Epist. Hebr. c. 4.

dolog a' hit u. m. szent Ambrus, és üdvösséges, és a' nélkül üdvözülni lehetetlen: de maga nem elégséges a' szeretetnek tselekedete nélkül. Tsak igaz tehát, hogy &c. *Eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

Beszédem második részét a' mi illeti, hogy tudni illik: A' gonosz tselekedetek miatt, sokszor egész országok is el vesztek az igaz hitet; nyilván való minden tudós embernél. Járd el szemekkel K. A. a' világnak négy részét, Ásiát, Afrikát, Amerikát, és Európát, visgáld meg szorgalmasan, mellyik országban, vagy tartományban, vagyon mái napon az igaz *Religio?* vagy is Isteni tisztelet? áh! melly réttentő változásokra emlékeztetnek bennünket az Egyházi Krónikák!

Hajdant Egyiptomban volt az igaz isteni tisztelet; onnét Palestina tartományában által vitegett, a' mint K. P. bizonyéttya imígyen szólván az Istenhez: (1) *A' szölet ki hozád Egyiptusbul.* De itt sem volt állandós maradása; általköltözött a' Zsidóktul a' pogányokhoz, midön t. i. megvettetvén a' Zsidóktul az Apostalok; a' pogányokhoz fordultak, 's azok között hirdették az Isten országát, és annak igazságát. A' nap keleti tartományokban kezdett leg először is a' K. Kátalika hit virágozni, 's gyümölsözni úgy, hogy, Antiokiában hivattatnának leg először keresztyéneknek a' Krisztus hitére tért emberek. De itt sem

R 2

volt

(1) Pál. 79. v. 9.

volt állandó. Most már nagyobb részről azok a tartományok az istentelen Mahometnek kárkozatos igája alatt nyögnek. Tsak ezekből már kitetszik, hogy, mivel a' hit a' jóságos tselekedetek által neveltetik: a' gonofzságok által megfojtatik, egész országoktul is el vétetik.

Vegyük például szerelmefim a' Zsidóknak firalmas efeteket. Ezen boldogtalan nép, ditsekedett hajdant az ő törvényében, Templomának ékességében, mellynek az egész világon hire vala. Azt gondolta, hogy, az igaz *Religio* elváthatatlanúl, mind örökké nála marad: De szörnyű kárával tapasztalta, hogy az Anyaszentegyház a' pogány nemzetekből álléttatott fel, és ő elhagyattatott. Ennek világoséttására szolgál A. H. az, a' mit Támárnak szüléséről fel jegyez az irás.

A' mint Moyfes első könyvében olvasom, midön el közelgetnének Támár szülésének napjai: (1) *Kettősök jelenének meg a' mēbēben.* Midön a' gyermetskéket szülné, egygyik ki nyújtá a' kezét, és arra a' bába karmazsin szinü fonalat köte mondván: *ez jő ki előbb.* De, ah isteni rendelésnek tsudálatos volta! az viszsa huzván kezét, a' másík jött előbb a' világra, és első szülött lett. Ezt az aszszony *Fāresnek*, a' másíkat pedig: *Zárának* hita, és nevezte. (2) B. Hugo Cardinál *Zárán*, a' Zsidó népet, *Fāresen* a' pogányságot érti. Első szülötte volt ugyan a' Zsidó nemzet az Istennek, minden egyéb nemzeteknél előbb nyújtotta ki kezét az igaz Istennek tiszteletére;

de

(1) Gen. 38. v. 27. (2) Hugo Cardin. in Genes.

de mivel az után visszafra húzta a' jó tselekedetek-
tül: mind az első szülötségnek, mind a' hitnek
ajándéka el vétetett tőle, úgy mond az említett
Atya. Maga a' felséges Isten értékre adta a'
Zsidóknak, hogy, ha gonosz tselekedetektől meg
nem szünnek, igaz tekéllyetességben nem fog-
lallyák magokat: meg vettetnek, az Istentül el
hagyattatnak, imígyen fenyegetvén Jeremiás P.
által: (1) *Erudire Jerusalem, ne forte recedat
anima mea a te.* Tanully Jerusálem, hogy va-
lami képpen el ne távozzék a' lelkem tőled, az
az, a' mint *Cornel. a' Lap.* magyarázza: szállj
magadban, tarts penitentiát, minden előbbeni
gonofzságidról, foglald jóban magadat: *Ne forte
ponam te desertam, terram inhabitabilem* hogy,
valami képpen ne tegyelek téged pufztává, lakha-
tatlan földé, meg vonyván minden jót tőled, és
minden gonofzt reád botsátván. De mivel e' go-
nofz nemzetség meg átalkodván istentelenségében,
minden intéseket meg vetett; napról napra go-
nofzbá lett: az igaz *Religió* el vétetvén tőle, a'
világnak minden nemzetségi között el széleszte-
tett, hogy a' mint szól Sz. Ágoston Doktor: lát-
ván a' hitre tért nemzetségek, ezeknek szörnyü
büntetéseket; hasonló büntetéstül félnének, és a'
meg ismért igaz hitnek gyümölsét teremnék meg.

Jaj nekünk, ha a' pufzta hittel meg eléged-
vén, a' hitnek gyümölsét meg nem teremjük,
gonofz fertelmes életet élünk. Félő, hogy az
Istennek kemény igazsága szerént, mi is, mint

R 3

a'

(1) Jer. 6. v. 8.

a' Zsidók, és fok egyéb nemzetségek az egy üdvösséges hitnek ajándékátul meg ne fosztassunk. A' mint a' mennyei titkokat látó Profetának Sz. Jánosnak mutattatott: minek utánna a' nappal, és holdal környül vétetett Afzszony állat fiát elszülte volna, meg akará a' két fejü sárkány enni a' fiát. De az afzszony állatnak szárnyak adtak, mint a' sasnak szárnyai, hogy a' pufztában repülne. Mi képeztetik ezen tsudálatos látás által előttünk? ha B. *Cornelius* magyarázattyának hitelt adunk: az emlétett szép Afzszony állaton értetődik az Anyaszentegyház, a' két fejü sárkányon titkos értelemben példaztatnak a' hét fő bűnök, az az: a' minden féle gonofzságoknak fokasága: az afzszony el futása által jelentetik, hogy, azoknál foká nem maradhat az igaz hitnek ajándéka, kiknél a' gonofzságok uralkodnak, a' kiknél még azok a' módok is, mellyekkel a' végtelen irgalmu Isten a' bűnösöknek meg téréttésére él; haszontalanok. A' hol szeretet nints, ott üdvösséges hit fints. El távoztunk, 's igen megszűnt estünk N. Eleinknek igaz keresztényi buzgóságoktól; tartunk penitentziát; mert bizony félő, hogy, rajtunk is bé ne tellyesedgyék üdvözöttönknek ama rettenetes jövendölése: (2) *El vétetik töledek az Istennek országa; és az ő gyümölsit hozó nemzetnek adatik.* Azért Krisztus vérével meg váltatott Magyar nép! meg ne elégedgél azzal, hogy az Istennek kegyelme által, a' pogányságnak vakságábül, az Istennek világofságára

ságára hozattattál, hogy meg ismérted az egyedül uralkodó örök Istent, és a'kit e' világra küldött a' Jezus Krisztust hanem, hitednek törvénye szerént: távozz a' gonosztul, és tselekedgy jót. Így bizony el-nem veszel, hanem örök életed léfzen a' Jezus Krisztus által Amen.

SZ. PÉTER, ÉS SZ. PÁL APOSTOLOK NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Beatus es Simon Bar-Jona: quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est.
Math. 16. v. 17.

Boldog vagy Simon Jónás fia: mert a' test, és vér nem jelentette néked, hanem az Atyám, ki mennyekben vagyon.

Boldognak mondotta a' mint hallánk édes üdvözöttünk már e' földön, e' mái ditsőséges Sz. Péter Apostalt, Vélik e' miért? A' mint Máté az ő Evangyeliomának különös részeiben írja: Minek utánna Krisztus János által a' Jordánban meg ke-

refzteltetvén, Galilæát öszve járván külömbb külömbb féle tsudákat tselekedett volna, mint a' mái Sz. Evangyeliombul hallánk: Jöve Jezus Fülöp Tzezareájának részeire, és meg álván a' serregnek közepette, kérdezé tanétványit: minek mondgyák, vagy tartgyák ötet az emberek: *kinek mondgyák lenni az emberek az ember Fiát?* és: a' tanétványok meg beszélették volna néki az embereknek felöle való gyanakodásokat, és vélekedéseket, hogy tudni illik: Némellyek keresztelő Jánosnak, némellyek pedig Illyésnek, némellyek pedig Jeremiásnak, vagy valami más profétának tartanak; ez után magokat a' tanétványokat kérdezé, minek tartgyák ök ötet lenni? *Ti pedig kinek mondotok engem lenni?* Melly kérdésére midön Simon Péter ezen szókkal felelt volna néki: *Te vagy a' Krisztus, az elő Istennek Fia:* annyira kedves lett Krisztus előtt Simon Péternek ezen felelete, és vallás tétele, hogy leg ottan boldognak kiáltotta mindenek hallattára mondván: *Boldog vagy Simon Jónás fia: mert a' test, és vér nem jelentette meg néked, hanem az én Atyám, ki mennyekben vagyok.*

Annyira meg ditsöitette a' több Apostalok, előtt, hogy, még azt is, a' mi az isteni hatalomra nézve, magának tulajdona vala; a' részeltetés által Péterrel is közlöt: s mitsoda ez? a' bünöknek meg kötésére, és fel oldozására való hatalom: el változtatván ugyan is nevét, Péternek, az az: Köszálnak nevezé mondván: *Te Péter*

ter vagy, és e' kö szálon az az (rajtad) fogom építeni az én Anyaszentegyházamat, és a' pokol kapui erőt nem vesznek rajta. Hová kell már A. H. nagyobb ditséret, ditsőfség, hatalom, vagy boldogság?

Tartsa bár Ámán boldogságnak azon méltóságát, mellyre Afverus Király emelte; midőn királyi gyűrűjét újjába tévén; hatalmat ada néki minden birodalmira. Tartsa bár boldogságnak az Egyiptomi József, Faraónak azon felséges kegyességét, mellytül indéttatván, parantsolatot adott a' hirdető által, minden alatta valóinak, hogy: minnyájan József előtt térdet hajtanának, és: ötöt Egyptus Urának ismérnék. Ez a' boldogság tsak annyi inint az árnyék a' valósághoz képest, ha e' mái D. Sz. Péter Apostolnak azon boldogságával egybe vettyük, mellyet a' mái Sz. Evangyeliomnak bizonyosága szerént nyert az Ur Jezus Krisztustul. Mind Ámán, mind József a' földi országokra nyertek hatalmat az ő Királlyoktól: D. Sz. Péter Apostol pedig mennyeknek országára, midőn ezen kegyes igéket halotta a' mennynek Királlyátul: (1) *Néked adom a' mennyeknek országa kultsait.* 's mit vélték A. H.

Miért ditsőitette Krisztus illy igen Pétert, miért tette a' többinek elejbe? azért, hogy mind szóval, mind tselekedettel tekéletes vallást tett arról, a' mit a' menyei Atya néki ki jelentett; a' Krisztusnak Istenségéről tudni illik.

Te-

Tekélletes vallást tett a' Krisztus Jezusnak Iftenségéről D. Sz. Péter Apostol szóval, ez az ő mái ditséretének *első része*. Tekélletes vallást tett felöle tselekedettel, ez *második része* az ő mái ditséretének. Mind a' kettővel arra tzejózok, hogy, ki kí meg tanulhassa, mint kellefsék kinek kinek közölünk szóval, és tselekedettel üdvösleges vallást tenni, az élő Istennek Fiáról a' Krisztus Jezusrul.

ELSŐ RÉSZ.

Alég vette Pünköft napján Sz. Péter Apostol a' többivel egygyütt az Atyától küldetett vizsgáló sz. lelket, leg ottan, mindenek előtt, bé telvén hittel, és szeretettel; a' vatsorálló házbúl ki méne, azon helyre fiete, a' hol az előtt egy hitván szutskos szolgáló leánynak szavára meg rettenvén, meg tagadta szerelmes mesterét; és olly nagy buzgósággal szólla a' Krisztus Jezusnak ditsőségerül, hogy, a' jelen lévő külömbb külömbb féle nemzetségekbül, kik az ő fel emelt szavát hallották, a' mint Apostalok Tselekedetinek második része bizonyéttya: közel három ezeren valának, a' kik bé vévén beszédét, és meg keresteltetvén hozzája állának. Más alkalmatofsággal ismét a' sereg előtt olly hathatós igékkal tett vallást D. Sz. Péter Apostol a' Krisztus Jezusnak bizony iftenségéről, hogy, leg ottan 5000 térének a' Krisztus Jezus üdvösleges hitére. Eleget tiltották ugyan ezen vallás tételtül az irás tudók

dók, a' Papi Fejedelmek, és a' népnek vénei, parantsolván, hogy a' Jezusról leg kifisbbet se szóllana a' népnek: üldözték is eleget vallás tételiért, verték, tömlöztözték, de semmit ellene véghez nem vihettek: Nem a' testnek tetszésére, hanem a' mennyei Atyának jelentésére vigyáztván bátran felele minden tilalmazó szavaikra mondván (1) *Az Istennek inkább kell engedni, hogy sem az embereknek.*

Ki volt az, ki a' pogány népek, és nemzetek előtt leg elsőben tett vallást a' Krisztus Jezusnak bizony Istenségéről, hirdetvén annak hitét? nem Sz. Péter Apostol e'? Judeában kezdete, hogy, mivel az ő szerelmes Mesterének munkája felében tétetett, tekkellatessen véghez vinné azt a' Zsidó nép között, a' mit szerelmes Mestere el kezdett vala. De mihelyt az égből alá jövő edényben lévő minden féle négy lábú, tsuszó, mászó állatok, és égi madaraknak példázattya által, meg jelentette néki az Úr Isten Joppe városában, hogy: semmi különbözést ne tenne a' Zsidók, és pogányok között; mert minden népet az igazságnak ismételére akar Sz. Felsége vezetni, leg ottan minden késedelem, és hallasztás nélkül: Tzezareában méne a' Kornelius századoshoz, vallást tévén előtte a' Krisztus Jezusról: Miképpen kente meg ötet az Isten Sz. lélekkel, és miképpen ölték meg a' Zsidók fel függesztvén a' fára? és: hogy harmad napra fel támada halottaibul és fel méne menyben: és azonnal meg

Ke-

(1) Act. 5. v. 29.

resztelé Kornéliust minden rokonyival, és jó barátival egygyütt. Nem volt senki, ki Sz. Péter előtt vallást mert volna tenni a' vad természetű pogány népek előtt. Azok, a' kik el o'zlottak vala a' háboruság miatt, melly Sz. István Martyr halálakor történt: (1) el jártak ugyan Feniziáig, Cyprusig, és Antiokiáig, de nem a' pogányoknak, hanem, tsak a' Zsidóknak hirdették az igét. Péter nyitott utat első a' pogányoknak az üdvösségre.

Ki oktatta, ki tanította ama választott jövevényeket, kik el-szélledve valának Pontusban Galatziában, Kappadótziában, Asiában, és Bithiniában? ki ismértette meg vélek a' Krisztus Jezusnak Istenségét? Nem Sz. Péter Apostol e', az Atya Istennek jelentésébül tett vallása által? Ezeket meg erősítvén a' hitben, reménységben, és isteni szeretetben, el távozott ugyan tőlök, de Apostoli buzgósággal tellyes levele által: ismét meg emlékeztette őket a' Krisztus Jezusnak vallásáról, midőn első levelének első részében: (2) *kegyelmet, és békefséget* kívánván nekik; intette őket a' meg nem veszhető, és meg nem hervadható örökségnek keresésére, melly minden hiveknek el Készítettett mennyben.

Antiókia városában hét egész esztendeig fáradozott a' Krisztus Jezusnak vallás tételében. Soha meg nem szünt, alkalmatosán, és alkalmatlanul, minden békefséges türe'ssel hirdette az igének magyarázattját, és ugyan ki mondhatatlan nagy háfzonnal, mert annyira meg erősítette

a'

a' hiveket vallás titele által, hogy az Antiókiái népek neveztik magokat minden egyéb nemzetek előtt keresztényeknek. (1) Még itt se határozta-
 tott meg az ő tekéletes buzgósága, hanem midőn látná hogy már elegendő képpen meg erősödtek a' Krisztus hitében Antiokiának lakosi: Romában méne, hogy valamint a' több pogányokat, úgy a' Romaiakat is a' Krisztus Jezusnak hitére téréthetné vallás titele által. Roma várafa valamint feje volt a' több várafoknak, országoknak, Tartományoknak az erőben, és hatalomban; úgy nem külömben meg előzőt minden egyéb várafokat a' tévelygésben, és gonofságban. Még sem irtózott belé menni. Romátul sem félt a' világnak Afzszonyátul, ki az előtt Kaifásnak házában igen meg rettent a' Papnak szolgálójátul: mindenütt bátran vallást tesz az üdvözöttő Jezus Krisztusról, öllték bár, süfsék, és vágják. Ezeket A. H. jól meg gondolván, méltán mondhatom D. Sz. Péter Apostolnak örök ditséretére, a' mit Sirák fia, ama régi Simon Fő Papról, az Oniás fiáról. több jelyes ditséreti között mondott: (2) *Quasi sol refulgens, sic ille effulsit.* Simon Péter a' Jónás fia, mint a' fényes nap úgy tündöklött a' népek, és nemzetségek között a' Krisztus Jezusról való vallás tételével.

Már K. A. néked szól a' letzke. Tettél e' te a' te szavaddal igaz vallást eddig a' te üdvözöttő Jezusodról? tudod, maga Krisztus mondotta: *A' ki engemet szégyenl, és az én beszédemet; ezt az*

eml

(1) Act. 11. v. 26. (2) Eccli. 50. v. 7.

ember fia is szégyenleni fogja, mikor el jö az ő felségében, és az Attyáéban, és a' Sz. Anyalokéban: (1) tettél e' azért felöle igaz vallást az emberek előtt? igen is azt mondogod? meg vallottad te is D. Sz. Péter Apostollal, hogy: a' Krisztus az élő Istennek Fia? Ha így, résztes lehetsz te is azon boldogságban mellyel a' Krisztus Jezus, e' máj D. Sz. Péter Apostolt, az ő tekéletes vallás tételéért meg áldotta. De bezzeg mit mondog lelked ismérete? úgy e' tanú bizonyosság elened, hogy talán többször szégyenletted üdvözött Jezusodat, mint sem meg vallottad? szokott vétkes mulatságidban, tsélsap, trágár pajk-társaidnak kárhoyatos példaira nézve, hányszor elfülelted szentséges hitednek azon parantsolatit, mellyel a' rágalmazások, átkozódások, büszke pajkos káromkodások tilalmaztatnak? Miutátul fogva már a' szabad, vagy semmi hitűek, az ő méteyles találmányokkal meg kezdettek maszlagoséttani az embereket, voltál talám már ennyihányszor olly alkalmatofságokban, mellyekben a' feslettek a' Krisztus Anyaszentegyházának ájatos, buzgó szertartásiból tsúf tréfákat, trágár nevetségeket üztek? meg intetted e' őket? felállottal e' tartozó kötelefséged szerént az Anyaszentegyház sz. szokásinak videlmezésére? úgy e' szádat se merted az ilyenekre fel nyitni? hogy gonofz társaidnak kedvekből ki ne efsél, úgy e' még inkább ditsérted elméfségeket? szégyenletted a' te üdvözött Jezusodnak beszédét nékik elöl hozni,

az

az által fesletségekrül őket meg inteni; következőképpen szégyenletted magát is a' Jezus Krisztust. Ha így vagyon a' dolog, nem csak nem reménylheted az említett boldogságot, hanem inkább igen félhetz azon gyalázattul, melly az ítélet napján, Krisztus Urunknak jövendölése szerént; azokat el fogja boréttani, kik az ő beszédet szégyenlik itt e' földön az emberek előtt meg vállalni.

MÁSODIK RÉSZ.

Ha én nem mondanám, magok az hivek jól tudgyák: nem elég a' mennyei boldogságnak elnyerésére, hogy, valaki, csak szájjal tegyen vallást a' Krisztus Jezusrúl, mert a' mint maga édes üdvözöttök jelenti: (1) *Nem minden, a' ki mondgya neki: Uram, Uram, mégyen mennyeknek országában: hanem a' ki az Attyának akaratját tselekszi, az mégyen bé mennyeknek országába: az leszsz részes az örökké tartandó boldogságban, ki az ő vallását, mellyet szájjal tett a' Krisztus Jezusrúl; tselekedettel is bé tellyesíti, fedhetetlen életének példájával a' világ előtt bizonyéttya. Ebben éppen (mondhatom) mindeneknek tsudálkozására volt D. Sz. Péter Apostol. Ugyan is: ha, a' mint első levelében olvasom, irván azoknak a' lelki pásztoroknak, kiket a' Pontusi, Asaiai, Bithiniai népeken rendelt; nagy buzgósággal intette őket, hogy, ne*

úgy

(1) Math. 7. v. 21.

úgy viselleyék magokat; mint uralkodván az Úr örökségén, hanem: (1) *példái legyenek a' nyájnak szivbül*, az az: ha el akarnák nyerni a' ditsőségnék hervadhatatlan koronáját, a' mi némű vallást tettek szóval a' Krisztus Jezusrúl, tselekedettel is bé tellyesétsék: ne tsak szóval javallyák másoknak a' Keresztényi szelédséget, kegyeséget, alázatofságot, a' békefséges türeft, hanem tennen példájokkal is meg bizonyétsák. Ha mondám erre intette a' több Püspököket, és pásztorokat: vallyon maga nem adta e' magát ezekben például egyebeknek:

Elöl sem hozom, mennyi éhséget. szomjuságot, hideget meleget, 's más egyéb nyomorúságot szenvedett a' pogány népek között: ki mondhattya meg volta képpen, tsak akkor mennyit szenvedett a' Krisztus Jezusért. (1) Midön Herodes Király meg fogattatván a' tömlöztben vettette, négy negyedes vitézeknek adván, hogy öriznék ötet? Zúgolódott e', morgolódott e' ezen nyomorúságában? átkozta e', káromolta e' Heródest? éppen nem, hanem, meg emlékezvén szerelmes Mesterének szavairul, 's a' kereszten mutatott példájárul, hogy, a' gonofsért nem kellene gonofszal fizetni; hanem a' gonofzt a' jóban kellene meg gyözni: alázatos szivel könyörgött minden üldözöiért: az egész kereszteny vallásban tsak egy pontot se talállok, mellyet D. Sz. Péter Apostal tekélltetesen bé nem tellyesétett volna. Elegendő bizonyáságot tesznek errül az első Kereszteny

(1) 1. Petr. 5. v. 3. (2) Act. 12. v. 4.

tény hivek, kik, Sz. Péter Apostolnak példájára nézve: (1) mindeneket el-adván, igaz szeretetekből az egész közönségnek táplálására fordították.

Már A. H. néktek szól a' letzke: (2) *Nem vagytok vendégek, és jövevények; hanem a' szentek polgár társai, és az Isten háza népei: felépítettve az Apostolok, és Próféták fundamentomára, az az: Sz. Péter Apostolnak hitére, 's vallás tételére, hogy nevedjete az Úrnak Sz. Templomává a' lélek által.* Böltsen tudgyátok, hogy bizony igen nagy vigyázásnak, és rendtartásnak kell lenni a' fundamentom, és a' rajta fel-emelendő épület között: tudgyátok, hogy a' jó épületnek, meg-kell egygyezni azon fundamentommal, a' mellyre rakatott: ha meg-nem egygyez, igen helytelen, és mindeneknek tsúfja léfzen. Nem nevetnéd e' K. A. ha valami pompás Királyi palotának fundamentomára valami hitván páfztori gunyhót látnál az építőktől rakattatni? az építőket nem itélnéd e' eszteleneknek, és méltán. Szintén így vagyon a' titkos, az az: a' lelki épületeknek tulajdonsága.

Fel-emeltettünk, és fel-tétettünk mi A. H. a' titkos kö-szálra, e' mái D. Szent Péter Apostol hitének, és vallás tételének fundamentomára; hogy Sz. Pál Apostolnak szavai szerént: *az Úrnak Szent Templomivá, és az Isten lakó helyévé lennénk a' Sz. lélek által, a' ki bennünk vagyon* Vigyáznunk kell azért az épületre, ha, mint esztelen építők, örök szégyent, és gyaláztatot nem

S

aka-

akarunk vallani: az épületnek, a' mellyet rakunk, a' fundamentomtól a' mellyre rakjuk semmit sem kell különbözni. Mitsoda fundamentomtól? e' mái D. Sz. Péter Apostolnak eleven hitétől, és vallás tételétől, evvel mindenkben meg kell egygyezni a' mi épületünknek. De bezzeg szám vagyon hozzád K. A. mit építettél eddig ezen fundamentomra? maradandó lesz-e' épületed, vagy romlandó? én nem tudom, te ha akarsz, tudhatod, hanem azt mondom: (1) *Ha valaki e' fundamentomra épített, aranyat, ezüstöt, drága követ, fákat, szénát, pazsdorját, kinek kinek munkája nyilván lesz: mert az Úr napja meg-mutattya, és kinek kinek mi némű legyen munkája, a' tűz meg-próbállya: ha kinek munkája meg-marad, jutalmát veszi, ha kinek pedig meg-ég munkája, kárt vall. Ah bizony kárt! és ki-magyarázhatatlan kárt!*

Mit használ néked, ha ezen erős fundamentomra, úgy mint D. Sz. Péter Apostolnak vallástételére fát, szénát, vagy pazsdorját építesz? az az: ha szóval vallást télsz a' Krisztus Jézusról, de ezen vallásod mellett a' pogányok tselekedeteket követed? ha, mint a' pogányok, kik az igaz Istent nem tudgyák, te-is lágy, puha, tisztátalan, testet gyönyörködtető életet élsz? nyilván ki-fog tetszeni az Úrnak napján a' te heában való munkádnak, és éppéttésednek undok rendetlensége, 's kemény ítélet alá vettetik. Mitsoda nagy szégyent, és gyaláztatot vallasz akkoron,

mi-

(1) I. Cor. 3. v. 12. & 13.

midőn D. Sz. Péter Apostol, Krisztus Urunknak szavai szerént el-jövend, hogy a' széken az itélő Krisztussal ülljön, itéllyen, és kárhoztafson? midőn keményen ki-fogja keresni, kik voltak azon Sz. törvénynek, és parantsolatoknak nyakas által hágoi, mellyeket ő mind szóval, mind tselekedettel hirdetett a' világnak? midőn a' megátolkodottaknak mondani fogja: hogy, ő, az üdvözöttő Jézus Krisztusnak kedviért, mindenét elhagyta, azt követte? mit fogsz akkor felelni, ki, tellyes életedben keveset gondoltál a' Krisztus követésével? Anániás, és Safira, midőn tsak egy hazugságért dorgáltattak volna Sz. Péter által; leg-ottan le-esének az ő lábainál, és megholtak. Hát te, ki az ítélet napján, nem tsak egy hazugságrúl fogsz dorgáltatni, hanem, ezer-nyi ezer álnokságokrúl, átkozódásokrúl, káromkodásokrúl, adtázásokrúl, teremtetézésekrúl, paráznaságokrúl, házafság törésekrúl? nemde most-is vádol lelked ismérere, hogy főkszor elfeletkevén vallás tételedrúl, mint a' ló, és öfzvér, (kiknek értelmek nintsen) úgy szintén te-is testednek fertelmes vágyódási után jártál? szóval: hogy majd minden üdőben olly életet éltél, mint azok, a' kikerúl sírva mondja szent Pál: (1) *Vallyák hogy ismériék az Istent, de tselekedettel tagadgyák.* Ha így? nem várhatfz egyebet fejedre az örök gyalázatnál.

Nints azért egyéb hátra, hanem hogy D. Sz. Péter Apostolnak intése szerént: penitentziát tart:

S 2

kérd

(1) Tit. 1. 16.

kérd minden ki-telhető buzgósággal az Istent, bizony meg-botsáttya törödelmességedért szivednek gondolatit, kegyelmében veüz, e' mái D. Sz. Péterrel egygyütt téged-is részesitt az ő nagy irgalmasága szerént örök boldogságában Amen.

SZ. PÉTER, ÉS SZ. PÁL APOSTOLOK NAPJÁN.

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Tu es Petrus, & super hanc petram
ædificabo Ecclesiam meam. *Math.*
16. v. 18.

*Te Péter vagy, és e' kő szálon fogom
építeni az én Anyaszentegyházamat.*

MINNYÁJAN hallották, Simont a' Jónás fiát, Péternek, az az: fundamentomnak való erős kő szálnak, magát pedig: építő mesternek nevezi Krisztus Urunk a' fel-vett Sz. Tzikkelyben. Így-is kell lenni A. H. szükségképpen e' dolognak. Mi volt ugyan-is ha tekentyük, az örök Ige meg-testesülésének, e' világra jövetelének, vélünk való hofszas társolkodásának, keserves kényszerűségének,

és halálának első tze'llya, leg-nagyobb, leg-fon-
tósbb dolga? nem az e', hogy mindeneket maga
után vonszon? ki ontatott Sz. vére'nek érdeme ál-
tal mind örökre boldogétson? ezt Sz. Hitünk ta-
né'ttya.

Hogy az ő ki-ontatott drága Sz. vére hafzon-
talan ne légyen, szükség volt, hogy annak felsé-
ges érdemét a' világ meg-ismérje, hidgyen ő ben-
ne, és, az ő általa szabott törvényt meg-tartsa.
Ezt az Isteni rendelést pedig, a' világ másképpen
nem tudhatta, boldogúlhatásának úttyát máskép
meg-nem ismérhette, hanem, ha a' meg-feszítettett
Jésus prédikáltatnék, és az új törvény a' világnak
mind a' négy részeiben ki-hirdettetnék. Ez pe-
dig annyi, mint új gyülekezetet gyűjteni; új *Re-
ligyiöt* fundálni; az Isteni tiszteletnek új módját
szabni; és egy titkos értelmű új Házat, az az,
hogy világosan szóllyak: új Anyaszentegyházat
épé'tteni, mellynek részei, és tagjai az egész vi-
lágra ki-terjedgyenek.

Ennek az új Háznak, az az: Anyaszentegy-
háznak épé'ttésébe valami tsupa ember nem kap-
hatott, szükség volt, hogy maga a' Jézus Krisz-
tus légyen ennek épé'ttő mestere, ki, Isteni böl-
tse'sségével; el-ér végről végre erő'ssen, és el-ren-
del mindeneket gyönyörüsé'gessen; szükség volt,
hogy ennek az épületnek olly erős fundamento-
mot tenne Krisztus, melly ezt el-birhatná, hogy
mind világ végezeté'ig ez az épület állandó ma-
radna. Tett-is illy fundamentomot, mert éppen
meg-mozdíthatatlan kö szálan épé'tette ezt az ő új

Anyaszentegyházát, e' mái D. Sz. Péter Apostolon t. i. Ennél erősebb, és alkalmatofsabb fundamentomot az Isteni böltsétség nem talált.

Magatok jól tudgyátok szerelmesim! az Anyaszentegyház nem egyéb, hanem a' hiveknek társasága, a' kiket először-is a' hit kapszol öfzve; nem bízhatta tehát azt bátorságosban más valakire, mint arra az Apostolra, a' ki magát a' hitben minden egyebek között erősebbnek, és nagyobnak mutatta. Másodszor, mivel az Anyaszentegyház Jegyefse a' Krisztus Jézusnak, és nem másképpen maradhat-meg, az ő makula nélkül való Szentségében, hanem a' Krisztussal való szoros egygyeség, szeretet, és szövetség által; ezt az ő szerelmes Jegyefését, mennyben menetele után, nem bízhatta jobbkézre Jezus, mint Péternek kezére, a' kiben magával való különös egygyesülést látott. Ezt senki sem vitathattya.

Péter tehát a' V. Anyaszentegyháznak erős meg-mozdúlhatatlan kö-szála, 's ugyan erős, és meg-mozdélhatatlan kö-szála, mind a' Krisztus rendelésére nézve, mind tennen buzgó tselekedeteire tekintve.

Erős, és, meg-mozdúlhatatlan kö-szála Péter az Anyaszentegyháznak a' Krisztus rendelésére nézve *ez első*. Erős, meg-mozdúlhatatlan kö-szála az Anyaszentegyháznak tennen buzgó tselekedeteire tekintve *ez második része* az ő mái ditséretének. Az első elötökben teszi, melly nagy szeretettel, és kegyességgel viseltetett Jezus Péterhez, a' másik: melly szorgalmatos gondviseléssel vólt Péter a' lelkekhez.

E L S Ó R É S Z.

Hogy a' Krisztusnak rendelésére nézve erős, és meg-mozdúlhatatlan kö-szála, 's fundamentoma a' Krisztus Jézus titkos épületinek, az Anyaszent-egyháznak, Sz. Péter: minden Keresztény Katolikus meg-valla, és helyessen. Próbára vette Krisztus az ő tanétványinak hitét, mikor Istenségének ditsősé-
gét, mellyet üdövel prédikálniok kellett; meg-akarván vélek ismértetni, őket egybe gyűjté, hogy jelen-létében mondaná-meg ki ki, mit vélne, vagy tartana felöle. Ezt Szent Lukás így adgya elönkbe: (1) *Lón, midön egyedül volna imádkoz-
ván, a' Tanétványok-is véle valának: és kérdé
őket mondván: kinek mondanak engem a' seregek?*
a' seregek itéletét meg-jelentették a' több Apos-
toloK Krisztus előtt, hogy t. i. *Némellyek ötet Ke-
resztelő Jánosnak, némellyek Illyésnek &c.* Ennél
többet várván az Apostoloktól, őket kérdezé mond-
ván: *Ti pedig kinek mondatok engem lenni?* mint
ha mondotta volna: hallottam a' köz népeknek te-
kélletlen itéletét; hát ti, kik fellyebb valók vagy-
tok; kik a' vakok' vezetői, a' fetét világ fényes-
ségi, az Isten titkainak belső tanátsi vagytok;
kinek mondatok engem? halgattak erre minnyá-
jan: Péter mennyei fényességgel meg-világosét-
tatván, minnyájokért meg-felele mondván: *Te
vagy a' Krisztus az élő Istennek Fija.* Nem olly
Istennek fija, mint a' Pogányok Istene, kiket holt
emberekből, vagy más teremtményekből állétt

magának az emberi vakság; hanem igaz élő Isten Fija, kinek élete magátúl vagy on, és soha el-nem múlhat. És ennek a' változhatatlan örök Istennek nem fogadott Fia vagy, mint más egyéb szentek; hanem természet szerént való örökös Fia, kit az Atya öröktől fogva magátúl Anya nélkül szült; a' kinek Isteni valósága, természet, és hatalma egy az Atyával; egy a' boldogsága, és minden tekiéletessége. Ezen vallástételével mindenek felett dicsőítette Péter Krisztust; de viszont Krisztus-is őtet mindeneknek felében emelte, kézzel mutatván reá, hogy ez a' Péter, ez a' kö-száll lenne fundamentoma az Anyaszentegyháznak, és feje az Apostoloknak. *Én-is mondom* (így szóllott Krisztus Péternek az ő tekiéletes vallás tételére) *hogy te Péter vagy, és e' kö-szállon fogom építeni az én Anyaszentegyházamat.*

Hová kell A. H. ennél nagyobb bizonyosság annak el-hitelére, hogy D. Sz. Péter az Anyaszentegyháznak kö-szála, Krisztustúl rendelt fundamentoma? nyilván nevezte *kö-szállnak* Krisztus, és olly kö-szállnak, mellyen az ő Anyaszentegyházát építeni fogja. E' felett még a' Mennyorzágnak kúlsait-is reá bizta, különös hatalmat adott neki a' bünöknek mind meg-tartására, mind fel-oldozására mondván: (1) *Valamit meg-kötöszsz a' földön, meg-lészen kötözve mennyekben-is; és valamit meg-oldozsz a' földön, meg-lészen oldozva mennyekben-is.* E' felett még nevét-is el-változtatta, vallyon miért? nem azért, hogy avval-

is

is meg-mutatná, 's bizonyíttaná, hogy, Isteni hatalma által az Apostoloknak fejévé, 's az egész Anyaszentegyháznak fundamentomává tette? közmondás a' böltseknél: gyakorta meg-egygyeznek a' nevek a' nevezett dolgokkal. Ez, ha igaz az emberekhez képest; sokkal igazabb, leszsz a' Kristushoz képest. El-változtatta Isten ő szent Felsége Ábrámnak nevét, és Ábrahámnak nevezte, és ezzel azt jelentette, hogy különös kegyelme által, sok nemzetségek Attyává akarná tenni (1) A' mint Sz. Márk említti; a' Zebedeus fiának nevét el-változtatta Krisztus Urunk, és *Boanergesnek* nevezé őket, vallyon miért? azért, hogy, a' mint valának indulatikra nézve, mennydörgés fiainak lenni nevezetekkel-is meg-mutatná. Így Simonnak nevét el-változtatván, azért változtatta-el, hogy a' nevébül-is ki-tettzenék, hogy ő rajta mint kö-szálon építtetnék az Anyaszentegyház. Ez a' szó *Petra* mellybül a' Péter név származik, Syria nyelven, (mellyen üdvözöttünk akkoron szóllott,) annyit tesz, mint: *kő-szál* Görög nyelven pedig: *mint Fő*: ezen fellül a' köszál egygyik neve a' Krisztusnak: (2) *A' kö-szál pedig a' Kristus vala*. És: a' szeglet kö, ki, mind a' kettőt egygyé teszi. Már A. H. a' maga nevét közölvén Krisztus Péterrel, mit jelentet egyebet ezzel, hanem, hogy Pétert teszi maga helyett az Anyaszentegyháznak fejévé, és fundamentomává? erre magyarázzák Kristusnak ezen tseledetét Alekszandriai Sz. Cyrillus lib. 2. in Joan. Sz.

(1) Marc. 3. v. 17. (2) 1 Cor. 10. v. 4.

Sz. Ágoston Tract. 7. in Joan. Sz. Hieronymus lib. 1. adversus Jovinianum cap. 14. Nagy Sz. Gergelv Epist. 32. ad Mauritium Imperatorem. Egy szóval erre magyarázzák minden Sz. Atyák.

Ezen igazságnak világosíttására szolgál még az-is, a' mit D. Sz. Péter felül írva hagyot Sz. János Evangyelista könyvének huszon egygyedik részében. A' mint tehát ezen Sz. Evangyelista jelenti: Midőn fel-támadása után, harmadszor megjelent volna édes üdvözöttök az ő tanítványinak; így szólla az ebéd felett Péternek: (1) *Simon Jónás Fia inkább szeret-e engem ezeknél?* melly kérdésére üdvözítettöknek midőn felelte volna Péter: *Uram! te tudod, hogy szeretlek téged,* és ugyan harmadik kérdésére-is ezen feleletet adta volna Sz. Péter; azt mondá néki Krisztus: *Legeltesd az én bárányimat, legeltesd az én juhaimat.* Vallyon mire való ez a' hármas kérdés? mire ez a' hármas parantsolat, mellyel a' bárányoknak, és juhoknak, legeltetésére kötelezte Pétert Krisztus Urunk? hanem, hogy Péternek mint fundamentumnak, elsősége, és hatalma vagyon mindenek felett? Ezt jelenti még az-is, hogy, valahányszor az Apostolokat elől számlállyák az Evangyelisták, mindenkor először emléttik, és nevezik Pétert. Így Marc. 1. v. 36. *Simon, és a' kik vele valának.* Így Luc. 8. v. 45. *Péter, és a' kik vele valának.* Act. 2. v. 14. *Álván Péter a' tizenegygyel.* Akkor-is, mikor az áruló Júdásnak hely-

(1) Joan. 21. v. 15.

Iyében, mást kellett választani, Péter mint igaz fejek az Apostoloknak, és fundamentoma a' Krisztus Anyaszentegyházának: (1) *Fel-kelvén az Atyafiak között*, mit kellene tselekedniek elejekbe adta, 's miképpen kellene érteni az Isteni irásokat, megmagyarázta. Igaz tehát hogy a' Krisztus Jézusnak rendelésébül D. Szent Péter Apostol az Anyaszentegyháznak erős, meg-mozdíthatatlan kö-szála, és fundamentoma.

A' ki tehát meg-akarja ismérni, mellyik legyen a' Krisztusnak igaz Anyaszentegyháza, tsak azt vizsgálja-meg, mellyik építettett olly erős köszálra, hogy, azt, a' Krisztus idejétül fogva, mostanságig a' pokol ereje le-nem dönthette: mert az Gyülekezetek ugyan, mellyek tsak nem rég mag nélkül keltek-ki mint a' gombák, homlokokon hordozzák az ő kárhozatságokat, és azért se lehetnek Krisztusnak Ekklesiái, hogy Urunk halála után sok száz esztendőig se hireket nem halotta senki, se hamvokat nem látta: A' régiebb Ekklesiák közül pedig, nints a' Romai Anyaszentegyházon kívül tsak egy Gyülekezet-is, mellyet az ördög hamis tudományokkal, és tévelygést tanéttó Pásztorokkal meg-nem veztegetett volna: *Akája* ország, mellyben Sz. András Apostol pláncváltta először a' Krisztus Anyaszentegyházát, már régen el-tévelyedett az igaz hittül. *Indiában* a' hol Sz. Tamás prédikállott, tsak nyomát-is alig lehetett idővel fel-találni a' Kereszténységnek. *Az egész Szeretseny ország*, mellyben Sz. Máté Apos-

tol munkálkodott, meg-mételyesedett. *Asiában* farkasokra keltek az Ekklesiák, mellyeket első fondált, és vezérlett Sz. János Apostol. A' Görögök-is, kiknek Sz. Pál hirdette az Evangyeliomot, már régen szakadásra keltek. A' négy fő Pátriárkális székek, mellyekben vagy az Apostolok, vagy az Apostoloknak tanétványi ültek először, úgy mint a' Jérusálemi, Antiókiái, Alekszándriái, és Konstantzinapolyi, nem tsak most pribék Püspöktül vezéreltetnek, de hajdant-is hol Ariánus, hol Origenista, hol Eutikiánus eretnek emberek fertőztették az ő tanéttásokkal. Róma egyedül, melly annak előtte minden Pogány nemzetek bálványinak félszke, és minden istentelenségnek hazája vala; ez a' Róma, mellyben a' világi böltsékek számára nézve, a' nagy uraságnak, pompának, és a' gyönyörűséges életnek el-terjedéséért leg-nagyobb akadállya vólt a' Krisztus Evangyéliomának: ez a' Róma, mellyben három száz esztendőök' folyása alatt, fő képpen tizenkét I. Imas Tsászárok semmi fortélyt, és dühöséget el-nem mulattak, hogy a' Krisztus Anyaszentegyházát elveszthetnék: Ez a' Róma, minek utánna Sz. Péter Apostolnak prédikállásából, Krisztust egyszer meg-kezdette ismérni, soha az üdötül fogva tsak egy óráiglan se szakadott-el az ő engedelmeségtől, és hitétül: soha a' Romai Székben hamiság tanító Püspök nem ült Sz. Pétertül fogva ez ideiglen. Vegyétek számba u. m. Sz. Ágoston D. az Atyákat, kik egy mást rendel követték a' Péter székében; és nem találhattytok, hogy a' Romai

Ekklesián erőt vett volna a' tévelygés; hanem inkább ő viaskodott mindenkor, és ő széllesztett-el minden hitetlenségeket: ő az a' kö-szál mellyet a' pokolnak kapui meg-nem győzhetnek: mivel hogy az fundálta ezt, ki a' Krisztus Jezustúl meg-mozdéthatatlan kö-szálnak választatott t. i. Sz. Péter. (1)

MÁSODIK RÉSZ.

Hogy erős kö szála, és fundamentoma Péter az Anyaszentegyháznak a' Kristusnak rendelésére nézve, hallottuk. Azt kell azért már meg-bizonyítanom hogy tennen buzgó tselekedetire nézve is igaz kö-szála az Anyaszentegyháznak. Meg-is bizonyíthatom. Vesztégült egy darab ideig Péter a' több Apostolokkal együtt Jerusálemben, méglen t. i. Urunk ígérete bé-nem tellyesedett, és fel-nem öltöztetett erővel a' magafságbúl; de azonnal, hogy az Isten' lelke a' tüzes nyelvek formájában meg-szállotta ötet, már más emberré változott: már tellyes vala erővel, böltséfséggel, és tanátsal, tudománnyal, és minden ajándékival a' Sz. léleknek: már el-távozott tőle a' félelem, és minden emberi tekintet: bátran kezdé a' Jezust mindenek előtt hirdetni.

Valamint akár mi más dolognak, úgy az Anyaszentegyháznak kezdete-is kitsiny vala; mert Urunk idejében tsak Júdeában, és ott-is kevesen valának az hivek: és azok-is erőtlének, és gyengék

(1) S. August. contra Partem Donati.

gék a' hitben. E' mellett pedig, ez a' most született kisdéd Anyaszentegyház, már ekkor-is üldözést szenvedett, mind a' fejében, mind a' tagjaiban. Ebben a' szoros állapotban lévén az első kisdéd Kereszténység, látta Péter, hogy ő rajta fekszik az egész teher, és az ő kötelessége legyen, hogy ezt a' kisdéd Anyaszentegyházat, ne csak lábon tartsa, és erősítse, hanem tovább-is terjessze; látta, hogy ötlet illeti az elsőség mindenekben: hogy néki kell a' hitnek gyarapításában kalauznak lenni, az ingadozó gyenge hivatást támogatni, a' kételkedőket világosítani, és az ő minden háborúságokban hozzájuk segítségül lenni. Meg-is felelt szentül sz. hivatalyának.

A' mint az Apostolok tselekedetének második részében olvasom: látván a' Jerusálemi Zsidók, hogy a' Pünköszt ünnepére Jerusálembé gyűlt népek igen tsudálkozván az Apostolok prédikálásán, őket magasztalni kezdék: hogy meg-útáltatnák véle az Apostolokat, részegeknek kiáltották mondván: (1) *El-töltek ezek mustal.* Nagy gyalázat volt ez szerelmefim! igen kifsebbettek volna az Apostolok, ha ki nem mentettek volna ebből: és ki mentette -ki őket? Sz. Péter Apostol mint meg-győzhetetlen erős kö-szála a' Krisztus Anyaszentegyházának: (2) *Álván a' tizen egygyei, fei-emelé szavát, és szólla nékik: Zsidó fersiak, és minnyájan kik Jérusálemben laktok. — Füleitekben vegyétek az én ígémet, mert nem részegek ezek, a' mint ti állétyátok: hanem ez az, a' mi*

mi meg-mondatott Jóel Proféta által: És lesz az utolsó napokban (u. m. az Úr) ki-öntök az én lelkemből minden testre: és profétálnak a' ti fiaitok. Ezután a' Názáreti Jezusról tett előttök bizonyoságot olly nagy buzgósággal, hogy a' mint az írás bizonyíttya: (1) *Hallván az ő tanéttását, meg-indulának szivekben minnyájan, és mondanak Péternek: mit tselekedgyünk?* és bé-vévén az ő beszédét, meg-kereszteltetének, (2) és hozzája állá azon napon közel 3000 lélek. Midőn pedig másodszor prédikállott előttök: 5000 embert térített a' Krisztus hitére.

Mindenben első Péter, mint fundamentom, (3) u. m. Arany Szájú Sz. Janos. A' több Apostolokat a' fokaság előtt ő mentette: a' sántát ő gyógyította-meg: a' prédikállást ő kezdette: a' Fejedelmeket a' nyakafságról ő dorgálta: és mitsoda nagy munkával, 's fáradsággal vitte mind ezeket végbe? keményen meg-parantsolták néki, hogy szóllani se merne többé a' Jezus nevében: tömlöztözték-is a' Jezus neviért, verték-is: ő mind az által, mint igaz meg-mozdéthatalan kö-szála, és fundamentoma a' Krisztus Anyaszentegyházának, se a' fenyegetésekkel, se a' veretetésekkel nem törőd-vén, minden ki-telhető módon munkálkodott a' hitnek terjesztésében, dorgálván mindenütt a' véneknek, és írás tudóknak nyakafságokat mondván nekik: (4) *Itéllyétek-meg, ha méltó e' az Isternek szine előtt, titeket inkább halgatni, hogy sem mint az Istent?*

(1) v. 37. (2) v. 41. (3) S. Chrisost. Homil. 3. in in Acta. (4) Aet. 4. v. 19.

A' természetes kö-sziklárúl azt mondgya Salamon, hogy bátorságos feküvő helye a' nyulaknak: (1) *A' nyulatska, erőtlen köfseg, melly a' kö-sziklára helyhez teti feküvő helyett:* tellyes igazsággal mondhattuk ezt titkos értelemben Sz. Péter Apostolról-is, úgy mint ez Anyaszentegyháznak igaz kö-szálárúl. Igazán bátorságos feküvő helye, és őltalma, ez a' titkos értelmű kö-szál az erőtlen nyulatskáknek. Mitsoda nyulatskáknek? a' lelki félenkségben, 's bágygylzó erőtlenységben sénlődő bünösöknek.. Ezek igaz oltalmat találtak az Anyaszentegyház kö szálában D. Sz. Péter Apostolban, midőn ennek erejében, lelki nyavalyájokból való ki-gyógyulások után, testi egédségeket-is megnyerték, 's olly nagy bizodalomra gerjedtek hozzája, hogy, a' mint Szent Lukáts említti: (2) *Az utzákra ki-tennék a' betegeket, és ágyokra, és nyoszolyákra helyhez tetnék, hogy el-jöven Péter, akár tsak az ő árnyéka árnyékozná-meg azoknak valamellyikét, és meg-szabadéttatnának az ő betegségektül.* Ditselkedett Énekek énekében a' Jegyes mondván: (3) *Annak árnyékában, a' kit kivántam, ültem.* Ditselkedettek nem külömben a' szegén ügye fogyott emberek, az Anyaszentegyház kö-szálának Szent Péter Apostolnak árnyékában: mert alig illetettek ez által, leg-ottan meg-gyógyultak. Ugyan ezért: (4) *Egybe gyűlnek vala a' közel való városoknak sokasága Jerusálemben, el-hozván Péter-*

(1) Prov. 30. v. 26. (2) Act. 5. v. 15. (3) Cant. 2. v. 3. (4) Act. 5. v. 16.

terhez a' betegeket, és a' tisztátalan lelkektől gyötretteket; és meg-gyógyúlnak vala minnyájan. Merje már valaki mondani, hogy nem igaz kö-szála Péter a' Krisztus Jezus vitézkedő Anya-szentegyházának!

Ezekből már elegendő képpen ki-tetfzik, fel-tett tzélmoknak igazsága. Be-fejezván azért beszé-demet kérlek, és intlek benneteket Szerelmesim! Isaiás Prófétnak szavaival: (1) *Attendite ad Petram, unde excisi estis.* Figyelmezzetek a' kö-sziclára, a' mellyből ki-vágottattatok. D. Sz. Péter Apostolra, kinek buzgósága által a' hitnek világo-ságára az ő ideje-béli pogányok közül ti-is a' ti eleitekben hivattattatok. Azok a' Kereszté-nyek, kiket az ő prédikállásával, és szent példa adásával D. Sz. Péter Apostol a' Krisztus Jézus-nak formált, béke-séges török, tisztesség szeretők, alamisnálkodók egyenes szivük, Isten félok, áj-tatofsak voltak mind a' fő, mind az alaton ren-dek (kik az ő prédikállása által bé-vették a' hi-tet) a' hitnek törvényéhez szabták életeket. A' magokat fen-tartó afzszonyoknak azt parantsolta: (2) *Az ő férjeknek birtoka alatt legyenek; ne légyen külső tzifra hajók vagy öltözö ruháiknak módi éke-ségek.* Közönséggel pedig minden Ke-resztény férfiakat, és afzszonyokat így intett ugyan emlétett első levelében: (3) *Minnyájan egy aka-ratuak legyenek, színakodók, Atyafiságnak sze-retői, irgalmasok, tsendesek, alázatofsak: a' gonoszért gonoszszal ne fizessenek, se szidalom-*

T

mal

(1) Isa, 51. v. 1. (2) 1 Petr. 1. v. 1. 3. (3) 8. 9.

mal a' szidalomért. Erre vigyázzunk tehát, e' szerént éllyünk, így, mint Sz. Péter Apostol, mi is el-vefzük a' Krisztus Jezustúl vallásunknak jutalmát, a' mennyei koronát Amen.

NAGY B. ASZSZONY NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

*Dic illi, ut me adjuvet. Luc. 10. v. 40.
Mondgyad néki, hogy segétsen engem.*

Az el-olvasott Sz. Evangyeliombúl hallották, midőn Márta szorgalmatoskodván a' konyha-béli szolgálatban; úgy mint: az étkek főzésiben, az asztalok készítésében, és egyéb a' félékben, melyek az ő kastélyában bé-tért Krisztusnak, és az ő számos tanítványinak tisztes fogadására kívántattak vala; látná, hogy az ötse Mária Magdolna, a' ház-béli gondviselésnek, a' sütésnek, főzésnek, a' tselédekkel való vesztőségnek terhével semmit nem gondolván, vesztég ül vala az Úr Jezus lábainál: meg-állá Márta Urunk előtt, 's panaszolkodván így szólla néki: Uram! nem gondolsz e' véle, hogy az ötsém egyedül hagyot engemet

gemet szolgálni? *Dic ergo illi, ut me adjuvet.* Mondgyad azért néki, hogy segítsen engem.

Egyben gyűlt A. H! Mi hozzánk a' mi üdvözítő Jezusunk, úgy látható képpen bé-nem tér, mint hajdant bé-tért Martának Kastélyában, hanem nekünk kell igyekeznünk az ő Sz. Országában. Ha tehát volt gondja, 's veszőtsége Martának úgy, hogy, majd nem-is tudna mihez kapni, hogy az ő házában bé-tért Krisztusnak kedvére szolgálhatna: vagyon nekünk-is gondunk, ha kedvére akarunk járni a' mi üdvözítő Jezusunknak: 's ugyan nem tsak a' szolgáló leányoknak noszogtatásában, nem tsak az étkeknek kóstolásában, és készítettésében, nem tsak az asztal terítettésben, és az edények tisztáltásának sürgetésében, mint Martának vala gondja, hanem, ezeken kívül bajunk, és tusakodásunk vagyon: (1) *A' világi setétségnek vezéri ellen-is, a' lelki gonoszok ellen.* úgy mond Sz. Pál Apostol.

Ha tehát kérte Krisztus Urunkat Márta, hogy az ötsét Máriát küldené segítségére, kérhettyük mi bezeg Máriát, De nem Lázárnak hugát, kiről a' fel-olvasott Sz. Evangyeliomban vagyon emlékezet, hanem a' Boldogságos Szűz Máriát, édes Hazánknak nagy Afzszonyát, az Úr Jezusnak Sz. Annyát, ki e' mái örvendetes napon, minden egyéb szentek fölében, fel-vitetett mennyben. Ez, mind az ítélő birónak, mind az irgalmafságnak Anyja. Nagy volt e' Sz. Szűznek hozzánk való szeretete, és irgalmafsága, már akkor-is, midön még

T 2

e'

e' világnak számkivetésében velünk szarándokoskodott: annál inkább tehát nagy most, miutátúl fogva az egekben fel-magasztaltatott. Lehetetlen, hogy most nyomorúságunkat látván meg-ne orvosollya. Azért vitetett fel egygyikért az egekben, azért magasztaltatott-fel mái napon, hogy még bővebben mutatná-meg hozzánk való nagy irgalmafságát. Minden késértetidben azért, minden lelki veszedelmidben, és nyomorúságidban e' Sz. Szüzhöz folyamodgy: *Mondgyadnéki, hogy segítsen.* Agyarkodgyon bátor a' föld, és annak minden hatalmasi ellenünk, dühösködgyön az ördög: Ha tekéletes buzgó szível, és bizodalommal e' Sz. Szüzhöz folyamodunk, el-nem veszünk.

Mind hatalma vagyon, mind akarattya e' szent Szűznek bennünket segétteni.

Vagyon hatalma a' Sz. Szűznek bennünket segétteni ez az ő mái ditséretinek *első része.* Vagyon akarattya, ez az ő mái ditséretének *második része.*

E L S Ö R É S Z.

Vagyon hatalma tehát a' mint mondám Nagy Aszszonyunknak Máriának bennünket segétteni. Ezt bizonyéttom azon fő méltóságú ditsófségébül, mellyre e' mái napon emeltetett mennyben. Valamint t. i. malasztal, és Szentséggel Krisztus után mindeneket fellül halladott e' földön az Isten szent szülője Nagy Aszszonyunk Mária; úgy ditsófséggel-is Krisztus után mindeneket fellül hallad

lad mennyben. A' mint tudni illik a' Sz. *Theologiában* forgott böltsek tanéttanak bennünket: a' malaszt, és szentség, magva, és mértéke a' ditsőségnek. Erre nézve mondgya Arany szájú szent Sz. János: (1) Mária hasonlíthatatlanul ditsőségesbb mint a' Serafim. Sz. Ildefonsus Püspök pedig így szól az egekben fel-magasztaltott szent szüzzül: (2) valamint hasonlíthatatlan a' mit tselekedett, és ki-mondhatatlan ajándék a' mellyet vett; úgy betsülhetetlen, és meg-foghatatlan jutalom, és ditsőség az, mellyet nem mondom a' többi Sz. Szüzek között, hanem minden Szentek felett-is érdemlett. Ugyan ezt taníttya Damiáni Sz. Péter-is: szép úgymond Mária mind a' hód: (3) a' Szentek lelkei, és az Angyalok karai között leg-fellebb magasztaltatott, mindenek érdemét, és méltósági ditséretes neveit meg-előzi; még a' MártYROKAT-IS annyira meg-előzi fényességével, mennyire a' nap a' tsillagokat.

Ebbül A. H. így kell okoskodnunk: A' B. Szüz Máriának Krisztus után leg-főbb, és leg-nagyobb ditsősége vagyon, mennyben: tehát hatalma-is leg-nagyobb Krisztus hatalma után. Meg-ditsöitvén a' mennyei Király azon szolgát, ki a' néki adatott tíz Girával szorgalmatosan kereskedvén más tíz Girát nyert, tíz városon való hatalmat adott néki: (4) annak pedig, a' ki az öt Girával más öt Girát nyert, öt várasra adott hatalmat, a'

T 3

mint

(2) S. Chrisost. in sua Liturgia. (2) Ildephons. serm. 2. de Assumpt. (3) S. Basil. selev. orat. de Annunc. (4) Luc. 19.

mint ki-tetszik Sz. Lukáts Evangyelistának irásiból. Mivel tehát minden egyéb Szenteknél fel-
lebb magasztaltatott a' Sz. Szűz mennyben; ditsősé-
ségéhez képest hatalmat-is mindeneknél nagyobb
vett; mellyre nézve Isten előtt való esedezé-
se által minden egyéb szenteknél többet legéthet
rajtunk.

Hit szerént való tudomány A. H. fokszor kö-
nyörögnek az emberek az Istennek, és meg-nem
halgattatnak; nyilván mondgya K. P. a' Zsidók-
rúl: (1) *Kiáltottak, és nem vólt a' ki meg-szaba-
déttaná: az Úrhoz, és meg-nem halgatta őket.*
Sótt maga a' F. Isten így szóllott a' gonoszra veteme-
det Zsidóknak Isaiás P. által: (2) *Mikor kiterjeszt-
titek kezeiteket, el-fordéttom szemeimet rólatok:
és mikor meg-sokaséttjátok az imádságot meg-nem
halgatlak.* Oh irgalmalságnak Attya, és minden
vigasztalásnak Istene? Nem te mondád-é a' te szi-
ved szerént való Profétád által a' te népedrül: (3)
Hozzám kiált, és én meg-halगतom ötet? Miért
fenyegetödöl tehát, hogy meg-fokasétott imádsá-
ginkat se fogod-meg halgatni? hogy hozzád emelt
kezeinktől még szemeidet-is el-fogod fordítani?
azért úgymond Isaiás által: *Mert a' ti kezeitek
rakvák vérrel.* Az imádkozóknak méltatlansága
tselekszi tehát, hogy meg-nem halgattatnak, ha
tsak olly közben járókat nem keresnek, kiknek
érdemek Isten előtt fellül halladgya a' könyörgök-
nek méltatlanságát; millyenek vóltak hajdant
Moyses, Sámuel 's a' t. Sótt annyira nevededik
fok-

(1) Psl. 17. v. 42. (2) Isa. 1. 15. (3) Psl. 90. v. 15.

fokszor az embereknek méltatlansága, hogy még a' Szentek érdemiért se halgattya meg könyörgéseket, 's még a' szenteknek-is meg-parantsollya, hogy ne-is könyörögjenek érettek.

Példáját talállyuk ennek Jeremiás Prófétánál, nyilván ki-mondá az Úr ezen Próféta által a' Sententiát: (1) Hogy ha Moyses, és Sámuel könyörögne-is a' népért, meg-nem engedne nekik; hanem négy tsapást ereszt reájok, úgy mint: Dög halált, fegyvert, éhséget, és fogságot, mivel hogy annyi intések feddések, és dorgálások után meg-nem jobbította magát: és midőn imádkozni akarna érettek Jeremiás Próféta, meg-tiltá Sz. Felsége mondván: (2) *Ne imádkozzál e' népért, se ne tégy érettek ditséretet, és imádságot, és ne állj ellenem: mert nem halgatlak-meg téged.* Sőt úgymond: *Ha Moyses, és Sámuel előnkben állana-is, nints az én lelkem e' néphez: üzd-ki őket artzám-elől, 's mennyenek-ki — — a' ki halára, halálra: a' ki fegyverre, fegyverre: a' ki éhségre, éhségre: a' ki fogságra fogságra.* Mert t. i. fellül halladta a' népnek gonofsága ezen közben járóknak érdemeit. Ezért nem könyörgött Nőe Pátriárka-is e' világért, midőn ki-jelentette néki Isten ő Sz. Felsége, hogy víz özönnel fogja el-törteni a' földről az embereket: (3) Mert látta hogy meg-veszett a' föld az Isten előtt, és meg-telék hamifsággal. De bezzeg nints, 's nem is lehet olly gonosz ember e' földön, kinek bottsánatot, és irgalmalságot nem nyerhetne Nagy

T 4

Asz-

(1) Jer. 15. (2) Jer. 7. v. 16. (3) Gen. 6. v. 11. ,

Afzszonyunk Mária, ha Sz. Fia előtt esedezik érette. Mit tagadna-meg ugyan-is olly Fiú mint Jezus, olly Anyának mint Mária? méltatlan dolognak állította Salamon, ha meg-nem halgatta volna Anyja kérését, mert a' mint olvasom így szólott vala néki az Anyja: (1) *Egy kis kérést kérek én te tőled, meg-ne szégyenítsd az én artzamat*, azonnal így felele néki Salamon: *Kérj edes Anyám: mert nem méltó, hogy meg-vefsem a' te artzádat*: Vallyon tehát meg-vetheti e' Jezus az ő szüz Anyának Máriának érettünk hozzá nyújtott kérését, esedezését? semmi képpen.

Josue könyvének második részéből tudgyuk, hogy a' Jerikói Rahab Afzszony, az Izrael Fiainak tanátsábúl, azon karmazsin színű sinórt, vagy köteletskét (mellyen az ablakból le-botsátotta az Irael népének kémjeit) a' szabadulás jelére megtartotta az Abiakon lógva, és helyesszen: mert midőn az egész Jerikó várasa el-törölytetnék, egyedül a' hol a' veres bibor színű sinór látszott, úgymint Raháb házán, ott lett tellyes szabadulás, úgy, hogy midőn a' vitézek, kik a' városon kívül voltak, a' bibor színre vigyáztak, mind a' kik a' Raháb házában voltak, a' veres sinórban bíztak, és az által reménylették szabadulásokat: mi A. H. Nagy Afzszonyunknak Máriának esedezése által reménylhettyük, és biztossan reménylhettyük a' mennyei malasztokat.

Enekek énekében így szóléttya a' mennyei Völegény Krisztus az ő szerelmését a' szent Szüzet:

(1) 3. Reg. 2. v. 20.

zet : (1). *Mint a' karmazsin színű fő-kötő olyanok a' te ajakid, és a' te beszéded édes.* Ezen ígét vizsgálván Theodorctus jeles írás Magyarázó Bölts, A' B. Szűz Máriának érettünk esedező, és szószolló szép piros ajakit érti rajta : mert miképpen az a' Rahábnak karmazsin színű sinórja, melyet az ablakon ki-függesztett, jele volt az oltalomnak, és minden féle veszedelem el-távoztatásának; úgy a' B. Szűz Máriának szép piros ajaki, az az : érettünk való szentséges esedezési olly hathatóságok, és olly foganatosok Isten előtt, hogy ezeket látván, mint egy lehetetlen, hogy Isten bűneinknek meg-ne engedjen, a' veszedelemtül meg-ne mentsen, kárhozatra vessen. Hallyuk A. H. az emlétett Atyának szavait : Ezt a' jelt úgy mond, az az : az ő esedező szent ígését, és könyörgésit, a' mennyei Jegyes, az Úr Jezus Krisztus az ő szerelmes Annyának a' Boldogságos Szűznek szájában, mint egy ablakban helyezettette, és ott szemlélvén azt mondja : *Mint a' karmazsin színű sinór olyanok a' te szép piros ajakid, és a' te beszéded édes, melly által mindenek meg-fzabadúlnak, mind e' világi, mind a' más világi veszedelemtül :* (2) Igaz tehát, hogy vagyon hatalma Nagy Afzszonyunknak segítségünkre.

MÁSODIK RÉSZ.

A' beszéd sommáját el-olstván, azt mondám másodszor : igaz akarattya-is vagyon Nagy Afzszon-

(1) Cant. 4. v. 3. (2) Theodoret in Cap. 2. Josue.

szonyunknak Máriának bennünket segíteni; jól-is mondám. A' B. Szűznek hozánk hajló, segéttő, kegyes akarattját bizonyossá teszi az ő hitének, és szeretetének nagy volta, mellyel még ez életben-is tündöklött. Hitét a' szent Szűznek, szent Erzsébet Aszszony-is tsudálta, és azért boldognak hirdette mondván: (1) *Boldog vagy a' ki hittél.* A' Kristusban való hit, leg-elsőben-is a' Galileai Kánában vette kezdetét, a' szűznek közben vetése által: mert midőn az ő kérésére, a' vizet borra változtatta volna Krisztus Urunk, utánna veti sz. János: (2) *Meg-jelenté az ő ditsőségét, és hívének ő benne az ő tanévtványi.* Innét imigyen szólóttá sz. Cyrillus a' sz. Szűzet: (3) Te általad juta minden teremtettt állat az igazság ismérésére: mert a' sz. Szűznek kérésire tett tsudának alkalmazóságával hittek a' tanévtványok először Krisztusban. Holta után pedig édes üdvözétönknek, kételkedvén, és habozván egyebek, a' hit állandóul meg-maradott az ő szent Annyában, és az Anyaszentegyház, és az Isteni tisztelet meg-oltalmaztatott, a' mint mézzel folyó Szent Bernárd írja. (4)

Ebből mit hozok-ki, azt kérdi talám valaki? *Ha hitetek léfszen mint a' mustár mag, azt mondgyátok e' hegynek: (5) menny innét amoda, és el-mégyen, és semmi néktek lehetettlen nem léfszen,* így szólott Krisztus Urunk szerelmes tanítvá-

(1) Luc. I. 45. (2) Joan. 2. v. 11. (3) Homil 6. ad Virg. contra Nestorium. (4) S. Bern Lib. de Pass. Dni. Cap. 7. (5) Math. 17. v. 19.

ványinak. Ha tehát annyit tehetnek itt e' földön a' halandó emberek a' hit által, melly olly parányi mint a' mustár mag, mi lehet az, a' mit meg-nem nyerhetne nekünk, e' szarándoksági olly nagy hite után Maria, már a' mennyei Hazában minden Szentek feliben fel-magasztaltatván?

A' szeretett-is ebben a' Sz. Szüzben mind az Ittenhez, mind az emberekhez igen buzgó volt. (1) Mint a' tűz a' vasat, a' szent lélek mindenestül által járta a' szent Szüzet, meg-melegétette, és el-tüzesétette, úgy, hogy ő benne a' Sz. Léleknek lángja láttatnék, nem-is lehetett mást sajdéttani benne, hanem csak a' sz. szeretetnek tüzét. Nem csak belsőképpen langalt pedig ő benne ez a' tűz, hanem külső képpen-is ki-terjedett, és olly szoros egygyesülésben lévén Krisztussal, a' mennyszer szolgálatot tett néki, annyiszor ki-ütötte magát, annyiszor bé-tellyesedett, hogy a' mint meg-irattatott: (2) *Ő a' szép szeretetnek Anyja*: mert soha semmi el-nem válafzhatta a' a' Krisztus szeretetétül: se nyomorúság, se szorongatás, se halál.

Tekélletes volt nem külömben Nagy Afzszonyunkban Máriában a' Krisztus hiveihez való buzgó szeretet-is. Ezt az okát adja Sz. Ignácz Püspök és Mártyr, Sz. János Evangyelistához küldött levelében, miért kivánta olly igen látni, és személlye szerént meg-szóllétani a' szent Szüzet (mint hogy még akkor e' világon élt) *Tudtunkra esett* (u. m. ezen Szent Atya) (3) *Hogy az Isten Anyja*

(1) S. Ildeph. S. 1mo de Assumpt. (2) Eccli. 24. v. 24.

(3) S. Ignat. M. Epist. ad Joan. Evang.

Annya minden malasztokkal bővelkedő, és minden jóságos erköltsökkel telleyes; az üldözésekben, és sanyargatásokban vlg: a' szüksegeben, és fogyatkozásokban nem panaszkodó: a' boszontókhoz hálá-adatos: a' nyomorúttakon, és sanyargattatokon bánkodva szánakodik, és segedelmekre nem rest. Ezen hozzánk való szeretete pedig mennyben el-nem fogyott, sőt tekéletesebb lett: vagyon tehát a' sz. Szűznek hozzánk hajlandó kegyes jó akarattya-is, melly ötet arra indéttya, hogy szent Fia előtt esedezzen érettünk. Ugyan ezért az Anyaszentegyháznak Zsengéjétül fogva mindenkor hathatós pártfogójoknak, és Isten előtt szószollójoknak vallották, 's tartották az igaz hivek ezt a' szeplőtelen szent szüzet. Sz. Athanasius így szóléttá az ő buzgóságában ezt a' Szent Szüzet: (1) Hajtsd-meg füleidet (Maria) a' mi könyörgésünkre, és meg-ne feletkezzél a' te népdrül, hozzád kiáltunk, emlékezzél-meg rólunk szentséges szüz! esedezzel érettünk Aszszonyunk! Sz. Ágoston im e' szókkal fohászokodott a' szent Szüzhöz: (2) Szentséges Szüz Mária! segítsd a' szegényeket; bátorítsd a' kis szívűeket; támogasd az erőtleneket, könyörögj a' népért. A' második Nicea-béli Gyülekezet, melly a' közönséges sz. Gyülekezeteknek számában hetedik, így tanétt bennünket: (3) Mindeneket félelemmel tselekedgyünk, a' szeplőtelen Isten Annyának, ismét a'

szent

(1) Athan. serm. de Deipara. (2) S. Aug. serm. de Assumpt Virg. (3) Nicæn. 2. Anno 787 celebr. Act. 6.

szent Angyaloknak, és minden szenteknek esedezéseket kérvén.

Mit mondgyak többet A. H. fel-tett tzeiyomnak bizonyíttására? Ezekbül meg-érthették elég-ségesen a' B. Szüz Máriának a' bünösök mellett való kegyefségét, irgalmafságát, és Anyai hatalmafságát. Mivel azért mennél többet szóll valaki annak ditséretérül, annál kevesebbet mondott; véget vetek a' beszédnek; a' könyörgéshez kezdek. Ah Egekben fel-magasztaltatott nagy Afzszonyunk Mária! téged az irgalmafságnak Annyává tett a' Felséges, mindenható Isten, vesd tehát reánk bünös fiadra, és leányidra a' te irgalmas szemeidet; mondgyad Sz. Fiadnak: *segítsen bennünket.* Halgasd-meg sok helyeken mái napon hozzád kiáltó Magyaridnak foházkodásit, énekes könyörgésit: MARIA? régi Magyarok Pátronája, egyedül édes Hazánknak Pártfogója; mert szent István, holta után reád bízta, azt akarta, és kívánta, légy őltalma. Te vagy Isten után a' mi őltalmazó paizsunk, erös bástyánk, Te a' mi Istápunk, és szószollónk, Te vagy a' mi ör-ál-lónk, és bizodalunk, mellyben helyheztettyük Isten után reménységünket; Te vagy a' mi pártfogónk, és pátronánk, kire nézünk minden szükségünkben. Tekénts reánk Nagy Afzszonyunk! engeddd, hogy a' Sz. István Királytól néked fel-áldozott arany almából, édes Hazánkból, minden azt vesztegető férgek ki-tisztúllanak, és, a' kik, most a' te tiszteletedet tsúfollják, rövid idő alatt velünk egygyütt téged áldgyanak, ditsérje-
nek,

nek, magasztallyanák; minket pedig minnyájunkat tarts-meg a' te hív szolgálatodban, esedezz érettünk szent Fiadnál, hogy a' te érdemed által, mi-is minnyájan fel-vitetvén utánnad az egekben, ott veled egygyütt az Isten színe látásában örvendzhesünk mind örökkén Amen.

NAGY B. ASZSZONY NAPJÁN.

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Maria optimam partem elegit. *Luc.*
10. v. 42.

Mária leg-jobb részt választott.

Több nevezetes dolgokat foglal magában a' felolvasott sz. Evangyeliom. Emlékeztett bennünket *először* Márta Szűznek Kastélyára, 's tudunkra adgya, hogy abban gyakorta bé-tért üdvözétönk a' szállásra. Emlékeztet bennünket *másodszor* Martának azon szorgalmatofságára, mellyel édes üdvözétönknek kedviért fárasztotta magát. Emlékeztet *harmadszor* Martának azon panaszszárra, mellyett Magdolna ellen tett üdvözétönknek mondván: (1) *Uram nem gondolsz-é véle, hogy*

az

(1) v. 40.

az ötsém 's a' t. Végre pedig emlékeztett bennünket a' rész választásra; és én-is erről akarok szólni.

A' rész választás leg-többször egy másfal ellenkező dolgok között szokott meg-esni, mellyek egymást el-nem szenvedik, úgy mint: a' jó, és gonosz, az élet, és halál, az áldás és átok között. Erről így szóllott Moyses által Isten ö sz. Felsége a' 'Sidóknak: (1) *Bizonyságúl hívom ma az eget, és a' földet, hogy elöttökben adtam az életet, és a' halált, az áldást, és az átkot. Válaszd az okáért az életet, hogy te-is élly, a' magod-is.* Erre tzelez sirák Fija-is ama mondásával: (2) *Az ember előtt az élet, és halál; a' jó, és gonosz; a' mellyik tetszik, adatik néki.* Ezeket kívül:

Történik a' választás olly dolog között-is, a' melly valósággal vagyon, és ollyan között-is, a' melly valósággal nintsen, hanem tsak az embereknek hibázó ítéletétül veszi létét; úgymint: az erköltsi jó tselekedetekben el-rejtett valóságos, és a' bűnben való színes jóság között. A' bűnben semmi valóságos jóság nintsen, hanem tsak tettető az embereknek hibázó vétkes ítélete szerént. A' ki tehát ezt a' színes jót választja ez életben, mind magát, mind tselekedetét undokká, utálatosá teszi, és az halálra boldogtalanná. A' tökéletes erköltsökben ellenbe valóságos jó vagyon; a' ki ezt választja ez életben, leg-jobb részt választ; 's leg-jobb rész adatik néki az halál.

(1) Deut. 30. v. 19. (2) Eccli. 15. v. 16.

lálban-is. A' tekéletes erköltsök t. i. kedvesé, kellemetessé, és ditsőségesé tesz az embert, mind az Isten, mind az emberek előtt. Mirül ditsértetik Márta a' mái sz. Evangyeliomban? nem a' jóságos tselekedetrül-é? avagy miért mondotta Madolnárul édes üdvözöttök : hogy leg-jobb részt választott? hanem az ő tekéletes erköltsiért?

Igen jól vagyon A. H. ha mind Isten, mind ember előtt ditsőségesé tesz az embert a' tekéletes tselekedetek, ha, a' ki azokat választya ez életben, leg-jobb részt választ, 's az halálban-is leg-jobb rész adatik néki; kész már a' meg-testesült Ige Szent Annyának, Apostoli Magyar Hazánk Nagy Afzszonyának, első sz. Királyunknak Apostoli buzgósága által választott Pátronájának, a' B. Szüz Mária ditséretének sommája.

Igazán jó részt választott Nagy Afzszonyunk Mária ez életben, 's ugyan Ádámnak minden maradéki között leg-jobbat: Azért az halálban-is Ádámnak minden maradéki között leg-jobb rész adatott néki az Istentül.

Leg-jobb részt választott Nagy Afzszonyunk Mária ez életben Ádámnak minden maradéki között; ez lészén Nagy Afzszonyunk' mái ditséretinek *első része*. Leg-jobb rész adatott Nagy Afzszonyunknak Máriának az halálban; ez az ő mái ditséretének *második része*. Az első megismérteti velünk Nagy Afzszonyunk tekéletes életének szentségét; a' másik tsudálatos halálának ditsőséget.

ELSŐ RÉSZ.

A' fel olvasott Sz. Evangyeliom, nem az Isten Annyárúl, a' Boldogságos Szüz Mariárul, hanem Martárul, és annak testvér ötsérül Maria Magdolnárul irattatott meg betű szerént. Innét az Ujjéttók tsúfollyák az Anyaszentegyházat, hogy e' mái ünneplésen, azt az Evangyeliomot olvastatta, a' mellyben tsak egy szó smts irva a' B. Sz. Mariárul. De könnyen felelhetünk nékik sz. Hilarius szavaival mondván: Késön keltetek, már régen meg tanultuk az Anyaszentegyháztul, a' Sz. Atyáknak egyenlő tanéttásábúl, hogy a' fel olvasott Sz. Evangyeliom igen helyeszen rendeltetett a' mái Sz. Ünneplésre: mert jól lehet leg kifsebb emlékezetet sem tesz a' B. Szüz Mariárul; de azok a' ditséreték, mellyek Martárul, és Maria Magdolnárul abban mondatnak, az Isten Annyát is illetik; és ugyan fokkal felségesbb módon, mint sem Martát, vagy Magdolnát.

Martának e' mái Sz. Evangyeliomban az az első ditsérete, hogy az emberi testben öltözött Isten fiát bé fogadta az ő Kastélyában. Mennél felségesbb móddal illeti ezen ditséret a' B. Szüz Mariát? Ez nem tsak a' kézzel tsinált Házában, de szeplötelen méhének hajlékában is bé fogadta, melly minden Királyi palotánál ditsőségesbb vala. Maria Magdolnárul azt a' ditséretet teszi a' Sz. Evangyeliom: Hogy, le ülvén Krisztus Urunk lábainál, halgattya vala az ő igéjet. Bizony szép ditséret. De fokkal föbb módon illik ez a' ditsé-

ret a' B. Szüz Mariára: Sokkal figyelmetesben halgattya vala Maria a' Krisztusnak igéjét, mint sem Magdolna. Jól tudta, hogy minek előtte méhében fogadta volna, az Angyal által már meg jelentetett néki, ki volna? jól tudta, hogy minden férfiú nélkül fogadta méhében; jól tudta, hogy az ilyen tsudálatos fogantatás, tsupa embert éppen nem illethet; innét: bizonyosan tudta, hogy akár mi némű szó származzék az ő Sz. Fiának szájából, az: mind Isten Igéje.

Mi az oka A. H. hogy mi olly túnyák, nna-kozottak, és pukák vagyunk az Isten igéjének halgatásában? az, hogy, igaz eleven hittel nem hilszük azokat Isten igéjének lenni, mellyek a' Krisztusért követségben járó Atyák által mondatatnak. Ha a' földi Fejedelemnek levele előttünk a' Tanáts által olvastatnék, sokkal figgyelmetesben halgatnánk: mert nem kételkednénk felüle, hogy a' Fejedelemnek levele az, a' melly olvasztatik. Mivel tehát a' B. Szüz Maria sokkal bizonyosbb volt a' Krisztusnak bizony Istenségéről, mint Magdolna, sokkal nagyobb buzgósággal, és figyelmetességgel halgatta az ő igéjit, mint Magdolna; vagy akár ki is a' több szentek közül: Ugyan ezért tekéletessen szivében tartotta mind azokat, mellyek a' pásztoroktól, vagy másoktól mondattak a' Krisztus felül, úgy mint ki mindenek felett leg jobban ismérte a' Krisztusnak szent-séges titkait. Más az szerelmefim: Krisztus emberi természetére nézve a' B. Szüz Mariának igaz Fia; ki nem tudgya pedig, hogy (az Anyák ki-vált

vált képpen) igen örömeft szokták halgatni az ő szülötteiknek okos, bölts beszédeit, feleleteiket? és azt méllyen elméjekben tartják? mivel tehát Krisztusnak kisded korában is mennyei böltséggel tellyefsek voltak minden szavai; kétség kívül ki mondhatatlan nagy örömmel, és tsudálkozással halgatta mindenkor, és szivében tartotta. Innét Sz. Lukáts Evagyelista, ki, Magdolnárúl bizonéttja, hogy: (1) *Ülvén halgattyavala a' Krisztus igéjét, a' B. Szüz Mariárul aztmondgya: Magában tartya vala mind ez igéket, szivében forgatván, minden szavait t. i. és tselekedetit.*

Más az A. H. hasonléthatatlanúl töbfször halgatta a' B. Szüz Maria Krisztusnak szavait, mint Magdolna. Magdolna tsak két esztendőnek folyafa alatt halgatta ennyihányszor, a' B. Szüz pedig tovább 30 esztendőknél. Ah! ki magyarázhattya meg, melly nagy édefséggel tölt bé Nagy Afzszonyunknak Mariának anyai szive, midön szerelmes Sz. Fiának szavait halgatta? Ha az Evagyelistáknak irásit forgattyuk, tsak négyyszer találljuk hogy szóllott a' B. Szüz az ő Sz. Fiának, vélittek e' miért? el hitetem könnyen magammal, azért egyedül, hogy nem akkart akkor szóllani, midön Sz. Fiának szájából az igét halgatta: mert a' Krisztus szavainak értelme ki mondhatatlan nagy édefséggel tölté bé az ő tisztaságos szivét. Valamint t. i. örömmel halgattyuk a' külső országrul való okos férfiút, midön a' külső tartományokrul beszéll; nem tetszik akkor nekünk a' szóllás

hanem csak a' halgatás. Illy formán tselekedett el hitetem magammal a' B. Szüz Maria is. Az ő egygyetlen egy Fia mennybül jövéen alá; mennyei tudományt hozott magával a' földre; 's minden szavaival arra tzélyozott, azért örömeftebb halgatta Sz. Fiát, mint sem szóllott volna néki. Ha tehát Magdolna Krisztus lábaihoz üle, az ő beszédiért; ha Péter el nem akart válni Krisztustul mondván: *Uram hová megyünk? az örök életnek igéi vannak nálad*; ha a' seregek harmad napig is örömmel halgatták üdvözétönknek beszédit, mennél inkább örömeft halgatta a' B. Szüz Maria?

Martárul azt mondgya az irás: *Szorgalmatoskodik vala a' gyakor szolgálatban.* Ezt is felségesb módon mondhattuk Nagy Aszszonyunkról Mariárul. Márta étkeket készétett édes üdvözétönknek, 's talán ágyat is, és más e' féle szolgálatot tett körülötte, de csak addig, a' meddig vendégje volt: és mitsoda szolgálat ez ahoz képeft, mellyet Nagy Aszszonyunk Maria a' Krisztus Jezusnak tett? Mit nem tesz a' szorgalmatos Anya az ő szerelmes gyermekiért? mennyit aggódik, 's fárad körülötte, mig ember korra fel neveli? Már A. H. ha így gondoskodik egy közönséges jó anya az ő magzattyáért; mitsoda szolgálatot tett a' B. Szüz Maria az ő Sz. Fia mellett? Lehet e' olly neme az irgalmasságnak, mellyet hozzá nem mutatott volna? nem etette e' mint éhezöt? nem itatta e' mint szomjuhozót az ő Szüz tejével? nem ruházta e' mint mezételet, midön

midőn tsetsemős tetemít pólyában takargatta? midőn nevendék korában alkalmas ruhát készített néki? mint foglyot nem szabadétotta e' meg, midőn kiseded korában Heródesnek dühösége elül Egyiptomban futott véle? nem látogatta e' meg mint beteget, midőn tsetsemős tagjait förösztetgette? ölelgetvén karjain kordozta? midőn sírásában anyai kegyelsséggel kéllelte, vigasztalta? mint jövevénynek nem adott e' szállást, midőn az ő tisztaságos méhében fogadta? midőn le vétetvén a' kereszttrül, tisztességgel el temettette? Ha a' lelki irgalmaságnak tselekedetirül szólunk, senki abban olly tökéletesen el nem járt, mint Nagy Afzszonyunk Maria. Könnyen ki ki el hiheti hogy valamint Krisztusnak mennybe menetele előtt, úgy annak mennyben menetele után sem élt a' szeplötelen Szüz Anya hivalkodó életet, hanem tekéletesen az ő Sz. Fiának nyomdokit követte: már a' ki-tántorodtakat intette, már a' tudatlanoakat tanétotta, már a' kételkedőknek jó tanátsot adott: már a' Kereszténységnek öregbedéfiért könnyörgött, már a' szomorúaknak vigasztalásában, és a' Zsidók boszontási ellen való bátoréttásában foglalatoskodott. Már A. H. ha ezen jó tselekedeteit Nagy Afzszonyunknak Mariának egyben vettyük akár Martának, akár Magdolnának tselekedeteivel, nem mondhattjuk e' felségesben Nagy Afzszonyunkról, mint sem Magdolnáról: *Leg jobb részt választott?* ez életben? 's ugyan Ádámnak minden maradéki között leg jobbat? ugyan ezért a' halálban is leg jobb rész adatott néki,

MÁSODIK RÉSZ.

A' mi a' halált illeti, közönségesen három féle nyomoruságot szenvednek abban az emberek. Gyötri először a' haldakló embert a' keserűség Sírak Fiának ama szavai szerént: (1) *Óh halál melly keserves a' te emlékezeted! másodszor: el követett bűnei miatt környül veszi az embert a' félelem; nem tudván ha meg botosítottak e' bűnei, vagy fen vannak tartva? ezt jelentette K. Proféta midön így szóllott: (2) *Miért félek a' gonosz napon? az én sarkam hamisága környül vészen engem.* Végre pedig: a' testi nyavalyák, és fájdalmak gyötrik, szorongattyák, a' mint sírak Fia jelenti mondván: (3) *A' fájdalom meg emészti őket, minek előtte meg hallyanak.* Ezek a' nyomoruságok gyötrik közönségesen Ádámnak maradékit az halálban. Bezzeg nem ilyen rész adatott Nagy Aszszonyunknak Mariának az ő halálában; Ő néki az halál se fájdalmat, se félelmet, se szomorúságot nem okozott, hanem inkább tellyes örömet, és vigaszt.*

A' mint Nicephorus, és Metaphrastes jelyes írók, a' régi hagyományokbul fejjegyezték: (4) Isten ő Sz. Felsége, halála elöt Angyalát küldé Nagy Aszszonyunkhoz, Mariához, meg jelentvén néki általa, hogy rövid üdö mulva ki fogna költözni e' világbul, 's az ő Sz. Fiának színe elejbe vitetik, hogy örökkén véle örvendezzen. Már;
ki

(1) Eccli. 41. v. 1. (2) Psl. 48. v. 6. (3) Eccli. 27. v. 32. (4) Niceph. lib. 2. Hist. cap. 21.

ki magyarázhattya meg volta képpen, melly nagy örömmel, és vigasággal tölt bé Nagy Afzszonyunknak Mariának szive ezen örvendetes izenetre? Midön Jákob Patriárkának hirt tettek volna, hogy az ő Fia József élne, és ő uralkodna Egyptomnak minden tartományin; leg ottan meg éllede örömében a' lelke, és azt mondá: (1) *Elég nekem, ha még József az én Fiam él: el megyek, és meg látom ötet, minék elötte meg hallyak.* Mit véltek szerelmesim! nem inkább örvendezett e' Nagy Afzszonyunknak Mariának tisztaságos szive azon Angyali izenetre, melly által jelentetett néki, hogy az ő szerelmes Sz. Fiához fel vitetik? kit tellyes életében minden egyebek felett kedvelt, 's szeretett? a' halál azért néki szomorúságot nem okozhatott, se félelmet. Ugyan is mitül félhetett az, a' ki leg szentebb életet élt e' földön? nem félelmes tehát, nem keserüséges volt Nagy Afzszonyunknak halála, hanem inkább felette örvendetes, és igen ditsőséges.

Ah bizony igen ditsőséges! A' mint ugyan is Damascenus Sz. János szól: (2) Maga is a' mennyei Király Krisztus az Angyali seregekkel környül vétetve meg jelent Mariának halála előtt, hogy az ő tisztaságos Sz. lelkét mennyekben felvén, meg ditsöittené. Nem is kételkedhetik errül senki is u. m. az emlétett Sz. Atya: Hiteles Krónikákból tudgyuk, sok egyéb szenteknek

U 4

is

(1) Gen. 45. v. 28. (2) S. Joan, Damasc. orat 2. de de Afump.

is látható képpen meg jelent Krisztus halálok előtt, vallyon tehát nem jelent e' meg az ő Sz. Annyának? nem adta e' meg néki azon kegyelmet, mellyel egyéb szolgait meg vigasztalta? Sz. Lukáts Evangyeliftának bizonyysága szerént: maga mon-dotta Krisztus Urunk: hogy azokat a' szolgákat, kiket vigyázva talál, le telepétti: (1) *Et transiens ministrabit illis*. Által menvén szolgál nekik, vallyon tehát nem szolgált e' az ő Sz. Annyának? midön e' világbul ki költözött?

A' második tsuda dolog, melly Nagy Aszszonyunknak Mariának halálát Ádám minden maradékinak halála felett ditsőségefsé teszi, az, hogy az ő halálára a' világ részeire el oszlott Apoftalok, a' mint Damascenus Sz. János, Nicephorus és Juvenalis Jerusálemi Püspök írja. Az Isteni Felségnek rendelésébül, tsudálatofsan a' felhöben és menydörgésben az Angyalok által Jerusálemben egybe gyújtettek, hogy t. i. az ő Sz. testét méltó képpen el temetnék. Ne is vitafsa ezt senki is, a' sz. írásban több e' féle tsudálatos dolgokat is találunk. Habakuk Profétát Palestina tartományábül az Istennek Angyala egy szempillantás alatt az ebéddel egygyütt által vitte Babilonba hajánál fogva. Sz. Fülöp, a' mint olvasom: (3) Az Angyal által Kandatzesnek a' szeretsenek Királynéjának komornyékjához hirtelen által ragadtatott, és: minek utánna azt meg keresztezte volna: (4) az *Úr telke ismét el ragadá Fitepet* úgy, hogy többé nem láthatá a' Komornyék. Il-

Iyés

(1) Luc. 12. v. 37. (2) Dan. 14. (3) Act 2 () v. 39.

lyés P. az emberek elöl tüzes szekérben ragadtatott el, és az után fok száz esztendők mulva: Krisztussal a' Thábor hegyén láttatott. Nem jöhettek e' tehát az Apostalok is hirtelenséggel egybe a' B. Sztüz Maria utolsó tiszteletének meg adására?

Illett is A. H. (igy szól Damascenus Sz. János) hogy a' világnak Királynéja az ő halálakor Ádámnak minden maradéki felett meg ditsöítették attul, a' kit mindenek felett ditsöített ez életben, t. i. a' mennynek Királyától a' Krisztus Jezuustul. Melly nagy pompával, 's tisztelettel vitette el Salomon Dávidnak várasából a' Frigynek szekrényét? nemde egybe parantsolta Izraélnek minden véneit, a' nemzetségeknek Fejedelmivel egygyütt, úgy (1) *vivék bé a' Papok a' szövetség szekrényét az ő helyére, a' szentek szentébe, a' Kerubimok szárnyai alá?* Így meg tisztelte a' mennyei Salomon az emberi nemzettel kötött örök frigynek eleven szekrényét, a' B. Sztüz Mariának sz. testét, egybe gyűjtván annak tisztességes el temetésére, az új Testamentomnak első véneit, az Apostalokat, hogy minden tisztelettel tennék koporsóba; lelkét ugyan mindgyárt halálakor fel vévén a' szentek szentében, minden Angyali Karoknak föliben a' maga jobbjára; rövid idő mulva pedig testét is, mint a' régi hagyományokból bizonyétták a' régi Sz Atyák. Hogy vetetett volna ugyan is rothadás alá Mariának teste, melly az életet az egész emberi nemzetnek üdvöf-

(1) 3. Reg. 8. v. 6.

vötségére magában fogadta, kilentz holnapokig hordozta?

Ezekbül elégségesen ki tetszik már fel tett tényomnak igazsága, hogy tudni illik: leg jobb részt választott Nagy Aszszonyunk Maria ez életben Ádámnak minden maradéki között, azért az halálban is leg jobb rész adatott néki. Nints azért egyéb hátra, hanem hogy Nagy Aszszonyunkhoz mély alázatossággal folyamodgyunk, mint édes Hazánk, 's nemzetünk választott Pátronájához; kérjük, esedezzen szent Fiánál érettünk, nyerjen nekünk is az egekbül olly kegyelmet, mellynek erejével azt a' részt választhassuk, mellyért halálunk Óráján boldog részt nyerhessünk a' mi Urunk Jezus Krisztustul. Amen.

SZ. ISTVÁN KIRÁLY NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam. *Luc. 19. v. 12.*

Egy nemes ember meszsze tartományban méne.

Meszsze tartományban költöző nemes emberre emlékeztett benünket A. H. a' Sz. Evangyeliomnak olvastatása által az Anyaszentegyház; én is azért nemes embert állítottok mái beszédem által előtökben, 's ugyan fejedelmi nemes embert, úgy mint N. Magyar Hazánknek első Keresztény koronás Királyját, buzgó Apostolát, hathatós gyámolyát pártfogóját D. Sz. Istvánt. Ezt ditsérem, tisztelem, ditsöittem ma a' *nemes titulussal*, vagy tizimmel. Nem is mondhatok ennél többet, se Sz. Királyunknak tiszteletére méltóbbat, se a' ti kívánságtokra alkalmasbat.

Ha jól meg fontollyuk a' dolgot, semmi nints az egész kerék ég alatt tiszteletesbb a' Nemesfégnél. Bizonyos értelemben mondhatom azt a' Nemesfégrül, a' mit B. Salamon mondott régenten a' böltsefégrül; (1) *Minden arany ahoz képeft*

(1) Sap. 7. v. 9.

egy kevés fővény, és ugymint sárnak itéltetik az ezüst ahhoz hasonléttatván. Ki mondhatatlan nagy betstület, és tisztesség jö a' nemességből az emberre. Óh bizony nagy tisztesség jö az emberre a' Nemességből! De (jol meg értse ki ki) nem abbul a' Nemességből, melly tsupán a' vérből eredett, hanem abbul, melly a' tükélletes erköltsökből, és isteni jóságokból nevededett. A' tsupa vér szerént való Nemesség is ugyan nagyra tartatik a' világ előtt, de Isten előtt, semmi ditséretet sem érdemell. (1) Az igaz Nemesség, a' mint Sz. Ágoston D. szól: Se tudótül nem függ, se forson nem forog, se a' szüléktül nem költsönöztetett. És ez ugyan igaz, akár a' koronás Fejeknek, 's Fejedelmeknek, akár más fő fő tiszteknek, akár pedig a' köz állapotu embereknek nemességekrül szollyunk is. A' Királynak Nemessége boldogsága ugyan az országnak, irva vagyon: (2) *Beata terra cujus rex nobilis est*, boldog az a' föld, mellynek N. Királya vagyon. De bezzeg tsak ugy, ha a' Király a' tükélletes erköltsökből szármozott nemességgel tündöklük: e' nélkül nem boldogulhat véle az ország.

Antiokus Király: (3) *Apellatus est nobilis*. Nemesnek neveztetett, de mit használt ezen nemességével országának? semmit, igen sokat ártott pedig gonofzságával. Haszontalan, tsak az az ország, az a' nép boldog, a' mellynek a' mint irya vagyon: (4) *Az Úr az ő Istene* az az, a' mint

(1) S. Aug. lib. de Martyr. Ecclef. (2) Eccl. 10. v. 17.

(3) 2. Mach. 10. v. 9. (4) Psl. 143. v. 15.

mint Liranus magyarázza : Az a' nép boldog, melly az Istent féli, és ő néki szolgál. Így az igaz nemesség is, nem áll az öfűl származott nemefi vérben, hanem a' jelyes erköltsökben. Légyen bár nemes valaki eredetire nézve, de ha gonosz erköltsű, ha botránkoztató rozfsz példájú, ha az Isten, és igazság ellen rugoldozó akaratu, az már Isten előtt nemtelen. Az Isten maga mond-gya: (1) *Qui me contemnunt erunt ignobiles.* A' kik engem meg utálnak, parantsolatimat meg ve-tik, nemtelenek lesznek. Az igaz Nemesség (a' mint már emléttém) nem az ösi vérbül, hanem a' tekélletes erköltsökbül származik, nevedik. Sokan találtottak már, kik Fejedelmi ágyokbül származtak; de e' mellett igaz nemességre nem jutottak.

Igen jól vagyon A. H. ha a' tekélletes er-költsökbül származik, 's nevedik az a' Nemef-ség; melly mind Isten, mind ember előtt ditsé-retefsé teszi az embert, és ditsőségesé; nyilván következik hogy bizony Nemes, és a' földnek minden Királyi felett ditsőséges N. Magyar Ha-zánknak első koronás Királlya, e' mái D. Sz-István.

Sz. Királyunknak fejedelmi jelyes erköltseit bizonyéttya mind az *Apostali* sz. név, mellyez buzgósága által a' Királyi méltóságnak, és Fel-ségnek érdemlett; mind azon ki mondhatatlan nagy haszon, és ditsőség, mellyet fáradhatatlan fá-radozási által a' mi Magyar Nemzetünknek szerzett.

Bi-

Bizonyéttya Sz. Királyunknak Fejedelmi je-lyes erköltseit az *Apostali* sz. név, mellyet buz-gósága által a' Királyi méltóságnak, és Felség-nek érdemlett *ez első*. Bizonyéttya azon nagy ha-szon, és ditsőség, mellyet a' Magyar Nemzet-nek szerzett *ez második része máj beszédemnek*. Méglen mind a' kettőt Sz. Királyunknak méltó tiszteletére elől adandom: figyelmetefségteket el várom.

ELSŐ RÉSZ.

Vánnak, kik a' Királyi méltóság, és Felség leg nagyobb ékeségének, és ditsőségének a' böl-tsefséget tartják, és állétyák. Ebben tartotta az Salamon Király; innet: midön meg jelenvén néki az Úr mondana néki: Kérjen a' mit, és meg adgya néki, leg először is a' böltsesféért kö-nyörgött mondván: (1) *Adgy a' te szolgádnak értelmes szívet, hogy a' népedet meg ítélhesse, és választást tehessen a' jó, 's a' gonosz között*. Ékesé, és tiszteletessé teszi meg vallom a' böl-tsefség a' Királyi Felséget, és méltóságot. Én mind azon áltál:

Keresztény hitünknek fénye által meg vilá-goséttatván a' keresztény Királyságnak, és Feje-delemségnek leg nagyobb tiszteletét és ditsősé-gét: az Apostali buzgóságban helyheztetem; azt a' Királyt mondom minden földi Királyok felett Nemesnek, és ditsőségesnek, ki az ő népét nem
tsak

(1) 3. Reg. 3. v. 9.

tsak itéli igazságban, de tanéttya is az Isteni igazságra- Bizonyságon ebben Sz. Pál Apostol, ki elől számlálván azon tiszteket, mellyekkel a' F. Isten a' V. Anyaszentegyházat e' földön felékesétteni méltóztatott, az Apostalokat nevezi legelőre mondván: (1) *Helyheztetett az Isten először az Anyaszentegyházban Apostalokat.* Méltán is tartya Sz. Pál az Apostolságot leg első méltóságnak, és tiszteletnek; mert az Apostali férfiak azok, kik nem csak magok tisztelik, 's imádják, de még egyebekkel is meg ismértetik, és ditsöittetik az egy igaz Istent, és a' kit e' világra küldött a' Krisztus Jezust.

Ha az Apostalság leg első tizft, és méltóság a' kereszténységben, a' mint hogy az is, tsalhatatlanúl következik, hogy, senki a' K. Királyok közül olly felséges tiszteletet nem szerzett a' Királyi méltóságnak, mint N. Magyar Hazánknak első K. koronás Fejedelme, e' mái D. Sz. István Király. Ki izzadott, ki fáradott annyit az Apostoli munkában, az az; a' népeknek téréttésében, mint Sz. István Király izzadott a' mi pogány. Magyar Eleinknek meg téréttésében? hogy az Egek Urához igazéthatná sziveket?

Igaz, Joziás Király Izraélnek népe között fedhetetlen volt e' dologban, nyilván bizonyéttya felöle írák Fia: (2) *Ipse tulit abominationem impietatis.* Az Izraél népe között ő törölyte el az istentelenségnek utálatofságit, és az Úrhoz igazéttván sziveket, ő erőséttete meg a' bünösök napjaiban

(1) 1. Cor. 12. v. 28. (2) Eccli. 49. v. 3.

jaiban az isteni tiszteletet. Ezért Joziásnak emlékezetét, a' patikáros által készítettett jó illatnak tsinálmányához hasonléttya, melly minden szájban mint a' méz meg édesül. Bizony szép ditséret! De mit vélték ájtatos Magyarok? mit mondott volna Sirák Fia, ha azt az üdöt, érhetne volna, mellyben első K. Koronás Fejedelmünk, e' mái D. Sz. István az egész Kereszténységnek öröme, mint ezerek közül választatott élt, élvén országlott, országalván Apostalkodott? mint ezerek közül választatott mondám; mert a' mint Egyházi Kronikánk hiteles szava bizonyéttya: (3) 985dik esztendőbeu, midön Geiza Fejedelem a' Magyar Nemzet meg térítettésén hántatta volna elméjét, meg jelenék néki az Angyal mondván: Békeféség néked Istennek választotta! nem lészen te általad a' min elmélkedel, születik néked fiú magzat, ki az Isteni gondviselésnek tanátsábul, azt végbe viszi, a' mit te elmédben forgatsz: Ő Király lészen, és azoknak a' Királyoknak számábul, kiket az Isten választott.

Ha mondám szemeivel látta volna Sirák Fia, hogyan, és mi módon vezette alatt valóit D. Sz. István Király a' pogányságnak fetétségébül, és lelki halálnak árnyékábül az egy üdvösészes igaz hitre? miképpen törölte el a' bálványokat, és bálványozókat, a' bü bájos varásló személlyekkel az istentelenségnek utálatofságit? a' látható bálványoknak imádásátul mint vitte népét a' láthatatlan Istennek isméréteré? Melly fokot imád-

ko-

(1) Chronic. Hung. ad Annum 985.

kozott, böjtölt, alamisnálkodott ezen istenes sz. szándékának végbe viteliért? hányszor áztatta a földet könnyullatásával? mennyit járt, kelt, fáradozott a külső országokból bé hétt Egyházi, és szerzetes emberekkel az Evangyeliomnak hirdetésében?

Ezeket A. H. ha jól meg fontolom, tellyes igazsággal mondhatom D. Sz. Királyunkrul azt, a' mit Sz. Pál mondott magárul: (1) *Existimo nihil minus fecisse a magnis Apostolis.* Alléttom, hogy semmit kevesebbet nem tselekegett a' nagy Apostaloknál; mert bizony Apostola volt D. Sz. István N. Magyar Hazánknak 's ugyan valamint Sz. Pál, úgy ő is: *Nem az emberektül, nem az ország vaksábul, nem Geiza Attyánák rendelésébül, hanem a' Jezus Krisztus által.* Apostol mondom, nem meszsze ország határibul, nem idegen nemzetbül, hanem faját vérünkbul, és földünkbul; hogy miképpen Nemzetünkbul támadott egy Atila Isten ostora, a' ki mint üstökös tsillag rettentette a' világot, és mint mardozó, harapó farkas dulta, fosztotta, pusztétotta a' kereszténységet, úgy Nemzetünkbul támadna egy másik, t. i. Apostal, és Király Sz. István; hogy a' mit el pusztétott a' Magyar, épétse fel a' Magyar. A' mint hogy fel is épétette.

Nem számlálom a' Templomokat, Klastromokat, Ispitályokat, mellyeket nem tsak Magyar Hazánkban, hanem még a' külső Nemzeteknél is, úgy mint: Romában, Konstantzinápolyban,

X

Je-

Jerusálemben épített, fejedelmi ajándékokkal meg-
gazdagított: tsak azt gondollyák-meg az hívek,
számptalan fok fáradozása mellett mitsoda költségé-
ben került a' Püspökségeknek Hazánkban való fel-
állítására? Tíz részre osztá sz. Királyunk az egész
Országot: a' Dunán túl négy megyét rendelt: Az
Esztergomit, mellyet Érsekségre emelt, a' Györit
Weszprémit, Pétsit: A' Duna 's Tisza között me-
gint négyet: az Egrit, Váztit, Kalotsait, Bátsit
A' Tifzán túl kettőt: A' Maros vize mellett a'
Tsanádit, a' Körös vize mellett a' Nagy Váradit:
Ezeken kívül Erdélyben a' Fejér-Várit. Ezen tsu-
dálatos adakozásával, nem tsak más Országok
Királyait, hanem ama leg-adakozóbb Károly Tsá-
szárt-is fellül halladta.

Napot, nem órát kívánnék, hogy Apostoli
fáradságinak, és szorgalmatofságinak tsak jelesbb
példáit-is elől számlállyam-is, és a' miket pogány
Nemzetünknek valaha alig remélhető meg-szelé-
dettésében, a' Krisztus Jézus gyönyörűséges igája
alá hajtásában győzhetetlen erősséggel végbe vitt
Sz. Királyunk István. Olly felségesek voltak azok,
hogy halván azokat második Silvester akkori Szen-
tségek Pápa, mindenek hallattára im e' szókra
fakada: (1) *Nos Apostolici sumus, Iste vere A-*
postolus est. Mi Apostoliak vagyunk, ez igazán
Apostol, mert az ő Apostoli munkálkodása által
nyerettetett a' nagy fokaságú Magyar nép a' Krisz-
tus Jezusnak. Ugyan ezért, mint a' mái napra
rendelt Solosmákban olvassuk: Az ő tőle fundált

Ma-

(1) *Inchoffer ad Annum Xti 1000.*

Magyar Ekklesiákat, az ő Apostoli gondviselésére a' maga képében bízta, 's ajánlotta. (1) Ezen felül hozzá küldött levelében, melly így kezdődik: *Legati Nobilitatis tuae &c.* A' te Felsőged követei &c. (2) Minden világi ditséretes nevezeteket fellyül halladó Apostoli felséges névvel tisztelte, 's egyszer'smind minden Magyar Koronás fejekre örökösétette, hogy az *Apostoli* nevet, felséges nevezeteik közé irhassák. Még e' sem elég, hanem ezen fellyül, egyebeknek nem engedtetett kegyességgel, azt-is akarta, hogy az Apostoli hatalomnak jeléül, az Országos Gyülekezetekben a' a' Magyar Király előtt kettős kereszt hordoztasék, és az Orzágnak Tzimerében irattasék, a' mint mái napig-is láttyuk.

MÁSODIK RÉSZ.

El-olftván a' beszéd sommáját mondám másodszor: Sz. Királyunknak fejedelmi jeles erköltsseit bizonyéttya azou kimondhatatlan nagy haszon, és ditsőség, mellyet édes Nemzetünknek szerzett. Oh bizony ki-mondhatatlan nagy haszon, és ditsőség! Mi lehet ugyan-is nagyobb hasznára, vagy ditsőségére valakinek, mint ha fétéségbül a' világofságra hivattatik, a' halálnak árnyékábül az üdvösségnek úttára vezetetik? Ezt tette N. Magyar Nemzetünkkel Szent István, nem szerzett-é tehát édes Nemzetünknek ki-mondhatatlan nagy hasznot?

X 2

Mit

(1) *Officium hodiernum Lect. 6.* (2) *Katona Hist. Crit. Reg. T. 1. p. 10.*

Mit használna most nekünk, hogy Magyar Országban, ebben a' földi paraditsomban születettük; ha a' pogányságban maradván, minnyájunknak el-kellene vesznünk? Mit használtak volna a' mi Nemzetünknek, azok a' fok jeles, és nevezetes győzödelmek, mellyek minden felé híresítették a' Magyar Nevet; ha vakságban megmaradván, el-vesztették volna drága lelkeket? mit használ a' Törököknek, hogy Ásiában, és Európában, úgy meg-szaporodtak, és hatalmasodtak; ha az igaz hiten kívül lévén, minnyájan elkárhoznak? ettől a' veszedelmes állapottól Szent István Királynak fáradhatatlan fáradsága bennünket meg-mentett; a' bűnnek zsoldosából, az ördögnek rabjából, az élő Istennek szolgájává tette Nemzetünket. Nem szerzet-é tehát ki-mondhatatlan nagy hasznot, és ditsőséget a' mi első Szent Királyunk nekünk?

Köz mondások a' Sz. Atyáknak: *Servire Deo regnare est.* Az Istennek hív szolgálattya Ország-lás, és Királykodás; lelki értelemben szólván mint egy Királyok az Istennek hív szolgai: semmi nagyobb ditsőségére nem szolgálhat az embernek, mint az Istennek hív szolgálattya. Különös szép ditséreteket tesz az irás Dávidról, a' mellyek kiváltképpen való nagy ditsőségére szolgálnak. Dávid olly erős volt, hogy a' mint írák Fia bizonyíttya: (1) *Az oroszzlányokkal mint a' bárányokkal jádzott: és a' medvékkel hasonló képpen bánt, mint a' juhok bárányival, az ő ifjúságában.* Az

Óriást

(1) Eccli. 47. v. 3.

Óriást ez ölte-meg, és el-vette a' Nemzetségrül a' gyalázatot, fel-magasztalta az ő nemzetségének szarvát, 's a' ditsőtségnek koronáját néki adá az Isten: ő mindazáltal, mind ezen ditsőségek között azt tartotta leg-nagyobb ditsőtségnek, hogy az élő Isten szolgainak számában lehetett: (1) *Ego autem servus tuus.* Én Uram u. m. a' te szolgád. Tekéntsünk sz. Pál Apostolra. Ez a' sz. Apostal tellyes igazsággal nevezhette volna magát: Nemzetek Doktorának, pogányok tanétójának, a' sz. Lélek trombitájának; félre tette mind az által ezeket a' titulusokat, tsupán tsak a' Jezus Krisztus szolgálattjában ditsekedett. *Pál u. m. a' Jezus Krisztus szolgálója.* (2) Méltán-is bizonynyára, mert ha Arany Szájú sz. Jánosnak hitelt adunk: (3) hasonléthatatlanul fellyül halladgya az Isteni szolgálat a' világi ditsőségeket.

Már egyben gyült ájtatos Magyarok! D. Sz. István Király volt az a' közben járó, ki-minket az Istenhez vezetett véle meg-szegödtetett: szerzehetett e' tehát valamelly Fejedelem az ő népének olly nagy hafznot, és ditsőséget, mint szent István Király fzerzett édes Nemzetünknek? Hogy Sz. István Király vitt minket az Isten szolgálattjára, senki se tagadhattya. Millyenek voltak A. H. Sz. István Királynak Országslása előtt Nemes Magyar Eleink? Nagyobb része nézve azt kell felölkö mondanom, a' mit Nemzetek Doktora Sz. Pál Apostol mondott az Efezusiakról: Meg-holtak

X 3

tud-

(1) Psl. 115. (2) Rom. 1. (3) S. Chrys. in Epist. ad Hebr.

tudni illik az ő bűnökben, mellyekben jártak a' világ folyása szerént, a' testnek kivánságiban, a' testnek akarattyát tselekedvén, és természet szerént a' harag fiai voltak, mint egyebek-is: (1) *Setétséggel meg-homályoséttatott értelmek lévén el-idegenülvén az Istennek életétül, az ő szivek vaksága miatt magokat a' szemtelenségnek adták, minden tisztátalan tselekedetekre telhetetlen kivánsággal.* Valamint a' pogány Romaiak, úgy a' mi Magyar Eleink-is: (2) *El-változtatták a' halhatatlan Istennek ditsőtségét, a' halandó embernek, és a' madaraknak, és a' négy lábuaknak, és a' tsúszó mászóknak képe hasonlatofságára; az Istennek igazságát hazugságra változtatták: (3) és tisztelték, és szolgálták a' teremtett állatot inkább, hogy sem a' Teremtőt.* Az Isten-től gyűlöltettek voltak, boszúság tévők, kevélyek, fel-fuvalkodottak, szóval: minden gonofságnak találói, a' bűnnek Zsoldosi, az örök kárhozatnak nyomorúlt rabjai.

Illy boldogtalan állapotban voltak töbnyire a' Magyarok! De örök hálá a' végetlen irgalmú Istennek! meg-mentett mind ezektül bennünket D. fz. István első K. koronás Királyunk Apostoli buzgósága által; a' néki adatott mennyei malasztokkal mind addig munkálkodott, izzadott, fáradott, miglen mint Sz. Pál a' Romaiakat; úgy ő a' Magyarokat az Isten választottinak szabadságára nem hozta, a' bűnnek zsoldosit, Isten Fiává, és örökösivé, és a' Krisztusnak társaivá nem tette.

Meg-

(1) Eph. 4. v. 18. (2) Rom. 1. v. 23 (3) v. 25.

Meg-lásd azért Magyar! soha el-ne feletkez-
zél szent Királyodnak a' te javadért , 's bóldogú-
lásodért fel-vállalt fáratságiról : jól eszedben tartsd
mi vóltál valaha, és mivé lettél sz. Istvánnak buz-
gó szorgalmatofsági által : valaha az Isten előtt
útálatos vóltál, mint más pogányok-is, de irgal-
magságot nyertél, sz. Királyodnak izzadási által
választott néppé sz. Nemzetséggé lettél, meg-lásd
azért, hogy ezt a'te ditsőfségedet a' bűn bé-ne mázol-
lya, vagy talán éppen ki-ürésítse : jobb meg-halnod,
hogy sem ezt el-szenvedned. Mitsoda a' mi ditsős-
ségünk? az, hogy első szent Királyunknak Apos-
toli fáradozási által az Istennek szolgálattyára sze-
gödtünk, ebben járjunk-el híven, és sz. Királyunk
után, mint hív szolgák mi-is bé-vétetünk a' mi
Mennyei Urunknak, és Királyunknak örömében
Amen.

SZ. ISTVÁN KIRÁLY NAPJÁN.

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Venit autem PRIMUS, dicens ; mna
tua decem mnas aquisivit. *Luc.*
19. v. 16.

*El-jöve pedig az Első, mondván: U-
ram, a te girád tíz girát nyert.*

A' fel-olvasott sz. Evangyeliom egy gazdag, és
szolgákkal bővelkedő nemes emberről szól, ki,
minek előtte megszűt esett tartományban menne;
elő híván szolgait, el-olvtá köztök bizonyos szá-
mu giráit; kinek tizet, kinek ötöt, kinek egy-
gyet, hogy addig míg meg-térne kereskednének
azokkal. Ez A. H. kétség kívül példa beszéd,
hogy azért lelki tanúságot vehetsünk belőle, a'
példa alatt képezett dologra kell vigyáznunk, és
nem a' betűnek héjára.

A' Nemes emberen tehát a' mint sz. Basilius
szól: (1) a' Krisztus Jezust kell értenünk; mert
valóban embersége szerént-is fő Nemes Krisztus,
úgy mint, ki Dávid Királynak magvábúl száрма-
zott. A' girákon értyük az Istennek szentelő ma-
lafz-

(1) S. Basil. in Catena.

lafztit; a' szolgákon az emberek gyülekezetit; kik között el-osztotta a' Krisztus Jezus az ő giráit, az az: malafztit, hogy azokkal szorgalmatofsan kereskedvén, az Istent szeretőknek megígért gazdagságot el-nyerhetnék. Mivel pedig első a' betsületben, a' ki első az érdemekben, az első szolgán, kirül így szól az el-olvasott Evangyeliom: *El-jöve pedig az első, mondván: Uram; a' te girád tíz girát nyert, értem Nem. Magyar Hazánkknak első K. Királyát, Apostolát, e' mái D. szent Istvánt: Nem olly értelemben ugyan, mint ha az Istennek minden meg-ditsöittett hív szolgai között, ő volna leg-első; voltak ő előtte-is fok Szentek, fok böltsek, fok hatalmasok, gyertya-tartóra magasztalható nagyobb, 's kifsebb világofságok, kézsek lelkeket felebarát-yokért le-tenni, fel-áldozni.*

Az Egyházi Kronikákból ki-tetfzik, hogy Pannónia-is bé-va vetve az Apostolok tanétványi által az Evangyeliomnak jó magvával; de a' Romai Birodalomnak hanyatlásakor el-jöve a' Kereszténység ellensége, és ostora Attila, és a' Pogányság konkolyát fellül a' búza közibe hinté, és el-méne, halála után lett örökösinek Scithiában való vizfsza költözésével. Midön pedig Nagy Károly Tsászar az el-hanyatlott Romai Birodalmat Nap Nyugotton ismét újjétani kezdé, Pannóniában-is nevedett a' Kereszténységnek mennyei illatú füve, 's gyümöltsöt-is hozza; de az Ásiából vizfsza tért hét Fejedelmekkel egygyütt, megtetfzék megént a' régi Konkoly-is. Piligrinus Laureá-

reákomi Érsek a' hitre térétette Geizát Sz. István-
nak Attyát, de ez nem fokra mehetett, egygyütt
hatta nõi a' konkolyt a' búzával : Sz. István ve-
tette farló alá ebben a' mi (hajdant Pannóniának
neveztetett) édes Magyar Hazánkban a' hitetlen-
ségnek konkolyát, hogy meg-ne fojtanák a' jó búzát.

Erre az üdöre nézek szerelmesim, midõn mon-
dom, hogy D. Sz. István Király elsõ, 's mint egy
fundamentom kõ a' Magyar Anyaszentegyháznak
épületében. Bizonyyal õ vala édes Nemzetünküb-
l Elsõ, ki, a' mennyei Nemes embernek, a' Kris-
tus Jezusnak méltán mondhatta : *Uram a' te gi-
rád tiz girát nyert*; és ebbül adom elõl e' mái
napon mind Sz. Királyunknak ditséretét, mind a'
mi tanúságunknak rendét.

Meg-mutatom tudni illik mint kereskedett
ditsõsleges Sz. István Király az Istennek giráival
és azt-is meg-magyarázom, mint kell nekünk ke-
reskednünk azokkal.

Mint kereskedett a' mennyei Királynak girá-
jával D. Szent István Király, elõl-adom az *elsõ
részben*. Mint kell nekünk azzal kereskednünk,
meg-magyarázom a' második részben. Figyelmez-
zettek.

E L S Ö R É S Z.

A' mennyei Királynak girájával való kereske-
dés, annyit tesz, mint az Isten malasztyával való
jó élés. Az kereskedik jól az Évagyeliomi girával,
a' ki jól él az Istennek malasztyával; ki azon hiva-
talban

talban, mellyben az Istentől helyheztetett, méltán jár, ha Pap? a' Papi hivatalban, ha Király? a' Királyiban; és miben áll a' Királynak hivatalya? abban, hogy: (1) *Gondot viselleyen Nemzetségére, és szabadétsa-meg azt a' veszedelem-től.* Az az, hogy magyarábban ki-mondgyam: hogy ne tsak a' világi tsendes életre, hanem az Isteni tiszteletre-is vezesse az ő alatt-valóit. A' melly Fejedelem ebben tekéletetsen el-jár, tekéletetsen meg-felel fejedelmi hivatallyának; tekéletetsen kereskedik a' mennyei Királynak giráival: mind Isten, mind emberek előtt ditséretes, mert nem tsak Országának boldogságát, de az Istennek tiszteletét-is elől mozdéttya.

Simont Oniásnak fiát, Izraelnek Fő Papját, vezérét, szabadéttóját ditsérvén Sirák Fia, azok közé számlállya, kik az ő népeket szerentséseké tették, és magoknak olly érdemet szerzettek, hogy azoknak ditséretes neveket semmi nyomos idő se temethette-el: (2) *Simon u. m. az Oniás Fia, a' fő pap, ki életében támagatta a' házat, és az ő napjaiban meg-erösétette a' Templomot.* Miért ditséri illy igen? azért: mert az Istentől vett malasztokkal úgy munkálkodott, hogy nem tsak Országának ideig való boldogságát, hanem az Istennek tiszteletét-is elő mozdétotta; még a' szép fényes hajnali tsillaghoz-is hasonlétotta: (3) *Mint a' hajnali tsillag a' köd között, és mint a' teli hold-világoskodik.* Mert t. i. a' homályos, és zavaros üdök közt nagy erköltsökkel fénylett, a' pá-

(1) Eccli. 50. v. 4. (2) Eccli. 50. v. 1. (3) v. 6.

a' pályán állhatatofsan futván , a' népet-is az igazságnak isméréterére vezette , melly a' fok tsábéttóknak tündér beszédjeik által meg-vakéttatván istentelenségre vetemedett ; jámbor életével a' Júda Házát ékesétette , és hatalmával az ártalmas szabadságot ki-irtotta , a' bálványok oltárit öfzve törte , az istentelenséget le-tapodta.

Így tselekedett édes Hazánknak első Keresztény Királya e' mái D. Sz. István. Tudta jól Sz. Királyunk , hogy a' Fejedelmeknek kormányozásitúl függ főképpen mind kára , mind hafzna a' népnek. Tudta , hogy , ha az országlók tsak úgy élnek a' világon , mint ha a' Királyi méltóság juft adna nékik a' puha életre ; ha tsak azért hatalmasok , hogy alattok valói féllýék , végső romlásra fog jutni az Ország. Tudta szent Királyunk , mennél nagyobb hatalommal bir valaki , annál kötelefsebb arra , hogy az Istent ditsóitse , tífzeteletét elő-mozdéta , alatt valóit az üdvöfség úttyára vezefse. Tudta jól sz. Királyunk István , hogy , a' mint szent Ágoston D. mondotta : (1) *In hoc serviunt Domino Reges , cum ea faciunt , quae facere non possunt , nisi Reges.* Akkor szolgál-nak fő képpen az Úrnak a' Királyok , mikor azt tselekszik , a' mit külömben nem tselekedhétnek , hanem tsak mint Királyok ; Tudta , hogy nem azért vette a' girát a' menynek Királyjátúl , a' Krisztus Jezustúl , hogy azt el-áfsa , mint az Evagyeliomban emlétett gonofsz szolgál , hanem , hogy kereskedgyen véle , hogy , midön meg-térend ,
gaz-

(1) S. Auguft. Epist. 201.

gazdag nyereséggel mehefsen elejbe ; tudta hogy hatalmát azért vette Istentől , hogy a' Jezus Krisztus Országát ki-terjessze, fen-tartsa, és óltalmazza ; ugyan azért : nem kereste sz. Királyunk István a' mi magáé vala, hanem, a' mi a' Jezus Krisztusé volt , hogy a' miket annak kegyelméből gazdagon vett , ismét néki viszsza adhassa ; nem volt néki elég , hogy maga az igaz Istent meg-ismerete, hanem azon volt minden erejével , hogy országát-is annak ismételére hozhassa , hogy így : ne tsak Királya , hanem egyszer'smind Apostolais lenne az Orzágnak.

A' nyomorútnak ideig való nyomorúságán, ügye fogyott forsán szánakodott, de sokkal inkább febesedett szíve , midön látta vala , hogy sok ezeren az ő népe közzül az Istennek imádandó szent nevét , nem tsak nem tisztelik hanem bestelenítik-is, utálatos bálványozásokkal. Az Orzágnak ideig való javaira bölts rendeléseket tett, de a' Krisztus Országának fen-tartásán sokkal inkább szorgalmatoskodott. Az Ország határit az ellenség ereje ellen vitéz kezével oltalmazta , de nem kifsebb gondal az Istennek tiszteletét annak eskütt ellenségi ellen.

Mit mulatott-el az Apostoli tisztben ? mi ellenkezett az igazsággal a' mit el-nem rontott ? hol állott bálvány mellyet ki-nem írtott ? hol halatott átok , mellyet meg-nem büntetett ? mellyik nyelv emelte magát az Isten ellen , mellyre lakatot nem vetett ? úgy vagyon A. H. a' félelem nagy őrizet ugyan , de tsak addig, még a' ki-adta vagy
szab-

szabta a' törvényt életben vagyon, és vigyázatban: több foganattya vagyon az eleven példának; tudván azért sz. Királyunk, hogy: *Regis ad exemplum &c.* Akármelly Országban minémű a' Király, olyan kíván lenni az alatta való nyáj: Önnön magát adta például az Istenes életre édes nemzétének. Ő benne láttak mindenek új Magyar *Korneliust*, a' ki a' Kereszt vizet meg-nyitotta, új *Heracliust*, ki a' keresztet vállain vitte, új *Konstantinust*, ki az örök győzödelemnek jelét a' Keresztet, az Ország tzimerében avatta: Ő általa lön, hogy az Országban mindenütt hallatott a' Jezus: mindenütt az egy Ur, az egy Keresztség, az egy akol, és egy Pásztor. Valóban nem tsak Királlya, hanem bizony egyszer'smind Apostolais édes Hazánkknak, és ugyan leg-buzgóbb Apostola.

Sen mit sem hibázok szerelmesim, ha szent Királyunkat Izrael Népének első sz. Fejedelméhez Moyseshez hasonléttom: mert bizony nem kevesebb jót vett a' Magyar Izrael István által, mint hajdant Jákob Nemzetsége Moyses által. Moyses, minekutánna az *Amaleczitákat* el-széllesztette volna, kik Izraelt háborgatták, tellyes gondját arra fordétotta, hogy az Isten igazságira meg-tanétván a' népet, annak tiszteletében meg-erösítené. E' végre a' kő táblákon ki-adta a' népnek az Istennek tíz parantsolattyát; ki adta mind az egész törvényt-is, mellyet a' *Sinai* hegyen vett, mind az Isteni tiszteletnek, mind a' köz jóra tzélozó törvény ki-fszolgáltatásának módjáról. Ugyan ezt tselekedte Sz. Királyunk István: mert minekutánna

az ország ellenségeit el-szélesztette; minden gondját arra fordította, hogy a' Magyar Izraelt, az Isteni tiszteletben meg-erősítse, tökéletessé tegye; mint erről elegendő bizonytságot tesznek azon szent rendelések, és törvények, mellyeket sz. Királyunk, Esztergom várában Ország gyűlést tartván, az Isteni tiszteletnek, és az Ország boldog állapotjának fen-tartása véget szerzett. Mit mondgyak azon szorgalmatosságáról sz. Királyunknak, mellyel a' templomok építésében, Egyházi sz. öltözetetek meg-szerzésében, és ékesítésében foglalatoskodott? nem tsalhatatlan bizonytsági e' ezek az ő sz. kereskedésének? boldog nyerefségének?

MÁSODIK RÉSZ.

Mint kereskedett D. Szent Királyunk István a' mennyei Királynak, a' Krisztus Jezusnak giráival, hallottuk. Azt kell azért már meg-vizsgálunk, mint kell nekünk munkálkodnunk azokkal? El-jön a' nap, A. H. mellyen az Angyalok, és minden ditsőült szentek láttára, az Evangyeliomni Nemes ember a' Krisztus Jezus, mint kemény bíró vizsgálja hozzánk, és meg-vizsgálja Jerusálemet lámpásoknál, főről főre elő-hivattatnak az Egyházy, és világi Méltóságok, Rendek, Státusok, Nagyok, Kitsinyek a' girákkal, a' kegyelem ajándékival, ha Isten ditsőségre, 's lelkeknek üdvöségére, fordították e', vagy testeknek telhetetlen kívánságára?

Mint

Mint Izrael népének Moyses által, úgy nékünk D. Sz. Királyunk Apostoli buzgó fáradozása által, előnkben adta Isten: (1) *Az életnek, és tudományának törvényét; és meg-tanétott bennünket az ő szövetségére*, Sz. Királyunk tulajdon példája által indétott-is ezeknek meg-tartására, 's meg feleltünk e' szent kívánságának? Azt nem kívánna Isten tőled oh Magyar! hogy első Sz. Királyodnak példájára javaidnak nagyobb részét a' Papokra oltszad, hanem azt kívánna, és Sz. Királyod által-is azt parantsollya, hogy a' Papoknak javait, mint tennen magadét híven meg-örizzed: és, hogy a' Papokat, kik a' lelkeknek fő gondgyát viselik, méltó tiszteletben tartsad. Nem kívánna, hogy a' Keresztény hitnek gyarapodásáért, szokatlan böjtökkel, és testednek öldöklésével magadat zaklafsad, fanyargafsad; de azt meg-kívánna, hogy, a' melly hitet beléd öntött, azt híven meg-tartsad: és nyoltz napi tömlötznék büntetése alatt sz. Királyod azt-is parantsollya, hogy az Anyaszentegyháztúl rendelt napokon a' hús ételtül magadat meg-tartóztatsad: hogy az Isten házában dízstelenül magadat ne viseld, annak tiszteletét meg-adgyad: mint jártál-e eddig ezekben? ha ezekben, és egyéb e' félékben vétettél, a' menysei Királynak giráival, a' Krisztus Jezus malalasztival gonofzúl éltél.

Jól meg-visgállyuk ájtatos hivek a' fel-olvasott szent Evangyeliomban foglalt példa beszédet, 's tanúllyuk-meg az Istentül vett girákkakkal va-

ló szorgalmatos kereskedést, ki ki az ő forsa, és állapotya szerént, és a' minémü erőt, egészséget, elmét, tudományt, gazdagságot, vagy tisztet, és tekintetett adott Isten valakinek az emberek között, mivel mind ezek az ő girái, és ajándéki, az ő ditsősége nek nevelésére fordítsa. Ha ugyan is tsak kedvünkre, és hivalkodva élünk e' világon, ha más egébb gonoszt nem tselekednénk - is, el-kárhoznánk a' dologtalansáért.

Világos példánk ebben az Evangyeliomi harmadik szolga. Ez, az ő giráját sem a' kártya-játékban el-nem vesztette, sem a' torkára nem költötte, se szeretőjének nem ajándékozta, se pompára nem pazallotta hanem a' kezkenőben kötvén meg-tartotta, még-is veszni kellett néki, hogy nyereséget nem hajtott véle az Urának. Az Isten nem tsak a' gonoszt tilalmazza, hanem a' jót-is parantsollya: annakokáért, valamint a' tilalomnak által hágásában, úgy a' parantsolt dolgoknak el-mulatásában-is kárhozatos véték lehet, és szintén úgy engedetlen szolgája az Istennek, a' ki a' tilalom ellen valamit tselekszik, valamint az, a' ki azt nem tselekszi, a' mit parantsol. Krisztus nem tsak az ollyan fát itéli tűzre valónak, a' melly fa mérges, vagy férges gyümölsöt terem, hanem: (1) *Minden fa u. m. melly jó gyümölsöt nem hoz, ki-vágattatik, és a' tűzben vettetik.*

Ne-is mentse senki-is a' jóságos tselekedetekben való restségét, mint az Evangyeliomi gonosz szolga, a' ki, nem tsak nem kereskedett a' neki

Y

adott

adott girával, hanem még azon fellül, gyalázattal is illette az Urát, imígyen szólván néki: (1) *Uram! ihon a' te girád, melly nálom el rejtve volt a' kezkenöben: mert féltem tőled, hogy im Kemény ember vagy, el veszed a' mit le nem tetted, és meg aratod, a' mit nem vettedél.* Az ilyen mentség szokása minden dologtalan embernek, soha meg nem alázza magát, sem igaz okát ki nem vallya az ő henyélésének, hanem másra akarja kenni a' vétkét, mint ha a' maga fogyatkozását, valakinek bűnével igazéthatná.

Végy ebbül ki ki vagy, tanúságot magadnak; ha tselédes gazda aszfszony vagy, heában mented magadat, hogy gyermekeidnek istenes nevelését, háznak gondviselését el kell mulasztanod, mert igen kemény, gyanakodó, vagy tékozló ember a' férjed, ott is kereskedik, a' hová semmit sem tett, és a' mit te vettedél is el, ő akarja meg aratni: nagy Kereszt való egy szegény aszfszonymak illy galibás férjel lakni, de Isten előtt igen érdemes illyeneket szenvedni. Ha hatalom alatt való fiú vagy, heában mented magadat, hogy, se tanulásra, se más valami tisztességes munkára nints kedved, mert az Atyád fősvény, komor kedvű ember, se játéokra, se sétálásra, se kedvesidnek látogatásira nem botsált: ezzel nem mentheted magadat; te ne fitymáld szüleidnek tselekedetit, hanem tartsd meg az Istennek törvényét. Ha szolga, vagy szolgáló vagy, heában paláftolod dologtalanásodat Gazdádnek,

.vagy,

vagy afzfzonyodnak keménységével, kiktől talán nap estig se hallasz egy szép szót: ők ugyan vétkeznek veled kegyetlenül bánván, és az igaz bíró által kemény számadásra huzattatnak, hogy alattok valóikkal olly rendetlenül bánván, szegényeket olly igen szomorétyák; de e' mellett az Isten azt akarja, hogy mi mindenkor szemünk előtt viseljük köteletségünket, és azt el nemulassuk véghez vinni, a' mit kereftényi hivatalunkhoz képest tartozunk tselekedni.

Meg lásd tehát K. A. ki ki vagy, hogy az Istentől vett girákkal úgy munkálkodgyál, mint a' menyei Király, ki, azokat néked adta, töled kívánnya: (1) *Féljed a' te Uradat, Istenedet, és járj az ő utain, és szerezsed ötet, — és őrizd meg annak minden parantsolatit.* Való, nem tagadhatni, nagy az embernek gyarlósága, nagy az ördögnek ólálkodása is, kétségben mind az által ne efsünk, hanem: emlékezzünk meg ama meg mozdulhatatlan erősfégű ofzloprúl, a' B. Szüz Mariárul, kit holta előtt D. Sz. Királyunk István, országunk, 's egész nemes Nemzetünk Nagy Afzfzonyának vallott, és mint Pátronának bennünket testamentomában néki ajánlott, hagyott, és örökösétett; nem akarván el választani a' gyümöltstül az ötet viselő méhet, és az emlöket, melyeket szopott az Istennek meg testesült Fia: hogy a' mint üdvözéttő Jezusunk a' magos kereft fáru is az ő szerelmes Annyát adta, és hagyta az Apostolnak edes Anyánk helyében hogy az által

velünk közlené minden áldomását az égből: úgy a' pogányságbul való első meg térésünkkel mindgyárt tanulnánk meg, minden szüktégünkben ahhoz folyamodni, annak ajánlani magunkat, 's egész országunkat. Az Apostali hitet valván azért, Apostoli Királyunknak buzgóságát kövessük; Az Isten Sz. Annyának, mint N. Eleink voltak, hiv tisztelői legyünk, ennek hathatós esedezése által úgy meg segéttetünk kereskedésünkben, hogy midön meg térend az Evangyeliomi nemes ember, elejbe tellyes nyereséggel mehefünk Amen.

KIS ASZSZONY NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Concepit Anna, & peperit. 1. Reg.

I. v. 20.

Méhében fogada Anna, és szüle.

A fel vett Sz. Ige, amaz Efraim hegyértül való Elkána nevezetü tekéllyetes férfinak, tekéllyetes jó feleségértül, Anna Aszszonyról szól; ki, ennyihány efsztendökig tartó magtalansága után, buzgó könyörgési, sirasi, és fohászzkodási által
 meg

meg nyerte, hogy meg nyitná méhét az Úr, 's méhében fogadván; ki mondhatatlan nagy öröme-re Sámuelet szülné; ki olly kedves vala az Úr előtt, hogy, ki jelentvén néki szent Felsége, még kis-ded korában az ő drágalátos beszédét, 's tud-tára adván mind, a' miket Heli fő Papnak Há-zával tselekedendő vala; Profetának tenné Izra-élben. Ennek az Isten, és emberek előtt kedves kisdednek születéséről vagyon meg írva betű sze-rént az említett szent ige.

Én pedig e' szent tzikkely által emlékezte-tem az hiveket, azon Isten, és emberek előtt va-lóban kedves magzatnak örvendetes szent szüle-tésére, a' mellynek születését, az első embernek esetétül fogva (a' mint Damascenus Szent János szól) minden századok óhajtva várták, 's magok közt mint egy viaskodtak rajta, mellyik ditseked-hetne véle. Várta Ádám, várta Noë, várta Á-brahám, várta Jákob, várták minden Patriárkák, hogy vigadni, 's örvendezni fognak e' szent mag-zatnak születésén. Mitsoda magzatnak? annak a' Szent Szüznek, kitül születendő vala a' Jezus, ki Krisztusnak hivattatik. De tsak homályos pél-dázattját láthatták ezek ennek, valóságát az üdök-nek tellyes voltára tartván a' felséges Isten.

Ádám üdeje jelyes volt az életnek fájával, Noë századgya a' bárkával, mellyben az özön viznek veszedelmétül az emberi nemzet meg tar-tatott: Ábrahám üdeje jelyes volt a' magtalan Sá-rának méhben fogadásával, Jákobnak üdeje azon titkos lajtorjával, mellynek vége éppen az ege-

ket érte, mind ezek árnyékozó figurái voltak a Sz. Szűznek; de valóságos meg jelenését, vagy is születését (a' mint már említettém) az üdöknek tellyes voltára tartotta Isten ő Sz. Felsege; mivel hogy a' mennyei ajándékoknak tellyes voltát vala néki adandó.

Ah bizony a' mennyei ajándékoknak, és malasztoknak tellyes voltát! ha ugyan is K. Sz. Jánost, ki arra születtetett, hogy elől járó követtye lenne a' meg testesülendő Igének, már Anya méhében bé töltötte szent lélekkel: vallyon lehet e' olly neme a' kegyelmeknek, mellyben Mariát nem részesítette volna az Isten, ki a' végre születtetett, hogy a' meg testesülendő Igének Anya lenne? *Méhében fogada Anna*, nem Elkánának, hanem Joakim Patriárkának felesége, és szüle. Nem egy közönséges profétát, hanem a' profétáknak Királynéját, a' boldog Szüz Mariát, kitül a' fel olvasott Sz. Evangyeliom szerént: *Született a' Jezus, ki Krisztusnak hivattatik.* Örülünk tehát A. H. 's tellyes szívünkbul örvendgyünk e' szent születésén, hálákat adván a' nagy irgalmu Istennek: mert bizonynal (a' meg testesült Igének születését ki vévén) ehez hasonló születés soha sem volt, 's nem is lesz.

Fellül halladgya e' mái napon született Sz. Szüz az ő méltóságával mind azokat a' születéseket, mellyek a' természet törvényében estek; mind azokat, mellyek az irott törvénynek üdején lettek,

Fellül halladgya méltóságával Szüz kis Afzszonyunknak Mariának születése azon születéseket, mellyek a természet törvényében estek *ez első*. Fellül mullya, 's halladgya azokat, mellyek az irott törvénynek üdején lettek *ez második része* beszédemnek. Miglen mind a' kettőt született kis Afzszonyunknak Mariának méltó tiszteletére elől adandóm, eddig mutatott figyelmeletségeteket tovább is el várom, 's kivanom.

ELSŐ RÉSZ.

A' természet törvényét ha tekéntyük, négy nevezetesbb születések találtnak abban. Elsőnek méltán mondhattuk Noénak születését. Ez, azért méltó emlékezetre, hogy mindgyárt születésekor a' jövendőlé lélektül jindéttatván az Attya Lámeck, áltol látta, hogy ki mondhatatlan nagy öröme, és vigasztalására lészzen az emberi nemzetnek, imigyen szólván felöle: (1) *Ez vigasztal meg minket kezeink tselekedetében, és munkáiban, a' földön, mellyet meg átkozott az Úr.* A' mint hogy valóban meg is vigasztalta, mert a' végtelen irgalmu Isten ő általa mentette meg az emberi nemzetet az özön viznek veszélyétül.

Ha tehát örvendetes volt Noénak születése, bizony hasonléthatatlanúl örvendetesbb Szüz Kis Afzszonyunknak Mariának születése. Nőé magával egygyütt nyoltz embereket mentett meg a' viz özönnek veszedelmétül, a' boldog Szüz pedig az

Y 4

egész

(1) Gen. 5. v. 29.

egész világot a' lelki kárhozattul, úgy mint ki Eva helyében adatott Istentül, hogy a' mint Evának része volt kárhozáfunkban: úgy Mariának része lenne üdvözülésünkben. A' mi némű meesterséggel élt t. i. a' kigyó képében öltözött gonosz lélek kárhozatunkra, szintén olyan mesterséggel élt az Úr Isten üdvöségünkre. A' mint szépen magyarázza ezt Arany száju Sz. János, a' keresztre feszítettett Krisztus Jezus győzödelmének tsudálatós voltáruul szólván.

Értsd meg K. A. (igy szól ezen Sz. Atya) értsd meg a' győzödelemnek módgyát, és el bámulsz. (1) A' mik által az ördög győzödelmeskedett, ugyan azok által gyözte meg ötet Krisztus, és el véven fegyverét, a' mellyel élt, ugyan azzal verte meg ötet. És mi módon? halljad: A' Szüz, a' fa, az halál voltak a' mi esetünknek ösztöni. A' Szüz, Éva volt, mert még akkor férfiat nem ismért; a' fa, gyümölts fa volt, az halál Adámnak büntetése: Gondold meg pedig, ismét a' Szüz, a' fa, az halál, mellyek esetünknek eszközi voltak, a' győzödelemnek eszközi-vé lettek. Mert Eva helyett vagyon Maria; és a' jó, és gonosz tudásnak fája helyett a Kereszt fa; Ádám halála helyett a' Krisztus halála. Látnod ötet, hogy a' mi által győzödelmeskedett, ugyan azok által gyözöttetett meg.

Ihon A. H. ha örvendezett Lámek mindenekkel Nőének születésén: örvendezhetünk mi bizonyyára a' szent Szüznek születésén, ki nem nyoltz lelk-

(1) S. Chrysoſt. Homil. de Cæmet. & Cruce.

keknek, mint Nőe, hanem az egész emberi nemzetnek szabadulására születtetett. Ez igazán megvigasztalt minket: mert meg mentett az átoktól, mellyben első Anyánknak vétke által keveredtünk, arra születvén e' mái napon, hogy azt szüllye, ki a' világ bűneit el vala veendő, a' Jezust tudni illik, ki Krisztusnak hivattatik.

Másédik jelyes születés a' természet törvényében Isaáké vala. Ez azért nevezetes, mert meg aggott vén szüléktől lett. Ábrahám ugyan is Izáz esztendő s vala, midőn Isaákot nemzette, és Sára Kilentzven esztendő s. Nem külömben a' boldog Szűznek születése, már igen éltes szüléktől lett, úgy mint ama vén jámbor Joakim Patriárkátul, és Anna Afzszonytúl. Üdejekre nézve ugyan olly éltesek nem voltak a' szent Szűznek szüléi, mint Ábrahám, és Sára, de bezzeg másba igen is fellül halladgya a' szent Szűz születésének méltósága, 's örvendetes volta Isaáknak születését. Azon örömet, mellyre Isaáknak szüléi gerjedhettek, azon Angyali igékre, mellyek által magzat ígértetett nekik, meg kifsebbéttetett Sárának kételkedése, melly az Istennek meg bántására is volt; mert hogy halljá az Angyálnak szavát, és mosolyodék, és azt mondá: (1) *Minek utánna meg aggottam, és az én Uram vén, a' gyönyörüséget üzzem?* 's ugyan ezért meg is feddette az Úr Angyala Sárát, imígyen szólván Ábrahámnak: *miért nevetett Sára?* Vallyon valami nehéz e' az Istennek? de semmi e' félegánts

(1) Gen. 18. v. 12.

gánts nem találtatott a' szeplötelen Szűznek szent Szüléiben.

Harmadik jelyes születés a' természetnek törvényében Jákobé vala. Ez azért méltó emlékezetre, mert különös könyörgésekre lett. Nyilván bizonyította az irás, hogy: (1) *Könyörge Isaák az Urnak a' feleségiért, mivel hogy magtalan vala: Ki meg halgatá ötet, és méhbe való fogadást ada Rebekának.* Nem különben Joakim Patriárka, és Szent Anna Aszszony, a' mint Jerusálemi szent *Cyrellus*, és *Damascenus Sz. János* írják: az ő buzgó imádságok, és könyörgések által nyerte az Istentül méhbe való fogadását.

Negyedik jelyes születés a' természetnek törvényében Jákob Patriárkának fiáé Jozsefé vala. Ezt azon kegyelmeknek bövsége teszi nevezetessé, és örvendetessé, mellyekkel Izrael népének javára, ötet a' végtelen irgalmaságu, és könyörtületességű Isten fel ékesítette. De mennyivel jelyesbb, örvendetesbb, és tiszteletesbb e' mái Szűz kis Aszszonynak születése, ha azon kegyelmekre vettyük lelki szemeinket, mellyekkel az emberi nemzetnek lelki javáért, boldogulásáért fel ékesítette?

Jozsef, a' hét esztendő-béli szörnyű éhséget jövendölte meg, 's az ellen szorgalmatos gondoskodással elegendő élelmet szerzett, 's ez által, mint egy új életet adott a' népeknek, azért az Egyiptomi népek Faraónak rendelésébül, az ő Hazá nyelveken, világ szabadéttójának közöntötték,
alá

alázatos térd hajtással tisztelték. De mi jó tétémény ez azok képeft, mellyel boldogétott bennünket az e' mái napon született Szüz Kis Afzszony? nem hét ezstendökig, hanem első szüléinknek zabolátlan torkofságátul fogva, tovább 4000 ezstendöknél uralkodot az egész világon a' nagy lelki ékség, szörnyü, és ifzonyü szükség, 's ki adott e' világnak elegendö élelmet? az a' Sz. Szüz, ki nek örvendetes születését e' mái napon üllyük, szentellyük, kitül születetett a' Jezus, ki magáru azt mondgya: (1) *Én vagyok az élő kenyér, ki mennybül szállottam alá.*

Erre a' szeplötelen Szüz által nyert nagy lelki szerentsénkre nézett el hiszem Sz. Ágoston D. midön a' szentekrül való beszédében imigyen kezdö ditsérni, 's magasztalni a' Szent Szüzet: (2) Óh boldogságos Szüz! ki adhat néked a' te jó tétéményidért illendö hálákat, és méltó ditséreteket, a' ki a' te különös Anyai irgalmafságodból az el vesztett világon segétettél? mitsoda ditséretekkal magasztallyon téged az emberi nemzetnek gyarlósága, ki a' te egygyet értéfed által, a' bün miátt el vesztett jufsának visszanyerésére könnyü modott találtál? Erre nézett Damiani Sz. Péter, midön a' Sz. Szüznek születése napján prédikálván, így szólla hiv halgatónak a' Sz. Szüznek tiszteletére: (3) Mi némü képpen ditsérheti e' Sz. Szüzet a' halandó embernek el muló igéje, a' ki azt az ígét mondta

ta

(1) Joan. 6. 51. (2) S. Aug. serm. 18. de Sanctis.

(3) S. Petrus Damian. serm. 2. de Nativit. Virg.

ta magáru, melly örökké meg marad? és ismét egy kevelsé alább: Mikor az Isten szentséges Annjának ditséretét irni akarjuk, femmi szavakat nem találunk, mellyekkel azokat méltán, és elégségesen le rajzolhassuk: Igaz tehát Szerelmefim! hogy: Fellül halladgya Szüz Kis Aszszonyunknak Mariának születése az ő méltóságával, mind azokat a' jelyes születéseket, mellyek a' természet törvényében voltak.

MÁSODIK RÉSZ.

Az irott törvényt ha tekentyük, voltak abban is fok jelyes születések. Ezek közül méltán elsőnek mondhattuk Moysesnek születését azért, hogy; Moyselt választotta a' nagy Isten a' törvény irójának, és: azért is igen nevezetes Moysesnek születése, mert kivált képpen való szépséggel fényeskedett, el annyira, hogy, midön a' Sásosbúl (a' hová t. i. az Anya tetette Faraótúl való félelme miatt) ki vette volna Faraónak leánya, noha tudná, hogy valami Zsidó gyermek volna, (1) még is könyörült rajta, 's szorgalmatosan fel neveltetvén, kivált képpen való szépségiért fiának fogadta.

De mennyivel jelyesbb volt Moyses szépségénél Szüz Kis Aszszonyunknak Mariának szépsége? vannak nem kevesen az irást magyarázó Atyák közül, kik azt tanáttják, hogy, tsuda fényességgel tündöklött a' Sz. Szüznek artzája, úgy,
 hogy

(1) Exod 2. v. 10.

hogy arra majd nem is nézhetnének mindenkor. El is hihettyük, ha ugyan is: Olly ditsőségsé tette Isten ő Sz. Felsége Moysesnek ábrázattját, hogy, a' mint Sz. Pál jelenti: (1) *Nem nézhetnének az Izrael fiai az ő artzájára, az ő ábrázattjának ditsősége miatt:* ha a' Zsidóknak gyülekezetében Angyali szépséggel tündököltette a' Krisztus Jezus, az ő első vér tanújának D. Sz. István Martyrnak artzáját: (2) mennél inkább ékesé, 's ditsőségsé tette annak a' Sz. Szűznek artzáját? ki a' végre született e' mái napon, hogy, az üdöknek tellyes voltában, az Úr Jezust szüllye.

Mindenek felett pedig a' lelki szépséggel ékesétette, 's ditsöitette, úgy annyira, hogy, még az eredeti bűnnek szeplője se érhette. És, ez a' lelki szépség az, a' melly valójában széppé teszi az embert. Ezt, és nem a' testi szépséget nézi rajtunk a' mi lelkünknek jegyefse, ezt kívánja, egyedül ezt óhajtya. Ezzel ha tündöklük lelkünk, bár kívül a' szeretsennél feketébbek legyünk is, előtte kedvesek vagyunk: e' nélkül ha szükölködünk, bár mint a' Junó Isten Afzszony kívül fényeskedgyünk is; néki nem tetzhetünk. Kedvesé teszi a' testi szépség, fő képpen az afzszonyi rendet a' világ előtt; de az Isten előtt tsak úgy, ha a' lelki szépséggel egygyütt vagyon: (3) *Tsalárd a' kedveség, és hivsagos a' szépség: az Urat félő afzszony állat az ditsértetik.* Erre nézve így szoll kinek kinek Arany Izáju Sz. János:

(1) A'

(1) 2. Cor. 3. v. 7. (2) Act. 6. (3) Prov. 31. 30.

(1) A' testi szépségért ne törekedgy, hanem a' lelki ékességért emberkedgy: a' szeretetért, az alázatosságért, a' szelédességért, a' békéséges türesért: ezek ha benned lesznek, mind Isten, mind ember előtt kedves, és kellemetes lélszsz.

Második jelyes születés az irott törvényben Samuel Profétáé vala, kirül már a' beszéd kezdetén is emlékeztem. Ezt követi Salamonnak születése. Ez azért kiváltképpen nevezetes, hogy az Isten előre meg jelentette Dávidnak, imigyen szólván néki Náthán P. által: (2) *Fel támasztom a' magodat utánnad, a' ki ágyékodbul jö — ő épétt házat az én nevemnek.* Így nem külömben a' B. Szüznek születése is Angyali izenet által előre meg jelentetett Sz. Anna Aszszonynak. Ebben hasonló Salamonhoz Maria: de fokkal fellül halladgya másban: Salamon köből és fáből épétt Templomot az Urnak, Maria pedig a' maga testét adá Templomul az Isten Fiának; a' mellyben tudni illik az Istenség öszve kapsoltatott az emberséggel.

Negyedik jelyes születés az irott törvényben Jeremiásé vala. Ez, azért kivált képpen ditsőséges, hogy még az Anya méhében, az isteni kegyelmekkel bé töltötven meg szenteltetett, mint ezt üdövel maga a' F. Isten tudtára adta, midön a' prédikállásra küldvén, így szólla néki: (2) *Minek elötte formálnálak téged az Anyád méhében, ismértelek téged — és minék elötte ki jönnél az Anyád méhébul, meg szenteltelek téged,*

(1) S. Chrysoft. Homil. supra Psl. 50. (2) 2. Reg. 7. v. 12, (3) Jer. 1. v. 5.

ged, és profétának rendeltelek. Bizony nagy ditsőség! de ezt is fellül halladgya ditsőségével Mariának születése. Jeremiás ugyan is meg szenteltetett már Anyja méhében; de nem sokkal születése előtt, egy üdeig azért az eredeti bűnben vala; Maria pedig: mindgyárt fogantatásának első pontyában meg szenteltetett, úgy mint, ki a végre vala születendő, hogy a' világnak üdvözöttjét szülvén; az emberi nemzet üdvözülésében némű némű képpen része lenne.

Nem hiszik ezt a' szomszéd Atyafiak, Azt mondgyák: valamint egy ember által a' bűn, és kárhozat, úgy egy ember által a' Jezus Krisztus által t. i. a' meg váltásnak kegyelme is, hogy lehetne tehát része Mariának a' mi üdvözölésünkben? Igaz A. H. Sz. Pálnak tanéttása szerént: tsak egy a' kárhozat szerző, t. i. Ádám, de még is ebből nem következik, hogy Évának is része nem volna kárkozásunkban; hasonló képpen abból is, hogy: tsak egy az üdvözöttő, a' Jezus Krisztus, nem következik, hogy a' B. Szűznek is része nem volna üdvözülésünkben.

Úgy, azt kérdi talám valaki: miben áll az, a' mi az ő része üdvösülésünkben? abban, a' miben Eva része volt kárkozásunkban. Valamint a' kárhozatban más az Ádám része, más Éváié; úgy az üdvöségben is, más a' Krisztus része, más a' boldogságos Szűz Mariáié. A' kárhozatban Ádámé a' bűn; az üdvöségben Krisztusé a' kegyelem: a' kárhozatban olly tulajdona Ádámnak a' bűn, hogy az ő büne nélkül el nem kárhoztunk

vol-

volna; az üdvösségben pedig olly tulajdona Krisztusnak a' kegyelem, hogy az ő kegyelme nélkül nem üdvözülhetnénk. Mi tehát Évának része a' kárhozatban? vagy a' boldog Szüzé az üdvösségben? halljuk errül Sz. Irenéust, ki az Apostolok után nem sokára élt, mindgyárt a' 2dik században. (1) Valamint Éva (igy szól ezen sz. Atya) az Angyal beszéde által meg tsalattatott, hogy el pártolna az Iftentül, által hágván annak parantsolattyát; úgy a' B. Szüz az Angyal beszéde által fel indéttatott, hogy méhében viselné az Iftent, szavának engedelmeskedvén; és valamint az meg tsalattatott, hogy az Iftentül el pártolna; úgy ez fel gerjedett, hogy az Istennek engedelmeskednék, hogy a' Szüz Évának a' Szüz Maria lenne szószóllója: és valamint az emberi nemzet Szüz által lett halálra köteles; úgy Szüz által oldoztassék fel, egyenlöt nyomván a' mérő serpenyöben a' Szüznek engedetlensége a' Szüznek engedelmeségével.

Ezekbül A. H. nyilván ki tetszik fel tett tzelymnak igazsága, hogy t. i. Fellül hálladgya e' mái napon született Sz. Szüz az ő méltóságával mind azokat a' születéseket, mellyek a' természet törvényében estek; mind azokat, mellyek az irott törvénynek idején lettek. Ha tehát tellyes örömmel vigadtak, 's örvendeztek az elöl hozott jeles születéseken a' régi Sz. Pátriárkák; bizony méltábban örvendezhetünk mi a' szeplötelen Szüz Mariának születésén; hálákat adván tellyes szivünk-

(1) S. Irenæus l. 5. cap. 19.

vünkbül az örök Atyának irgalmasságáért, hogy ezt a' Sz. Szüzet, az ő Fiának Anyaságára elvalasztván, születette. Amen.

KIS ASZSZONY NAPJÁN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

De qua natus est Jesus. *Math. 1. v. 16.*

Kitül Született a' Jezus.

A' fel olvasott Sz. Evangyeliom a' mi megváltó Jezus Krisztusunknak, idő, és test szerént való őseit, Attyait, Szüléit, Rokonyit, Nemzetsegit foglallya magában; tsak a' fok nemzést, és Születést emlegeti. *Ábrám nemzé u. m. Isáákot, Isáák pedig nemzé Jákobot.* 's a' t.

A' születésről való ítéletben mindenkor különböztek a' népek: voltak, kik a' Születés napját öröm napjának; voltak olyanok is, kik azt keserűség napjának tartották, innét ha magzatot Szültek: sírtak, bánkodtak, szomorkodtak, hogy ember született a' fok terhekre, és nyomoruságokra: midön pedig halott yok esett, örültek, 's vigadtak mondván: meg menekedett az ember

a' világi nyomorúságotul. És nem is igen roszszul; Salamon is mondgya: (1) *Jobb. a' halál napja a' Születés napjánál:* mert az halál leg alább áldott, és Szent fokokban; de a' születés közönségellen soha sints bün nélkül: magával hozza minden ember a' meg vettetésnek billyegét, király légyen bár, vagy Tsászfár: (2) *mert: senkinek a' Királyok közül születésének más kezdete nem volt. Egygy mindeneknek az életre való bé jövedelek,* bár akár mitsoda hatalmafságban születettsék, a' mint B. Salamon mondgya: (3) *minden a' közönséges levegő eget vesz, és mindenekhez hasonló szózatot sírván botsátt ki.*

Mit tselekedgyem tehát A. H? születést hirdet az Anyaszentegyház a' mái Sz. Solosmákban: Születése vagyon ma u. m. a' B. Szüz Mariának: Vigafságot hirdessék e', vagy szomorúságot? tudom mit tselekszem. El multak a' régi idők, meg változtak az ó Szokások, Krisztus Urunk maga bizonyittya: Akkor vagyon most bánattya, és szomorúsága az Afzfzonynak, midön szülni akarván vajudik, el szülvén pedig magzattyát: (4) *Már meg nem emlékezik a' szorongatásról az örömért: mert ember született e' világra.* Ezért már most minden K. Atyák, és Anyák vigadnak az ő magzattyaiknak születésén.

Ha minden Isten félo kerefstény Atyák, és Anyák örvendeznek most az ő magzattyaiknak születésén? mentül inkább örülnünk, és örvendez-

(1) Eccl. 7. 2. (2) Sap. 7. 5. (3) v. 3. (4) Joan. 16. 21.

deznünk kell nekünk a' mái ditsőséges napon, mellyen az a' Sz. Szüz született, a' ki, még fogantatása előtt az Istentül el választatott, és a' közönséges veszedelemtül, mellyben Ádámnak minden egyéb maradéki estek, kegyelmessen megtartatott? a' B. Szüz Maria t. i. *Kitül született a' Jezus?*

Ennek a' szeplötelen Sz. Szüznek születése magának a' Sz. Szüznek igen ditsőséges, nekünk pedig igen üdvözsége: ki ne örüljön tehát ezen?

A' szeplötelen Sz. Szüznek születése magának ditsőséges, ez *első*; nekünk üdvözsége, ez *második része* beszédemnek. *Az első* Szüz kis Afzszonyunknak Mariának ditsőségét; a' *második* a' hiveknek boldog szerentséjét fogja magyarázni, mellyet a' szeplötelen Szüz által nyert.

ELSŐ RÉSZ.

Köz mondások a' Deákoknak: *Finis coronat opus.* A' vég, és tzeły teszi tiszteletessé a' tselekedetet. En is mondhatom: A' vég, és tzeły, mellyre Szüz kis Afzszonyunk Maria született: tetézi, és koronázza az ő ditsőségét. Annál inkább pedig; mivel azon végre, és tzełyra, már öröktül fogva el választotta ötet az Isteni Felség. Ezt az öröktül való el választatását, és el rendelését Szüz kis Afzszonyunknak, a' böltsefég képében szólván, imigyen adgya elől a' Böltse:

(1) Öröktől fogva el rendeltettem, és régtől fogva, minek előtte a föld lenne. Még nem voltak a mélységek, és én már fogantattam vala; még a vizek kutai ki nem fakadtak vala; — a halmok előtt születtettem vala.

Oh! bizony a halmok előtt született drágalátos Szüz kis Aszszonyunk Maria, és öröktől fogva az Istennek végzésében, minek előtte a vizek ki fakadtak volna, a kegyek, és halmok meg állapottak volna. A Sz. Atyáknak értelme szerént: Ugyan azon pontban, és szempillantásban, a mellyben az emberi nemzet váltságának, és az örök Ige meg testesülésének szentséges titkát el végezte a tellyes Sz. Háromság egy Isten: fzeplötelen Szüz kis Aszszonyunkat is, a bünös Ádámnak maradéki közül ki választotta, hogy minden nép, és nemzetség között elsősége lenne. Mire választotta el? arra u. m. Sz. Bernárd, hogy egyszer's mind Szüz is, Anya is lenne. Kinek Anyja? Annak, kinek az Atya Isten az Attya, a Jezusnak t. i. ki, Krisztusnak hivattatik.

Mi, minnyájan, a haragnak, és örök gyalázatnak fiai, és leányi születünk, már Anyánk méhében az eredeti bűnnek kárhozatos szenyével meg motskoltattunk, minden üdvösséges jóra magunktul elégtelenek voltunk. Nem így Szüz kis Aszszonyunk Maria: ez mindgyárt születésének, sőt, fogantatásának első pontyában tiszta volt, és a szentségnek egész tárháza. Értelme már meg nyilatkozott, szive az Isteni szeretettül gyul-

la-

ladozott: már akkor egészen szép volt; már akkor igazán mondathatott volna felöle, hogy: A' Sz. Várasnak, a' mennyei Jerusálemnek ditsősége, az Isten választott hiveinek öröme, és az egész emberi nemzetnek tisztessége, ő már akkor jobbjáru állott az Istennek: (1) *In vestitu de aurato, circumdata varietate.* Aranyos ruházatban, környül vétetvén fok színü ékefességgel, az az: külbömb külbömb féle erköltsökkal. Szüz kis Afzszonyunkkal Mariával mint egy örökségül született Dávidnak szelédsége, Salamonnak böltsessége, Ábrahámnak hite, Afa királynak erőfssége, szóval: minden egyéb Pátriárkáknek tekéletesége, mint hogy minden egyebeknél felségesbb tisztre, és hivatalra rendeltetett, és születet, úgy mint az Isten Fiának, a' Krisztus Jezusnak Anyaságára: ditsőséges tehát Szüz kis Afzszonyunknak az ő születése.

Ah! bizony ditsőséges, és felette igen ditsőséges! (2) Jeles nagy ditsőségeket szerzett régenten magának fok rend béli vitéz tselekedei által a' Macedoniai Fülöp Király, még is, minden ditsőségi között leg nagyobnak tartotta királyi udvara azt, hogy, Világ bíró Nagy Sándornak Attya vala, mondván a' ditsérő által: Elég ditsőséged néked, hogy Nagy Sándor a' te fiad. (3) Hasonló képpen (u, m, *de villa nova* neveztetett Szent Tamás) ha mindgyárt semmi erköltséirül sem szöllaná ak a' Sz. Evangyelisták

Z 3

Sztüz

(1) Psl. 44. v. 10 (2) Michov Disc. 101. num. 7. (3) 'S Thom. de Villa scr. de Nativ. virg.

Szüz kis Aszszonyunknak Máriának, elég ditsősége az, hogy ő az a' választott Szüz, kitül született a' világnak meg váltója Jézus. Ezt az egygyet hirdetni Szüz kis Aszszonyunkról, hogy az Isten Fiának Anyaságára született, fellül halad minden felséget, és ditsőséget, mellyet Isten után tsak gondolni is lehet: (1) Azt mondgya, és hija Fiának, a' kinek fiúságában még a' menyeyi Atya is örvendez, és azt mondgya: *Ez az én szerelmes Fiam, kiben nékem kedvem tölt* Szóllíthattya az Angyal is Krisztust, és mondhattya néki: Én Istenem, és teremtem vagy te: A B. Szüz Maria pedig azt mondhattya néki: Én Fiam vagy te, méhembem én hordoztalak téged, és szoptattalak. Hová lehet már szerelmesim ennel nagyobb ditsőség?

Mikéás P. Isteni jelentésből meg értvén, hogy Betlehem városában volna születendő a' Mesiás, nagy vigasággal örvendezvén Betlehemnek, a' több városok felett ditsöitette mondván: (2) És te Efratának Betleheme, ámbár kitsin vagy is Judának ezeri között, nem vagy mind az által megvettetett; hanem igen is ditsőséges: mert te belöled származik, a' ki uralkodó légyen Izraélben, t. i. a' világnak meg váltója a' Krisztus Jézus. Ebbül A. H. így kell eszmélkednünk: Betlehem Városának örül, és örvendez a' Profeta, azt a' Juda várafi között leg inkább ditséri, 's ditsöitti azért, hogy az ő határiban vala születendő a' megígért

(1) S. Epiphan. orat. de Laud. virg. (2) Mich. 5. v. 2. Math. 2. v. 6.

ígért Mefiás; hasonlíthatatlanúl tehát nagyobb a' B. Szüznek ditsősége, ki e' mai örvendetes napon arra született, hogy az el rendelt üdőben szülle az üdvözöttöt. Hová kell ennél nagyobb ditsőség? (1) *A' B. Szüz azért, hogy Isten Anyja lett, mint egy vég nélkül való határozatlan méltóságot, és ditsőséget vett a' végtelen jótúl, melly az Isten, úgy mond Angyali Doktor Sz. Tamás: tsak igaz tehát hogy &c.*

MÁSODIK RÉSZ.

Ha igaz hiv szolgái, és szolgálói vagyunk Szüz kis Afszonyunknak Mariának, már azért tellyes lelki örömmel, és vigafsággal kell tisztelnünk az ő szentséges születésének ünnepe napját, hogy az ő néki igen ditsőséges. Mit mondgyak tehát arról, hogy az ő Sz. születése nekünk is üdvöséges? nem indétt e' ez bennünket új lelki öröme, és vigafságra?

Nints olly ékeffen szólló nyelv, melly az Éjszaki népeknek azon örömeket volta képpen meg magyarázhatná, mellyekkel akkoron bé telnek, midön a' hat holnapi setét éj után, a' napnak világosságát előre jelentő fényes hajnal nékik fel derül: hogy magyarázhatnám tehát én meg, minü öröme, és vigafságra kellefsék gerjedniek az igaz hiveknek, az igazság napjának a' Krisztus Jezusnak világosságát előre jelentő fényes hajnalnak fel kelésén, az az: a' szeplöte-

Ien Szüz Mariának születésén? ha a' természetes hajnalnak fel tetzésén ki mondhatatlan örömmel vigadnak az Éjzaki népek, mennyivel inkább örülnünk, és örvendeznünk kell nekünk, a' B. Szüznek Sz. születésén?

Ennek a' titkos értelmü hajnalnak fel kelése előtt, nem hat holnapokig tartó, hanem közel négy ezer esztendő-béli lelki fetétségben voltunk. Az az egész üdö (úgy mond Sz. Victorrul neveztetett Hugo Kardinal) (1) melly Ádam első Atyánknak esetétül fogva, egész e' mái napig, úgy mint a' B. Szüznek születése napjáig folyt, mint egy hofzszas, homályos, fetét éjtzaka volt. De hálá Istennek! fel kiált Damiani Sz. Péter: (2) *Nata virgine surrexit aurora.* Születvén e' mái Sz. Szüz fel költ, fel tétzett a' hajnal. Ez a' Szüz kis Afzszony valóságos tizta hajnal, a' melly után következik, fött, a' kitül származik az igazságnak napja a' Krifztus Jezus. Ne üllyük e' tehát, ne szentellyük e' tellyes lelki örömmel, és vigasággal Szüz kis Afzszonyunk Maria Szentseges születésének, mint üdvötségünk kezdetének ünnepét?

Mint üdvötségünk kezdetének ünnepét mondom: mert valóban a' szeplötelen Szüz Mariának születése kezdete lön az emberi nemzet üdvötségének. Ez által, a' mái napon fel tezett szép fényes hajnal által, a' B. Szüz Maria által oltatott el az Isten haragjának ellenünk fel gyuladott

(1) Hugo Card. a S. Vlt. ser. 34. (2) S. Petrus Damiani ser. de Assumpt. Virg.

ladott tüze, úgy mond Damascenus Sz. János, (1) ez által lett vége annak a' hofzszás háborúságnak, és ellenkezésnek, melly mi közöttünk, és a' mi teremtünk között, világ kezdetétül fogva volt; ez által lett közöttünk egygyefülés; a' békeféség, malaszt, és Isteni kegyelem ezzel egygyütt füzületett nekünk,

A' mint Moyses első könyvében olvasom: midön Jákob Pátriárka Mezepotámiából füzületése földére visszsa térvén, a' bátyjának Efaunak lakásához közeléttet volna: (2) Egy ejszaka egy *firfiú*, az az: férfiú képében öltözött Angyal, *küszködik vala mind reggelig véle.* 'S midön látá az Angyal, hogy meg nem gyözhetné ötet, a' hajnal kezdvén már hasadni, monda néki: *Botsáfs el engem, mert immár fel jö a' hajnal.* Tsudálatos dolog! küszködik az Angyal az emberrel, 's eröt nem vehet rajta? még az embert kéri, hogy botsáfsa el? *Botsáfs el engem u. m. mert már fel jö a' hajnal.* Mit értünk ebbül? Jákobnak ezen szerentséjén írtyük példáfsan a' bünös embernek azon szerentséjét, mellyet, a' Nagy tanátsnak Angyalával, az az a' Krisztus Jezufsal való hofzszas küszködése után nyert a' titkos értelmü hajnalnak fel jövéfekor, az az, a' B. Szüz Mariának füzületésekor. Hogy a' Nagy Tanátsnak Angyala, az Isten Fia a' Krisztus, a' hajnalnak fel jövetelével magát meg gyözettetnek vallya, azzal nem egyebet jelent úgy mond B. Theodorus;

(1) S. Damascenus or. 2. de Dor. B. V. (2) Gen. 32. v. 24.

retus; (1) hanem, hogy a' B. Szűznek születése által mint ha meg erőtlenedvén, és a' Szűzet Isteni kegyelminek ereje által fel magasztalván, hozzá igazította a' bűnös embert, és azt mondgya néki: *Botsáfs el engem:* mert már fel jö a' hajnal a' szeplötelen Szűz, annak esedezése megtartóztatya a' büntető igazságnak kemény ostorát. Ithon nem üdvösleges e' nekünk Szűz kis Aszszonyunknak születése?

Ezt az igazságot világosította A. H. még az időnek tulajdonsága is, mellyben Szűz kis Aszszonyunk Maria született. Ez sem vak történetből, hanem az Istennek különös rendeléséből lett. Mitsoda részében született az esztendőnek? abban, mellyben (mint a' tsillagok forgását vizsgáló Böltsek tanították) Az égi planitáknak fejedelme a' nap, az *oroszlálynak* jeléből a' *Szűznek* jelében tér. A' nap az *oroszlálynak* jelében lévén, leg nagyobb hévséggel égeti a' földet, külömb külömb betegségekkel gyötri, az embereket: De ha a' *Szűznek* jelében jut, meg enyhíti forró hévségét, kegyesbé lészzen az emberekhez. Így minek előtte a' szeplötelen Szűz született volna, az Igazságnak napja a' Fiú Isten külömb külömb féle jelekben járt, de mindenikben keménynek, és rettenetesnek mutatta magát. A' *Víz öntőnek* jelében az egész földnek kerektségét el merétette az emberek gonofságáért. A' *nyilasban* ezernyi ezereket ölt meg boszú álló fegyverével. Különös tsapásokat tett pedig, minek előtte született volna

(1) Theodor: Quæst. 28. in Gen.

volna Szüz kis Afzfzonyunk Maria, az orofzlánynak jelében. Azért Ámos Proféta által orofzlánynak neveztetik: (1) *Leo rugiet* u. m. a' Proféta, *quis non timebit?* ordéttani fog az orofzlány, és ki nem fél?

El ifzonyodunk, ha az ó Testamentomot tekéntyük, 's melly keményen bánt akkor az Úr Isten az emberekkel, eszünkben juttattyuk. Nem mutatta e' magát rettenetes orofzlánynak az Úr Isten Dáthán, és Abiron ellen? (2) midőn a' földet meg nyitotta lábok alatt, és elevenen el nyette őket? Azért, hogy: (3) *Irritaverunt Moysen in castris*, Meg boszontották Moysést a' táborban, ellene Zúgolódván. Nem mutatta e' magát rettenetes orofzlánynak Óza ellen, midőn az ő vakmerőségiért szörnyü halállal meg ölte? Nem mutatta e' magát rettenetes orofzlánynak a' Betzamidákhoz, midőn a' Frigy szekrényének vakmerő nézésiért: (4) *A' nép közül meg vete hetven férfiat, és ötven ezeret a' községbül?* Nem mutatta e' magát rettenetes orofzlánynak Lót feleségéhez, midőn Sodomára való viszsa tekéntéfiért, soó bálványá változtatta? (5) Nem mutatta e' magát rettenetes orofzlánynak Dávid Királyhoz, midőn az ő nedénges kevélységiért, hogy t. i. a' népet fel fuvalkodásbul meg olvas-tatta, a' szörnyü dög halál által meg ölt harmad nap alatt a' népébül Dántúl fogva Bersabeéig hetven ezer férfiakat? (6)

Egéfz-

- (1) Amos 3. v. 8. (2) Numer. 16. 31. (3) Psl. 105. v. 16. (4) 1. Reg. 6. v. 19. (5) Gen. 19. v. 26. (6) 2. Reg. 24. v. 15.

Egészszen boszú állás Urának neveztetett a régi időkben: (1) Az Isten a' boszú állásnak Úra szabadon tselekedet. De mióta fel jött a' hajnal, meg született a' szeplötelen Szüz, ki vetközött a' boszú állásnak öltözetébül, és a' kegyességnek palásttyában öltözött. Ha a' mi zabolátlan nyelvünknek rágalmazásit, morgolódásit, adtázásit, teremtettézésit olly keményen büntetné mint Dáthánnak, és Ábironnak morgolódásit, vélték e', hányat nyelne el közülünk a' föld? hányan tafzéttatnának elevenen a' pokolra? Oh! hányan szörnyü halállal mulnának ki most a' világbul, ha a' mi vakmerőségünket is úgy büntetné a' F. Úr Isten, mint Ózáét, és a' Betszamitákét? számtalan soó bálványokat láthatnánk most, nem tsak a' pufztákban, hanem még az Istennek tiszteletére építettett Templomokban is, ha a' mostani nyughatatlan, sött felettébb is vétkes nézések, és tekéngetéseket olly keményen büntetné Sz. Felsége, mint Lótnak feleségében büntette. De ime most: (2) *Békefészesen várakozik az Úr érettünk, nem akarván, hogy valakik el veszfzenek, hanem, hogy, minnyájan penitentiára térjenek?* Kinek tulajdonéhattyük ezt? nem a' B. Szüz Maria esdedezésének e'? ezt egy igaz Katolikus sem tagadgya.

Hála adatlanok tehát ne legyünk a' szeplötelen Szüzhöz; Mennyünk szerelmesim igaz szívbeli indulattal Názáretig, Joakim, és Anna Afzszony Házáig, köszöntsük, ezerszer üdvözlyük szü-

született Szüz kis Afzszonyunkat, ajánlyuk néki nyomorult állapotunkat; ez a' titkos értelmű hajnali szép tsillág, az ő tsudálatos szentségének fényességével, érettünk való esedezésének hatóság erejével, el oszlattya bűneinknek reánk, ereszkedett fetét homáallyát. Mondgyuk azért néki Sz. Agostonnal : Istennek Sz. Annya! esedezz érettünk, kik bűnösök vagyunk, és ugyan azért, hogy bűnösök vagyunk: mert kinek szükségesebb, vagy hasznosbb a' te segítséged, hanem a' bűnösöknek? esedezz tehát érettünk irgalmas Sz. Sztüz! mert te vagy a' bűnösöknek reménysege. Amen.

MINDEN SZENTEK NAPJÁN

ELSŐ PRÉDIKÁTZIÓ.

Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra capiosa est in cælis.

Math. 5. v. 12.

Örüljetelek, és vigadgyatok, mert a' ti jutalmatok bövséges mennyekben.

A nagy bérnek, és jutalomnak ígérete még a' tünnya embereket is fel szokta ébresztetni a' dologra. Ha kérdezem az aratót, a' kaszást, a' kapást, vagy akár mi némü nap számolt, miért dolgozik, miért fárad, a' napnak terhét, és hevét miért húzza a' hátán? azt mondgya hogy a' bérért, fizetésért. Ha kérdezem a' Deákot, miért töri, marja elméjét a' tanulásban? a' fok féle gondolkodásban? azért, azt feleli, hogy üdövel hafznát vegye. Ha kérdezem a' kalmárokat, és kereskedő embereket, miért járnak, kelnek, fáradoznak annyit a' veszedelmes utakon, azt mondgyák: a' hafzonért, nyereségért. Akár melly fors, rend, vagy mesterségbül való embert kérdezz, miért munkálkodik, miért fáradoz annyit?

azt

azt fogja mondani: mert jutalmát várja fáradságának.

Tsak fül kegygyel hallotta Dávid, hogy nagy jutalmat ígért Saul Király annak, a' ki Góliátot meg ölné, leg ottan *kurázsit* kapott, 's hogy bizonyosan meg tudhatná, minden felé kérdezősködik vala a' vitézektül mondván: (1) *Mit adnak a' férfiúnak, a' ki meg veri e' Filisteust, és el veszi a' gyalázatot Israelből?* 's mihelyt hallotta, hogy: (2) *Azt a' férfiat, ki azt a' kevély Filisteust meg veri, meg gazdagéttya a' Király nagy gazdagsággal, és a' leányát adgya néki, és az Attya házát adó fizetetlené teszi Izraelben*, leg ottan így kezdé biztatni magát: Mit késedelmeskedem? én u. m. már medvét is, oroszlányt is öltem meg; miért tehát meg nem ölhetném ezt a' káromkodó Filisteust is? nagy az ígélet, méltó hogy életemet, és halálomat fel tegyem érte.

Krisztusban szerelmesim! ha a' világi ígéretek ennyire fel gerjeszthetik az embereket? holott sokszor tsalárdok: vallyon nem gerjesztheti e' fel a' mi szivünket a' munkára a' Felséges Istennek azon ígérete, mellyet a' mái Sz. Evangyeliomban előnkben ad mondván: *örüllyetek, és vigadgyatok* 's a' t. Fel indétották ezen Sz. igék régenten az Apostaloknak, Martyroknak, Konfessóroknak, és Szüzeknek sziveket; Fel indétották azon meg számlálhatatlan nagy sereget, mellyet lelki el ragadtatásában látott Sz. János, az az, az Istennek minden ditsöült szenteit, kiknek e'

vi-

világon viselt győzödelmes hartzait, bajviváfit, e mái örvendetes ünnepléssel ülli, tiszteletli, és szenteli a' V. R. K. Anyaszegyház : és úgy fel indétották hogy az ő uroknak Isteneknek szolgálattában mind holtig álhatatofsak maradtak, készszebbek lévén akár melly kínos halálra is adni magokat, mint sem az ő Uroknak Isteneknek törvényétül el állani, az ellen leg kisebb dologban is az érzékenységnek kedvezni. Ugyan ezért: (1) *Vannak már most az Istennek Királyi széke előtt, és szolgálnak néki éjjel és nappal az ő Templomában: és a' ki a' Királyi székben ül, vélel lakik. Nem éheznek, se nem szomjuhozna többé. Mert a' Bárány, ki a' Királyi szék közepén vagy, vezérli őket.* És minket, fel nem indét hat az istenes Sz. életre ez az Istentül igertetett bövséges jutalom?

Oh bizony bövséges jutalom, és igen bövséges! bövséges, mind tennen magában, mind pedig a' munkára nézve, mellyet Isten azért kíván tőlünk.

Bövséges a' mennyei jutalom tennen magában; ez első; bövséges a' munkára nézve, mellyet azért az Isten tőlünk kíván ez 2dik része beszédemnek.

E L S Ö R É S Z.

A' jutalom, mellyet az irgalmas Isten ígér, és valóban is ad menyben az ő hiveinek. Az

örök

(1) Apoc. 7. v. 15. & seq.

örök élet, az egy örök Istennek, és az Úr Jezus Krisztusnak valóságos meg ismerése. Ezt maga édes üdvözöttünk mondotta, midön a' mint olvasom, így szólótta mennyei Sz. Attyát: (1) *Ez pedig az örök élet, hogy meg ismerjenek téged egyedül igaz Istent, és a' kit küldöttél a' Jezus Krisztust.* Melly nagy, is felséges jó legyen ez magában, én volta képpen meg nem magyarázhatom. Nemzetek Doktora Sz. Pál azt mondgya felöle: (2) *Se szem nem látta, se fül nem hallotta, se az ember szivében nem hatot.* Most tsak reménylök, a' hitnek homályában nézük: (3) *Videmus nunc per speculum in aenigmate.* Most tükör által homályban láttyuk, akkor pedig színről színre meg ismerjük a' mint van magában u. m. Sz. Pál. Meg ismerjük az Istennek valóságát, hatalmasságát, végtelenségét böltsétségét, igazságának, és minden irgalmaságának el rejtetett kintseit.

A' Sábai Királyné halván Salamón királynak hírét, kintsét, böltsétségét, utnak indula, hogy látná ötet. Midön pedig Jerusálemben érkezvén látta volna Salamont az ő Királyi ditsőségekben, a' környül álló Fejedelmeket, Hertzegeket, Hatalmaságokat, a' Királyi palotát, a' szolgáknak, és udvarlóknak rendét, 's azoknak ruházatit, azt mondgya az irás: *Nem vala többé lélekzete;* a' nagy álmélkodás miatt im e' szókra fakada: (4) *Igaz a' beszéd, mellyet hallottam föl-*

A a dem-

(1) Joan. 17. v. 3. (2) 1. Cor. 2. v. 9. (3) 1. Cor. 13. v. 12. (4) 3. Reg. 10. v. 7.

demben böltsefséged felül: és nem hiszek vala a nékem beszéllöknek, mig magam el nem jöttem, és meg próbáltam hogy fel részét sem mondoták meg nékem. Ha illy nagy volt a' földi, és halandó Salamonnak ditsősége, mi némü léssen a' mennyei, és halhatatlan Királynak ditsősége, ki az irásnak bizonyosága szerént: több mint Salamon? Ha a' Sábai Királyné halandó lévén a' halandót tsudálta. véled e' (igy kérdez (1) de villa nova neveztetett Sz. Tamás) véled e' mit téfzen a' lélek, minek utánna a' testnek tömlötzbül ki szabadulván, a' mennyei Jerusálemnek ditsőségében által vitetik, nem valami földi Fejedelemnek, hanem a' mindenható Isten Házának, Hatalmának, és felséges ditsőségének szemlélésére?

Némelly tekéletes életű Sz. Férfiak, nyertek a' végtelen irgalmu Istentül olly kegyelmet, hogy még e' földön létebben, láthatták homályban az ő Sz. szinét. Azon látás olly nagy lelki édefséggel tölté bé sziveket, hogy a' világnak minden javait meg vetvén, annyira el merültek a' mennyeiknek elmélkedésében, hogy azoknak édefségétül szintén magokon kívül ragadtatnának. Egyben gyült ájtatos hivek! ha igy gyönyörködteti Isten az ő hiveit a' szarándokságban, minémü gyönyörűséggel tölti bé őket, ha egyszer bé jutnak Sz. Országában? (2) Fellül hallad u. m. Sz. Ágoston D. minden éles elmét azon szépség,
és

(1) S. Thom. de vill. ser. de S. Mich. (2) S. August. ferm. 17. de Sanctis.

és ditsőség, mellyel jutalmazni fogja Isten mennyben az ő hiv szolgait: Örömök lesznek azoknak kívül is, belül is, alul is, felül is, örömök körös környül, 's mint egy meg részegednek az Isten házának bövségétül a' mint K. Proféta jelenti. (1) Az Isten az ő gyönyörőségének patakából itattya őket. Ugyan is A. H! ha azok, kik e' földön az emberekkel való társolkodásban látták Krisztust, csak egy kis rövid ideig való látásából is, annyira felgyullasztattak, hogy szüntelen az ő Sz. artzájára kívánnának nézni, 's elfeletkezvén ételekrül, és italokrül, szünetlen az ő sz. igéjét akarták halgatni, mint a' pusztában lévő 5000 ember tselekedett: ugyan mitsoda nagy fzeretettel fognak akkoron gyulladozni, midön mennyeknek Országában az ő meg ditsöített Sz. artzáját, színrül színre fogják látni?

Hogy Krisztus Urunk maga mellé vevén Pétert, Jakabot, és Jánost annak ötsét, és egy magas hegyre menvén vélek, színében el változék előttök úgy, hogy fénylene az artzája mint a' nap, a' ruhái pedig fejérek lennének mint a' hó: látván Péter, hogy ditsőséges színben változott Krisztus; olly nagy lelki édefséget írzett magában, hogy azon helyen kész lett volna örökre maradni; mint ezt világosan is ki jelenté imigyen szólván Krisztushoz: (2) *Uram! jó nekünk itt lenni, ha akarod, tsinállyunk itt három hajlékot, néked egygyet, Moysesnek egygyet, és Illyésnek egygyet.* Ezen ditsősége Krisztusnak,

A a 2

mel-

mellyel a' Tábor hegyén fénylett, tsak homályos árnyéka vala a' mennyei ditsőségek; még is annak látására olly nagy örömet érzett magában Péter, mitsoda lelki öröme gerjedett volna tehát, ha azon nagy ditsőséget szemlélhette volna, mellyet mennyben készített Isten az ötet szeretőknek? Alig kóftolta meg tsak egy tseppét az Isteni édefségnek, már is meg unta a' világnak minden édefségét, ugyan mit mondott volna, ha azon édefséget kóftolhatta volna itt meg, mellyet az egekben készített Isten az ötet szeretőknek?

Meg jelenék egykor Sz. Jánosnak egy Angyal meg jelentvén néki némelly mennyei titkokat, és leg otton térdre esvén, imádni akará azon mennyei követet, de az meg feddé ötet mondván: (1) *Meg lásd hogy ne mivellyed: mert te szolga társod vagyok — az Istent imádgjad.* Tehát János, a' Krisztusnak Apostola, a' teremtett állatnak Isteni tiszteletet akart adni? (2) úgy vagyon, de tudatlanságbul u. m. B. Speranza, mert olly szépséggel, felséggel, és méltósággal tündöklött azon Angyal, hogy azt Sz. János Istennek gondolta lenni. Keresztények! ha egy Angyalnak szépségére így el ragadtatott Sz. János, mit tselekedett volna, ha Arkangyalt, ha Kerubimot, ha Serafimot, ha a' kilentz Angyali karorokat, ha az Angyaloknak ditsőséges Királyné Afzszonyát, a' mindenkor szeplötelen Szüz Mariát, ha magát a' meg ofzolhatatlan tellyes Sz. Háromság egy Istent látta volna?

Az

Az egekben a' ditsüült Szentek láttyák a' tellyes Sz. Háromságnak imádandó Sz. titkát, Láttyák mint szüli öröktül fogva az Atya az Igét? mint származik az Atyától, és Fiától öröktül fogva a' sz. lélek? láttyák, mint lehetnek ezen három különböző személyek egy természetben? láttyák melly tekéletessen meg egyeznek ezen három egy mástúl különböző személyek a' hatalomban, kegyességben, és felségben? láttyák szóval szentséges hitünknek minden titkait, és világofsan láttyák. (1) *Quid videbimus, nisi Deum?* Mit fogunk mást látni? hanem az Istent? és azokat, a' miket most a' hitnek homályában látunk? itt hiszszük, ott látni fogjuk. Az Istenben (mint valamelly tükörben) még a' világi dolgokat is láttyák mennyben a' ditsüült szentek, mindennel bővelkednek, a' mi tsak gyönyörköttetheti kívánságokat, Ugyan is; kérdezi Sz. Gergel Pápa: Mi lehet az, a' mit a' ditsüült szentek nem látnának, kik, a' mindenek látóját láttyák? Igaz tehát szerelmefim, hogy bizony bövséges magában a' jutalom, mellyet Isten adand Menyben az ő hiveinek, *eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

Természet szerént azt tartjuk, a' ki tsekély munkáért nagy fizetést ad, az az embernek bövséges jutalmat ad. Így vagyon a' lelkiekben is. Ha egyben vettyük a' munkát, mellyet az Isteni Fel-

A a 3

ség

(1) S. August. 1, 20. de Civ. C. 21.

ség tőlünk kíván, azon bérrel, mellyet mennyben adand, meg kell vallanunk hogy bizony felette bövséges a' jutalom.

Meg kívánnya ugyan tőlünk, hogy az ő parantsolatit bé tellyesétsük, hogy a' mint mái Szent Evangyeliom elönkben adgya: Szeledek legyünk irgalmasok, és tiszta szivüek, hogy ne háborodgyunk, hogy az igazságért való üldözést, és akár mi némü kereszteket zugolódás nélkül szenvedgyünk; de mitsoda ez a' jutalomhoz képeft?

(1) *Ez, a' mi most a' mi háborúságunkban egy szempillantásig való, és könnyü, felette fő módon a' ditsőségnék örökké való nagy voltát szerzi mi bennünk.* Sz. Pálnak ezen szavait vizsgálván Damiani Sz. Péter, így int minden keresztesy embert: (2) Vesd egyben a' nyomorúságot, és ditsőséget, a' mukát, és jutalmat, a' szempillantásig valót, és örökké tartandót, a' kitsint, és nagyot, és meg vidulsz szivedben: mert hogy nyomorúságot szenvedsz, szempillantásig való: a' jutalom mellyet a' tsalhatatlan Isten ígéletébül vársz, örökké tartandó. Ugyan ezt a' Szent gondolatot akarja fejekben verni a' keresztesyeknek Sz. Ágoston Doktor is, (3) midön magyarázván a' 26dik Zsoltárt, így szól minden keresztesynek: Ha arra jól figyelmezel, mit vagy a' munkáért veendő, tsekélységnek itéled, a' miket szenvedel. Sz. Pál világófsan mondgya: (4) *Nem*
mél-

(1) 2. Cor. 4. v. 17. (2) S. Petrus Damiani lib. 8. Epist. 6. (3) S. Augúst. Enarrat. in Psl. 26. (4) Rom. 8. v. 18.

méltók e' mostani üdönek szenvedési a' következendő ditsőségre, melly ki jelentetik mi bennünk.

Gondold meg K. A. ha bátor 20, 30, 40, vagy több esztendőig is kellene nyomorkodnod, betegeskedned e' világon, ha bátor egész életedben egy vig napra sem virradhatnál is, mi volna ez az örökké-valósághoz? tsak egy mák szemnyi pont. Ezer esztendő az Isten előtt, a' mint Koronás Proféta jelenti: (1) *Tanquam dies haeferna, quae praeteriit.* Tsak olyan, mint a' tegnapi nap melly már el mult, és el enyészett.

Szivében tartotta bezzeg ezen igazságot Sz. Pál, ugyan azért minden leg kisebb zúgolódás nélkül tűrte, viselte minden kereszttit, nyomorúságit. Hallyuk tsak miket szenvedett. A' Zsidóktul ötfzer egy heán negyven tsapáft vett, háromszor verettetett meg veszfzövel, egyfzer meg köveztetett, háromszor hajó töréft szenvedett, éjjel, és nappal a' tenger mélységében volt, uton járásiban, gyakorta a' folyó vizek veszedelmében, a' tolvajok veszedelmében, veszedelemben a' várasban, veszedelemben a' pusztában, (2) veszedelemben a' hamis atyafiak között, munkában, és nyomorúságban, éhségben, és szomjuságban, az ő minden napi szorongatásin kívül, a' mint maga meg vallya. Még is mind ezeket örömmel tűrte: (3) *Bé töltem u. m. vigasztalással, felette bővelkedem örömmel minden háborúságban.* Vallyon

A a 4

miért?

(1) Psl. 89. v. 4. (2) 2. Cor. 11. v. 24. (3) 2. Cor. 7. 4.

miért? azért, mert jól szívében metzette, hogy ezek csak ideig valók, és egy szempillantásig tartók, már pedig *Non sunt condignae passionis* &c. nem méltók e' jelen való üdönök szenvedési a' következő ditsósághoz, melly ki jelentetik mi bennünk.

Moyfes minden nyomorúságot el kerülhetett volna, ha magát a' Faraó Király leánya fiának mondotta volna lenni, mind az által meg tagadván a' Királyi vért, azt választotta, hogy az Isten népével sanyargattatnék az Egyptziufoktul, nagyobb jónak itélvén a' gyalázatot, az Egyptziusok kintsénél; vallyon miért tselekedte ezt? meg mondgya Sz. Pál, azért úgy mond: (1) *Mert a' jutalomra néz vata.* Ki magyarázhattya meg, mint sanyargattattak a' több ditsóult szentek is e' földön? *Némellyek* u. m. Sz. Pál Apoftal: (2) *tsúfolyásokat és verefségeket szenvedtek, annak felette fogságokat, és tömlöztöket: meg köveztettek, el vagdaltattak, kardal meg ölettetvén meg holtak.* Mások szükölködvén, nyomorgattatván a' pusztában bújdoshtak, a' hegyeken, és barlangokban, és a' földnek üregében: Miért szenvedték ezt? a' jutalomért, mert hallották Krisztus Urunknak im e' vigasztaló szavait: (3) *Ne féllj kiseded nyáj, mert tetstett a' ti Atyátoknak, hogy országot adgyon néktek.* A' ki országot akar nyerni, a' mint Krysologus Sz. Péter szóll, semmi szenvedéssel sem gondol. (4)

Ezen

(1) Hebr. 11. v. 26. (2) v. 36. 37. (3) Luc. 12. v. 32. (4) S. Chrysol. serm. 22.

Ezen Sz. Atya szavainak igazsága nyilván ki tetzik ama ditséretes Makabeus Atyafiaknak tselekedetébül, kikrül emlékezet vagyon Maka-beufok *zdi*k könyvében. Ezek Antiokus Király-nak istenteten parantsolattyábúl ostorokkal, és inakkal kinoztattak vala, még serpenyökben, és réz fazékokban is forraltatnak vala tagonként, hogy a' Moyses által ki adott Isteni törvény ellen dísznó huft nem akártak enni, még is, minden nyomorúságokat örömmel szenvedték a' követke-zendő jutalomért, dorgálván a' Királyt gonosz-ságáért mondván neki: (1) *Te ugyan istentelen e' jelen való életben minket el vesztefsz, de a' világnak királya minket, kik az ő törvényieért halunk meg, az örök életnek fel támadására fel támaszt.*

Még egygyet mondok. Ha nékem az irgal-mas mindenható Isten, az ő ingyen való kegyel-mébül, olly tsudálatos erőt adott volna, hogy, minden féle nyavalyát, betegséget, töletek eltá-voztathatnék: meg aggott, meg tsöpörödött vén-ségteket az ifjuságnak zsengejére fordéthatnám, ugyan nem szeretnétek e' engem? nem tseleked-nétek e' meg szivefsen a' mit töletek kérnék? tsak el hitetem magammal, hogy bizony minden kivánságimat lehetségtek szerént bé tellyesette-nétek. Ha azt kérném töletek, hogy szivetekbül botsáfsatok meg ellenségteknek, nem de meg bo-tsáttanátok? ha kérnélek benneteket hogy a' tes-tiségtül magatokat meg tartóztáfsatok, el hiszem

tar-

(1) 2. Mach. 7. v. 9.

tartózkodnátok minden puhaságtul; ha mondanám hogy az idegen jószágot kezeitekbül ki bortsáfsátok nem bortsáttanátok e' ki, hogy testi nyomoruságitoktul, nyavaláitoktul meg szabadulnátok? ime szerelmesim! ha ezeket, és a' mik ezekhez tartoznak bé tellyeséttitek, örökre boldogok lesztek. Az a' jutalom, mellyet adand Isten az ő hiv szolgáinak, és szolgálóinak; nem tsak ideig, hanem mind örökre meg szabadéttya őket a' nyomoruságtul. Ha egyszer a' mennyei ditsőségben bé juthatz, a' mint Koronás Proféta bizonyéttya: (1) *Renovabitur ut aquilae juven-tus tua.* Meg újul a' te ifjuságod mint a' Sasé; egézfzen újonnan születünk Krisztusban: (2) mert Krisztus meg újjéttya a' mi el vetett testünket, és hasonlóvá teszi az ő ditsőséges testéhez.

Ezekbül, úgy vélem, ki ki nyilván meg ismérte fel tett tzeýomnak igazságát, hogy tudni illik: Mind tennem magában; mind a' munkára nézve igen bövséges a' jutalom, mellyet Isten ő Sz. Felsége adand azoknak, kik néki hiven szolgálnak. Bé fejezván azért beszédemet, szólletlak K. A. ki ki, azon buzgó igékkal, mellyekkel ama tekéletes erköltsú Salóme Afzszony szólletotta az ő kifsebbik fiát, midön Antiokus Király parantsolattyából kegyetlenül kinoztatnék. Ez az Afzszony, mint az irás elönkben adgya, látván szerelmes magzattyának keserves gyötrelmeit: (3) *Az Afzszonyi gondolatban férfiúi szivet olt-ván,*

(1) Psl. 102. v. 5. (2) Philip. 3. v. 21. (3) 2. Mach. 7. v. 21. & 28.

ván, im e' szókkal inté a' fiát: *Kérlek fiam te-
kénst az égre, így léfzen, hogy, nem' felsz a'
hóhértul.* Így te K. A. ki ki vagy, a' te kerelz-
teidnek, és nyomorúságidnak terhe alatt: *Te-
kénst az égre.* Az ágyhoz szegez a' nyavalya,
kárasétt az Atyád fia, akadályoztat minden szeren-
tsédben? *Tekénst az égre:* Szerentsétlen férfi
vagy, igen kardos feleségre akadtál? *tekénst az
égre:* boldogtalan Ászfzony vagy azt mondod, az
Uradnak semmiben kedvét nem találod, szünetlen
motskol, gyaláz, káromol? gyermekeid szavadat
nem fogadgyák, mind untalan boszontnak? bi-
zony nagy keresztek ezek, és igen keserves nyo-
morúságok, de *tekénst az égre:* gondold meg
szentséges hitednek világánál, hogy az egek urá-
nak rendelésébül helyheztettél az Attyai, vagy
Anyai hivatalban, hogy te általad is szoporod-
gyon az a' nép, melly az Istent lélekben, és
igazságban imádgya: Ez a' sz. gondolat gátot
vet boszonzkodó idulatidnak, Zabolán fogja tar-
tani nyelvedet, hogy magzatidnak íretlen tsele-
kedeteikért, váfotságokért, tsintalanságokért zu-
golódásra, vagy átokra ne fakadgy, hanem azon
veszötséggel, mellyet a' magzatok nevelésében
szükség képpen mindeneknek szenvedni kell, di-
tsöítsed az Istent, hogy példás szelédségedért, és
békefséges türeledért, pallya futásodnak végen
el vehesd az emlétett bövséges jutalmat Men-
nyekben Amen.

MINDEN SZENTEK NAPJÁN

MÁSODIK PRÉDIKÁTZIÓ.

Salutant vos omnes Sancti 2. Cor.
13. v. 12.

*Köszöntenek benneteket minnyájan a
szentek.*

Köszöntést hirdet (a' mint hallották) Szent Pál Apostol a' fel vett Sz. Tzikkelyben. A' köszöntés ha nem hibázok ítéletemben, majd egy uton jár a' látogatástal. A' látogatással némellyek azoknak vannak hasznokra, a' kiket látogatnak. Igy minek utánna ki gyógyult Jób Pátriárka az ő fekéllyeibül: (1) *Meg látogatván ötet, az ő Attya fiai, Hugai, és minnyájan a' kik az előtt ötet ismérék vala — és vizsgálálák ötet minden nyomorúságáru, mellyet az Úr reá hozott vala: és ki ki egy juhota néki, és egy arany fülbe függött.* Némellyek! pedig azért látogatnak másokat, hogy tölök valamit azt kapjanak, szükségekben általok meg segéttésenek.

Szintén

(1) Job. 42. v. 11.

Szintén illy tulajdonsága vagyon a' köszöntésnek. Ha nálunknál hatalmasbb köszöntet bennünket, kétség kívül nagy ajándék, és adomány gyanánt mutattya hozzánk kélsz szivefségét: ha pedig nyomorultabb állapotban lévő kár vallott köszöntet bennünket, okofsan azt kell gondolnunk, segítséget kér tőlünk.

Már szerelmesim hallottátok: *Köszöntetnek benneteket minnyájan a' szentek*, mit véltek azért, kedveskednek e' előttetek köszöntésekkel, vagy pedig segedelmet kérnek? Ezt ha jól meg akarjuk érteni, azt kell előbb ki tanulnunk, mitsoda fors-béliek azok, kik bennünket köszöntenek? A' szentek köszöntenek bennünket azt mondgya Sz. Pál, de mitsoda szentek? Azok e', kik meg szabadulván a' halandó testnek tömlöztétül, tekéletes életekkel érdemlett örök boldogságnak bírására szerentséfsen el jutván, szüntelen ditsérik, áldják, magasztallyák az Istent mondván a' Sz. Angyalokkal egygyütt: (1) *Szent, Szent, Szent a' Seregeknek Ura Istene?*

Vagy talán azok köszöntenek bennünket: (2) *Kik isteni félelemmel aludtak el* ugyan, és igen jó el tétetett kegyelmek vagyon, és bizonyofsan üdvözülni is fognak: (3) *De úgy mint tűz által.* Ezek is azért a' Szándék szerént szenteknek hivattatnak, mert a' mint Sz. Pál Apostal szóll: (4) *Meg szenteltettek a' Jezus Krisztus Testének egyszer lett áldozattyával,* jól lehet még
nem

(1) Isa. 6. (2) 2. Mach. 12. v. 45. (3) 1. Cor. 3. 15.
(4) Hebr. 10. v. 10.

nem bírják a' meg ígért örökséget, hanem csak reménységben, magok pedig szenvednek a' tisztító tűzben. De már: (1) *Qui habet hanc spem in eo, sanctificat se.* A' kinek e' reménysége nagyon ő benne, meg szenteli magát, a' mint ő is Szent. Mellyik rend-béli szentek köszöntetnek tehát bennünket? Azok e', kik már az Isten színe látásában örvendeznek, vagy azok, kik, még a' tisztító tűzben szenvednek? ha Amazok köszöntetnek, jót várhatunk tőlök: de ha Ezek köszöntetnek, segítséget mi tőlünk kérnek.

De ne tusakodgyunk ezen A. H. rövid szóval ki mondom: mind az örvendező, mind a' szenvedő szentek köszöntetnek bennünket.

Köszöntetnek bennünket az örvendező Szentek, és érettünk, ha mi hozzájuk folyamodunk esedeznek; *ez első.* Köszöntetnek a' tisztító tűzben szenvedő szentek, és tőlünk segítséget kérnek, *ez második része* beszédemnek. Mind a' kettő hit szerént való tudomány, halgassák figyelmetesen.

E L S Ő R É S Z.

Hogy a' ditsöült szentek, kik az Isten színe látásában örvendeznek, ha mi hozzájuk folyamodunk, az Istenél érettünk esedeznek, tagadhatatlan. A' ditsöült szentekben el nem oltatott vitézkedő szolga társokhoz gerjedező szeretetek, lehetetlen azért, hogy ne segítségk könyörgések által

(1) I. Joan, 3. v. 3.

a' hozzájok folyamodókat. Hogy meg nem fogyatkozott benne a' szeretet, Sz. Pál bizonyíttya, midőn mondgya: (1) *Charitas nunquam excidit.* A' szeretet soha meg nem szünik, akár a' profétálok meg üresülnek, akár a' nyelvek meg szünnek, akár a' tudomány el rontásék. Ugyan is A. H.! A' mint Sz. János Apostal szól: (2) A' kiből szeretet nintsen, az a' halálban vagyon; a' ditsüült Szentek pedig halálban nintsenek: mert az Isten színe látásában örvendeznek: vagyon tehát hozzánk való szeretetek: ha pedig szeretetek vagyon, segéttének is bennünket: mert a' szeretetnek tulajdona hogy segítse a' szükölködőt.

Ezt hogy valaki csak pufzta szónak ne állétsa, tekéntsünk az írásban. Nyilván olvassuk Mahabeufok könyvében hogy Jeremiás Profeta a' Zsidókért Isten előtt ésedezett: (3) *Ez, a' ki, sokat imádkozik a' népért, és az egész Sz. Várasért Jeremiás.* Tekéntsünk Sz. János Jelenése könyvében, fel talállyuk ott, hogy a' Martyrok lelkei könyörögtek a' Felséges Istennek, hogy a' vér szopó kegyetleneken boszút állyon: (4) *Láttam azoknak lelkeket, a' kik meg ölettek az Isten Igéjéért, és nagy szóval kiáltának vala mondván: Uram! Szent, és igaz lévén, meddig nem téfsz ítéletet, és nem állasz boszút a' mi vérünkért azokón, kik a' földön laknak? A' ki boszú állást kér azok ellen, kik a' hiveket üldözik; az a' Krisztus hiveinek tsendeségét kéri, a' Sz. Martyrok-*

(1) Cor. 13. v. 8. (2) 1. Joan. 3. (3) 2. Mach, 15. v. 14. (4) Apoc. 6. v. 10.

tyroknak lelkei pedig boszút kérnek az üldözök ellen; következőképpen a' Krisztus igaz híveinek tsendefségekért esedeznek. Ennek felette, nem hihető, hogy a' ditsült szentek hajlandóbbak legyenek az üldözök ellen való boszú állásnak, hogy sem az irgalomságnak kérésére: mert egy az, hogy ő benne a' szeretet tekéletesbb, más az, hogy az Isten is hajlandóbb az irgalomságra, mint sem a' boszú állásra. Végre, a' mint Sz. Hieronymus és Nazianzi Sz. Gergel észre veszik: e' földön létebben imádkoztak a' Szentek egyebekért, annál inkább tehát imádkoznak most.

Sz. Pál Apostol tanította: (1) Valakik bé ottattunk Krisztusban a' hit által, egy főtül függünk, azon egy testnek tagjai vagyunk, és a' szentek polgár társai, a' mint Efezusiokhoz küldött levelében ír Sz. Pál, (2) következőképpen a' mennyei seregek közé is bé irattattunk. Ha azért a' szeretet arra indította éltebben a' szenteket, hogy másokért könyörögnének; ha azon egy testnek tagjai segítettik szükségekben, egy másért szorgalmatoskodnak, hogy ne legyen hasonlóság a' testben; ha azon egy polgársághoz tartozók segítettik egymást; leg kisebbet sem kértelkedhetünk mi a' szenteknek érettünk való esedezésékről. Az el kárhozott dus gazdag, nem az Isteni szeretetnek buzgóságából ugyan (mert ez a' szeretet a' kárhozattakban nintsen) hanem csak emberi indulatból, meg emlékezett e' földön élő

(1) Rom. 12. v. 5. (2) Eph. 2. 19. Heb. 12. v. 23.

élő atyafiairúl: (1) vallyon az Istennek szentei nem emlékeznek e' meg mi rólunk? Kik az ő szolga társok vagyunk? errül tudom tsak egy igaz katolikus sem kételkedik.

De nem hiszik ezt a' *Protestans* Atyafiak, tsak nevetik, haszontalannak, heában valónak prédikályaik a' szenteknek tiszteletét, és segítségül hivasát. Irva vallyon azt mondgyák: *Mortui nihil noverunt amplius.* (2) A' halottak semmit többé nem tudnak, Igen is irva vallyon ez, mi is meg vallyuk, hogy sem a' ditsült szentek lelkei, sem a' mennyei Angyalok a' természetnek erejébül nem tudhattyák az embereknek szükségét, kívánságát, kérését: mert a' mint Jeremias Profetánál olvasuk, (3) egyedül Isten ő Sz. Felségetudgya, 's érti az ember szívének titkát, de e' mellett az is bizonyos, hogy Isten ő Sz. Felsége meg jelenti a' szenteknek a' földi dolgokat.

Meg jelenté Isten ő Sz. Felsége még e' földön élteben is Sámuel Profetának Saul gondolattyát, ezt senki sem tagadhattya, mert máskép nem mondhatta volna Sámuel Saulnak: (4) *Mindeket a' mik a' szivedben vannak, meg jelentek néked.* Eliseus a' Giezi tselekedetét meg ismerte noha test szerént távol vala töle, sőt még Syriai Királynak titkos tanátskozásit is meg jelentette az Izrael királynának. Meg vallotta ezt Syriának Királya előtt egy az ő *Ministeri* közül imigyen szólván: (5) *Eliseus Proféta, ki*

B b

Izra.

(1) Luc. 16. 24. (2) Eccl. 9. 5. (3) Jer. 17. v. 10. (4) I. Reg. 9. v. 19. (5) 4. Reg. 6. v. 12.

Izraelben vagyon , jelent meg az Irzrael királynának minden igéket , mellyeket a' kamarádban szállasz. Dániel a' Nabugodonozor álmát, Sz. Péter Ananiásnak titkos tzigányságot meg ismerte; de hogy a' dolog velejére mennyek : Moyses régen meg holt vala Krizztus születése előtt; mind az által Urunk szine változásakor Illyéssel egygyütt meg jelent , és Krizztussal a' jöendő dolgokrúl beszéllettek : (1) Nem igaz tehát, hogy a' ditsüült Szentek semmit sem tudnak a' földi dolgokrúl. Szent Péter is azzal biztatta a' Krizztushoz tért hiveket , hogy holta után is gondgya lészen reájok , im e' szókkal irván nékik : (2) Gondom lészen gyakorta reátok holtom után is.

A' menyei Angyalok tudgyák az élök tselekedetit, tudgyák tehát a' több szentek is. Krizztus Urunknak szava : (3) Öröm vagyon mennyben az Istennek Angyali előtt egy meg téré bünösön : tudtokra vagyon tehát az Angyaloknak a' földi embereknek belső tselekedete, szivbéli meg térése : mert azon senki sem örülhet , a' mit nem tud. (4) Tóbiásnak könyörgését az Angyal vitte Isten elejbe. Sz. János Jelenése könyvében is olvassuk, hogy : (5) Az Angyal a' Szentek imádáságábul drága illatot vitt az arány oltárra. (6) Sz. Mihály Arkangyalrul olvassuk, hogy az Isten népét meg segétette; Zakariás Proféta írja, hogy az Angyal imádkozott Jerusálemért és Juda vá-

ra-

(1) Luc. 9. 30. (2) 2. Petr. 1. 15. (3) Luc. 15. (4) Tob. 12. 12. (5) Apoc. 8. v. 3. (6) Daniel. 12.

rasiért Sz. Jóbnál olvassuk : (1) Ha ezer Angyalok közül egy könyörög Istennek az emberért, meg bortsátt néki. Ezekből nyilván ki tetszik, hogy az Angyalok tudgyák a' mi dolgunkat, állapotunkat, ha pedig az Angyalok tudgyák, a' több szentek is tudgyák.

Nemde A. H.? az igaz barátságához kívántatik, hogy barátjának meg jelentse ember, a' mi ötlet illeti? Innét: Midőn Sodomát el akarná vészteni Isten ő Sz. Felsége; előre meg jelentette Ábrahámnak: (2) *Vallyon* (igy szólla Isten ő Sz. Felsége Ábrahámhoz) *Vallyon el titkolhatom e' Ábrahámtul a' miket tselekedendő vagyok?* Maga is édes üdvözöttünk azt mondá az Apostaloknak, hogy őket nem szolgáinak, hanem barátiának tartya: (3) *mert mindeneiket meg jelentett nekik, mellyeket az Atyától hallott: a' mennyei szentek pedig az Istennek baráti, és sokkal inkább egygyesülnek véle, hogy sem e' földön éltekben: meg jelentti tehát nekik Isten ő Sz. Felsége azon kéréseket mellyeket mi hozzájok bortsáttunk, kérvén őket, hogy Istennél esedezzenek érettünk.*

Merje már valaki hafzontalannak mondani a' szenteknek könyörgését? Nem de maga Isten ő Sz. Felsége Jóbnak barátit Jób Patriárkához küldötte mondván? (4) *mennyetek az én szolgámhoz Jóbhoz: Jób pedig az én szolgám imádkozik érettetek; az ő személljét bé veszem, hogy ne tulajdonéttassék néktek e' bolondság, azon hely-*

Bb 2

telen

(1) Job. 32. 23. (2) Gen. 18. v. 17. (3) Joab. 15. v. 15. (4) Job. 42. v. 8:

telen beszédek tudni illik, mellyeket Jób és az Isten ellen tudatlanságbul tettek. (1) Nemde Ábrahámnak imádságáért meg engedett Abimeleknek? (2) Nem de Saimon Dávidért, Moyses Ábrahámért kért Istentül segítséget? Szent Pál Apostol a' Jezus Krisztus által, és a' Sz. lélek szeretete által kérte a' Romaiakat, hogy meg segéttének ötet az ő imádságokban, hogy meg szabadéttának a' hitetlenektül? Kik Judeában valának. (3) Mi is tehát szerelmesim! meg alázván magunkat, 's méltatlanoknak itélvén magunkat arra, hogy egyenelsen az Isten színe elejbe járulhatnánk, a' szenteknek segítségét kérjük, állanak fel mellettünk, és bizannyal esedezni fognak Istennél érettünk.

MÁSODIK RÉSZ.

Az egekben örvendező szenteknek érettünk való esedezését eddig való beszédembül ki ki meg érthette; fel tett tziélyom szerént azért; a' szenvedő szentek közföntését kell már magyaráznom, hozzátok nyújtott kéréseket elötökben adnom. Mitsoda szenvedő szenteknek? ha szentek? bünökbül ki tértek, igen is A. H. ki tértek a' szenvedő szentek még éltekben az ő bünökbül: de el követett bünökrül eleget nem tettek, azért most szenvednek? a' közönséges Anyaszentegyház híveinek egyenlő értelme tartya, hogy a' *Purgato-*

(1) Gen. 20 v. 7. (2) 2. Paral. 6. Exod. 32. v. 13.
(3) Rom. 15.

toriumban, az az, a' tiszttó tűzben: A' tiszttó tűzből kiáltanak szegények hozzánk Jób Pátriárkának szavaival mondván: (1) Könyörüllyetek rajtunk, könyörüllyetek rajtunk, tsak ti jó barátink! mert az Úr keze illetett minket.

Innét: valamint a' Jefte leányának feláldoztatása után, szokásnak tartatott Izraélben: Hogy, (2) *az esztendő el forgása után, egybe gyüllyenek az Izrael leányi, és a' Galaá dita Jefte leányát sirafsák:* Ugy a' V. Anyaszentegyház szokásban vette, hogy, a' ditsült szenteknek örvendetes ünnepe után esendő napon, szomorú pompával gyüllyenek egyben a' hivek, a' szegény szenvedő lelkeknek kinnyait sirafsák; szabadulásokért az egek urához buzgó könyörgéseket botsáfsanak, alamisnálkodgyanak, áldozatokat tetessenek, mint Judás Makabeus tselekedett, az ő vitézeiért, kik a' hartzon el estek vala. (3)

Az írásbul tudgyuk szerelmesim: (4) *Szent, és üdvösséges gondolat a' holtakért imádkozni, hogy bünökből, az az: bünökkel érdemlett büntetésektől fel oldoztassanak, adófságokból ki memenedgyenek.* Mitsoda adófságokból? Keresztény hitünk szerént vallyuk azt A. H. hogy, minden, a' ki egyszer bünben esik, akár halálos légyen az, akár botsánandó; adófsa leszs az Istennek: mert az ő kemény igazságának azért eleget kell néki tenni, vagy ezen, vagy a' más világon úgy, hogy ha ezen a' világon eleget nem

B b 3

tesz

(1) Joh. 19. v. 21. (2) Judic. 11. 40. (3) 2. Mach. 12. v. 43. (4) v. 46.

tesz büneiért, és a' tekéletes jó erkölcsöknek gyakorlása által, azokkal érdemlett büntetését el nem törli: bizonynyal a' más világon fog érette szenvedni a' tisztéttó tüzben: ilyen adófságért szenvednek a' tisztéttó tüzben lévő lelkek. (1) Tartoznak (u. m. Angyali Doktor Sz. Tamás) és a' tömlötzben szenvednek tulajdon adófságokért 's ki sem szabadulnak Krisztus Urunknak példa befszéde szerént, míg egész utólsó fillérig meg nem fizetnek. Óh szörnyü nyomorúság!

Vegyük fel A. H. mi is e' dolgot példában; jobban meg értyük mi voltát. Ha valamely hadi vezérrül, nagy méltóságu Grófrul, Hertzegrül, országi fő emberrül, valamely érdemes tanútul azt hallanánk, hogy vasra veretett, tömlötzbe vetetett tsupán tsak az adófságért, semmi más nagy büne nem lévén; nemde meg indulnánk rajta, fő képpen ha valami rokonságunk volna? és a' mennyire tehetségünk engedné segétténénk rajta? Már most a' példárul mennyünk a' valóságra. Tudgyuk azt: Vitéz minden keresztény: mert hartz az ember élete e' földön, és ugyan nagy méltóságu vitéz a' keresztény ember; mert a' menyei Királynak szentséges képével vagyon meg billegezve, még is: hányan szenvednek most közülök a' tüzes tömlötzben, a' tisztéttó tüzben? és ki tudgya, hányan eleink, rokonyink, szomszédink, jó barátink közül? és tsupán tsak az adófságért szenvednek, semmi más vétkek nem lévén: mert az Istennek kegyelmébül, e' világbul való ki köl-

tö-

(1) S. Thomas. 2. 2. q. 3. a. 4. ad 3tium

tözések előtt minden el követett bünökrül törödelmes penitentziát tartván, botsánatot nyertek, meg igazultak. Nem indulunk e' tehát rajtok szánakodásra? nem segétyük e' őket?

Nem másért szenvednek a' mint mondám, hanem az adófságért., hogy t. i. az Istennek kemény igazsága szerént, el követett vétkekért tellyefsen eleget nem tettek: most pedig már magokon nem segéthetnek: annyit szenvedhetnek, mennyit az Istennek kemény igazsága kíván tölök, de olly érdemes dolgot nem tselekedhetnek, mellyel a' F. Istent irgalmafságra indéthatnák: következendő képpen adófságokbul sem vetközhetnek ki; mert nints költségek, az az: érdemre, és jutalomra méltó tselekedetek. Még e' világon élünk, a' kegyelemnek, és irgalmafságnak idejében vagyunk: itt azért minden bünöket le törülhetünk lelkünkrül; a' törödelmes penitentzia tartás által, minden adófságunkbul ki fejtozhetünk; büneinkkel érdemlett büntetésünkért eleget tehetünk az Istennek, az Istennek, egy könyörgéssel, egy buzgó imádsággal, böjtöléssel alamisnálkodáfsal, a' bútsuknak nyerésével, meg engesztelhettyük Istenünknek ellentünk gerjedett méltó haragját. De bezzeg:

Nints ebben módgyok a' *Purgatorium*-béli lelkeknek, már azok el vesztették az irgalmafságnak idejét, az Isten kemény igazságának idejére jutottak: Ők már se nem alamisnálkodhatnak, se nem böjtölhetnek, se bútsút nem nyerhetnek magok tselekedete által, se olly fogana-

tos imádságot az Istenhez nem nyújthatnak, a' mellyre nézve könyöröletességre indulna hozzájuk: (1) *Non sunt in statu orandi, sed magis ut oretur pro eis.* Nintsenek olly állapotban, hogy imádkozhatnának, hanem hogy, ő érettek, mások imádkozzanak. Eleget szenvedhetnek szegények, mint a' Sz. *Theologiában* forgott Böltsek tanéttýák, de eleget nem tehetnek: tüzzel gyötörtetnek, 's ugyan: (2) *Eodem igne purgatur electus, & cruciatur damnatus.* Azon tüzzel tisztéttatnak, mellyel a' kárhozottak kinoztatnak, 's ugyan mind addig tisztéttatnak, mig egészzen meg nem tisztulnak. Lészen e' tehát valaki közülünk olly kemény szivü, ki az ő nyomorúságokon meg ne indullyon? nyífsuk meg füleinket **A. H!** oh nyífsuk meg! esenkedve kiáltanak utánunk: *könyörüllyetek rajtunk, könyörüllyetek rajtunk bár tsak ti jó barátink.* Kiknek kökönyörgési, reménykedési ezek? Atyáinké, testvéreinké, jó barátinké, kikkel valaha ez életben nyájafsan barátkoztunk, kiktől fokfzor a' mi szük-séginkben meg segéttettünk, és mi most tehetségünk szerént, nem segéttük őket? a' mi Urunknak Istenünknek nem esedezőnk érettek?

Jónas P. a' Tzet-halnak gyomrában majd úgy volt, mint a' pokolnak hasában, és midön fogadást tett volna az Úrnak, hogy, ha ismét meg láthattya az Úrnak Sz. Templomát Jerusálemben a' ditséretnek szavával áldozatot téfszen néki; azonnal

(1) S. Thomas 2. 2. q. 39. a. 1. ad 3ium. (2) S. August. ser. 41. de Sanctis.

nal mint az irás bizonyította: (1) *Dixit Dominus pisci, & evomuit Jonam in aridam.* Parantsola az Úr a' hálnak, és ki okádá Jónást. Mondhattuk mi is A. H. a' tisztétto tüzben szenvedő szegény lelkekrül, a' mit a' tzet-hal gyomrában sénlödő Jónás modott magárúl; hogy t. i. a' pokolnak hasában vannak. Tegyük azért fogadást az Istennek szabadulásokért, mint Jónás P. tett magáért, hogy t. i. meg látogattuk helyettek az Urnak Sz. Templomát (mivel az ő tölök ki nem telik) és a' vér nélkül való tiszta sz. áldozatot mutattattuk be szabadulásokért Sz. Felségének a' sz. mise áldozattát. t. i. ezt ha tselekefszük tellyes bizodalunk lehet, hogy ezen vér nélkül való sz. áldozatnak tekintetiért, irgalmaz nekik, és könyörül rajtok mennyei szent Atyánk: ebben a' sz. áldozatban részeltetik vélek a' Krisztus Testének, és ki ontatott sz. vérenek végtelen érdeme; ez által kegyelmet nyerhetnek; meg mohatták ruhájokat a' báránynak véreben, ki szabadulhatnak.

Láttatok szerelmesim! nem egyfzer, 's nem kétfzer, hogy a' sz. Mise áldozatában, a' szent ostyát mindenkor három részre töri a' fel szentelt Pap: vélitek e' mi végre? meg magyarázza Arany száju Sz. Janos: Három részre osztja u. m. a' Pap a' Sz. ostyát az oltáron: az első része jelenti, hogy ezen sz. áldozat az Istennek ditsöfségére, 's a' meg ditsöittetett szenteknek tiszteleté-

re,

(1) *Jonæ 2. II.* (2) *S. Chrysoft. serm. 27. in Quadragesima*

re, a' második az élőknek üdvösségéért, a' harmadik, melly a' kelyben alá botsáttatik a' tisztító tűzben szenvedő szegény lelkeknek szabadulásokért: és mi keveset gondolunk azzal, hogy a' Sz. Mife áldozattyának bé mutattatása által segétségekre legyünk?

Ah Krisztus Sz. vérével meg váltatott Keresztény! Kérlek, és intlek ki ki vagy, és arra kérlek, a' mire maga a' sz. lélek szorgalmaztat a' Bölts által: (1) *Mortuo non prohibeas gratiam.* A' meg holtul meg ne fogd jó kedvedt; irgalmas, és könyörületes légy hozzá. Forgassuk fel az Isteni irásokat, fel talállyuk azokban, hogy mindenkor kedves volt Isten, és emberek előtt a' meg holtakhoz mutatott irgalmaság, ha tsak testi irgalmaság volt is. Mit tselekedett Dávid, midön meg hallotta, hogy Jábes Gálaádnak férfiai, betsületesen el temették a' hadban meg ölettetett Saul Királynak testét? nem de azonnal követeket küldött hozzájuk, 's azok által meg áldá őket az Urban mondván: (2) *Áldottak vagytok az Urtul, kik ez irgalmaságot tselekedtétek az Uratokkal Saullal, és el temettétek ötet, és most meg fizeti ugyan nétek az Úr ez irgalmaságot, de én is meg hálálom.* Mit mondott Ráfael Arkangyal Tóbiásnak azért, hogy a' holtakkal irgalmaságot tselekedet? így szóllott néki: (3) *Mikor imádkozol vala könyhullatásfokkal, és el temeted vala a' halottakat — én az Úr elejbe vittem a' te imádságodat.* Már ha
illy

(1) Eccli. 7. v. 37. (2) 2. Reg. 2. v. 5. (3) Tob. 12. v. 12.

illy kedves volt Isten előtt a' holtakkal tett testi irgalomság; vallyon nem leszzen e' kedves sz. Felsége előtt a' holtakért tett lelki irgalomságnak tselekedete: az imádság, a' böjtölés, az alamisnálkodás, a' Sz. Mife áldazattyának érettek való szolgáztatása? Kiáltanak szegények hozzánk, és kérnek bennünket, a' mint Sz. Pál kérte hajdant a' Kolofsa bélieket mondván: (1) *Imádkozzatok egygyetemben mi érettünk, hogy az Isten meg nyíssa nekünk az ajtót.* Ne fajnálljuk tehát érettek fáradságunkat: Nem lesznek hálá adatlanok hozzájok mutatott irgalomságinkért. Hálá adó volt Josue Rahábhoz, hogy az ő kémeit házánál el rejtven Jerikó Biráinak kezeitül meg szabadította: mennyivel inkább hálá adók lesznek a' szenvendő szegény lelkek, ha mi buzgó imádságink által az ő ki szabadulásokban munkálkodunk? akkor meg mutattyák hozzánk való kegyeségeket, midön el rontatik Jerikó, az az, a' mi testünk: akkor ők már a' ditsőtségben lesznek, és érettünk esedezni fognak Ámen.

T O L.

TOLDALÉK

JUBILÉUM KI HIRDETÉ- SÉRE SZOLGÁLÓ

P R É D I K Á T Z I Ó. ()*

*Pœnitentiam agite, appropingvavit enim regnum cœlorum. Math. 3. v 2.
Penitentziát tartsatok, mert el közelgetett az Isten országa.*

Az emlétett igét a' meg testesült Igének, a Krisztus Jezusnak követtségében elől járó Angyala, keresztelő Sz. János mondotta, a' pusztábau hozzá feregelt Zsidóknak. Intette ez által őket a' penitentziára, az az: bűneiknek meg utálására, testi kivánságaiknak öldöklésére, és fanyargatására. Hogy K. Sz. János a' penitentziára kezdé inteni, 's ösztönözni a' Zsidókat az üdönek környül álása adott néki okot. Látta t. i. hogy el érkezett az a' kedves, és kelemetes üdö, mellyben el jött, a' ki jövendő vala, és: (1) *Az Izrael*

(*) Mondatott Fejérváratt 1795. (1) Isa. 9.

*Izrael népe terhének igáját, és a' vállainak veszszejét, és a' kényszeröttöjének páltzáját meggyözte: látta, hogy már közepettek vagyon az, a' kit Isaiás Profétának jövendölése szerént: (1) *Megkent az Úr: és a' szegényeknek hirdetni küldötte az Evangyeliomot, hogy meg orvosolná a' törődelmes szivüeket, és a' foglyoknak az engedelmet prédikállaná, és a' bé rekesztetetteknek a' meg nyitást — hogy a' Sirókat meg vigasztalná, 's adna nekik koronát a' hamuért, örömnök olajját a' sirásért, a' ditséretnek palástyát a' keserüségnek lelkiért. Ezért mondá K. Sz. János a' Zsidóknak: Penitentziát tartsatok 's a' t. az az, az Isteni könyörületességnek ideje, mellyben igen könnyü móddal részesülhetnek az Isteni kegyelmekben.**

Engem is hasonló képpen az üdönek környül állása birt arra, hogy keresztelő Sz. Jánosnak emlégett szavaival szóléttanálak benneteket Nemes, Királyi székes Fejér vári Polgárok, és lakosok, és mondanám minnyájatoknak: *Penitentziát tartsatok, mert el közelgetett Mennyeknek országa.*

Szivére vévén tudni illik F. Urunk, 's Királyunk Második Ferentz, az ő Birodalminak, 's örökös Országinak mostani nyomoruságos állapottyát, mellyel az igaz K. Katólíka Hittül el pártolt, és minden istentelenségekre hanyatt, homlok rohant Frantziáknak kevély hadai, az egyesült Fejedelmeket nyomják, és az által nem tsak ő néki, mint országló Fejedelemnek, hanem

a'

a' V. Anyaszentegyháznak is ki mondhatatlan nagy kárára igyekeznek: E' mellett pedig azt is nyilvánosságosan látván, hogy ezen már igen mezfőzött terjedett gonosznak végét más képp nem szakaszthattya, hanem, ha, mint hajdant amaz Isten féltő Ezekiás Király (1) (midőn t. i. az Afsyriusok ellene fel fegyverkeztek) úgy ő is minden hiv alatt valóival egygyütt, a' seregek Urához folyamodván, annak ellenünk gerjedett méltó haragját, a' törödelmes penitentzia tartás által meg engesztelvén, mély alázatossággal könyörög Sz. Felségének, hogy e' szörnyű tsapást, méltóztáséék kegyelmessen el fordíttani.

Innét: hogy alatta lévő hiv népei, a' megbántódott Isten haragjának, a' törödelmes penitentzia által való meg engesztelésére annál inkább fel indéttatnának; mint igaz, hiv, és ájtatos Fia az Anyaszentegyháznak, a' szentséges Pápához VI Pius hoz folyamodott, könyörögvén néki, hogy tekintetben vévén az ő örökös országinak mostani veszedelmes állapotját, mint az élő Isten titkainak Sáfára, és a' Krisztus Jezusnak Helytartója, az Apostali kultsoknak erejével nyitná meg az Anyaszentegyháznak kints-tárházát, 's Apostali kegyelemmel *Jubileumot* engedne az ő örökös országinak, hogy, azon ki magyarázhatatlan nagy lelki kintsre nézve, annál inkább fel indéttatnának hiv alatta valói a' penitentziára.

Meg is halgatta Atyai kegyelsséggel a' szentséges Pápa F. Urunknak, és Királyunknak buzgó ké-

(1) 4. Reg. 19.

kérését, 's bizván erőssen a' mindenható Istennek irgalmafságában, Sz. Péter, és Sz. Pál Apostalok érdemeiknek hathatóságában: meg nyitá az Anyaszentegyháznak kints-tárházát, Apostoli kegyelemmel tellyes levelet küldé F. Urunkhoz, Királyunkhoz, 's az által minden Püspökökhöz, parantsolván nékik: Zengjenek trombitával, szentellyenek böjtöt, gyűjtsék egybe a' népet, intsék, és ösztönözzék a' Fejedelemhez való hivségre, és engedelmefségre, szentellyék meg a' gyülekezetet, prédikállyák az engedelmet, az az, a' *Jubiléumi Szent Bútsút*, Kiáltsák mindeneknek: *Penitentziát tartsatok*. Erre nézve mondom én is néktek A. H. *Penitentziát tartsatok, mert el közelgetett mennyeknek országa*: bizony el közelgetett: mert ezen *Jubileumi* butsus napokban, nem tsak a' büntül mint egyébkor, hanem a' bűnnek büntetésétül is meg szabadulhatunk.

Felséges kegyelem! ah bizony Felséges kegyelem *Jubiléum*, tellyes Bútsu! de a' kötelefség is nyomos, melly a' parantsolt dolgoknak tellyesítettését kívánnyá tölünk, a' tellyes Butsunak meg nyérésére. Szükség mind a' kettöt értenünk. Szükség a' parantsolt dolgoknak mi voltát értenünk, hogy azoknak hibás, és heányos tellyesítése miatt a' kegyelembül ki ne maradgyunk. Szükséges értenünk a' kegyelemnek nagy voltat: hogy az által a' parantsolt dolgoknak tekéletes végbe vitelére édesítettünk. Meg is magyarázom ezen nel mind a' kettöt.

A' kegyelemnek nagy voltát a' beszédnek első részében; A' parantsolt dolgok végben vitelének módgyát a' *második* részben. Halgassátok figyelmetesen.

ELSŐ RÉSZ.

Felséges nagy kegyelem mondám a' *Jubileumi* szent Bútsu, jól is mondám. Tsak elévé képező árnyéka, 's figurája vala a' Zsidóknak *Jubileuma*, a' mi kerelztény *Jubileumunknak*; még is igen hoszszas, és unalmas volna rend ízerént mind elöl számlálni azokat a' kegyelmeket, mellyeket annak alkalmatóságával vettek a' Zsidók. Mentek voltak azok a' Jubileumban a' földnek fáratságos mivelésétül, se nem szántottak, se nem vetettek; mert meg parantsolta nékik az Úr Isten Moyses által mondván: (1) *Ne véjsetek, se ne arassatok azon örvendetes esztendőnek szentelésiért.* Abban, a' kik az előtt el adták, harátsolyták földöket, örökségeket, ismét visszanyerték. Meg parantsolta nékik az Úr, hogy a' *Jubileumban* minnyájan az ő örökségekhez juszanak, mert úgy mond: (2) *Abban minden eladás az urához tér, és az előbbi örököséhez.* Abban a' foglyok ki szabadéttatván el bortsáttattak, Ezen kegyelmekre nézve; örvendetes esztendőnek nevezték a' *Jubileumos* esztendőt. És mitso-da kegyelmek ezek azokhoz képest, mellyek a' *Jubileumi* Bútsúbul reánk áradnak?

A'

A' Zsidók a' mint hallánk, mentek voltak először a' földnek igen fáradságos méveléséül: se a' szőlő szedés zsenyéjét nem szedték, munkával öszve nem gyűjtötték, hanem mindgyárt meg ették, a' mit találtak: mi engedelmet nyervén, azon gyümölsnek szedésére szabadéttatunk, mellyeket a' mi Urunk Jezus Krisztusnak, a' B. Szüz Mariának, és egyéb ditsüült szenteknek igen bőv érdemei termettek. A' Zsidók az ő el adott földgyöknek, 's egyéb földi javaiknak birására vizsgálta tértek a' Jubiléumba: mi azon malasztokat, kegyelmeket, és érdemeket, mellyeket a' bűn által (kivánságink után indulván) el harátsoltunk, vizsgálta nyerjük. A' Zsidó Jubileumban végre a' számkivettetteknek szabadság adatott az ő lak földökben való vizsgálta térésre: Néktünk pedig a' mi Jubiléumunkban, a' mennyei boldog hazában való bé menetelre nyittatik ut. Most el vesztett lelki javainak birtokába vizsgálta léphet a' kár vallott; hazájában vizsgálta mehet a' szám ki vetett; az adós adótságábul ki fejtözködhet; a' fogoly ha akar, ki szabadulhat; az egyedül kívántatik töle: Hozza elő kéz irásit, adós leveleit, terjeszse ki azokat az Egyházi szolgák előtt (kik az Isten gazdagságinak sáfári) le törlik azok a' Bárány vérevel minden adótságit: kik eladták Esauval az ő első szülötségeket, az az, a' fogadott fiúságnak lelkét, kegyelmit, malasztit érdemít, el tékozolták mennyei örökségeket, térjenek vizsgálta a' *Jubileumi* napokban, bánnyák meg szivekből előbbeni esztelenségeket, és minden el

veszett javaikat vizsgálja nyerik, az Apostoli hatalomnak kultsa által fel nyitvatott Kints-tárházbul minden adófságokat le fizethetik, a' Jubiléumi Sz. Butsunak el nyerése által.

Mitsoda ugyan is a' Butsu? a' Butsu A. H. Mint a' Sz. Theologiában forgott Böltsek tanétanak bennünket: Az igaz gyónás által meg bortsáttatott bünök hátra maradt büntetésének engedelme; Isten előtt való adófságának az Anyaszentegyház Kintsébül való le fizetése, Mitsoda kintsébül? A' Krisztus Jezus, a' B. Szüz Maria, és egyéb ditsöült szentek érdemeinek bövségébül, kik az igaz Abeltül fogva mind eddig voltak. Ez a' kints mind tsak gyüjtödött, szaporodott az ó Testamentomban a' Sz. Pátriárkáknak, és Profétáknak érdemeibül, mind addig, mig Krisztus meg nem ditsöítettett, senki hozzá nem nyulhatott. Az Anyaszentegyháznak Fő Pásztorára bizta Krisztus mennyeknek országa kultsait, hogy azokkal fel nyitván a' tár-házakat, mint Evangyéliomi okos sáfár: Az újjakat, és ókat elöl hozná, a' Krisztus hiveinek osztogatná.

Hogy az Anyaszentegyháznak Fő Pásztor, a' Romai Pápa, osztogathattya a' kultsoknak ereje által az emlétett lelki kintset, minden igaz hivesek vallyák. Ugyan is, Midön édes üdvözétönk így szöllott Péternek: (1) *Néked ádom a' mennyeknek országa kultsait, valamit meg oldozsz a' földön, meg léfszen oldozva mennyekben is, határozatlan hatalmat adott néki.* Ez a' szó:

Va-

(1) Math. 16.

Valamit : tágas , és közönséges szó , melly minden kötések magában foglal , mellyek akadályt és hátra maradást okozhatnak az hiveknek az örök üdvösségnek uttyán. Már pedig : nem csak a' bünök , de a' bünnek büntetése-is akadályoztatta az embert üdvösségének el nyerésétül : következő képpen tehát , hatalmat adott Krisztus az említett igék által Péternek , és az után következő R. Pápának , nem csak a' bünök meg oldozására a' penitentiának szentségében , hanem az ideig való büntetések el engedésére is a' szentségen kívül , vagy t. i. az *elég tételnek* neveztetett tselekedetek által , vagy a' Butsuk által. Hitünk szerént való tudomány A. H. hogy , noha meg botsáttya Isten a' bünt , és az örök kárhozatot az igaz penitencia tartásra nézve , de fokszor fen marad az ideig tartó büntetés : mert a' halálos bün által érdemlett örök büntetés , ideig való büntetésre változtatik , mellyel üdőben érdem szerént ostoroztatik a' ki vétkezett : vagy ezen , vagy a' más világon , hogy az Isten igazságának valami képpen eleget tegyen.

Minek utánna Dávid meg feddetvén Náthán Profétátul , el követett gonofszágárúl penitentiát tartott volna , szivének törödelmes bánattyára nevezve , meg botsáttattak bünei , ment lett az örök kárhozattul , de ideig való büntetése fen maradt , és azt ki kellett néki fzenvedni az örök büntetés helyett. Mi módon ? a' Fia , ki néki született , halállal meg hala , és fok egyéb nyomorúságok érték , a' mint ellene támadott pártos

Fiának Abszolonnak fegyvere meg mutatta. Thon az ideig való büntetés a' bűnnek botsánattya után!

Örök halálra kárhoztat bennünk az Istennek igazsága, midön halálofsan vétkezünk, de az igaz penitentzia tartás által meg engeszteltetvén, jószágából az örök büntetést, mellyet halálos vétkeinkel érdemlettünk, ideig való büntetésre fordította. Erre az ideig való büntetésre az ő igazsága sizerént kötelefsek vagyunk, és úgy, hogy ez ideig való büntetés, a' mi el követett vétkeinknek Súlyával, és nagyságával (jól lehet már meg botsáttattak) egygyezzen, és azoknak mértéke sizerént légyen, a' ki fokot vétkezett, fokkal büntettség. Erre tzelyszott zsenyéjében az Anyaszentegyház, midön minden halálos véteknek különös mértéke sizerént való kemény büntetését rendelte, a' mint azokat a' penitentziás Canon könyvben olvashatni.

Üdö mulva az Anyaszentegyház, kegyes indulatbul ezt a' nagy Keménységet meg enyhétette, a' kultsoknak hatalma által, a' butukat rendelte azoknak a' büntetéseknek le száléttására, mellyek fen maradnak a' meg igazulás után. Mikor tehát a' szentséges Pápa 100 napra való bútsut enged p. o. annyit téfzen, mint ha mondaná: A' ki igazán penitentziát tart bűneirül, és annyi bönei voltak, hogy az Egyházi régi törvény sizerént, száz napig kellett volna néki lanyarú penitentziában lennie, azt a' szenvedést, mint Isten kintseinek sáfára, a' Krisztus, és szentek érdemeibül meg engedi annak, a' ki p. o. ehez, vagy

amához a' Templomhoz fírad, ott imádkozik, alamisnálkodik, vagy más jószágos tselekedeteket víszzen végben. Ezt pedig nem tsak az Anyaszentegyház előtt, hanem az Isten előtt is úgy, hogy az ilyen botsu által a' purgatorium-béli büntetésbül is annyi engedtetik el, a' mennyi el-engedtetett volna, ha valóban azt a' Száz napig tartó fanyarú penitentziát e' világon véghez vitte volna: Mert a' Butsu, mellyet az Anyaszentegyház, a' meg térő bünösnek ád, és enged, az ilyen büntetések, és elég-tételek helyett jön. Mikor pedig tellyes Butsu engedtetik, akkor tellyes engedelem adatik. E' felett: a' Jubiléumi tellyes Butsunak alkalmatofságával, hogy annal inkább édeséttelsenek az hivek annak meg nyeresére, különös Egyházi *privilegiomok* is engedtettek. Hatalom adatott most a' szentséges Pápátul a' gyóntató Atyáknak, hogy, az hiveknek fogadásaikat is, okkal, 's móddal meg változtathassák; e' felett: hogy, minden féle bünöket feloldozhassanak, azokat is t. i. mellyeket egyébkor mind a' Püspökök, mind a' R. Pápa magának szokott, fen tartani, és még azokat is, kik *excomunicálva* vannak, az az, kik valami szörnyü vétekért az Egyházi ki átkozás által, a' Sz. Gyülekezetbül szám ki vettettek, tsak valóban meg térjenek; igaz penitentziát tartsanak, az ollyan átokbül feloldozhassák. Igaz tehát, hogy bizony felséges nagy kegyelem a' Jubiléumi Butsú. *Eddig az első rész.*

MÁSODIK RÉSZ.

A' hagyott, és a' parantsolt dolgok, melyeknek tekéletes végben vitelére nyomos kötelességünk vagyon, ha az említett felséges kegyelemben, a' Jubiléumi tellyes butsuban részefsek akarunk lenni, négy félék. *Első* az, hogy a' mint Méltóságos Püspök Urunk el redelte, a' szentséges Pápanak Bullája szerént: tizen ötször meg látogafsák az el rendelt négy Templomokat, két *Processio* járással úgy mint ma a' kezdetén, és Husvét után harmadik Vasárnap a' Jubiléumnak végén, és az említett Templomokban ha többet nem is, leg alább 5 *Miatyánkot*, és annyi *ödvözletet*, az Anyaszentegyháznak fel magasztaltatásáért, 's a' mostani nagy szükségnek el távoztatásáért buzgón imádkozzanak erősen el hívén, mint a' szentséges Pápa int bennünket az ő *Bullájában*, hogy: (1) Az imádság meszszebb hat a' nyilnál: a' nyil tsak a' közelebb való ellenkezőt sérti meg; az imádság pedig még a' meszsze lévő ellenséget is meg sebesíti.

Nem is új találmány A. H! az egybe gyűlés, és processió könyörgés a' Krisztus Anyaszentegyházában (akár mint nyelveskedgyenek a' processió járások, és közönséges ájtatofságok ellen az Augusztai, és Helvetziai vallás után indult Atyafiak) éppen az Anyaszentegyháznak kezdetül való sz. szokás ez; hogy az hivek egybe seregelvén öszve foglalt imádsággal könyörögnének

(1) S. Maxim. Hom. 92. de Diversis.

nek az Istennek; akár valami nagy Kárnak el távoztatásáért, akár valami különös kegyelemnek meg nyeréséért.

Minek utánna a' hitetlen Zsidók, kezeket az Apostalokra vetették, 's foglyos örizetben tették volna őket Jerusálemben, a' mint Sz. Lukáts írja: (1) a' Papi Fejedelmek, és a' népnek vénei, másod nap egybe gyűlvén, keményen meg parantsolták nekik, hogy, a' Jezus nevében tellyeséggel ne szállanának, se ne tanéttanának: Onnét ők akkor elbotsáttatván, és az övéikhez jöven, 's a' történt dolgot ezeknek hiré tévén; minnáján egyenlő akarattal azok az egybe gyűlt hivek, fel emelték szavokat az Istenhez, könyörgének, hogy az ő szolgáinak bátorságos álhatatofságot adgyon az igének hirdetésére, 's ime! *Midön imádkoztak volna, meg mozdula a' hely, a' mellyben egybe gyűltek vala, és bé telének minnyáján sz. lélekkel, és az Isten igéjét bizvást hirdetik vala.* Meg halgattattak, a' miért könyörögtek, meg nyerték.

Az Egyházi Krónikákat ha tekentyük, számtalan példáit talállyuk azokban az ilyen közönséges ájtatofságnak, buzgó proceszió járásoknak, mellyekben az egybe gyűlt sokaság a' köz jóért nyújtott buzgó könyörgéssel foházkodott az Istennek. Üdvöségünk esztendejének 361dikében, ama hittül szakadott Julianus Tsászárigyekezett ugyan minden módon, mind hízelkedéssel t. i. mind fenyegetéssel, és üdözéssel, valamint a' több keresz-

tényi sz. szokásokat, úgy a' közönséges ájtatóságokat meg gátolni, 's tellyefséggel ki gyökerezni: de végbe nem vihette istentelen szándékát: mert mennél nagyobb dühöfséggel ellenezte azokat, annál inkább nevékedtek azoknak gyakorlásában az hivek; leg-bizonyosbb, és leg-hathatósbb fegyvernek ismervén az ilyen közönséges ájtatóságokat, a' mint Sozomenus írja. (1) Hasonló képpen nagy Sz. Gergel Pápa midön a' szörnyű ellenség vini kezdené *Siciliat*, irván azon országnak Püspökeihez, meg parantsolá nekik, hogy, minden héten szerdán, és Pénteken Lytániákat, és procesziókat tartanának, és a' kegyetlen ellenségnek dulási, és puztáltási ellen segítségét az égbül kérnének. (2) Maga V. Károly Tsászárs, a' mint a' szentséges Pápa emlétti az ő *Bullájában*, jelen volt az ilyen közönséges *processio* járáson az ötsével egygyütt Ferdinánd Királlyal Augusta Várasában, fel fődött fövel járván, égő fáklákat kezekben hordozván, noha leg hevesebben sütne a' nap; úgy könyörge az Istennek a' néppel egygyütt a' köz tsapásnak, és nyomorúságnak el-távoztatásáért. (3) Erre nézve kívánnyá szentséges Atyánk is tölünk, hogy egybe feregelvén, egy szivel, 's lélekkel látagassuk a' Templomokat, mély alázatossággal könyörögvén azokban az Anyaszentegyháznak fel magasztaltatásáért, és e' mostani szükségünknek el távoztatásáért.

(1) In Histor. Tripart. l. 1. c. 11. (2) Epist. 41. lib. 2. Tom. 2. (3) Surius Comment. rerum in orbe gest. ab anno 1500 usque 1566.

ért. Mivel pedig (mint a' szentséges Pápa szól az ő *Bullájában*: (1) *Tunc verae preces fiunt, si non solum oretur, sed & jejunetur.* Akkor imádkozunk tekéletesen, mikor nem tsak könyörgünk, hanem böjtölünk is.

Parantsollya másodszor, hogy, azon hat hetek közül, mellyeket a' Jubiléumi Butsunak elnyerésére engedett, ki ki egy hetet ki választván, a' melly t. i. ő néki leg alkalmasobb: pénteken, és szombaton böjtöllyön, öldököllye tétét, a' penitentziás tselekedetekben foglalatoskodván, tegyen Istennek eleget, nem ugyan a' maga elégtételében bizakodván, hanem azon végtelen elég tételnek erejében, és egygyesülésében reménylven, mellyet Krisztus Urunk mi érettünk a' keresztnek oltárán mennyei Szent Attyának bé mutatott.

Az ugyan való, hitünk szerént meg kell vallanunk, hogy Krisztus Urunk minnyájunkért eleget tett szenvedése és halála által, ebben nintsen heányofság, sött bövséges is ez az elég tétel, mivel végtelen érdemű. Mind az által úgy akarta Isten, hogy a' mi saját tselekedetünknek elég tétele eszköz légyen, melly által a' Krisztusnak végtelen elég tétele hafznunkra jöjjön, (2) *Bé töltöm azokat (mondgya vala Sz. Pál) a' mellyek heával vannak a' Krisztus szenvedési az én testemben.* Ez a' bé töltés, vagy tellyeséttés az elég tétel, mellyet magunknak kell tselekednünk büneinkért: a' mit maga felül jelent Sz. Pál mondván:

(1) Verba Bullæ Pii VI. (2) Colos. I. v. 24.

ván: (1) *Öldöklöm, és sanyargatom az én testemet, és szolgálat alá vetem.* Ezt javasolta az hiveknek is im e' szókkal irván: *sanyargafsátok a' ti tagjaitokat.* (2) Hogy t. i. szivünk gonofzságti, és indulatit meg gyözzük, érzékenységinket zabolán, és fenyték alatt tartasuk, hogy gonofzra ne vigyen bennünk: mert valakik a' Krisztusé mondgya Sz. Pál: (3) *Az ő testeket meg feszítették a' vetkeekkel, és kívánságokkal.* Magunkat áldozatul kell adnunk az Istennek. Illyen képpen kell meg nyernünk az említett felséges kegyelmet, így kell részesülnünk a' Krisztus érdemeiben.

Ugyan is A. H! ha Krisztus a' mi fejünk annyit szenvedett, mi, kik az ő titkos tagjai vagyunk, semmit se szenvedgyünk? illenék e' hozzánk, hogy különböztelsük magunkat fejüinktől? ha az ártatlan Bárány, ki bűneinknek minden sullyát, és adófságát magára vette, nem szükségből, hanem kedves jó akarattyából kezes lett érettünk, mennyei sz. Attyának le fizetvén adófságunkat; elég tétel képpen fel áldozván magát bűneinkért? vallyon ki vehettyük e' mi magunkat a' szenvedésből, a' testnek üldözéséből, sanyargatásából? az üdvözéttő szenvedett mi érettünk, és mi minden szenvedés nélkül akarunk élni? itéllye meg ki ki, egy arányu mérték volna e' ez? hogy minket az Isten a' nélkül üdvözétsen, hogy mi magunk a' mi bűneinkért, testünket valamennyire leg alább ne sanyargafsuk?

Har-

(1) Cor. 9. (2) Colos. 3. (3) Galat. 5.

Harmadik dolog, mellyet kíván töltnék szentes Atyánk a' Jubiléumi Sz. Butsunak el nyeresére az, hogy abban a' hétben, a' mellyben pénteket, és szombatot meg böjtöltük, mindgyárt vagy azon vasárnapon, vagy ha akkor nem lehetne, hetfén, kedden, szerdán, vagy tsötörtökön (tovább nem lehet hallasztani) igaz szivbéli törödelmefséggel meg gyónván bűneinket a' lelki Atya előtt, a' mennyire a' jó készület után eszünkben jutnak, magán magán meg valván, 's azokrul is, mellyek eszünkben nem jutnak, magunkat közönséggel vádolván az oltári szentséget magunkhoz vegyük.

A' mit azért Jeremiás P. által mondott az Úr a' Juda, és Jerusalemben férfainak, azt mondom én is szentes Atyánkknak VI. Piusnak atyai intése mellett ti néktek szabad, 's Királyi székes Fejérvári Polgárok, lakosok! ha az említett felséges kegyelemben, a' Jubiléumi Sz. Butsuban részeseülni akartok: *Novate vobis novale, & nolite ferere inter spinas.* Újjétsatok ugart magatoknak, és ne vessetek a' tövisek közé. Irtsatok ki sziveteknek földébül a' törödelmes bánatnak szántó vasával, a' gyónásnak tisztogató ásójával a' bűnöknek tövésit, tüskéit, bojtorjányit. Mert valamint nem használnak a' harmatos szép esők a' földnek, ha tsak a' szántó, vető gazdának keze munkálkodása ott nints, tövist, bojtorjánt fog teremni a' föld, és nem hasznos gyümölcstöt; úgy nekünk sem lészzen hasznunkra, hogy az Apostoli
Kul-

Kultsokkal fel nyitván szentséges Atyánk az Anyaszentegyháznak kints tárházát; ösztogattya abbul a' Jubiléumi tellyes butsut; ha tsak meg nem új-jéttyuk az emlétett mód szerént szivünknek telekén az ugarokat. Negyedik dolog, melly a' Butsunak el nyerésére kívántatik, az, hogy ki ki, a' mint töle lehet valami Kis alamisnát adgyon a' szegényeknek, irva vagyon tudni illik: (1) *Jó az imádság a' böjtöléssel, és alamisnával.*

Már ezekbül meg érthette ki ki mind a' kegyelemnek nagyságát, melly a' Jubiléumi Butsuban adatik, mind a' kötelefségnek nyomos voltát, melly által a' parantsolt dolgoknak végben vitelére köteleztetünk. Valakik tehát lelki szabadulástokat szomjuhozzátok; jöjjetek, siefsetek, és vegyetek ezüst, és arany nélkül: mert bizony nem pénzen adatik, noha valamelly alamisna (kitül mint lehet) kívántatik. Ha valamikor azért, fő képpen e' folyó sz. napokban, a' mint szentséges Atyánk is int bennünket, és Szent Pál is ösztönözte az ő ideje béli hiveket: *Könyörgések legyenek, kérések, és háláadások*, F. Urunkért Királyunkért, hogy könyörüllyön rajta a' végtelen irgalmu Isten, adgyon néki erőt az Anyaszentegyháznak, 's minden örökös országának, és alatt valóinak védelmezésére, dühös ellenséginek meg győzésére. Szóval: imádkozzunk mindenekért, minden Isteni szolgálatban és tisztaságban. Az illyen penitentziás tselekedetek által részefsek lehetünk az emlétett felséges nagy kegyelemben a' Jubiléumi Bu-

(1) Tob, 12. v. 8.

Butsuban, a' Krisztus Jezus, a' B. Szűz Mariának, és minden D. Szenteknek érdemeiben Amen.

SZENT JÓZSEF NAPJÁN

PRÉDIKÁTZIÓ.

Cum esset desponsata Mater Jesu
 Maria Joseph. *Math. i. v. 18.*

*Mikor el jegyeztetve volna a' Jezus
 Anya Maria Józsefnek.*

Tagadhatatlan igazság ájtatos hivek, minden kereszténynek meg kell vallani, hogy József Mariának férje, és Maria Józsefnek felesége. *Mikor el jegyeztetve volna a' Jezus Anya Maria Józsefnek, minek előtte őszve kélnének, terhesnek találtaték a' sz. lélektül.* Mi dolog ez szerelmesim? mi okra nézve házasodtak ezen szent személyek őszve? vallyon nem mehetett volna-e' nélkül az Isten Fia meg testesülésének imálandó szentséges titka helyeslen, és díszeslen végbe?

Külömb külön okait adgyák ennek a' Sz. Atyák. (1) Sz. Ambrus azt tanéttya: Azért házaséttatott őszve Isteni rendelésbül Sz. József a' B. Szűz Mariával, hogy a' nép ne gyanakodna fe-
 löle,

(1) S. Ambr. lib. i. in Lucam.

löle, hogy a' paráznaság által esett volna terben. El jegyeztetett így szól ezen Sz. Atya, el jegyeztetett a' Sz. Szűz Józseffel, öszve házaséttatott, hogy a' paráznaságnak otsmány szenye reá ne kenettethetnék, midön méhének terhétül a' szüzességnek sérelmét viselni láttatnék. Sz. Bernárd azt mondgya, hogy, ezt a' B. Szűz Mariának Sz. Józseffel való öszve házaséttatását a' Krisztus Jezusnak ditsősége is meg kívánta. Tisztelségessebb volt (így szól ezen Sz. Attya) Jezusnak egy ideig József Fiának hivattatni, mint sem törvénytelen parázna ágybul származotnak tartatni. (1)

De akár mi okbul lett légyen ez az el jegyezés, és öszve házasodás? nem vitatom. Bizonyos az, hogy ezen két fzenséges személyyek József, és Maria, az örök Istennek örök végzése szerént, azért házasodtak egygyikért öszve, hogy, a' Házaságnak javaiban, egygyik a' másik által, nem tsak magoknak boldogulásokra, hanem az egész emberi nemzetnek lelki hasznára is részesülnének, és élnének.

A' mint Sz. Agoston D. tanétt bennünket: három jó vagyon a' házaságban: (2) A' *Hit*, a' *Magzat*, a' *Szentség*, mind a' három nagy. A' *Hit* a' házasoknak egymáshoz való hivségeben áll. A' *Magzatban* való jó azt teszi, hogy a' házasok szeretettel fogadgyák a' magzatot, kegyelsen tartják. A' *Szentség* pedig: az a' java a' házaságnak, hogy a' házasok olly erősen öszve kap-

(1) S. Bern. Homil. 2. Super missus. (2) S. August. lib. 1, de Nuptiis cap. 11.

kaptollyák magokat, hogy soha egymástul el nem válhatnak. Ezen hármias javak pedig D. Sz. Józsefnek a' B. Szűz Mariával lett Házaságában mind meg voltak, a' mint Sz. Ágoston D. tanétt bennünket. Meg volt a' *Magzat*, 's ugyan a' szentek szente a' Jezus. Meg volt a' *Hit*, 's ugyan tekéletes hit, a' hivatalségnek minden leg kifsebb szenye nélkül. Meg volt a' *Szentség*, mert semmi szakadás, vagy el válás soha közöttök nem találtatott. A' melly Házasok ezeknek tekéletesen meg felelnek: mind Isten, mind emberek előtt ditsőségek. Ah! bizony ditsőségek, és igen ditsőségek.

Igen jól vagyon, ha mind Isten, mind emberek előtt igen ditsőségek az olyan Házasok, kik 's a' t. Kész már az egész Keresztény Anyaszentegháznak is ugyan, de kivált képpen e' Sz. Templom, 's érdemes N. N. Helység választott Sz. Pátronusának D. Sz. József Pátriárkának ditsérete, meg felelt bezzeg D. Sz. József P. mind a' *Magzat javának* mind a' *Hitnek*, mind pedig a' *Szentségnek*.

Meg felelt D. Sz. József Patriárka a' *Magzatnak*, Ez az ő mái ditséretének *első része*. Meg felelt a' *Hitnek* ez az ő mái ditséretének *második része*. Meg felelt a' *Szentségnek* ez az ő mái ditséretének *harmadik része*. Azért hirdetem ezekbül D. Sz. József Pátriárkának ditséretét előttek; mert jól tudom: nem tsak azért gyűltetek illy számasan e' Sz. Templomban, hogy választott Sz. Pátronustok felséges ditséretének tsak pusz-

ta magyarázásával gyönyörködteftetek sziveiteket; hanem azért is, és leg inkább azért, hogy Istent dicsőítő erköltseinek hirdetésére magatokban szálván; fedhetetlen nyomdokinak követésére is felgerjesztesetek. Szent minden igyekezetetek, hiszem fel tett tzeltyotokban meg is segéttettek az Istentül, tsak azokra, a' miket mondandó vagyok figyelmetefsek legyetek.

ELSŐ RÉSZ.

A' magzatban való jó azt teszi, hogy a' házasoknak szeretettel kell a' magzatot fogadni, kegyesen tartani, és Istenessen nevelni. Ezen kötelességnek soha senki meg nem felelt olly tökéletessen, mint D. Sz. József Pátriárka. Soha nem voltak olly Házások, kik olly szeretettel fogadták volna magzattyokat, olly kegyesen tartották volna, mint a' minü szeretettel fogadta, és kegyességgel tartotta Mariának szülöttét a' kised Jezust D. Sz. József P.

Tudta jól D. Sz. József Patriárka, hogy, mint atyának tisztében, 's hivatalyában áll, hogy a' testben öltözött Isten Fiára gondot viselleyen, azt táplállya, nevellye, ruházza. Mint Atyának mondom, mert valóban Sz. József a' Krisztusnak Attya volt: nem tsupán fogadott Attya pedig, hanem Házasság béli Attya: mert Maria igaz felesége léven Józsefnek, a' Házasság törvényre szerént, mindenek közös volt, és a' mi volt Mariának, az Józsefnek is tulajdona volt: noha azért egye-

egyedül a' sz. léleknek ereje által fogantatott Krisztus, de mivel József feleségének méhében fogantatott, igaz Házafság-béli Fia Sz. Józsefnek, és gyümöltse az ő szüzességes tisztá Házafságának. Azért József is mint igaz Atya gondgyát viselte Krisztusnak, szerette, ápolygatta mint saját gyermekét, és Fiának hita.

Melly kegyefsen, és szerelmetesen tartotta D. Sz. József a' kiseded Jezust? elég világosan ki tetszik, az ő Egyiptomban való futásából. Midön már el tekéllé magában Heródes, Hogy &c. A' mint Sz. Máte írja, meg jelenék az Angyal Józsefnek álmában, és így szólla néki: (1) *Kell fel, és vedel a' gyermeket, 's az Annyát, és Egyptusba fufs, és légy ott, mig meg mondom néked: mert keresni fogja Heródes a' gyermeket, hogy el veszfzsze ötet.* Az Angyalnak ezen szavait halván Sz. József, se nem kétségkedett a' mennyei izenetben, se meg nem botránkozott benne, nem mondotta az Angyalnak: Te előbb azzal biztattál, hogy ez a' gyermek szabadéttya meg az ő népét, hát most miért nem szabadéttya meg önnön magát? vagy ha meg szabadéthattya? Mi szükség illy meszfzsze fáradni véle? de semmit illyent nem felele József, hanem minden hallogatás nélkül, még azon éjjel el indula Egyptusban, hogy ne talám valami veszedelem ne érné a' gyermeket. Ezzel az ő tökéletes Atyai szorgalmatofságával, mellyel a' gyermek Jezust nevelte; nints nyelv, melly meg

D d

magya-

(1) Math. 3. v. 13.

magyarázhatná, melly felséges nagy kegyelmet, és ditsőséget nyert légyen D. Sz. József a' menyeyi Atya előtt.

De bezzeg mit érdemlenek sok mostani házafok ez ő magzattyaiknak nevelésével? Ah! sokan ezerszer boldogabbak volnának, 's mind örök-kén is azok lennének, ha soha méhekbe nem fogadtak, és nem szültek volna. Szülték magzattyaikat, és minek utánna szülték, átkozzák, ezer ördögökkel vitetik, mennykövekkel üttetik. Magok mondgyák sokan, el kell kárhozniok gyermekeik miatt: és talán igazán is jövendölik ezt magoknak; de azt gonofzul mondgyák, hogy kárhozattyok okánok magzattyaikat álléttják.

Ugyan A. H.! ha Isten szerént tekéntyük a' dolgot: nem nagy jó, 's nem nagy hafzon e' a' házas személlyeknek a' magzat? hogy őket Isten atyákká, anyákka választotta? hogy az ő ditsőségére magzatokat nevellyenek, kik mind az Anyaszegyháznak, mind az orfzágnak alkalmas tagjai legyenek, kiknek érdemeikben, és jóságos tselekedetekben, holtok után ök is részesüllyenek, ez életben pedig fen maradott tsemetéjektül áldást, és ditséretet vegyenek? Nem a' magzatod miatt veszel tehát, ha veszel; hanem tenen erköltstelenséged miatt, hogy t. i. se igaz szeretettel nem fogadod a' magzatot, se kegyelsen nem tartod.

Igaz az, hogy a' gyermekeknek nevelése, nagy terhekre vagyon az Atyáknak, és Anyának: Nem szóllok azokrúl az éjjeli, és nappali fájdal-

mas nyomorúságokról, mellyeket kivált képpen az anyáknak kell szenvedniek a' gyermekek mellett, még kisded korokban; tsak abban a' korban tekéntem most a' gyermekeket, mikor az eszek kezd érne, és mire hajlandó, maga magát meg mutattya. Már:

Legyenek hajlandók a' gyermekek a' jóra, a' kikbül ma, holnap embereket lehet várni; de van e' minden atyának módgya, hogy őket nevellye ruházza, tanéttassa, mitsoda szomorúság pedig a' szegény szüléknek, látni körülöttök a' fok szép magzatot, és nem tarthatni őket, se elő menetekre módot nem találni, hanem: kit ide, kit amoda, a' mint élhet, utnak eresztene? nagy szomorúság ez meg vallom az Isten-felő szüléknek, de e' mellett, nem lehetetlen nekik úgy élni, hogy Istennél kegyelmet érdemellyenek.

Nagyobb kereszt tsak nem lehet ez annál, melly D. Sz. Józsefet érte, midön nyakra, főre, születése földébül, sött az egész Zsidó országbul ki kelle néki futni, és a' pogány Egyiptziai népeknek földén menedek helyet keresni. Ezt a' nehéz dolgot D. Sz. József még is tekéltetesen el türte, szenvedésével a' mennyei Atyát tisztelte, ditsöitette. Visellyék a' mostani házasok is zúgólódás nélkül az ő szegénységeknék terhét, és valamint Sz. József Patriárka; úgy ök is megnyerik türések által az Istennek kegyelmét. Ha az aszfzony az ő gyermekeinek, tellyes tehetsége szerént igyekezik gondgyát viselni, és, az ő vélek való veszötségeit el nem mulattya az Isten-

nek ditsőségre fel ajánlani: lehetetlen, hogy azokkal kedvet ne talállyon az Istennek szemei előtt. Nyilván mondgya a' házas áfszönyrúl Sz. Pál, hogy: (1) *Üdvözül a' fiak szülése által, ha meg marad a' hitben, a' szeretetben, és a' szentségben.* De elég ez már a' magzat javárúl, által lépek ditsőséges Sz. Józsefditséretének második részére:

MÁSODIK RÉSZ.

A' Hit a' házasoknak egymáshoz való hiveségében áll, hogy t. i. egygyik, vagy másik más valakit testi képpen meg ne ismérjen. Ebben példa nélkül való példa volt D. Sz. József P. az ő szeplőtelen feleségével Mariával. Nem tsak meg nem sértették a' házassághoz tartozó törvényes hiveséget valami külső fattyu gyönyörűséggel, de még magoktul is tisztán meg tartóztatták magokat, életeknek tellyes idejében. Ez világofsan ki tetszik az Angyalnak szavábúl. Midön ugyan is terhesnek látván már a' Sz. Szület D. Sz József Pátriárka; azon gondolkodnék magában, mint botsáthatná el a' Szent Sztület magátul titkon minden hireséttése nélkül: meg jelenék néki az Isten Angyala álmában, és így szólla néki: (2) *József Dávidnak Fia! ne féllj el venni Mariát a' feleségedet: mert a' mi ő benne fogantatott, a' sz. lélektül vagyon.*

Hogy

(1) 1. Tim. 2. v. 15. (2) Math. 1. v. 20.

Hogy lehet ez? mondgya valaki? igaz házafok, és még is egymástul mentek? meg lehet igen is u. m. Szent Ambrus: (1) Mert nem a' szüzesség rekeszének fel törése teszi a' házafságot, hanem az akaratoknak meg egygyezése. Mikor a' házaf életre való akarattyát ki jelenti a' leánzó, akkor lép a' házafságra, és nem, mikor a' közöjülés által ismértetik meg. Azért: noha, egy mástul szüzek voltak Sz. József, és Maria, még is igaz házaf személyek voltak. Nem hazudott az Angyal u. m. Sz. Ágoston D. midön így szólott Józsefnek: (2) *Ne féllj el venni Mariát a' feleségedet.* Feleségnek neveztetik az el jegyzésnek első *hitébül*, mellyet a' testi közösülés soha sem ismért meg. (3)

Ebbül nyilván ki tetszik, hogy lehet igaz házafság az olyan személyek között, kik meg egyezett akarattul, a' házafságnak tselekedete nélkül, tiszta életet viselnek. Az ilyen házafság pedig annyira kedvesbb Isten előtt, a' mennyivel hasonlóbb azon házafsághoz, melly Sz. József, és Maria között volt. (4) És a' mint ugyan Sz. Ágoston írja: Sz. Józsefnek, és a' B. Szüznek ezen példájával elejbe adatik a' több házafoknak is, hogy ha nekik tetszik, köz akarattal, a' magok meg tartóztatása mellett is, igaz házafok lehetnek.

D d 3

Az

(1) S. Ambr. l. de Virg. Cap. 6. (2) S. Auguft. l. de Cons. Evang. Cap. 1. (3) S. Auguft. l. 1. de Nuptiis & concept. c. 11. (4) De Consen. Evang. C. 1.

Az ilyen tisztaságos házas életben (noha kevesen) de követték még is némellyek a' Krisztus szüléit. Mint p. o. Sz. Imre Hertzeg az ő társával; Sz. Valerianus Sz. Tzitzellyével: kik a' házasságban szüzen élvén, tselekedettel megmutatták; hogy, mikor az Istennek, és az örök életnek szerelme első az ember szivében, még a' lakodalomban is lehet éhezni, a' béliett köntös alatt is fázni, a' tűz láng között is sérelem nélkül maradhatni. A' több jámbor házasok pedig, ha ebben a' tiszta élett viselésében nem követhetik Józsefet, és Mariát, igyekezzenek követni leg alább az egymáshoz való törvényes hiveségben: hogy valami tilos külső gyönyörködéssel a' házasságnak ágyát (melly mindenekben Szent) meg ne förtöztesék.

A' Házasságot az ő első végére nézve, úgy kell tekintenünk, mint magzatok nemzésére, és nevelésére való hivatalt. Ugyan is: nem az Isten mondotta e' az első házafoknak? *Nevedgyetek, és sokafodgyatok, és töltsétek bé a' földet?* ezen végbül házassodtak a' régi Pátriárkák, és nem másbul. Ezt jelentette az ifju Tóbiás, midön így könyörgött az Istennek: (1) *Uram! te tudod, hogy, nem a' bujaságnak okáért veszem a' hugomat feleségül, hanem csak a' maradékomhoz való szertetetembül, kiben áldásék a' te neved mind örökkön örökké.* De hány házasok vannak olyanok, kiknek eszékben sem jut ez? kik tiszteletben nem tartván az ő edényeket, szem-

(1) Tob. 8. v. 9.

szemtelenül élnek azzal a' telhetetlen kivánságoknak tüzeben? kik szintén olly boszúsággal illetik az Isteni Felséget, valamint azok illették, a' kikről így szólott a' meg bántódott Isten: (1) *Nem marad az én lelkem az emberben, mert test.*

HARMADIK RÉSZ.

Harmadik java a' Házafiságnak a' *Szentség*. Ez azt teszi, hogy a' házasok olly erősen öszve kaptssollyák magokat, hogy soha egymástul el ne vállyanak. Ennek is szentül meg felelt D. Sz. József: nem tsak az egygyütt lakásnak félben szakasztásával meg nem szomorította az ő szep-lötelen Szüz feleségét; de még tsak egy ellen-kező szóval se bántotta meg soha. Ezek a' Sz. szüznek szavai Énekek Énekében: (2) *Az én szerelmesem enyim, és én övé, ki a' liliumok között legeltetik.* És mit tesznek ez igék? annyit: mint ha mondaná a' B. Szüz: Az én szerelmes jegyesem vélem mindenekben meg egygyez: és én viszont ő véle mindenekben egygyet értek: a' mit az én szerelmes férjem József akar, én is azt akarom, az ő akarattya az én akaratom, és az én akaratom az övé; én egészfszen az én jegyesemé vagyok, és ő egészfszen az enyim, el annyira, hogy akaratumk meg egygyezésére nézve, mint ha tsak egygyek volnánk: egy hitünk, és egy lelkünk vagyon.

D d 4

Észre

(1) Gen. 6. 3. (2) Caut. 2. v. 10.

Észre vette a' B. Szüz Maria, hogy az ő terhes voltát nagyon szégyenli, búsul rajta, és szívében gyötrődik érte Sz. József; mind az által meg nem támadta; meg elégedvén magáratatlanságával, és egyedül az Istenben helyheztetni vala reménységét; hogy ő Sz. Felsége módot fog találni az ő betsületének meg oltalmazásában, és Szent József háborodott elméjének le tsendesítésében. Sz. József is tapasztalván Mariának terhét, emberi mód szerént, szabadon pert indéthatott volna ellene, és vádolhatta volna ötet, de, hogy tisztességét meg ne sértené, csak alattomban minden patvar nélkül, akara tőle el válni. De midön így törekedne magában, Angyal által meg tanéttaték a' mennyei titokra, melly az ő szeplőtelen, tiszta Szüz feleségével Mariával történt, és meg vigasztaltaték. Nints, ki volta képpen meg magyarázhatná, melly igen dicsőítette Sz. József P. ezen szép meg egygyezésével a' mennyei Atyát, és melly nagy kegyelmet nyert ezzel a' mennyei Atyától. Tagadhatatlan igazság, hogy azon dolgok között, mellyek leg kedvesbek Isten előtt: egygyik a' férfúnak az ő feleségével való szép meg egygyezése. *Három dolgokban tölt kedve lelkenek* (igy szól Salamon által a' Sz. lélek) (1) *mellyek kedvesek az Isten, és emberek előtt: Az Atyafiak egygyesége. és felebarátok szeretete, és egy más-sal jól meg alkudó férfiú, és aszszony alatt.*

Ah

(1) Prov. 25. v. 1. 2.

Ah szentséges egygyefség! meg tanulhattyák ezen Sz. példából a' házafok, mint kellyen egy máshoz magokat viselniék, egy mást el türniek, egy más vétkét takarniok. De ah! mitsoda tüzet támaszt sokszor a' házafsak között az erköltsöknek külömbsege, melly a' férfiú, és aszszony között találhatik? nagy kereszt meg vallom, egygy tisztelséges maga viselő férfiúnak, egygy türhetetlen, nyelves aszszonynak pattagását halgatni: nagy kereszt egygy jó erköltsü, Isten félő aszszonynak egy istentelen, részeges káromkodó emberrel, ki &c. holtig egygyütt lenni, de e' mellett nem lehetetlen még is istenefsen élni. Sött: még alkalmatofság lehet ez az üdvölségre, ha t. i. a' házafok ezeket a' keresztfeket békével szenedik.

El is szenedheti pedig ezt akár melly házaf is, az Isten malasztyának erejével, mellyet Isten a' házafságnak szentsége által közöl a' házafokkal. Hitünk szerént vallyuk, hogy a' keresztény hivek között, igaz valóságos új törvénybéli szentség a' Házafság, melly által sz, lélek adatik, és a' házafok lelke meg szenteltetik. Ezt tanéttya Sz. Pál imigyen irván: (1) *El hadgya ember Attyát, és Annyát, és a' feleségéhez ragaszkodik, és ketten egygy testé lesznek, ez nagy titkos szentség; én pedig a' Krisztusban, és Anyaszegyházban mondom, A' férfiúnak az aszszonnyal való el válhatatlan egygyestülése t. i. jelenti a' Krisztusnak az Anaszegyházal való el vál-*

(1) Eph. 5. v. 31.

válthatatlan egygyesülését, azért mondgya Sz. Pál: (1) *Férfiak! szerezsetek a' ti feleségteket, mint Krisztus is szereti az Anyaszegyházat.* Ezt pedig nem jelentené a' Házasság, ha a' házas személyeket, csak testi képpen kaptsolná öszve, és nem lelki képpen is az Isteni malasztnak kötele által. Ez a' malaszt pedig elegendő arra, hogy 's a' t.

Hofzfas, és unalmas is lenne a' beszéd A. H.! ha még több e' féléket elől hoznék. Ezekből is elégségesen ki tetszik, hogy, bizony tekéletesen meg felelt D. Sz. József Patriárka a' Házasság hármias javainak: a' *Magzatnak*, a' *Hitnek*, a' *Szentségnek*: ki tetszik, hogy ezen tekkélletes erköltseivel érdemlette, hogy, az egek királynéja után minden egyéb emberek felett ditsértetnék, és ditsöitetnék. Nints azért egyéb hátra érdemes N. N Lakosok, hanem hogy tekkéntsetek e' Sz. Oltáran elötökben tétetett példára, mitsoda példára? igaz keresztyeni buzgóságtokbul választott Sz. Pátronustoknak, D. Sz. József Patriárkának példájára és kövefsétek azt: Az Isteni malasztokkal munkálkodván, igyekezetek ti is tellyes tehetségtekbül a' Házasság javainak meg felelni: a' *Magzatnak*, a' *Hitnek*, a' *Szentségnek*. Így bizony igaz tisztelői lesztek választott Szent Pátronustoknak; 's tellyes bizodalommal reménylhetitek, hogy Sz. Patronustoknak érettetek nyújtandó hathatós esedezése által, kegyelmet találtok az egek uránál, és midön az

ásó,

(1) Eph. 5. v. 25.

áfó, 's kapa által, földi életeteknek házas párjátul el választatok, a' Bárany Krisztusnak örök menyegzőjére bé botsáttatok Amen.

B. ASZSZONY HÉT FÁJDALMINAK ÜNNEPÉN

PRÉDIKÁTZIÓ.

Cum vidisset Jesus Matrem, & discipulum stantem, dixit Matri suæ: Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: ecce Mater tua.
Joan. 19. v. 26. 27.

Mikor látta volna Jezus az Annyát, és a' tanétványt ott állani, mondá az Annyának: Aszszony állat ime a' te fiad. Az után mondá a' tanétványnak; Imé a' te Anyád.

Az ígét minnyájan hallották, kinek szava légyen azt is jól tudgyák, Keresztény hitek szerént vallyák, hogy, a' meg feszéttetett Krisztus Jezusé. A' mint t. i. Sz. János Evangyelistának írásibul

ki tetszik, midön meg feszéttetvén Jezus, fel emeltetett volna két latrok között a' kereszten; a' B. Szüz Maria, és az ő nénye Maria Kleofe, és Maria Magdolna, a' meg feszéttetett Jezusnak szerelmétül égvén; a' mennyire a' vitézek meg engedték, a' kereszthez járultak, hogy leg alább tsak utolsó szavait is halhatnák, mivel más képp nem szólhattak néki, sírván kétség kívül, és keferegvén. Ezeknek sírásokat egygy ideig halgatásfal nézvén a' meg feszéttetett Jezus; vegre meg szálléttá az Annyát, és Jánost az ő kedves tanétvánnját. Az Annyának ugyan fiul adván maga helyében Sz. Jánost; ennek pedig ajánlván, hogy, gondot vífellyen Mariára, mint a' maga édes Annyára: *Afszfony állat* u. m. *Ime a' te fiad.* És a' tanétvánnak: *Ime a' te Anyád.*

Oh meg feszéttetett Jezusom! engedd kegyelmessen, hadd szóléthafsalak meg a' te Sz. Anyád hív szolgájának, Sz. Bernárdnak szavaival: (1) *Quid meruit Mater, ut jam non esset Mater?* Mit vétett a' te Sz. Anyád, hogy már most ne lenne Anyád? vallyon szégyenled e' gyilkosid előtt, utolsó órádban Anyádnak vallani azt a' Sz. Szüzet, ki téged az ő tífztaságos méhében fogadván, kilentz holnapokig hordozott? szüzen e' világra szült? ki téged olly buzgó gondal, szorgalommal nevelt, és tartott, mellyhez hasonló gondot, és szorgalmatofságot a' világ még egygy anyában sem látott? de távul légyen tölünk hogy ezt gondollyuk a' kegyes Jezusrul, maga

(1) S. Bern. Homil. 84. in Joan.

maga Sz. Bernárd így felel: Hogy Jezus a' keresztfán nem nevezte Mariát *Annyának*, hanem csak *Ajzszonyi állatnak*, nem meg vetésből tselekedte azt, mint ha nem méltóztatott volna Annyának vallani, hanem inkább kivált-képpen való kegyeségből. Azért t. i. (1) (a' mint Sz. Bernárd szól) hogy a' szerelmetes anyai nevezettel, jobban meg ne lágyéttaná, 's nagyobb keserűségre fel ne indéttaná Szent Annyának szivét.

Még ez előtt semmi rendelést sem tett Sz. Annyának gondviselése felül, hogy azért vigasztaló nélkül ne maradna Sz. Anyja, most utolsó óráján testamentomban hagyá. (2) Testamentomot tett a' kereszten, és azt Jánosnal bizonyította, ki illy testamentom tévőnek, mint igaz, és szerelmes tanétvány, méltó bizonyága. És önnön magának Jánosnak hagyá, és ajánlá, úgy mint, ki urunkal csak nem egygy üdös fiatal ember lévén, igen alkalmas vala a' B. szűznek szolgálatyára, bizonyosan tudván azt a' meg fészéttett Jezus, hogy János örömeft meg tselekszik mindent, a' mivel vigasztalására lehet az ő keseredett Annyának. Ezért mondá néki: *Ajzszonyi állat ime a' te fiad*. A' tanétványnak pedig: *Ime a' te Anyád*.

El érkezett már t. i. az az Óra, mellyről a' mint Sz. Ágoston D. tanétt bennünket; midön a' Galileai Kánában a' vizet vala borrá változtatando; mondá Annyának: (3) *Mi közöm nékem,*

(1) S. Bernard. ut supra. (2) S. Ambr. in Cap. 23. Lucæ. (3) Joan. 2. 4.

kem, és néked Afzszony állat? még el nem jött az én óráim. El jött már ez az Óra: (2) In qua deberet agnoscere moriturus, de qua fuerat mortaliter genitus. Mellyben már mint haldaklónak, gondgyának kellett lenni arra, a' kitül mint haldandó született vala.

Ez A. H. a' meg feszéttetett Jezusnak órája, mellynek méltó tiszteletiért e' Sz. helyre fergettetek. De bezzeg mit mondhatok felöle? hanem, hogy: keserves, és fájdalmas?

Ugy vagon, keserves, és fájdalmas óra ez a' meg feszéttetett Jezus Annyának, a' B. Szüz Mariának; de örvendetes, és igen bizodalmas nekünk bünös fiaknak.

Keserves, és igen fájdalmas óra ez a' meg feszéttetett Jezus Annyának Mariának, ez beszédem *első része*; örvendetes, és igen bizodalmas óra ez nekünk bünös fiaknak, ez beszédem *második része*. Halgafsák figyelmetessen.

E L S Ö R É S Z.

Keserves mondám, és igen fájdalmas a' meg feszéttetett Jezusnak ezen órája a' B. Szüz Mariának. Mit is mondhatnék egyebet? az egész dolognak minden környül állási fájdalmat adnak elönkben. Tsalhatatlan igazság, egy igaz szivű jó anyának semmi nem okozhat nagyobb kesertiséget, és szivbéli fájdalmat, mint ha láttya, vagy halltya, hogy igazán szeretett fia, valami nagy

sze-

szerentsétlenségben esett, annyival is inkább halltja, vagy hallja, hogy erőszakos halálra sentenziáztatván a' hóhér kezében adatott.

Látta *Resfa* (1) Saul Királynak ágyófsa, midőn a' Gabaoniták az ő két fiait felakasztották a' keresztre, 's vallyon meg magyarázhatná e' valaki, melly nagy fájdalmat szenvedett azért szívében? azt mondgya az irás felöle: ször zsákot-terétte fiainak akasztó fája alá a' kö sziklán, 's ott éjjel, és nappal gyötrődven, védelmezi vala fiainak holt testeket, a' vadaknak, és égi madaraknak martzanglásitúl. Hasonló környül állásokban esett Maria is, az Úr Jezusnak Sz. Annya. Halálra kárhoztatták az ő Sz. Fiát is a' Zsidók, nem különben mint a' Gabaoniták *Resfának* fiait, 's ugyan hasonléthatatlanul kinosbb halálra; már fel is feszítették, és szeme láttára feszítették fel, és két hires latrok között, mint ha minden haramiáknak feje lett volna: ártatlanságát pedig jól tudta; nem okozott e' tehát néki ki mondhatatlan nagy keservet, és szív-béli fájdalmat?

Bizonyos dolog A. H. soha egygy anya úgy nem szerette ez ő gyermekét, mint a' B. Szüz Maria szerette Jezust: mert soha a' Jezusnál szeretetre méltóbb fia se lehetett egygy anyának is; Jezus nemzéséhez senkinek másnak köze nem volt, hanem tsak Mariának. Azért Jezus férfiú nélkül fogantatván, emberi állattya szerént, egyedül tsak Annya Fia volt; és már ezen okra nézve is, szükség képpen szeretetebb gyermeke volt Mariának,

(1) 2. Reg. 21. & v. 10.

riának, mint sem a' mint egyéb gyermekek szoktak szeretetni az ő Annyoktul. Ezen kívül: minden tekéletes jóságokkal, mellyek valamelly gyermeket kedvellé tehetnek az ő anya előtt, különös módon fel volt ékesétve Jezus: mindenkor jó fia volt Mariának, mindenkor szó fogadó, mindenkor szüléjét betsülő, és soha kedvét nem szegte Sz. Annyának. Igaz ugyan, Sz. Lukás bizonyíttya, (1) hogy egyszer 12 esztendőskorában, el maradván töle Jerusálemben, nagy szomorúságot szerzett néki, de akkor is szép okkal meg kéllette Sz. Annyát, elejbe terjesztvén, hogy az ő menyei Attyának szolgálattýára, és ditsőségre nézve kellett néki a' Templomban maradni.

Illy jó Fia lévén Jezus Mariának, el gondolhattýuk; melly buzgón szerette ez a' hálá adó szivü Anya az ő Sz. Fiát, következés képpen: melly nagy sziv-béli fájdalommal szemlélte annak kénfzenvedését, és halálát? áll vala a' meg feszítettetnek keresztye mellett, a' mint Sz. János bizonyíttya, és olly közel áll vala a' keresztfához, hogy az ő fel feszítettett Fiának minden sebeit láthatná, minden szavait halhatná: ha fejét mozdította a' meg feszítettett Jezus a' keresztfán, bizonyos, hogy azok a' tövések, mellyek fejét sértegették, Mariának szivét is sebesítették: ha karjait mozgatta Jezus a' keresztfán, azon vas szegek, mellyek az ő kezeinek sebeit rágták, Maria szivét is hasogatták: ha Jezus lábait, vagy derekát

(1) Luc. 2.

derekát mozgatta a' keresztfán; vallyon azon kemény keresztfán, melly az ő lebes testét tsiszolta, Mariának anyai szivét nem tsigázta e'?

Eszében jutott kétség kívül Mariának a' keresztfán alatt, melly nagy lelki édelességgel fogadta Jezust méhébe Názaretben; melly nagy lelki örömmel, és vigassággal szülte e' világra Betlehemben; ennek emlékezete pedig mit tett egyebet, hanem öregbétette bánattját szivének? midőn látta, hogyan tsúfollják most az emberek, hogyan nevetik, 's káromollják, kit születésekor a' mennyei Angyalok is vigasságos ének szóval tiszteltek, és a' nap keleti Magusok is leborulva imádtak. Meg történhetett talán, hogy néha ez a' keseredett Anya, más felé is el fordította szemeit, hogy ne kénytelenéttetnék szünetlen az ő szerelmes Fiának iszonyatos kinnyait nézni, de az anyai szeretet erőszakosan is visszavonta az ő szemeit, hogy a' mennyire a' könyhullatások engedték, tsak egyedül Jezusra figyelmezne; mivel inkább ott volt az ő sz. lelke a' hol szeretett, mint sem a' hol elevenített.

Látta, hogy Sz. Fiának két karjai, mellyekkel ötlet kisdéd korában sokszor édesdeden ölelgette, ki vannak feszítve, és egészen megmerevedve a' keresztfán karjain. Látta azt az imálandó sz. fejet, mellyet gyakorta az ő anyai mellére szerelmetesen le hajtott vala a' gyermek Jezus, miként fagyott vérben. Látta, hogy nincs annyi helye is, a' hol tsak egygy szempillantásig is meg nyughatnék. Látta Sz. Fiának artzáját,

E e

mellynél

mellynél kegyesbb, és ékesbb artza nem találta-
 tott az emberek fiai között; mint meg undokét-
 tatott a' fok pökdőzések, és artzúl verések miatt.
 Láta szóval: miként refzket, és szárad el az
 az egész test, mellyet ő annyifzor ölében hordo-
 zott, és ápolgatott. Hallotta melly szerelmetef-
 fen imádkozott Jezus, hogy az ő felszéttoinek bo-
 tsáfsan meg az Atya Isten. Hallotta melly kegyel-
 melsen paraditsomot ígért a' meg téré latornak,
 's látván hogy annyi kinok között is szánakodik
 a' bünösökön, tsak nem el olvadott lelke bánat-
 tyában, hogy vizzontag azon kegyefséges szivü
 Jezuson senki fe akar szonakodni. Halotta Je-
 zuft mondani, hogy, szomjukozik, de nem se-
 géthetett rajta. Már ki magyarázza meg melly
 fájdalmáfsan esett ez a' Sz. Szüznak?

Való ugyan, hogy minden vétek nélkül el
 maradhatott volna a' Kálváriáru, 's talám fok
 jó akarói eleget is könyörögtek néki, 's az Isten
 szerelmiért is kérték, vegye félre magát, ne
 mennyen fel a' Kálváriára, mert szive hasad, és
 meg hal bánattyában, ha az ő szerelmes Fiának
 kinos felszéttését szemeivel láttya. De valamint
 a' meg felszéttetett Jezus nem akarta könnyeb-
 bétteni, hanem inkább minden környül állásokkal
 nevelni akarta az ő szenvedésének fanyarúságát,
 hogy annál bövségesbb lenne a' meg váltás: Úgy
 az a' hivséges Szüz, mindenütt jelen akart lenni
 az ő Sz. Fiának szenvedésén. Igaz ugyan A. H.

Kezdé a' meg felszéttetett Jezus egygy ke-
 vefsé halála előtt, utolsó rendeléft tévén, fájdal-

dalmas Sz. Annyát vigasztalni Jánosra bizván, és így szólván néki: *Afszonyi állat, ime a' te fiad!* hogy t. i. János ő helyette való Fia légyen néki, 's hogy ez ötet tisztelje 'mint édes Annyát, és minden testi szükségeiben szolgáljon néki. De bezzeg ez az ige vala a' vén Simeontul meg jövendöltetett hegyes tör, melly leg érzékenyebb fájdalommal szaggatta vala a' Szüznek szerelmetes anyai szivét. Ez az ige (1) (a' mint szól Sz. Bernárd) szörnyebb vala minden két élű pallosnál, bé hatván egész a' léleknek oszlásáig. Ugyan is: mitsoda vigasztalást vehetett volna ez igékből, mellyek által János hagyatott neki fiul Jezusért? Szolga az uráért, tanétvány a' tanéttoért, Zebedeus fia az Isten Fiáért, tsupa ember az Isten emberért? Ihon fze-relmesim való igazság, hogy bizony igen keserves óra a' meg feszéttetett Jezusnak utolsó órája a' B. Szüz Mariának.

MÁSODIK RÉSZ.

A' beszéd sommáját el osztván azt mondám másodsor: a' meg feszéttetett Jezusnak utolsó órája, melly az ő Sz. Annyának Mariának felette igen fájdalmas vala; nekünk igen örvendetes lett. Jól is mondám. Nem tsak Jánost adta fiul a' meg feszéttetett Jezus Mariának, hanem Jánosnak személlében minket is, az ő Sz. Annyának Anyai gondviseelésében hagyott; hogy Maria úgy oltal-

E e 2

mazna

(1) S. Bern. Serm. supr. lignum. Magnum.

mazna bennünket, és könyörgésével az üdvösségre segéttene, mint édes Anya, mi pedig, szeretnénk Mariát, és tisztelnénk mint igaz gyermekek a' mi kegyes jó lelki Anyánkat.

Ezt A. H. nem magamtul gondoltam, hanem Sz. Victorral neveztetett Hugo Kardinálnak tanéttásából vettem, ki Urunknak im e' szavait: (1) *Ime a' te Anyád!* e' képpen magyarázza minden híveknek lelki vigasztalásokra: Ingyenes vélyyed K. L. hogy ezen szók, tsak Jánosnak mondattak légyen; nekünk is mondattak Jánosnak személlýében: *Nunc data omnibus Mater.* Ez ígék által minnyájunknak Anyául adadott. Mondván a' kerefzten függő Jezus az emléített ígét, mint ha azt mondotta volna Mariának: eddig nekem magamnak voltál Anyám mostantul fogva akarom, hogy mindeneknek Anya, légy, s' valamint én most mindenekért meg halok, úgy te mindenekért ély. (2) Nem szült a' B. Szüz Maria, hanem tsak egygyetlen egygy Fiat a' Názáreti Jezust, ebben az egygyetlen egyben mind az által a' Fiak nagy sokaságának Anya lett. Valamint ugyan is (igy folytattya tovább bezfédét az emléített B. Atya) Valamint Sáára Izaákban Anya lett az egész Zsidó népnek, úgy Maria Krisztusban Anya lett az egész Kerefzténységnek.

Valamint t. i. a' természet szerént való testi nemzésben, az egész bünös emberi nemzet két
első

(1) Hugo Victor. hic. (2) Richard. a S. Laur. l. 12. de Laudia Virg.

első szüléket ismer, Ádámat t. i. és Evát; úgy a' lelki meg újjulásban, szükség, hogy két lelki szüléket ismerjünk, a' meg feszítettett Jezust tudni illik, ki a' keresztnak oltárán lelkét adván éretünk, a' mi lelki romlóságunkat meg újjétotta; és a' Boldogságos Szüz Mariát, ki a' mi romlóságunknak meg újjétóját az Úr Jezust szülte: mivel ha az Isten Fia emberitestben a' Sz. Szüz-től nem született volna; a' bűnnek halálábul a' kegyelem életére újjonnan senki nem születet volna. Errül hogy senki se kételkedhetnék, halála óráján bizonyosokká tett bennünket édes üdvözöttünk, midőn az ő szerelmes tanétvánuyának Jánosnak személyében, minnyajunknak Anyául adá a' B. Szüz Mariát mondván: *Ime a' te Anyád!*

Ihon! fel kiált itt mézzel folyó a' Sz. Bernárd) Ihon a' boldog bizodalom! ihon a' tsudálatos oltalom! (1) Az Isten Anyya a' mi Anyánk! annak Anyya, a' kiben egyedül bizunk, és a' kitül egyedül félünk, a mi Anyánk, a' kereszt alatt kefergő szeplötelen Szüz Maria, az Úr Jezusnak (ki az eleveneknek, és holtaknak birájává rendeltetett az örök Atyától) Anyya. El hagyták a' fel feszítettett Jezust az ő tánétványi Péter, és Jakab, és a' többi is Jánoson kívül, el futván féltekben. De bezzeg áll vala Maria a' kereszt mellett; 's vélik e' az hivek miért állott? azért talám, hogy Sz. Fiát vigasztalná? sőt az ő fájdalmas jelen léte inkább nevelte, és súlyo-

E e 3

sétotta

(1) S. S. Bern. serm. 2. super Missus.

sétotta a' kereszten függő Jezusnak kinnyait. Mi okra nézve állott tehát Maria a' keresztt mellett? a' végre A. H. (a' mint B. Arnoldus buzgón elmélkedik e' szentséges titokrúl) hogy Sz. Fiával egygyütt ő is a' haragra gerjedett Atya Istennek a' nyomorult bűnösökért, némü nemü engesztelő áldozatot mutatna bé. Nem de A. H. bizonyos, hogy a' mint Szent Ágoston D.szóll: (1) A' Krisztus teste, a' Maria teste, mert az ő testébül, és vérebül formáltatott a' Sz. lélek által: azért azt a' drágalátos sz. testet, mellyet az Úr Jezus a' sz. Szüztül vett, és a' keresztfán fel áldozott, a' fájdalmas Szüz is mint bűnösök Anyja, a' keresztt alatt Sz. Fiával egygyütt fel áldozta, azon külömséggel, hogy: *Jesus in sanguine carnis, Maria in sanguine cordis.* Jezus az ő testének vérebén, Maria pedig tsak szívének vérebén, az az: keszervében.

Allapodgyunk meg itt A. H. és szóllétsuk meg magunkat. Bizonyos dolog nem de, soha méltóságosbb, és felségesbb személyeket Jezusnál, és Mariánál nem látott a' világ? (2) Jezus a' Királyok királya, az uralkodóknak Ura: Maria minden szenteknek Királynéja. Jezus Isten Fia, Maria az Isten Fiának Anyja; még is Jezus a' kereszten, és Maria a' keresztt alatt. Egygyik sint keresztt nélkül. Mi dolog ez? tehát nem lehet üdvöséget nyerni keresztt nélkül? A. H. ha a' mint irva vagyon: (3) *Szenvedni kellett*
Krisz-

(1) S. Auguft. serm. de Assumpt. (2) Apoc. 19. v. 16. (3) Luc. 24. v. 26.

Krisztusnak, és úgy menni bé az ő ditsőségében; ha szenvedni kellett Mariának a' Krisztus Annyának, és úgy ment bé Sz. Fiának országában; ha illy Királynak, és Királynénak szenvedni kellett, noha minden leg kifsebb szeny, és mocsok nélkül lévén, ártatlanok voltak: mi, kik bűnben fogantattunk, 's egész életünkben bűnben ufzunk, kik, naponként nem tsak hétszer, hanem talán hetven hétszer is meg esünk, bűneink miatt az ördögöknek rabjává leszünk, kereszt viselés nélkül akarunk mennyekben fel menni? holott keresztény hitünknek szemeivel láttyuk, hogy az, ki a' mennyet, és a' földet teremtette, a' kereszten függ, és az ő Sz. Annya a' kereszt alatt áll?

Mit békételenkedünk tehát mi nyomorult bűnösök, mit zúgolódunk azon tsekély terhek alatt, mellyekkel a' F. Isten az ő titkos ítéletéből látogat bennünket? miért hajhászszuk még tilos módokkal is a' gyönyörüségeket? félő Keresztény Atyámfiai, és igen félő, hogy a' midön ingyen se véllyük, az ne mondafsék ellenünk: (1) *A' mennyire ditsitette magát, és gyönyörüségekben volt, annyi gyötrelmet adgyatok néki, és siralmat. A' tilos gyönyörüségeknek mértéke szerint lészzen a' gyötrellem is. A' bűnért meg kell lakolnunk vagy ezen, vagy a' más világon: le kell törölnünk annak mocsát, adófságát, vagy itt a' kereszteknek türésével, vagy a' más világon tüzzel. Hatalmadban vagyon K. A. a' választás: áll ahoz a' mellyik tetszik. Vagy itt a'*

E e 4

föl-

(1) Apoc. 18. v. 7.

földön Mariával kereszt alatt kell élnünk, mert vétkeztünk: vagy a' más világon Krisztustul, és Mariátul távul esvén: a' tűzben égnünk.

A' fel olvasott Sz. Evangyeliombul hallánk: A' kereszt mellett áll vala a' fájdalmas Szüz Anya Maria, nem békételenkedvén, sem semmi difztelenséget az ő szavaiban, vagy maga viselésében nem jelentvén: a' földhez bánattyában magát nem verte, a' mint elmélkedik fölöle Sz. Ambrus Püspök, se haja szálát nem tépte, kezét fejére nem kútsolta, jól lehet halálos szorongatásokat szenvedett lolkében. Noha ugyan is igen szerette az ő Sz. Fiának drága életét, de jobban szerette a' mennyei Atyának ditsőségét, és az egész emberi nemzetnek üdvösségét. Innét: hol a' meg feszítettett Jezusra, hol az egekre emelvén szemeit, imádgya vala a' mindenható Istennek tanátsát, és akarattyát, ki az ő Fiának halála által kivánt magának az Ádam vétkiért eleget tetetni, az emberi nemzettel meg békelleni, az ördögöt meg gyözni, és ő magát Krisztust, az ő halottaibul való diadalmas fel támadásával meg ditsöíteni.

Ezt a' szentséges példát forgafsuk A. H. szemek előtt, ilyen hittel visellyük magunkat a' keresztek viselésében. Kereszt, meg vallom a' szegény embernek, és nagy kereszt, midön a' szükgöstül terhelytetik, és sohol se lát segítséget: kereszt az Isten félő Afzszonynak a' kortsmákat járó, dologtalan, részeges otsmány száju káromkodó férj: kereszt az édes Atyának az engedetlen

len fiú, az Anyának a' szó fogadatlan leány; meg indul ezeken a' természet meg vallom, de zabozlázza meg indulatit, ne átkozódgyon, az Isten ellen ne zúgolódgyon, ne káromkodgyon, a' mit meg nem változtathat, türje békével. Meg történhetik K. A. hogy talán ezen mostani keresztedhez kötötte Isten a' te üdvösségedet, egygyeztesd azért szenvedésedet, a' meg feszítettett Jezusnak, és a' kereszt alatt álló fájdalmas Szüz Anyának türésével, ki az ő szivének minden fájdalmit az Isten meg vizsgálhatatlan bölts tanácsára bizta, melly a' fetétségül is világozságot szokott elő hozni.

Nints már egyéb hátra A. H. hanem, ha János azon órátul fogva, mellyben a' meg feszítettett Jezusnak ajánló szavát hallá a' keresztrül, magához vévé a' B. Szüz Mariát, 's úgy tisztelte, szerette, mind halálig, mint ha édes Anya lett volna: Mi is ez órátul fogva, mellyben a' Sz. Evangyeliombúl hallottuk, hogy a' meg feszítettett Jezus nekünk is Anyául adta Jánosnak személyében a' B. szüzet: vegyük mi is magunkhoz, Jánosnak példája szerént szeressük igazán, tiszteljük mint kegyelmes jó lelki Anyánkat: ha mi meg felelünk tartozó kötelességünknek; Maria a' maga részérül örömeft meg tselekszi, a' mit néki ajánlott Krisztus a' kereszfán: örömeft palástya alá fogadgya nem tsak az igazakat, hanem azokat a' bünösöket is, kik az ő bünökbül szivefsen ki térni akarnak. Bátor leg tzégéresebb bünös legyen is valaki, de ha
 meg

meg-törödvén szívében gonofságirúl, ezen könyörületes szívü Anyához folyamodik, bizonynal meg esik Anyjai szive rajta. Ha mi éltünkben el nem felejtjük az ő keserüséget gyakorta emlegetni; 's az ő által verettetett lelkét, ájtatos foházkodásokkal tisztelni, bizonynal meg segétt bennünket, hathatós esedezése által meg vigasztal az örök életre Amen.

ÖRZŐ ANGYALOK NAPJÁN. PRÉDIKÁTZIÓ.

Angeli eorum in cœlis, semper vident
faciem Patris mei. *Math. 18. v. 10.*
*Ezeknek Angyali, mindenkor láttyák
az Atyám artzáját, ki mennyekben
vagyon.*

A fel-olvasott Sz. Evagyeliomnak kezdetén az alázatofságot ajánlotta édes üdvözöttök szerelmes tanétványinak, 's ugyan a' kisedet gyermekeknek példájával ajánlotta: *Hozzá híván Jezus egygy kisedet, közikbe állatá ötet, és monda: ha meg-nem tértek, és nem lesztek mint a' kisedek, bé-nem mentek mennyeknek országában.* Miért

inti

inti a' kisdedek példájával? azért, hogy ne szégyenlenék az ő tanétványi magokat ember korban úgy viselni, mint a' kisdedek viselik magokat gyermek korokban.

A' kisdedek semmi világi betsületre sem ásetoznak; mert az ő együgyü elméjek, semmi kívánatos-jót sem lát a' betsületekben, vagy méltóságos hivatalokban: el-nem bízzák magokat az ő Attyóknak gazdagságáért, vagy Nemefségiért: a' rágalmaszó beszédeket, és, az ő felölök való alatsny itéleteket, szivekre nem veszik; és, valamint ők, senkinek semmi ártalmat sem szereznek, úgy vizsontag semmi kár tételért boszút nem üznek; fenki ellen se patvarkodnak, senkin sem hatalmaskodnak; hanem inkább félnek az ő gondviselőjüktől, és könnyen engednek az ő szavoknak. Ezek azok az erköltsök, mellyekkel tartozik minden K. ember, ha üdvözülni akar, magában kiábrázolni a' kisdedeket. Ezért intette édes üdvözöttök-is tanétványit a' kisdedek példájával.

Ezek után a' botránkozások ellen feddődik üdvözöttök: *Jaj u. m. e' világnak a' botránkozásokért!* 's ugyan mind testi, mind lelki képpen jaj. A' botránkozások az örök élettül-is meg-fosztják az embert, ezen kívül a' világnak jó rendét is, és az emberi nemzetnek ideig való szerentsés állapottyát-is, fenékül fel-zavarják. Sok ezer, meg-ezer lélek vesztő vétkekrül, és háborított gonosz szokásokrül álmodni se tudnának sokan, ha azokat ennyihány feslett embereknek botránkozató példája, ki nem tojta, és költötte volna. Vég-

re pedig az őrző Angyalok tiszteletére ínti tanítványit Krisztus Urunk a' mái sz. Evangyeliomban, midőn parantsollya, hogy az Angyaloknak tekéntetiért, minden embert meg-betsüllyenek; még a' leg-alább valót se utállják-meg: *Meg-láfsátok, hogy meg ne utálljatok egygyet e' kisdedek közül; mert mondom nektek, ezeknek Angyali mindenkor láttyák ez Atyám artzáját, ki mennyekben vagyon.*

Ezen Sz. igébül A. H. rövid sommában kettőt tanulunk, először t. i. hogy a' sz. Angyalok az Istennek ditsőségre; másodsor: hogy az embereknek nagy segítségekre vannak.

Az Istennek nagy ditsőségre vannak a' Sz. Angyalok *ez első.* Az embereknek nagy segítségekre, *ez második része* beszédemnek. Méglen e' kettős igazságot, a' sz. ősző Angyalok, mint minden igaz Keresztény hiveknek-is ugyan, de kivált képpen érdemes N. N. helységtek választott Pátronusinak méltó tiszteletekre meg-magyarázom; eddig mutatott figyelmetes halgatástokat tovább-is el-várom, kívánom.

ELSŐ RÉSZ.

Hogy nagy ditsőségre vannak Isten ö szent Felségének a' szent Angyalok, maga jelenti édes üdvözöttök, midőn a' fel-vett sz. igében mondgya felölök: *Mindenkor láttyák az ö szent Attyának artzáját, ki mennyekben vagyon.* Miért állanak ugyan-is az Istenség előtt? hanem, hogy ditséretet,

tet, és ditsőséget adgyanak néki, mindenekben az ő sz. akarattját tellyesétvén? Meg-mutatta ezt Isten ő szent Felsége Dániel Prófétának-is, Szent János Apostolnak-is az ő lelki el-ragadtatásában. Ezt Daniel P. így adgya előnkbe: (1) *Nézek vala, még a királyi székeket le-tennék, és a régi idejű le-üle - - az ő királyi széke tüzes láng: az ő kerekéi égő tűz. Ezernyi ezeren szolgálnak vala néki, és tíz ezerszer való száz ezeren udvarlanak vala néki.* Sz. János pedig im e' szókkal adgya előnkben tsuda látását: (2) *Tekénték, és hallám a' fok Angyalok szavát, a' királyi szék, és a' lelkes állatok, és a' vének körül: és azok száma ezernyi ezer vala, nagy szóval mondván: Méltó a' bárány a' ki meg-öletett, hogy erőt, és Istenséget, — — és tiszteletet, és ditsőséget, és áldást végyen.*

Az Istent mindenkor, és mindenütt illik ditsérnünk, ditsöittenünk, áldanunk, magasztalynunk. (3) E' földön minden alkotmányok hirdetik az Istennek nagy voltát, az ő kezeinek alkotmányibul meg-ismérvén az emberek az ő jó voltát, mély alázatafsággal imádják felséges méltóságát. Az égi testek, a' nap, a' hóld, a' tsillagok, és plánéták az ő tsuda nagyságokkal, sebes gyorsaságokkal, és az ő fényeknek világofságával hirdetik ditsőséget: (4) *Az egek az Isten ditsőséget beszélik, és az ő kezeinek alkotmányát hirdeti az erőtség.* Ezen tzikkelyben ugyan betű szerint

(1) Dan. 7. v. 9. 10. (2) Apoc. 5. v. 11. (3) Tertul. lib. de ora. Cap. 3. (4) Psl. 18. v. 1.

rént, érthetjük a' valóságos ké kellő egeket-is, mivel hogy ezek az ő szépségekkel, a' teremőnek ismérére vezetik a' józan elméjű embereket; de sok Böltsék az egek nevezete alatt a' sz. Angyalokat értik, sz. Dávidnak ama szavaira nézve: (1) *Meg-vallyák Uram az egek a' te tsuda tételidet; és igaz mondásodat-is a' Szentek gyülekezetében.* A' sz. Angyalok ditsérik leg-jelesen az Istent, minden teremtett állatok közül, meg nem szülvén kiáltani: *Szent, szent, szent a' sergek Ura Istene.* Ezért Szent Bernárd a' szent Angyalokat, az egek énekesinek nevezi.

Nem-is ok nélkül. Maga Isten ő szent Felsége-is nyilván ki-jelentette Jób Pátriárkának, hogy a' szent Angyalok őtet mindenek előtt, és mindenek felett ditsérik: (2) *Hol voltál* (így szólla Isten ő sz. Felsége Jóbnak) *Hol voltál? midőn engem, mind egygyütt ditsérnének a' reggeli tsillagok, és örvendeznének minnyájan az Isten Fiai?* Itt a' *reggeli tsillagokon* a' sz. Angyalokat értik közönségesen a' szent Atyák, kik tudniillik az ő teremtéseknek első pontyátúl kezdették az ő teremő Isteneket tellyes buzgósággal ditsérni, áldani, magasztalni. *Reggeli tsillagoknak* nevezetnek pedig az ő tekéletes buzgóságokért, mellyel az Istennek ditséretében foglalatoskodnak, úgy, hogy még azok az emberek-is, kik ez életben leg-buzgóbban ditsérik az Istent; ha a' szent Angyalokkal egygybe vettetnek, tsak estvéli tsillagoknak mondathatnak. A' szent Angyalok t. i.

Izin-

(1) Psl. 88. v. 6. (2) Job. 38. v. 7.

szinről színre látván a' mennyei Atyát; tökéletes ismeretére jutottak az ő Istenségének : mi pedig ez életben tsak a' hitnek homályában láttyuk, azért : olly tiszta, tekéletes buzgósággal nem-is tudgyuk az Istent ditsérni, mint a' sz. Angyalok.

Hitünk szerént meg-kell vallanunk : azok tisztelik, ditsérik, ditsöittik, áldgyák, és magasztallyák az Istent leg-tekéletesben, a' kik leg-tekéletesben tellyeséttik az ő sz. akarattyát. Minden tanéttásoknak; mellyeket Krisztus Urunk előnkben adott, az vólt á' veleje, hogy, magát az ember egészfen mindenekben az Isten akarattyához szabja, ha Istenit ditsérni akarja, kegyelmét kívánja. Már pedig bizonyos, hogy semmi féle teremtés sem tellyesétti olly tekéletesben az Istennek akarattyát, mint a' szent Angyalok. Ezeknek akarattyok, mint egy egészfen öszve forradott az Istennek szent akarattyával; mert a' mint sz. Bernárd szól; soha semmiben sem ellenkeznek az Istennel. (1)

A' Serafimokban szerett bennünket az Isten, mint tsupa szeretet, úgymond Justinianus sz. Lőrincz, (2) A' Kerubimokban ismér mint igaz valóság; a' harmadik rendűekben ül mint igazság; az Uraságokban uralkodik, mint leg-főbb Méltóság; a' Fejedelmességekben igazgat mint Fejedelem; a' hatalomságokban oltalmaz mint szabadító; az erősségekben munkálkodik mint erő; az Arkangyalokban jelentéseket tesz mint világosság; az Angya-

(1) S. Bern. serm. 6. in Quadr. (2) S. Lauren. Julianian. ser. de Michaelae.

gyalokban sz. sugallásokat bocsájt. Olly kézfzsek, és gyorsak a' sz. Angyalok az Isten akarattyának tellyeséttésére, hogy egygy nékik érteni az Istennek sz. akarattyát, és azt meg-tselekedni; bár akár melly alá való dolog volna-is az.

Illyés P. táplálására már a' hollókat, már az Angyalokat küldötte Isten ő sz. Felsőge; (1) azért még sem mentette magát az Angyal, hogy olyan szolgálatot parantsolt néki az Isten, mint az előtt a' hollónak, hogy t. i. eledelt vigyen Illyésnek. (2) Mihelyt értette, hogy ez az Isten akarattyá, azonnal nagy örömmel meg-tselekedte. A' Krisztus koporsójánál-is, két fejér ruhában öltözött Angyalokat talált Magdolna: mind egynek tartották akár a' koporsóhoz parantsoltasának, akár a' magas egekben a' mennyei Atyának színe előtt állyanak: mert semmit egyebet nem akarnak, hanem az Isten Sz. akarattyának tellyeséttését. Ezt jelentette K. P. midön lelki buzgóságátúl indétatván, imigyen szóllettá az Angyalokat: (3) *Aldgyátok az Urat minden ő Angyali: erővel hatalmasok, az ő igéinek tselekedői — Aldgyátok az Urat minden ő szolgái, kik az ő akarattyát tselekszitek.*

Ezt a' tekéletes Angyali engedelmeséget pedig, hogy t. i. valamint az Angyalok az egekben; úgy mi-is e' földön, mindenekben az Istennek akarattyá szerént tselekedgyünk, egygy általlyában meg-kivánnya tölünk Krisztus Urunk, midön

(1) 3. Reg. 17. v. 4. (2) 8. Reg. 19. (3) Psal. 102 v. 20.

dön arra kötelez bennünket, hogy, mikor imádkozni akarunk, így imádkozzunk: *Mi atyánk ki vagy Mennyeiben's a' t.* mondván Krisztus Urunk: *légyen te akaratod*, azt parantsollja, hogy a' földnek lakosi az egek lakosival meg-egygyezzenek mindenekben: valami Isteni rendelés ellen ne zúgolódgyanak; várván békefészes tűréssel az Isten országának el-jövetelét, az ez, a' mennyei Házában való bé-menetelt.

De hogy lehessen ez? mondgya valaki: igen különbözünk mi a' mennyeiektől: azok mennyeiben boldog lelkek, mi pedig számkivetettek vagyunk, e' siralomnak tsupán keserű űrmöt termő völgyében; a' mennyeieknek minden kedvekre foly, nints-is, a' mi nékik ne tetzhesen: nékünk bújosó hazátlanoknak pedig alig vagyon valami, hogy egészfszen tessen. Kedve telik valakinek, hogy földi javaiban gyarapodik? tsak hamar irigye, és ellenkezője támad, meg-nem szün háborgatásától: igen ritka, hogy tsak valamitske-is egészfszen kedvünk szerént essen. Számlálhatatlanok minden nap, a' mik nem tetzfének; és gyomrunkat emelyéttik. Amott gyönyörűséses, és könnyű az Isteni akarathoz magát alkalmaztatni, a' hol semmi ellenkező állapot sem fordul elől: de itten ezer alkalmatlanság rángat bennünket; mint a' lántz szem, úgy huzódik reánk a' nyomorúság: Egygyik a' szegénységbe, másik a' nagy betegségbe szenved. Ezt a' férfiút a' feleségének gondatlansága, és akaratofsága háborgattya; azt az aszfszonyt a' férjének durva embertelensége gyötri, keserét.

ti: tsak a' kortsmákat úzi, haza menvén részegen, szidgya felségét, átkozza, motskollya káromollya gyermekeivel egygyütt, úzi, hajtya, tagollya. Nehéz dolgok ezek, meg-kell vallanom; de ha még tízfesz nagyobb bajok, és nehézségek érnek-is bennünket, mint most nyomnak, még se menthettyük magunkat. Valamint az Angyalokat, úgy minket - is a' maga ditsőfiségre teremtettt a' nagy Isten; nem ditsőithettyük pedig, méltán nem ditsérhettyük; ha tsak mi-is mindenekben az ő sz. akarattyát nem tselekefzszük, mint a' sz. Angyalok tselekefzik.

MÁSODIK RÉSZ.

Beszédem második részét, hogy t. i. a' szent Angyalok az embereknek segítségekre vannak, szintén úgy Krisztus Urunk bizonyettya, mint az első részt, midőn t. i. ezen mennyei sz. lekeket a' fel-vett sz. tikkelyben, a' Kisdedek Angyalinak nevezi: (1) *Meg-ne utálljatok u. m. egygyet e' kisedek közül: mert mondom nektek, hogy ezeknek Angyali.'s a' t. Angelus officii nomen est, non naturae.* Az Angyal név, hivatalt, 's szolgálatot jelent, és nem valami természetet. Ezek a' mennyei szent lelkek u. m. az emlétett sz. Atya: mindenkor tiszta lelkek ugyan, de Angyaloknak mindenkor nem mondattathatnak, hanem tsak akkor, mikor az Istentől a' mi szolgálatunkra küldetnek. Mondván tehát Krisztus Urunk, hogy
 ezek

(1) S. Aug. ser. 1. in Psal, 107.

ezek a' mennyei sz. lelkek : *A' hisdedek Angyalí* azt jelentette, hogy azoknak, és minden egyéb embereknek-is őrzői, segéttői, óltalmazói.

Minden egyéb embereknek-is mondom, ugyan is : Mi okért emlétti Krisztus Urunk (itt az Angyali őrizetről szólvan) egyedül a' *Hisdedek Angyalát* ? miért nem emlétti Ábrahámnak, Dávidnak, K. Jánosnak, Péternek, 's több illy nagy szentségű, és tekélfettségű férfiaknak őrző Angyalit ? ezzel nem egyebet jelentett édes üdvözétünk, hanem, hogy ezen mennyei szent Lelkek, az embereknek személyét, vagy méltóságos rendét nem nézik az embereknek, hanem az Isten képét tekéntik hennünk, mellyre minnyájan teremtetünk, azért minden válogatás nélkül; híven segítnek, őriznek, oltalmaznak bennünk, bár akár melly nyomorúltaknak, és el-vetetteknek tartafsunk-is az emberektől.

Tekéntsünk az irásban, nyilván való bizonyosságát talállyuk ott a' Sz. Angyalok hozzánk nyomorúlt emberekhez való nagy szereteteknek, és segítségeknek. El-botsáttá Ábrahám a' feleségének Sárának kivánsága szerént házátúl a' szolgálóját Ágárt a' fiával egygyütt Ismaellel; kenyeret, és egygy tömlő vizet adván neki az útra. Midön pedig bujdosván a' pusztában Ágár, el-fogyott vólna a' vize: haldoklóvá lön a' nagy szomjúság miatt a' fiatskája, 's maga-is tsak alig hogy el-nem hala anyai szivének bánattyában. Nem nézhetvén azért szerelmes magzattyának gyötrelmét, mellyett az epetség miatt szenvedett; le-te-

vé ötet egy fának árnyékában, és maga el-méne tőle mint egy hagyéttásnyira mondván: *Nem nézem a' meg-haló gyermeket; 's Ime! midőn e' nagy nyomorúságában törné, 's epešztené magát Ágár; meg-jelenék előtte egygy Angyal, és így szólla néki: (1) Mit mivelsz Ágár? ne féll: mert meg-halgatta Isten a' gyermek szavát a' helyről a' hol vagyon. Kel-fel, vedd-fel, a' gyermeket, és fogd a' kezét: mert nagy Nemzettő teszem ötet: És azonnal meg nyilatkoznak Ágárnak szemei, láta előtte egygy kutat, mellyből meg töltvén edénnyét innya ada szomjuhozó, 's majd tsak már meg nem epedtt fiának. K. A. ha egygy ilyen afšszonynak, a' ki erköltstelenségiért üzettetett el Ábrahámnak házául; segítségére volt az Isten Angyala, hogy ne lennének a' buzgó kereszténynek segítésekre az Angyalok?*

A' Sz. Angyalok tsupa lelkek, lémmi testek sints, még is, sokszor a' levegőből testet formálnak magoknak, és külömb külömb féle formákban öltöznek. A' koldus Lázárnak mint valami ter hordozók szolgáltak, Ábrahámnak kebelében vivén ötet; Habakuk Profétát hajánál fogva ragadván, az ebéddel egygyütt Babilonban vitték, hogy meg. segéttenék Dánielt az oroszslányok vermében. Eliseusnak oltalmazására, egygy roppant táborozó seregnek formájában jelentek meg: Tóbiásnak egygy fel övedzett utazó képében állott elejbe Rafaél; Józ sue Vezérnek egygy hadakozó erős bajnagnak formájában; mivel Josuének az ellen-

(1) Gen. 21. v. 17.

ellenséggel kellett vala meg ütközni. Az Egyptombúl ki költözött Izraél népének, midön utazna: nappal a' felhő oszlopban jelent meg, hogy a' napnak sütő hévsége ellen oltalmazná őket, éjjel pedig: tűz oszlopban, hogy a' setétben világosíttana nékik. Már A. H. ha illy nagy, és fok rend-béli segítségekre voltak a' Sz. Angyalok az embereknek, már az ó Testamentomban is, vályyon nintsenek e' most segítségekre az embereknek, minek utánna már a' mi váltságunknak imádandó szent titka véghez ment, és bé tellyesedett?

Irván Sz. Pál a' Korintufiakhoz, így szóla nékik: (1) *A' Krisztus szeretete kényszerét minket — Ki nyavalyog, és én nem nyavalygok? Ki botránkozik, és én nem égek?* Ez igékkel jelentette Sz. Pál, azt a' nagy szeretetet, mellyel a' Krisztus hiveihez vífeltetett, semmi munkát, fáradságot nem sajnálván azoknak lelki jóvokért, és segedelmekért. Ugyan ezt mondhattuk a' Sz. Angyalokrul is: A' Krisztus szeretete kényszerétti őket, hogy szükségünkben el ne hadgyanak bennünket, mellettünk legyenek, és segitsenek. Sziveksen szolgálnak nékünk u. m. Sz. Tamás, (2) könyörülnek rajtunk, látván veszedelmes forsunk, és nyomorúságunk: láttyák melly kétséges dolgunk, láttyák, hogy az örök ditsőtségnek reménysége, és a' gehenna tüzének rettenetes félelme között vagyunk, láttyák, hogy mind örök

F f 3

re

(1) 2. Cor. 5. v. 14. & 2. Cor. II. v. 29. (2) S. Thomas vila nov. apud: Mansi Disc. 14. §. 13.

re vagy boldogoknak, vagy boldogtalanoknak kell lennünk; azért minden szorgalmatofsággal azon vannak, hogy bennünket a' jó rész választásban meg segéllyenek.

Közönségesen tartják a' Sz. Atyák, hogy az Isten Fiának meg testfülésétül fogva, sokkal nagyobb hajlandósággal vannak a' Sz. Angyalok az emberekhez, mint sem az előtt voltak. Látván ugyan is, hogy, le szállott a' mennyei seregeknek Ura, és e' földön mulatozott, ök is annak követésére indéttatnak. Mondják magok közt (igy szól felölök B. Origenes). 1) A' mi urunk le szállott, és ugyan a' testbe szállott; ha ő testben öltözött, abban kereszttet, és halált szenvedett, mit nyugszunk mi? mit kedvezünk magunknak? mennyünk le mi is, és forgolódjunk azok körül, kikért a' mi Urunk meg testesült, meg holt, és fel támadott. Semmit sem kétkelhetünk a' Sz. Angyaloknak erántunk való őrizetekről, és segítségekről; hitünk szerént meg kell vallanunk: (2) *Minnyájan szolgáló lelkek, azokért küldetvén szolgálatra, kik az üdvösségnek örökségét veszik.*

Már ezekből ki tetszik fel tett tzeélyomnak igazsága, hogy t. i. a' Sz. Angyalok 1. Az Istennek nagy ditsősége: 2. Az embereknek nagy segítségekre vannak. Hogy az Istent ditsöittik, mindenkor látván a' mennyei Atyának artzáját; jelentetik azzal az ő felséges méltóságok, és arra indéttatunk példájok által, hogy, mi is elő-
ször

(1) Origen, Homil, I. in Ezech. (2) Hebr. I. v. 14.

ször a' mi tselekedetünkkel a' mennyei Atyának ditsőségére tzeilyozván, a' Sz. Angyaloknak is meg adgyuk méltó tiszteleteket: (1) *Meg betsüllyed ötet, és halgasd az ő szavát, és meg ne vesd: mert el nem szenved, ha vétkezel, és az én nevem vagyon ő benne.* Így szólla hajdant Isten ő Sz. Felsége Izraél népének, azon Angyal felül, kit néki vezérül adott. *Az én nevem vagyon u. m. ő benne.* Az Isten *Jehovának* mondatik, és az által jelentetik azon felséges hatalma, melly által minden teremtettt állatokon uralkodik. *Elohimnak* is mondatik ezért, hogy ő e' világnak gondvifelője, birája, és a' gonoszoknak büntetője. Ime! ezek a' nevek a' Sz. Angyaloknak is sokszor tulajdonéttatnak: mert az embereknek Istentül rendeltetett vezéri, kalauzi, és a' gonoszságoknak büntetői: mitsoda tisztelettel kell tehát hozzájuk vifeltetnünk? Soha el ne felelkezzél a' te örző Angyalodrul (igy int Sz. Bernárd) (2) uton, ut félen, minden közön és szoroson tisztelettel légy hozzá. Ezt tanullyuk az első részbül. Az által pedig, hogy az Istentül a' mi segítségünkre rendeltettek: a' benne teendő erős bizodalómra gerjesztetünk. Kérjük tehát ezeket a' mennyei Sz. lelkeket minden ki telhető buzgósággal, és alázatofsággal: segítsenek, őrizzenek, oltalmazzanak bennünket, most, és fő képpen halálunkban, azon rettenetes szempillantásban, mellytül fűg az örök boldogság, és boldogtalanság: ne hadgyanak el utolsó szükségünk-

Ff 4

ben,

(1) Exod. 23. v. 21. (2) S. Bern. in Psal. 91.

ben, betegségünkben, kik most mellettünk vannak egészségünkben: ne hadgyanak akkor el esni, kik sok esetekből ki segéttetek bennünket: erősítsenek bennünk a' hitben a' tévelygések ellen; tegyenek tekéltetésekké a' szeretetben minden gonoszok ellen. Ne is kételkedgyünk, bizonnyal meg segéttének bennünk: mert parantsolt nekik felőlünk a' mi Istenünk, hogy minden utainkban, életünkben, és halálunkban meg őrizzenek bennünk Amen.

MARIA NEVE NAPJÁN

PRÉDIKÁTZIÓ.

Nomen Virginis Maria. *Luc* 1. v. 27.

A' Szűznek Neve Maria.

A Sz. Evangyeliombul halották, azon Sz. Szűznek neve, kinek köszöntésére Gábiel Angyal az Istentül küldeték, Maria. A' névnek, hogy üres, haszontalan, és heában való ne légyen, meg kell egygyezni a' nevezett dolognak, vagy
sze-

személynek természeti tulajdonságival, hogy a névből, mint valami tükörből ki tetsék, és megismértetsik a' nevezett dolognak, vagy személynek tekéletetsége. Miért adott Isten ő Sz. Felsége az első embernek olly éles elmét, mellyel minden teremtett dolgoknak természetét által hathatta? nem de azért, hogy azoknak az ő természeti tulajdonságok szerént adna neveket? a' mint hogy adott is; mert mind e' mái napig: (1) *Minden élő léleknek az az ő neve, a' minék Ádám nevezte.* Közmondások a' Böltségek: egygy a' név a' nevezett személlyel: mert t. i. a' név teszi az embert ismeretessé, midön az hirdettetik, még azok között is, kik között az ember személlye szerént soha nem is láttatott. Ki halhattya közölünk Világ Biró Nagy Sándornak nevét, hogy azonnal egygy olly győzhetetlen erejű Diasz férfiat ne képezne magának, ki a' föld Nemzetségeinek győzödelmes meg hódéttója vala? Az érdem tudni illik a' személlyben vagyon, de a' ditsőség a' névben.

Mit mondgyák már Szüz kis Afzszonyunk Maria szentséges nevérül? mellynek tiszteletére a' V. R. Katólíka Anyaszegyháznak kegyes rendelésébül, e' mái örvendetes napot üllyük, és szentellyük? tudom a' végre seregeltetek illy számasan öszve e' Szent Templomban, hogy Szüz kis Afzszonyunk Maria személlyének felséges érdemeit, az ő sz. nevének ditsőségében magasztallyátok. Mit mondgyák tehát felöle? olly méltó-

(1) Gen. 2. v. 19.

tóságos, olly felséges, és tiszteletes a' Maria név, hogy sok Sz. Atyák a' Jézus szentséges nevével is bátorzkodtak némi nemü képpen egybe vetni: azon nagy titkokra nézve t. i. mellyekkel mind a' két szentséges név tellyes. Innét: eleitül fogva minden igaz hivek, egygyütt szokták a' Jezus szentséges nevével Mariának sz. nevét említeni, tisztelni, segítségül hini. Egygyiket a' másiktul el nem választják, jelentvén ezzel, hogy az üdvözöttö Jézus, Maria által jött hozzánk, a' mint ezt szentséges hitünk tanéttya. Méltán mondhatom Szüz kis Afzszonyunkról: Az ő neve szerént, az ő ditsérete is a' föld határiig, a' Krisztusnak hivei között, mint a' méz meg édesül a' szájban.

Nem hozok erre meszszünnen költsönözött bizonyságokat elől. Tulajdon lelkek ismémentét vizsgállyák meg az hivek. Hallották e' valaha Szüz Anyánknak Mariának sz. nevét említtetni, hogy annak buzgó emléttésére, valami lelki édeséget nem érzettek volna magokban? akár igaz légyen, akár bünös, ki e' sz. nevet emlétti, meg indéttya annak hathatós ereje szivét. Az igaz buzgó lelkeket nagyobb buzgóságra; az el este ket büneiknek botsánattyárul való bizodalomra gerjeszti. A' JESUS szentséges neve után, nem találtatik olly erős, és hatalmas név az ég alatt, mint a' B. Szüz Mariának sz. neve.

Ennek a' sz. névnek erejében: az igazak tellyes lelki vigasztalást az ő szomorúságokban; a' bünösök hatalmas pártfogást találnak az ő vezedelmes ügyökben.

Az igazak vigasztalást találnak a' B. Szüz Mária sz. nevének erejében, *ez első*. A' bünösök hatalmas pártfogást az ő veszedelmes ügyökben, *ez második része* beszédemnek. Miglen mind a' kettőt szüz kis Afzszonyunk szentséges nevének méltó tiszteletére elől adandom; töletek figyelmes halgatást várok, 's kívánok.

ELSŐ RÉSZ.

Ha én nem mondanám-is, magok az hivek jól tudgyák, senki sem találta e' világon olly szereztsés, és bóldog, bár akármelly igaz, Istent-félő, tekéletes sz. életű légyen-is, a' ki valamikor valami bút, bánatot, vagy szomorúságot, valami állapottyában ne látna, ne szenvedne. Tekéletes sz. életű férfiú volt Jákob az ő napjaiban, még-is ki magyarázhattya-meg, melly sokféle bánatok, fáj-dalmak, és keserőségek érték, gyötrötték szívét? Tekéletes sz. életű férfiak voltak az Apostolok, és kik szorongattattak jobban mint azok? Az igaz Isten félő embereknek-is tehát, szükségek vagyon a' vigasztalóra; a' ki őket biztassa, reménység-gel táplállya, bánattyokat enyhétse, bújokat felejtesse. És ki'soda az, ki ezt tegye? meg-kell ismérnünk, hogy üdvözöttök után nem más, hanem szüz Anyánk Mária, az ő szentséges nevének írjával, erejével. Ugyan-is:

Eshet e' valami Istenfélő K. embernek olly bánattya, és keserősége, mellyben valami vigasztalást ne érezne szive, Mária sz. nevének buzgó emléttésére? meg-gondolván szentséges hitének világa mellett azon keserőséget, mellyel bértölt a' B. Szüz Máriának szíve, a' vén Simeonnak jövendülésére? és fő képpen azon bánattyát, melly a' kereszt alatt gyötrötte a' szüz Anyának édesleges szivét, midön a' Keresztnek oltárán egygyetlen egy Fia ki adá szent lelkét? bizony letsendesétti ezen gondolat az Isten félő Kereszténynek fel-háborodott indulatit, meg-világoséttya szivét: (1) Nevezni sem lehet Mariát (u. m. sz. Bonaventura) az Istent félő Kereszténynek, hogy fel-ne gyulafszza, gondolni se, hogy az ötet szeretőket meg-ne vigasztallya.

A' Jezus Szentséges nevének méltóságát magyarázván sz. Bernárd, így szól felöle: (2) Ez a' mi Jezusunk nem üres, nem haszontalan nevet visel: a' mi üdvözétünkben nem árnyéka vagon a' nagy névnek, hanem valósága. Ugyan ezt mondhatom én-is Szüz Kis-Afzszonyunk Mária Szentséges nevérül: Nem üres, nem haszontalan név ez, Máriában nem árnyéka vagon a' nagy névnek, hanem valósága. Máriának nevezteték Moysesnek nénye-is, de ha sz. Ambrus Püspöknek hitelt adunk: (3) csak árnyéka, 's képező homályos figurája a' B. Szüz Mária nevének, Vigasztalója

(1) S. Bonav. in spec. virg. c. 8. (2) S. Bern. ferm. 1mo de circumcissione. (3) S. Ambr. Exhort. ad Virg.

lója volt Moysesnek nénnye a' Zsidó Afzszonyoknak, Midön, a' veres tengeren által menvén, előttök énekel vala az Úrnak: (1) De a' Jezus Anyja Maria vizsgálója minden szomorúaknak. Kirül mondotta az Isten lelke, hogy *a' szép Szeretetnek, és sz. reménységnek Anyja?* ki t. i. az ő tisztelőinek szivekben Isten után az ő sz. nevének erejével, az Isteni szeretetet, az üdvösleges félelmet felgyullasztya, őket szomorúságokban vidámétya.

Tekéntsünk az Evangyeliomban, nyilván kitészik belőle, hogy midön bé-menvén az Angyal a' sz. Szűznek magányos kamarájában, tisztes köszöntéssel tisztelte vólna, meg-háborodék a' szent Szűz, és igen mély gondolkozásban botsátkozik vala. Mit vélnek az hivek? mivel vizsgálta, mivel bátorította az Angyal a' sz. Szűzet? az ő szent nevének drága illattyával, imigyen szólván néki: (2) *Ne féllj Mária: Turbatam Virginem — — sic confortat dicens: ne timeas Maria* A' meg-háborodott, és a' szokatlan köszöntés miatt, fok mélységes gondolkozásokban ereszkedett szűzet így bátorétya a' mennyei követ: Ne féllj Mária.

Énekek Énekében az olajhoz hasonlétya a' Jegyes üdvözöttönknek szent nevét imigyen szólván: (3) *Ki-öntetett olaj a' te neved: az okáért szerettek téged a' leányzótskák.* Ez ige által jelentetik (a' mint sz. Ambrus Püspök írja) (4) hogy,

va-

(1) Exod. 15. v. 21. (2) Cassian. Hom. 2. de B. Virg. c. 64. (3) Cant. 1. v. 1. (4) S. Ambr. lib. de Spirit. & Littera cap. 7.

valamint a' bé-tsinált edényben lévő olaj magában tartya a' szagát, de az edény fel-nyittatván, minden felé ki-önti illattját: úgy a' mi üdvözöttöknek imádandó sz. neve, a' Proféták által jövendölt homályos figurákban, mint egy bé-tsinált edényben rejtve vala, az egygy Zsidó Országban voltak, kik felőle valamit tudtak. De bezzeg: hogy bé-töltek a' meg-ígért napok, hogy testünkbe születék; ki-önté az ő drága illattya magát minden felé úgy, hogy mindeneket maga utánn vonna.

Ugyan ezt mondhatom én Maria szent neve felül. El-vala zárva ez a' szentséges név, az Isten Fiának meg-testesülése előtt a' Proféták jövendöléseinek homályában: tsak a' *Jesse* gyökeréből származandó veszfzőnek tzimje alatt tett felőle jövendölést Isaiás P. imigyen szólván: (1) *Veszfző jö ki Jesse gyökeréből.* Hallatott *Mária* név: mert többen neveztettek e' névvel a' Zsidó leányok, és afszonyok között; de nem tudattott e' szent névnek ereje; hanem, minekután az Ige testé lett. Az úta már mind ereje, mind ditsősége ki-terjedett; mindenek szeretik, kedvellik, tisztelik, betsülik, valakik a' meg-testesült *Igét* az Úr Jezust igazán, és tekéletesen hiszik. (2) Ezt Jelentette B. Alanus jeles lelki tanéttó, Atya, midön így szólott: Kinek neve hirdettetik e' világon az Úr Jezus neve után) hanem az ő sz. Annyúhak, a' B. Szüz Mária név? kinek ditsérete Zeng a' hiv Keresztényeknek szájából? Nem a' B. Szüz-é e'? ezért méltán hason-

léttá-

(1) Isa. 11, v. 1. (2) B. Alanus in Cap. 1mum Cant,

léttatik az ő nevének ditsősége-is a' ki öntetett olajhoz. Sz. Germán Konstantzinápolyi Pátriárka pedig így szól Mária Szűz Anyánk Szent nevének erejéről: (1) Valamint a' mi testünk életének jele a' lehellés; úgy az Isten szent Anya nevének buzgó említése, jele az ember lelki életének, és vigafságának, sőt nem tsak jele, hanem valóságos meg-szerzője-is. Ugyan ezért fok-szor így fokázkodik a' sz. Atya: Az Isten Anya nevének említése, légyen az nyelvemnek utolsó mozdulása! hogy azt, mint az örök békéség fájának agát számban tartván repüllyek-el, és megnyugodgyam.

Salamon Énekének Énekében hármas kérdést támasztanak a' mennyei Angyalok a' sz. Léleknek szeplőtelen Mátkájárúl a' B. szűz Máriárúl mondván: (2) *Kitsoda ez? — — kitsoda ez a' ki elő jő mint a' fel-kező hajnal? szép mind a' hold, választott mint a' nap, kitsoda ez? ki fel-jő a' pusztabúl gyönyörűségekkel bővelkedvén?* Mire való ez a' hármas kérdés? nem ismériek talám Máriát a' mennyei Angyalok? sőt mint Királynéjokat tisztelik-is. Mi okra nézve hármaztatták tehát a' kérdést? meg-felel sz. Lörintzrül nevezetett B. *Richárd* mondván: Nem tsak azért hármaztatták a' kérdést, hogy a' személynek nagy méltóságát tsudállyák, hanem hogy Máriának drága jó illatú édefséges nevét óhajtyák hallani; abban kívánnak gyönyörködni.

Ki-

(1) S. German. Orat. 6. in Annunc. (2) Cant. 3. v. 6. 8.

Királyok első könyvéből tudgyuk, Dávid lantjának olly erejű hangja volt, hogy az, Saul Királytul el űzhette az ördögöt: (1) *Valamikor az Űr gonofz lelke meg ragadgya vala Saul, Dávid veszi vala a' tzitarát, és veri vala kezeivel, és Saul meg élled vala, és könyebben vala, mert el távozik vala töle a' gonofz lelek.* Vallyon a' meg testesült Ige Sz. Annyának, nem léfzen e' olly ereje, 's tehetősége, hogy menyből eredett sz. nevének érdemével, az igaz, Isten félő hiveket, az ő sziv-béli bánattyokban, és keserőségekben meg vigasztallya? mennyből eredett nevének erejével mondom, ugyan is: A' mint Sz. Ambrus, Damascenus Sz. János, és Damiani Sz. Péter elmékednek: Ezen Sz. Szűznek, nem magok fejből, hanem Isteni jelentésből adtak az ő Szülei Joakim, és Anna, a' Maria nevet. Maga adott Ádám azon személlynek nevet, kit néki a' teremő Isten feleségül alkotott, vallyon tehát nem maga a' Sz. lélek adott e' annak a' Sz. Szűznek nevet, kit magának öröktől fogva Mátkául választott? Errül egy igaz ájtatos Keresztény sem kételkedik; következés képpen arrul sem, hogy Maria az ő szent nevének erejével a' szomoruaik vigasztalója.

MÁSODIK RÉSZ.

Hogy az igaz Isten félő hivek tellyes lelki vigasztalást találnek a' B. Szűz Maria sz. nevének

(1) I. Reg. 16. v. 23.

nek erejében, elégségesen meg mutattam: Azt kell tehát már meg bizonyéttanom, hogy a' bünösök is oltalmat, párt fogást lelnek abban. De ki is kételkednék errül? Isááknak, és Jákobnak nevek, oltalmokra, párt fogásokra, 's boldogulásokra voltak József fiainak Efraimnak, és Manassesnek. Ezt jelentette maga Jákob Patriárka, midön már haldakolván, 's fiainak atyai áldását adván: a' maga, és az ő Attyai neveknek segítségül hívását javasolta imígyen Kiáltván: (1) *Az Angyal, ki engem minden gonosztul meg szabaddétott áldgya meg e' gyermekeket, és hivattafsék reájok az én nevem, és az Atyáimnak Ábrahámnak, és Isááknak nevek.* Nem léfzen e' tehát a' bünösöknek oltalmára, 's Pártfogására a' B. Szüz M a r i a sz. nevének segítségül hívása? ha, a' mint hallánk: Ábrahámnak, Isááknak, Jákobnak neveik oltalmokra, 's boldogulásokra voltak József fiainak, Efraimnak, és Manassesnek? Ki volt Ábrahám? Ki volt Isáák? Ki Jákob? és ki volt M a r i a?

M a r i ának neve alatt keresztyény hitünknek világánál azt a' szüzet kell értenünk, kit Ádámnak minden maradéki köztül, kivált képpen való kegyelmességébül az örök Atya maga leányának, öröktül fogva el választott, hogy a' meg testesülendő *Igénék* Anyja lenne. Azt a' Sz. Szüzet kell értenünk M a r i ának neve alatt, kit a' sz. lélek Isten, minden mennyei ajándékokkal, és malasztokkal bé töltött, 's fel ékesített. (1) Azt a' Sz.

G g

szüzet

(1) Gen. 48. v. 16. (2) S. Laurent. Justinian. serm. de Nativ. B. V.

Szüzet, kit, még mikor az Anyja méhében vala (a' mint szól Justinianus Sz. Lörintz) meg szeretett az *Ige*, és maga Anyjának választott; a' ki t. i már felette igen bővelkedő malasztal meg előzetett, és a' sz. lélek munkája által el rendeltett. Azt a' sz. Szüzet, a' kinek e' világon az Isten Fia (embersége szerént) birtoka alatt volt. Azt a' Sz. Szüzet, a' kinek szintén úgy engedelmes volt az igazságnak napja Krisztus, mint hajdant Josue szavainak engedelmeskedett a' természetes nap. Mariának neve alatt azt a' felséges személyt értyük, ki a' Krisztusnak a' mi fejünknek Anyasága által, nekünk is minnyájunknak lelki Anyánk lett. (1) *Az az egygy Afzszonyi állat (igy szól Sz. Ágoston D.) lélekben éppen Anyja lett a' meg Váltó tagjainak, mellyek mi vagyunk: mert a' szeretettel egygyütt munkálkodott, hogy a' hivek az Anyaszentegyházban születnének, kik annak a' főnek tagjai, melly főnek ő test szerént Anyja.* Szóval: Azt a' D. Sz. Szüzet kell Maria neve alatt értenünk, ki valamint malasztal, és szentséggel Krisztus után mindeneket fellül halladott a' földön, úgy a' ditsőséggel is Krisztus után mindeneket fellül hallad mennyben. (2) Valamint ugyan is (igy szól Sz. Ildefonsus) *Valamint hasonléthatatlan a' mit tselekedett, és ki mondhatatlan ajándék a' mellyet vett; ugy meg foghatatlan jutalom, és ditsőség az, a' mellyet, nem mondom a' több*
szén-

(1) S. Aug. lib. de Virg. c. 6. (2) S. Ildephon ferm. de Assumpt.

szentek között, hanem minden szentek felett érdemlett. Ha tehát Jozsef Fiainak boldogulására, oltalmára volt Ábrahám, Isáák Jákob neveinek segítségül hívása? nem lesz-e? &c.

Zakariás P. bizonyította, hogy az Úr Angyala könyörgött a' népért mondván: (1) *Seregek Ura! meddig nem könyörölsz Jerusálemen? és a' Juda várasin, mellyekre meg haraguttál?* (2) Rafael Angyal a' vén Tóbiásnak imádságát az Úr elejbe vitte. Job Patriárkánál olvassuk: hogy ha lesz-e az emberért szóló Angyal ezer közül egygy, könyörűly rajta az Isten: (3) Ha tehát az Angyalok pártfogói lehetnek Isten előtt az embereknek, nem lehet-e Pártfogónk nekünk az a' szentséges Anya, kit az Angyal is alázatos üdvözléssel köszöntött? *Üdvözlégy malaszta tellyes, Ur van te veled.* Maria minden hív keresztyéneknek Anyja, és minden igaz Keresztyeny Mariának fia, a' mint Origenes szól. Már ha a' természetnek ösztönébül izgattatnak a' kisdedek, hogy szükségek idején segítségét az Annyoknál kereszsenek, és Attyok haragja előtt Annyoknak oltalma alá futsanak; vallyon a' mennyei világossággal meg éllesztetett ész; nem hozza-e' magával, hogy a' mi szükségünkben, ezen édes Anyánkhöz, és pártfogónkhoz, folyamodgyunk? avagy talám könyörgésének hathatóságárául kételkedik valaki? Ester Királyné népének meg tartásáért nyújtott könyörgésének a' kegyelem találását adá

G g 2

okul,

(1) Zachar. 1. 12. (2) Tobias. 12. 12. (3) Job.

okul, imígyen szolván Asverus Királynak: (1) *Ha kedvet találtam előtted, engedd meg nékem népemet, mellyért esedezem.* Ime A. H. ez az ok, és mód, Mariában a' menynek, 's földnek Urára nézve bé tellyesedet, mert az Angyalnak bizonyossága szerént: *Kegyelmet talált az Urnal.* Hogy nem könyöröghetne tehát érettünk bünösökért? és hogy nem volna hasznos, és foganatos érettünk nyújtott könyörgése?

A' fzeplötelen Szüz érettünk nyújtott könyörgésének foganatolságát jelenti az irás, midön a' böltsefségnek tzimje alatt, im e' szókkal álléttya Ielki szemeink elejbe a' B. Szüz Mariát: (2) *A' ki engem fel-talál, életet talál fel, és üdvöséget merétt az Urtul.* Azt meri mondani Sz. Anselmus Püspök: (3) fokszor meg-történik, hogy, hamarébb nyer kegyelmet a' bünös, Maria nevének segítségül hívására, mint sem a' Jezus szent-séges nevének említésére; noha a' Jezus szent-séges neve, hasonléthatatlanul nagyobb, felségesbb, és méltóságosbb Mariának szent nevénel. Valamint t. i. a' természetes napnak heveséttő sugári, hamarébb meg gyújtják a' pazdorját, ha valami gyújtó övegen szolgálnak reá. Úgy az igazságnak napja Krisztus, hamarébb meg melegétti mennyei malasztinak sugárrival a' bünösnek hideg szivét, fel gyújtja benne az Isteni szeretnek tüzet, ha az ő tisztaságos Szüz Anya Maria könyörög érette. Innét a' Sz. Atyák ezt a'
Szent

(1) Ester. 7. 3. (2) Prov. 8. v. 35. (3) S. Anselm. de Excellent Virg. c. 6.

Sz. Szüzet közönségesen bűnösök oltalmának nevezik. A' B. Szüz azoknak, kik szörnyű vétkekben estek, az engesztelésre fő malasztot szerez, és azoknak, a' kik mód felett vétkeztek, egygy némi némű fő móddal nyer bocsánatot. u. m. Sz. Germán. (1)

Ah tehát A. H. Kik e' világi veszedelemnek örvényes tengerében habozunk, ide, 's tova hányattatunk, ha merülni, és veszni nem akarunk, el ne fordítsuk szemeinket az igazság napjához vezető hajnali tsillagtul, Mariának szentséges nevéttül. Ha a' késérteteknek Zurzavari ingatnak bennünket, ha a' haragos indulatok, vagy búja kívánságok a' mi töredékeny gyarló edényünket ostromolják, ha el követett bűneinknek temérdek fokasági háborgattyák szivünket, rettegten lelki ismérünket, Mariát nézzük, segítséget tőle kérjünk. (2) *A' veszedelmekben, szorongatásokban, kétséges dolgokban Mária-t gondold, Mária-t hid segítségül. Ne távozzon szádtul, ne távozzon szivedtül: ötet követvén utat nem vesztesz, ötet keresvén kétségben nem eshetsz, ötet gondolván nem tévelyeghetsz, ő tartván téged el-nem dülhetsz, az ő oltalmában senmitül sem félhetsz.* Ah tehát szüz Anyánk Mária! a' te sz. nevedért kérünk téged, 's ugyan azon malaszt által kérünk, mellyel téged a' kegyes, és mindenható Isten úgy fel-magasztalt, és minden lehetséges egygyütt munkálkodó malasztal meg-ajándé-

G g 3

kozott,

(1) S. German. orat. de Nativit. Virg. (2) S. Bern. serm. 2. super Missus.

kozott, hogy mi nekünk-is azt kérd, és nyerd-
 meg, hogy a' malasztnak tellyesége, mellyet ér-
 demlettél, mi bennünk úgy munkálkodgyek, hogy
 valaha a' boldog jutalomnak része-is minnyájunk-
 nak, kik itt, a' te sz. nevednek tiszteletére egy-
 be gyültünk, meg adattafsek Amen.

VÉGE A' TÖLDALÉKNAK.

A' PRÉDIKÁTZIÓKNAK RENDJE, ÉS RÖVID SOMMÁJA.

Bold. Aszszony Fogantatása napján
Első Prédikátzió.

Pag.

KETTŐ tette a' Sz. Szüzet mindenestül széppé, tisztává, makulátlanná. A' néki adatott-meg előző Isteni malasztoknak ereje, és: a' Malasztokkal való élésben meg mutatott szorgalmatosságának teljetelesége. — — — — I

Azon napon
Második Prédikátzió.

A' B. Szüz Máriának makula nélkül való tisztaságát először némelly sz Példákból; másodszor A' szent Irás zikkelyeiből vett eszmélkedéssel állattyák, és bizonyétyák a' szent Atyák. — — — — — 15

Karátson napján
Első Prédikátzió.

Az örök Ige meg-testesülésének imádandó szent titkában, kettőre kell kivált képpen vigyáznunk. Először: Mitsoda szeretetet mutatott a' meg-testesülés által hozzánk? Másodszor: Mitsoda szeretetet mutattunk mi eddig ö hozzánk? 28

Azon napon

Második Prédikátzió.

Két féle tanéttást adott Krisztus Urunk e' világnak az ő szent születése által. Egygyik az istentelenségnek és világi kivánságoknak meg - tagadásáru' szóll; Másik a' Józan; igaz, és ájta - tos életre gerjefzt. — — — — —

41

Sz. István első Mártyr napján

Első Prédikátzió.

Szent István Istentül vett erejével mind az égen; mind a' földön gyözödelmeskedett.

55

Azon napon

Második Prédikátzió.

Kettős Mártýromságot szenvedett D. Szent István. Egygyet az üldözö Zsidóktül; másikat önnön magátül. — — — — —

69

Kis-Karátson napján

Első Prédikátzió.

A' Kisded Jezusnak környül metszettetésé - rül; és a' mi lelki környül metélkedésünkrül,

82

Azon napon

Második Prédikátzió.

Melly drága ajándékot adott nekünk, az ő mennyei gazdagságának tár-házábül a' mennyei Atya? és: mint kell azzal élnünk, hogy hafz - nunkra vályyon? — — — — —

94

Viz-

Viz-Kereszt napján
Első Prédikátzió.

Fel-talállyuk a' született Jezust, ha mái sz. Királyokkal igazán keressük; meg-örizzük a' fel-találtatottat, ha a' mái sz. Királyokkal az ő imá-dásában áthatatósak leendünk. — — — 106

Azon napon
Második Prédikátzió.

Az Isteni irgalmasságnak tsillaga, ha benne helyhez-tettyük bizodalunkat: mind a' külső nyomorúságot; mind a' belső szárazságot hafz-nunkra, és vigasztalásunkra fordéttya. — — — 119

Gyertya szentelő Bold. Aszszony
napján.
Első Prédikátzió.

Kettős törvényt tellyesétett-bé mái napon a' B. Szüz Maria. A' Tisztulásnak törvényét t. i. és a' Bé-mutatásnak törvényét; Mind a' kettőt a' mi tanúságunkra. — — — 130

Azon napon
Második Prédikátzió.

A' mái égő szentelt gyertyák Lött dolgot-is jelentenek; teendőt-is képeznek. — — — 143

Gyümölts Oltó Boldog Aszszony
napján.
Első Prédikátzió.

A' meg-testesült Isten Fia, meg-változtatta előbbi szokását az ember szerelmiért, szükség azért

azért: hogy az emberek Fiai is meg-változtassák
előbbi szokásokat az ő üdvözítőjöknek szerel-
méért, — — — — — 157

Azon napon

Második Prédikázió.

A' B. Szüz Máriának méltóságárúl, és ditsé-
retes erköltseinek érdemeirül. — — — 171

Húsvét Hetfén

Első Prédikázió.

A' millyennek mutatták magokat az embe-
rek az Istenhez; Isten ő sz. Felsege-is ollyannak
mutattya magát az emberekhez. — — — 184

Azon napon

Második Prédikázió.

Fel-támadott Krisztus, hogy az ő ditsős-
sége, melly a' szenvedés által meg-homályosét-
tatott, helyre hozattatnék; fel-támadnak az em-
berek hogy meg-ítéltesenek. — — — 198

Áldozó Tsötörtökön

Első Prédikázió.

Mi heával volt az Apostolok' hite? és: mi
heával vagyon a' mi hitünk? — — — 211

Azon napon.

Második Prédikázió.

Mint ment-fel Krisztus mennyekben? és:
mint mehetünk mi fel? — — — 225

Pünköszt Hetfén

Első Prédikátzió.

Mód nélkül szeretett minket az Isten; nekünk is tehát mód nélkül kell szeretnünk az Istent. — 238

Azon napon

Második Prédikátzió.

Hogy a' Krisztusnak hite mellett el-ne veszfünk; szükség a' gonosztúl távoznunk, és jót tselekednünk. — — — — — 250

Szent Péter, és Sz. Pál Apostolok
napján.*Első Prédikátzió.*

Mind szóval, mind tselekedettel tekéletes vallást tett D. szent Péter Apostol a' Jezus Krisztusról. — — — — — 263

Azon napon

Második Prédikátzió.

Erős meg-mozdúlhatatlan kö szála az Anyaszent egyháznak sz. Péter Apostol, mind a' Krisztus rendelésére nézve; mind tennen buzgó tselekedeteire tekintve. — — — — — 276

Nagy B. Aszszony Napján.

Első Prédikátzió.

Nagy Aszszonyunknak Máriának mind hatalma; mind akarattya vagy on minket segé tteni. 290

Azon napon

Második Prédikátzió.

Nagy Aszszonyunk Maria Adámnak minden maradéki között leg-jobb részt választott ez élet-

életben; azért a' halálban-is leg-jobb rész ad-
tott néki. — — — — — 302

Szent István Király Napján

Első Prédikátzió.

Szent Királyunknak fejedelmi jeles erköltseit
mind az *Apostoli* Szent név bizonyította, mellyet
buzgósága által a' Királyi méltóságnak érdem-
lett; mind azon ki-mondhatatlan nagy haszon, és
ditsőség, mellyet fárathatatlan fáradozási által
a' Magyar Nemzetnek szerzett. — — 315

Azon napon

Második Prédikátzió.

Mint kereskedett a' mennyei Királynak girái-
val Szent István? és: mint kell nekünk keresked-
nünk? — — — — — 328

Kis - Aszszony Napján.

Első Prédikátzió.

Fellyül halladgya e' mái napon született sz.
Szüz az ő méltóságával, mind azokat a' születé-
seket, mellyek a' természet törvényében estek;
mind azokat, mellyek az írott törvénynek idején
lettek. — — — — — 340

Azon napon

Második Prédikátzió.

Szüz Kis - Aszszonyunknak Máriának szüle-
tése, magának a' sz. Szüznek ditsőséges; nekünk
üdvöséges. — — — — — 353

Minden Szentek Napján.

Első Prédikátzió.

Mind tennen magában; mind a' munkára nézve igen bővséges a' jutalom, mellyet Isten ad az ő hiveinek Mennyben. — — — 366

Azon napon

Második Prédikátzió.

Mind az örvendező, mind a' szenvedő szentek köszöntetnek bennünket: Amazok érettünk esedezván; ezek pedig tőlünk segítséget kérvén. 380

T Ó L D A L É K.

Jubileumnak ki-hirdetésére

Prédikátzió.

A' Jubileumi kegyelemnek nagy voltárúl; és a' parantsolt dolgok végben vitelének módgyárúl. — — — — — 396

Szent József Napján,

Prédikátzió.

Mind a' magzat, mind a' hit, mind a' Szenttség javának tekéletelsen meg-felelt szent József Pátriárka. — — — — — 413

B. Aszszony hét Fájdalminak Ünnepe.

Prédikátzió.

A' meg-felzöttetett Jezusnak utolsó órája a'
B. Szüz Máriának igen keserves, és fájdalmas;
né-

nékünk bűnös fiaknak, igen örvendetes, és bizodalmas. — — — — —

Örző Angyalok Napján,
Prédikátzió.

A' Sz. Angyalok az Istennek nagy ditsőfségére; az embereknek nagy segítségekre vannak. 442

MÁRIA Neve Napján,
Prédikátzió.

MARIA Nevének erejében, az Igazak tellyes lelki vigasztalást az ő szomorúságokban; a' bűnösök hatalmas pártfogást találnak az ő veszedelmes ügyökben. — — — — —

